

LDK ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ι.Κ.Ε.

Θηβαΐδος 21
145 64 Κηφισιά

Τηλ. 210 8169700,
Fax: 210 8196709

Email: main@ldksed.gr

Web: www.ldk.gr

ΠΡΟΣ:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ- ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ
ΜΑΘΗΣΗ

**«Παροχή υπηρεσιών συμβούλου για τη διεξαγωγή αξιολογήσεων του Σχεδίου
Αξιολόγησης του ΕΠ-ΑΝΑΔΕΔΒΜ»**

**Τμήμα 1: Μελέτη αξιολόγησης των παρεμβάσεων στο πλαίσιο της Κοινωνικής Οικονομίας και των λοιπών
δράσεων της ΕΠ 9.5 (κωδ.12)**

Παραδοτέο Γ. Τελική Έκθεση Αξιολόγησης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Περιεχόμενα

1. ΑΚΡΟΝΥΜΙΑ	4
2. ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ – ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	5
EXECUTIVE SUMMARY – CITIZEN’S SUMMARY	7
3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
4. ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	10
4.1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ 2020	10
4.2. ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ (ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ) ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (Κ.ΑΛ.Ο.)	11
4.3. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	12
4.4. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ SWOT ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Κ.ΑΛ.Ο.	17
4.5. Ο ΝΕΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027	20
5. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑΔΕΔΒΜ	23
5.1. ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ Κ.ΑΛ.Ο.	23
5.2. Η ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020 ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	23
5.3. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ.....	28
5.3.1. ΑΡΧΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, 2014.....	28
5.3.2. ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, 2021.....	31
5.4. ΔΙΑΠΙΣΤΩΜΕΝΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 9N	34
6. ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΝΑ ΑΞΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ	38
6.1. ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ	38
6.2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ.....	45
6.3. ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	53
6.4. ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ.....	55
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ	59
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΑΝΑΛΥΣΗ RESTLE ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Κ.ΑΛ.Ο.	63
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΠ 9.5	66
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΡΩΝ ΤΟΥ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΠ 9(N)	68
Γ.1 ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ε.Π. 2014.....	68
Γ.2 ΚΕΙΜΕΝΟ 6 ^{ΗΣ} ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ Ε.Π. 2021.....	72
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	76
Δ.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	76
Δ.2 ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ.....	77
Δ.2.1 Η ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ.....	77
Δ.2.2 Η ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ	80
Δ.3 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΠΡΟΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	83
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε – ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	86
Ε.1 ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	86
ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ	86
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	88
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	92
ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ.....	93
Ε.2 ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	106

ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ	106
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	114
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	120
ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ.....	123
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ.....	131

1. ΑΚΡΟΝΥΜΙΑ

ΑΜΕΑ	Άτομα με Ειδικές Ανάγκες
ΕΑΑΔΗΣΥ	Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΔ	Επιτελική Δομή
ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ	Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠ	Επενδυτική Προτεραιότητα
ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ	ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΥΔ	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Κ.Α.Λ.Ο.	Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία
ΠΕΠ	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΤΔΠ	Τεχνικό Δελτίο Πράξης

2. Επιτελική Σύνοψη – Σύνοψη των Πολιτών

1. Διαχρονικά, το Ε.Π. και η ΕΠ 9ν αναγνώρισαν τις πολλαπλές ανάγκες του τομέα και με έναν ολοκληρωμένο και αρχικά φιλόδοξο σχεδιασμό, επιχείρησαν να απαντήσουν στα κύρια ζητήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία ώστε να αναπτυχθεί περεταίρω ο τομέας στη χώρα μας.

Η στόχευση και το περιεχόμενο της ΕΠ 9ν του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020 άλλαξαν αρκετά κατά τη διάρκεια της εφαρμογής τους, με τις αρχικές δράσεις να τροποποιούνται κατά την διαδικασία υλοποίησής τους, και να υπάρχει μικτή εκτίμηση των αποτελεσμάτων από το πεδίο της Κ.Α.Ο. Κάποιες σημαντικές δράσεις δεν υλοποιήθηκαν καθόλου, ενώ άλλες υλοποιούνται με σημαντική καθυστέρηση, επηρεάζοντας τη θετική αξιολόγησή τους. Ιδίως δομικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο κρίθηκε ότι θα έπρεπε να προσεγγιστούν οι ανάγκες του πεδίου επέφεραν σημαντικές αναθεωρήσεις και στις δράσεις.

2. **Η Λογική της Παρέμβασης των δράσεων της ΕΠ 9ν, παρότι μεταβάλλεται, διατηρείται συνεκτική.** Η αρχική ΛΠΠ επιχειρούσε να καλύψει μεγαλύτερο εύρος αναγκών και άρα και δράσεων και προτείνοντας ταυτόχρονα και ένα πληρέστερο σύστημα δεικτών. Διαχρονικά τόσο η ΛΠΠ όσο και η δέσμη δράσεων δείχνουν να αυτοπεριορίζονται, ενώ κύριο ζήτημα ανακύπτει με την αναγνώριση και τεκμηρίωση των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων καθώς οι δείκτες απλοποιούνται και περιορίζονται και αυτοί. Συνεπώς διαπιστώνεται δυσκολία στο να καταγραφεί ο ουσιαστικός αντίκτυπος των δράσεων.
3. **Το Ε.Π. 2014-2020 και η ΕΠ 9ν λειτούργησαν εντέλει «πιλοτικά»**, αναδεικνύοντας τις δυσκολίες προετοιμασίας και υλοποίησης δράσεων στον τομέα Κ.Α.Ο. - που χαρακτηρίζεται από ιδιαιτερότητες λόγω της διττής φύσης των φορέων που το συνθέτουν, όντας «κοινωνικές» και ταυτόχρονα «επιχειρήσεις».
4. Η αξιολόγηση ανέδειξε την **ανάγκη για στοχευμένο σχεδιασμό δράσεων και Πράξεων**. Το συνεχιζόμενο ενδιαφέρον του Υπουργείου για την ενίσχυση της Κ.Α.Ο., η διαμόρφωση ενός σταθερού πλαισίου για την υλοποίηση των δράσεων και η ευθυγράμμιση με το επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης είναι προαπαιτούμενα για την επιτυχία των μελλοντικών Πράξεων. Ο συμμετοχικός σχεδιασμός και η διαβούλευση είναι πρόσθετες παράμετροι κρίσιμες, ειδικά για τον τομέα αυτό.
5. **Οι Πράξεις της Συστημικής Παρέμβασης χαρακτηρίζονται από ικανοποιητικό βαθμό συνέμφειας και καταλληλότητας** σχετικά με τις ανάγκες του πεδίου. Όφειλαν να είχαν υλοποιηθεί οι περισσότερες στην αρχή της προγραμματικής περιόδου, δημιουργώντας ένα θετικό πλαίσιο στο οποίο η Κ.Α.Ο. θα αναπτυσσόταν αυτόνομα, ενώ θα διευκόλυναν και συνέργειες μεταξύ των υπολοίπων δράσεων.
6. Για τις Πράξεις της Συστημικής, όλα τα εμπλεκόμενα μέρη (stakeholders) της Κ.Α.Ο. επεσήμαναν και **ανέδειξαν τη σημασία της δημοσιότητας, της δικτύωσης, της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας**, σαν μέσο εκκίνησης του ενδιαφέροντος για τη δημιουργία / συμμετοχή σε κοινωνικές επιχειρήσεις και στην υποστήριξη της κοινωνικής οικονομίας. Συμπληρωματικά, ενημερωτικές εκστρατείες τύπου “Buy Social” κρίνεται ότι θα ενδυνάμωναν τις κοινωνικές επιχειρήσεις, μέσω της ενίσχυσης της αναγνωρισιμότητας και της αύξησης της κατανάλωσης των προϊόντων/υπηρεσιών τους.
7. **Τα Κέντρα Στήριξης, παρά τα όποια ζητήματα στη σύσταση και τη λειτουργία, θεωρήθηκαν μια επιτυχημένη δράση** η οποία πρέπει να ενισχυθεί και να διευρυνθεί. Προτείνεται η ‘**σύμπραξη**’ εταιρών που προέρχονται από επαγγελματικές ομάδες/φορείς με βαθιά γνώση των ζητημάτων που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα (π.χ. σύμβουλοι επιχειρήσεων, δικηγόροι, εκπρόσωποι επαγγελματικών φορέων κτλ.). με φορείς Κ.Α.Ο. ή εκπροσώπους φορέων Κ.Α.Ο. (πχ. Ενώσεις φορέων Κ.Α.Ο.) που διαθέτουν όλη την εμπειρία των αναγκών και του προσανατολισμού των Κοινωνικών Επιχειρήσεων.
8. Παρατηρήθηκε ταυτόχρονα **ανάγκη για μεγαλύτερη υποστήριξη και εκπαίδευση από το Υπουργείο προς τα στελέχη των ΚΣ**. Κρίνεται σημαντική η εκτενέστερη εκπαίδευση στελεχών ΚΣ, σε θέματα για τα οποία παρέχουν υπηρεσίες σε φορείς Κ.Α.Ο., αλλά και σε θέματα διαχείρισης συμβάσεων. Μια ακόμη αδυναμία που καταγράφηκε αφορά στην **έλλειψη σαφούς πλαισίου και μεθοδολογίας για την καταγραφή/μέτρηση των αποτελεσμάτων των ΚΣ**. Η εφαρμογή κατάλληλων δεικτών και η συστηματοποίηση της μέτρησης εκτιμάται ότι θα διευκόλυνε το έργο των ΚΣ αλλά και την παρακολούθηση των αναγκών, του βαθμού κάλυψής τους και του ενδιαφέροντος που εκδηλώνεται από το πεδίο.

9. Τα ΚΣ κατέγραψαν **ενδιαφέρον για διεύρυνση και συνδυαστική παροχή υπηρεσιών** υποστήριξης προς τους δυνητικούς ωφελούμενους, έναντι μεμονωμένης συμβουλευτικής ή πληροφόρησης. Επίσης, κατέγραψαν ενδιαφέρον από ωφελούμενους (φορείς Κ.Α.Λ.Ο.) για **διεύρυνση της γεωγραφικής περιοχής** στην οποία παρέχεται η υπηρεσία, σε σχέση πάντα με την ευκολία πρόσβασης του εκάστοτε ΚΣ. Τα ΚΣ δήλωσαν επίσης **ενδιαφέρον για να συνεχιστεί η λειτουργία παρόμοιων δομών**, καθώς σε συγκεκριμένες περιπτώσεις οι φορείς συνεχίζουν να παρέχουν υποστήριξη σε εγχειρήματα Κ.Α.Λ.Ο. παρά την ολοκλήρωση των σχετικών Πράξεων. Όμως, τίθενται σημαντικά ζητήματα βελτίωσης των όρων λειτουργίας τους.
10. **Μακράν η πιο σημαντική ανάγκη των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και του οικοσυστήματος, θεωρείται η πρόσβαση στην κατάλληλη χρηματοδότηση.** Οι φορείς δήλωσαν ότι **δεν έτρεξαν αποτελεσματικά οι σχετικές δράσεις που θα διευκόλυναν την πρόσβαση σε χρήσιμα για αυτούς χρηματοδοτικά εργαλεία** (επιχορηγήσεις), ότι δεν είχαν επαρκή ενημέρωση για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Γίνεται επίσης αναφορά στο ταμείο της Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας ως αναγκαία προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα των περισσότερων Κοιν.Σ.Επ αλλά και για την περαιτέρω ανάπτυξή τους.
11. Αναγνωρίζεται η **ανάγκη επανασχεδιασμού και προώθησης των σχετικών δράσεων που προτάθηκαν αλλά δεν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Ε.Π. 2014-2020, ώστε να υλοποιηθούν στην περίοδο 2021-2027** συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση της ανάγκης αυτής. Από την αξιολογική έρευνα προκύπτει και η **σημασία του χρονισμού** στην υλοποίηση των δράσεων του Ε.Π. (λειτουργία Κέντρων Στήριξης με παράλληλα ανοιχτά προγράμματα χρηματοδότησης ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ).
12. Οι αλλαγές στο οικοσύστημα της Κ.Α.Λ.Ο. οδηγούν και σε συνεχείς αλλαγές στις ανάγκες (και τις δυνατότητες) των φορέων, αναδεικνύοντας τη **σημασία της προσαρμοστικότητας** όσον αφορά την αναθεώρηση και επικαιροποίηση των δράσεων του Ε.Π. Η έρευνα ανέδειξε τη σημασία της διαβούλευσης με το οικοσύστημα και του συμμετοχικού σχεδιασμού. Στο πλαίσιο αυτό αναδεικνύεται, επίσης η **προστιθέμενη αξία της συνεργασίας με τους φορείς εκπροσώπησης Κ.Α.Λ.Ο.**, πρωτίστως στο σχεδιασμό και την εξειδίκευση των δράσεων.
13. Αναγνωρίζεται, τέλος, ο **ικανός βαθμός συνάφειας** και η **επαρκής στόχευση** των σχεδιασμένων δράσεων ως προς τις διαχρονικές ανάγκες του τομέα Κ.Α.Λ.Ο. Η προσαρμοστικότητα και **το συνεχιζόμενο ενδιαφέρον του Υπουργείου για την ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο.** εξασφάλισαν την υλοποίηση της ΕΠ 9ν έστω και με **περιορισμούς στην αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και αντίκτυπο των δράσεων.**

Εν κατακλείδι, θεωρείται ότι η υλοποίηση του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ επέτρεψε να αναγνωρισθεί ο 'οδικός χάρτης' που θα διευκολύνει τον καλύτερο σχεδιασμό και υλοποίηση αντίστοιχων δράσεων στο μέλλον. Οι ανάγκες του τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας παραμένουν μεγάλες και πολύπλοκες, ώστε η προοπτική ουσιαστικής ανάπτυξης της Κ.Α.Λ.Ο. να εναπόκειται κυρίως στην υλοποίηση εθνικών Προγραμμάτων, με την συνεχιζόμενη υποστήριξη του Υπουργείου.

EXECUTIVE SUMMARY

1. The multiple needs of the SSE sector were recognised over time by the Operational Programme (OP) and Investment Priority 9v and a comprehensive and initially ambitious planning was undertaken in order to respond to the main issues faced by the social and solidarity economy, to further develop the sector in our country.

The aim and content of IP 9v of the OP 'Human Resources Development, Education and Lifelong Learning (OP ANADEDBM) 2014-2020 **changed considerably over its duration**, as the initial actions were modified during their implementation, and resulting in a mixed assessment of the results from the SSE sector. Some important actions were not implemented, while others are being implemented with considerable delay, which affects their positive evaluation. In particular, structural changes in the way in which it was considered that the needs of the sector should be approached, led to significant revisions to the actions themselves.

2. **The Intervention Logic of IP 9v actions, although changing, remains coherent.** The initial Intervention Logic (IL) attempted to address a wide range of needs and therefore actions, proposing simultaneously a more complete system of indicators. Over time, both the IL and the set of actions seem to be self-limiting, while the identification and documentation of the intended results becomes a serious issue, as the indicators are also simplified and reduced. It is therefore difficult to record the actual impact of actions.
3. **The OP 2014-2020 and IP 9v operated as "pilots"**, highlighting the difficulties of preparing and implementing actions in the SSE sector - which is characterized by particularities due to the dual nature of its entities, being both "social" and "enterprises" at the same time.
4. The evaluation highlighted **the need for the targeted design of the actions**. The Ministry's continued interest in strengthening the SSE, the creation of a stable framework within which the actions can be implemented, and alignment with the Validated Action Plan for the Social Economy are prerequisites for the success of future actions. Participatory planning and consultation are additional, crucial, parameters, for this sector in particular.
5. **The actions of the Systemic Intervention are characterized by a satisfactory degree of relevance and appropriateness** in relation to the needs of the sector. Most of them should have been implemented at the beginning of the programming period, creating a positive framework in which the SSE could further develop autonomously, while facilitating synergies between the other actions.
6. Regarding the actions of the Systemic Intervention, all SSE stakeholders highlighted the **importance of publicity, networking, the promotion of the social economy**, as a means of initiating interest in the creation of / participation in social enterprises and support of the social economy. In addition, it is considered that information campaigns such as the "Buy Social" campaign would strengthen social enterprises by enhancing awareness and increasing the consumption of their products/services.
7. **The Support Centres (SC), despite the issues related to their establishment and operation, were considered a successful action** which should be reinforced and expanded. **Partnership between entities** from professional groups/bodies with a deep knowledge of entrepreneurship (e.g. business consultants, lawyers, representatives of professional bodies, etc.) and SSE bodies or representatives of SSE bodies (e.g. SSE Associations) with in-depth experience of the needs and orientation of Social Enterprises. is proposed.
8. A **need for greater support and training by the Ministry for the staff of the SC** was also noted. It is important that more extensive training of SC staff is provided, on topics for which they in turn provide services, as well as on contract management issues. Another weakness noted, concerns **the lack of a clear framework and methodology for recording/measuring the results of the SC**. The application of appropriate indicators and the systematization of measurement would facilitate the work of the SCs and also the monitoring of the needs, their degree of coverage and the interest expressed by the sector.
9. The SCs recorded **an interest in expanded and combined support services** by potential beneficiaries, compared to individual counseling or provision of information. They also recorded the interest of beneficiaries (SSE entities) in the **expansion of the geographical area** in which they provided services, always in relation to the ease of access of each SC. The SCs also expressed an interest in continuing to operate such structures, and in some cases the Centres do continue to provide support to SEE organisations despite the completion

of their contract. However, important issues relating to improving the terms of their operating conditions are noted.

10. **By far the most important need of the SSE entities and ecosystem, is access to appropriate finance.** The organizations declared that **the actions which would have facilitated access to useful financial tools (grants) were not effectively implemented**, that they did not have sufficient information about co-funded programs. Reference is also made to the Social & Solidarity Economy Fund as a necessary precondition for the viability and further development of most Social Cooperatives.
11. There is a recognised **need to redesign and promote the relevant actions proposed but not implemented under the Operational Programme 2014-2020, so that they can be implemented in the period 2021-2027**, thus addressing this need. The evaluation research also revealed the **importance of timing** in the implementation of the actions of the OP (operation of Support Centers with funding programs for Social Cooperatives available at the same time).
12. Changes in the SSE ecosystem lead to continuous changes in the needs (and capacities) of stakeholders, highlighting the **importance of adaptability** as regards the review and updating of the OP actions. The research highlighted the importance of consultation with the ecosystem and participatory planning. In this context, **the added value of cooperation with SSE representative bodies**, primarily in the planning and specialization of actions is also highlighted.
13. Finally, the **satisfactory degree of relevance and adequate targeting** of the planned actions in relation to the long-term needs of the SSE sector are recognized. The adaptability and **continued interest of the Ministry in the development of the SSE** ensured the implementation of IP 9v even with the stated **limitations in the effectiveness, efficiency and impact of the actions**.

In conclusion, it is considered that the implementation of the OP ANAEDDBM enabled the identification of a 'roadmap' that will facilitate improved planning and implementation of similar actions in the future. The needs of the social and solidarity economy sector remain large and complex, so the prospect of continued substantial development of the SSE depends primarily on the implementation of national Programmes, with the continued support of the Ministry.

3. Εισαγωγή

Η Αξιολόγηση: Μελέτη αξιολόγησης των παρεμβάσεων στο πλαίσιο της Κοινωνικής Οικονομίας και των λοιπών δράσεων της ΕΠ 9.5 είναι μέρος του Σχεδίου Αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ).

Σκοπός της αξιολόγησης κατά τη διάρκεια, αλλά και μετά τη λήξη, υλοποίησης του ΕΠ είναι να παρέχει στους αρμόδιους φορείς λήψης αποφάσεων (Επιτροπή Παρακολούθησης, Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης, Υπηρεσίες της ΕΑΣ, Υπουργεία, κ.α.) τις κατάλληλες πληροφορίες, στοιχεία και εκτιμήσεις σχετικά με την ορθότητα της στρατηγικής, την καταλληλότητα των παρεμβάσεων στο πεδίο της Κ.ΑΛ.Ο. και του τρόπου διαχείρισης και υλοποίησής τους, την επίτευξη των ποσοτικών στόχων που είχαν τεθεί, την αποδοτικότητα τους, με στόχο τη διαμόρφωση έγκυρης και αντικειμενικής εικόνας όσο για το βαθμό που επιτυγχάνονται σταδιακά οι προβλεπόμενοι στόχοι.

Την εκπόνηση της αξιολόγησης ανέθεσε η ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ στη LDK Σύμβουλοι Κοινωνικοοικονομικής Ανάπτυξης Ι.Κ.Ε. Η αξιολόγηση ξεκίνησε τον Φεβρουάριο του 2023 και έχει συνολική διάρκεια 7 μηνών.

Το Παραδοτέο Γ Τελική Έκθεση Αξιολόγησης παρουσιάζει την τελική συνολική αξιολογική καταγραφή και παρουσίαση των αποτελεσμάτων της αξιολογικής έρευνας. Διερευνά τις παραμέτρους που χρήζουν βελτίωσης (προβλήματα και αδυναμίες), τις καλές πρακτικές που αναδεικνύονται και τέλος διαμορφώνει προτάσεις για μελλοντική χρήση. Τα συμπεράσματα βασίζονται στα αποτελέσματα της ποιοτικής και ποσοτικής αξιολογικής έρευνας που αναλύθηκαν στα Παραδοτέα Β1 και Β2 αντίστοιχα.

Η Τελική Έκθεση Αξιολόγησης οργανώνεται στις εξής ενότητες:

- Περιγραφή του πλαισίου του έργου της Αξιολόγησης
- Περιγραφή της εξέλιξης του Επιχειρησιακού Προγράμματος 9ν
- Τα κύρια ευρήματα της Αξιολόγησης, ανά αξιολογικό κριτήριο
- Συμπεράσματα και Συστάσεις

Ακολουθούν Παραρτήματα που συμπεριλαμβάνουν

- Ανάλυση PESTLE του περιβάλλοντος Κ.ΑΛ.Ο.
- Παρουσίαση των παρεμβάσεων που αξιολογούνται
- Παρουσίαση της Αξιολογικής Έρευνας (μεθοδολογία, ταυτότητα έρευνας πεδίου, περιορισμοί που προέκυψαν κατά τη διενέργεια της έρευνας)
- Καταγραφή των ευρημάτων της αξιολογικής έρευνας
- Τα μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους τους εκπροσώπους της ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ, τις Επιτελικές Δομές ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, τους δικαιούχους των σχετικών Δράσεων του ΕΠ, αλλά και τους ωφελούμενους για τη γενναιόδωρη υποστήριξή τους στην ομάδα αξιολόγησης και την πολύτιμη συνεισφορά τους όσον αφορά στη συμμετοχή, την παροχή πληροφοριών και την ανταλλαγή απόψεων.

4. Το πλαίσιο του έργου

4.1. Η κοινωνική διάσταση στη Στρατηγική Ευρώπη 2020

Η χρηματοπιστωτική κρίση που παρουσιάστηκε στην παγκόσμια οικονομία το 2008 και η συνακόλουθη κρίση χρέους της ζώνης του Ευρώ εξουδετέρωσε πολλά χρόνια οικονομικής και κοινωνικής προόδου και έφερε στην επιφάνεια τις διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας της Ευρώπης, ενώ εντάθηκαν οι μακροπρόθεσμες προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, της στενότητας των πόρων και της δημογραφικής γήρανσης.

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω προκλήσεων και των προβλημάτων υιοθετήθηκε η **Στρατηγική «Ευρώπη 2020» (E2020)**¹ προκειμένου να δώσει στην ΕΕ τη δυνατότητα να αποκτήσει ανάπτυξη, που θα έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά/προτεραιότητες:

- Έξυπνη ανάπτυξη: ανάπτυξη μιας οικονομίας βασιζόμενης στη γνώση και την καινοτομία.
- Διατηρήσιμη ανάπτυξη: προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας.
- Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς: μια οικονομία με υψηλή απασχόληση που θα επιτυγχάνει κοινωνική και εδαφική συνοχή

Πέραν του γεγονότος ότι επανάφερε την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής πολιτικής ατζέντας, θέσπισε για πρώτη φορά ποσοτικούς στόχους και κατευθυντήριες γραμμές για την καταπολέμηση τους. Ειδικότερα από τους **πέντε (5) πρωταρχικούς ποσοτικούς στόχους** της E2020 οι ακόλουθοι **τρεις (3) σχετίζονται με την κοινωνική ένταξη**:

- 75% του πληθυσμού μεταξύ 20-64 ετών πρέπει να έχει απασχόληση.
- Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την σχολική εκπαίδευση πρέπει να είναι μικρότερο από 10% και τουλάχιστον 40% των νέων πρέπει να έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ο αριθμός των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια πρέπει να μειωθεί κατά 20 εκατομμύρια.

Καθώς οι κοινωνικές πολιτικές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής "Ευρώπη 2020", η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών για αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων με δράσεις που προβλέπονται στην πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, στη δέσμη μέτρων για κοινωνικές επενδύσεις, καθώς και στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Ταμείων, και ιδίως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Προτεραιότητες δράσεων και χρηματοδότηση τους

Στην κατεύθυνση της βέλτιστης αξιοποίησης των πόρων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και της συμβολής τους στην επίτευξη των στόχων της E2020 υιοθετήθηκαν έντεκα (11) Θεματικοί Στόχοι, μεταξύ των οποίων και ο **Θεματικός Στόχος 9 «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων»** (άρθρο 9 του Γενικού Κανονισμού 1303/2013).

Το κύριο χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για την επίτευξη του Θεματικού Στόχου 9 την προγραμματική περίοδο 2014-2020 είναι το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**, το οποίο διαθέτει κονδύλια της ΕΕ για τη συγχρηματοδότηση δράσεων που έχουν στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων και την παροχή συνδρομής στα πλέον μειονεκτούντα άτομα, ώστε να αποκτήσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής: ΕΥΡΩΠΗ 2020 Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη - COM(2010) 2020 τελικό

Στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 9, το **ΕΚΤ** την προγραμματική περίοδο 2014-2020 στηρίζει τις ακόλουθες επενδυτικές προτεραιότητες²:

- i. την ενεργό ένταξη, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, και της ενεργού συμμετοχής και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας
- ii. την κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά
- iii. την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών
- iv. τη βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων της υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος
- v. την προαγωγή της **κοινωνικής επιχειρηματικότητας** και της επαγγελματικής ένταξης σε κοινωνικές επιχειρήσεις καθώς και την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της οικονομίας της αλληλεγγύης προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση
- vi. τις στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων

Στο πλαίσιο του ίδιου Θεματικού Στόχου, το **ΕΤΠΑ** αντίστοιχα στηρίζει τις ακόλουθες επενδυτικές προτεραιότητες³:

- α) επενδύσεις στις υποδομές υγείας και στις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μείωση των ανισοτήτων όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, και προώθησης της κοινωνικής ένταξης με τη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα και με τη μετάβαση από θεσμικές υπηρεσίες σε υπηρεσίες σε επίπεδο κοινότητας·
- β) παροχή στήριξης για φυσική, οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων κοινοτήτων εντός αστικών και αγροτικών περιοχών·
- γ) **παροχή στήριξης για κοινωνικές επιχειρήσεις**·
- δ) επενδύσεις που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων.

4.2. Οι Κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κοινωνική (και Αλληλέγγυα) Οικονομία (Κ.ΑΛ.Ο.)

Το Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. για την Κοινωνική Οικονομία

Η κοινωνική οικονομία θεωρείται ιστορικά στην Ευρώπη ως εργαλείο για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς και του κράτους. Ωστόσο, κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες διευρύνθηκε η κατανόηση του τι συντελείται η κοινωνική οικονομία. Η κοινωνική οικονομία έχει αποδείξει ότι συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή και στην καλλιέργεια αίσθησης κοινοτικού και κοινωνικού κεφαλαίου, καθώς και ότι συμβάλλει στην αντιμετώπιση βασικών κοινωνικών προκλήσεων, όπως τα περιβαλλοντικά ζητήματα, η επισιτιστική κυριαρχία και η παροχή προσβάσιμης και ποιοτικής υγειονομικής και μη περίθαλψης. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η κοινωνική οικονομία κατέδειξε επίσης τα πλεονεκτήματα και την ικανότητά της να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, ιδίως για τα ευάλωτα άτομα. Επίσης, έδειξε τον τρόπο με τον οποίο μειώνει τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες και αναζωογονεί τις τοπικές κοινότητες, όπου οι οργανώσεις αυτές είναι βαθιά ριζωμένες.

² Άρθρο 3, παρ. 1β) του Καν. 1304/2013

³ Άρθρο 5, παρ. 9 του Καν. 1301/2013

Σε διεθνές επίπεδο, έχουν καταβληθεί προσπάθειες για την καλύτερη κατανόηση και προβολή του πλήρους φάσματος των οφελών που μπορεί να προσφέρει η κοινωνική οικονομία στην οικονομία και την κοινωνία. Ως εκ τούτου, η κοινωνική οικονομία αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ως διαφορετικός τρόπος οργάνωσης της οικονομίας ή, όπως δήλωσε ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών, ως «εναλλακτικό μοντέλο ανάπτυξης που αποσκοπεί στην εξεύρεση νέας ισορροπίας μεταξύ της οικονομικής αποδοτικότητας και της κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας (...). [Η] κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία προωθεί τον οικονομικό δυναμισμό, την κοινωνική και περιβαλλοντική προστασία, και την κοινωνικοπολιτική χειραφέτηση».

Εκτός από τις προσπάθειες των Ηνωμένων Εθνών, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) αναγνώρισε επίσης τη συμβολή της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής καινοτομίας στη δημιουργία πιο συμμετοχικών, δημιουργικών και βιώσιμων οικονομιών και κοινωνιών, και το 2020 δρομολόγησε την παγκόσμια δράση «Πρωώθηση των οικοσυστημάτων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας». Το σχέδιο αυτό θα στηρίξει την ανάπτυξη και τη διεθνοποίηση της κοινωνικής οικονομίας σε όλες τις χώρες της ΕΕ, καθώς και στη Βραζιλία, τον Καναδά, την Ινδία, την Κορέα, το Μεξικό και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Σε αυτό το πολύ ευνοϊκό πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το πολυαναμενόμενο Σχέδιο Δράσης για την κοινωνική οικονομία στις 9 Δεκεμβρίου 2021.

Το Σχέδιο Δράσης βασίζεται στην εμπειρία δεκαετιών εργασίας των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών και των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών και εμπειρογνομόνων στον τομέα αυτόν. Το Σχέδιο αναγνωρίζει, για άλλη μια φορά, το μετασχηματιστικό δυναμικό της κοινωνικής οικονομίας και την ανθρωποκεντρική και ευαίσθητη ως προς τον πλανήτη προσέγγισή της στην οικονομία με τρεις στόχους:

- α. πρώτον, προσπαθεί να διαδραματίσει τον ρόλο της στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνική οικονομία
- β. διερευνά τρόπους για την καλύτερη αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού της κοινωνικής οικονομίας και,
- γ. εξετάζει το βασικό ερώτημα: πώς μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά το Σχέδιο Δράσης.

Η Επιτροπή, μέσα από το Σχέδιο Δράσης, προτείνει να αναληφθεί δράση σε τρεις τομείς:

1. Δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την ευδοκίμηση της κοινωνικής οικονομίας
2. Δημιουργία ευκαιριών για τη σύσταση και την επέκταση των οργανώσεων της Κοινωνικής Οικονομίας
3. Εξασφάλιση ότι η κοινωνική οικονομία και οι δυνατότητές της αναγνωρίζονται

Το Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. για την Κοινωνική Οικονομία παρέχει ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο έως το 2030 για την περαιτέρω στήριξη της ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας. Καθορίζει μια σειρά δράσεων που πρέπει να υλοποιηθούν σε συνδυασμό με την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των οικείων στόχων για την απασχόληση και τη μείωση της φτώχειας.

Η Επιτροπή επισημαίνει τις δυνατότητες της κοινωνικής οικονομίας να δημιουργεί θέσεις εργασίας και να προωθεί την κοινωνική συνοχή στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και της εφαρμογής από τα κράτη μέλη των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση. Το Σχέδιο Δράσης αναπτύχθηκε σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνικής οικονομίας και για την εφαρμογή του θα απαιτηθούν εξίσου η δέσμευση και η συνεργασία τους σε όλα τα επίπεδα —ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό, καθώς και διεθνές.

4.3. Το Εθνικό Πλαίσιο

Η θεσμική οργάνωση της Κοινωνικής Οικονομίας στη χώρα ξεκίνησε με τον Ν. 4019/2011. Στην συνέχεια, ο Νόμος 4430/2016 με τίτλο Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ 205/Α/31-10-2016) επικαιροποίησε τον προηγούμενο με τη δημιουργία ενός ευνοϊκού και σταθερού περιβάλλοντος που θα διευκολύνει την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και θα

ενθαρρύνει τη συμμετοχή όσων πολιτών το επιθυμούν σε οικονομικές δραστηριότητες οι οποίες αναπτύσσονται με σεβασμό στον άνθρωπο και το περιβάλλον και οργανώνονται με δημοκρατία, ισότητα και αλληλεγγύη μεταξύ των συμμετεχόντων ως παραγωγών ή και καταναλωτών του πλούτου και των τοπικών κοινωνιών.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν. 4430/2016, τα τελευταία χρόνια και ειδικά την περίοδο της οικονομικής κρίσης εμφανίζονται επιτακτικά στην ελληνική επικράτεια πρακτικές αλληλεγγύης και κοινωνικής αυτενέργειας. Η δημιουργία συνεργατικών παραγωγικών μονάδων καθώς και η δημιουργία δομών κοινωνικής αλληλεγγύης, αποτελούν κοινωνικές πρωτοβουλίες, οι οποίες ανάγονται σε βάθος της ιστορικής διαδρομής της ελληνικής κοινωνίας και αναλόγως των εκάστοτε κοινωνικοοικονομικών συνθηκών, διαδραμάτισαν και εξακολουθούν να διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο για την κάλυψη παραγωγικών και κοινωνικών αναγκών.

Οι προαναφερόμενες δραστηριότητες, που διεθνώς περιγράφονται ως «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» (Κ.Α.Ο.), περιλαμβάνουν συνεταιριστικές και συνεργατικές μορφές παραγωγής προϊόντων ή προσφοράς υπηρεσιών, οι οποίες αναπτύσσονται είτε στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς είτε μεταξύ δικτύωσης εκτός της τυπικής ιδιωτικής αγοράς. Περιλαμβάνουν, επίσης, δραστηριότητες που αναπτύσσονται από ενώσεις προσώπων σε τοπικό επίπεδο, οι οποίες με την εθελοντική προσφορά των συμμετεχόντων επιδιώκουν να καλύψουν μη ικανοποιούμενες, από το κράτος ή την ιδιωτική αγορά, κοινωνικές ανάγκες των ατόμων που συμμετέχουν στις προαναφερθείσες ενώσεις, διεκδικώντας παράλληλα την αυξανόμενη κοινωνική συμμετοχή σε αυτές ή την ενεργή κρατική υποστήριξη είτε προς τις ίδιες είτε προς τις κοινωνικές ανάγκες που επιδιώκουν να καλύψουν.

Ως Κ.Α.Ο., λοιπόν, περιγράφεται στο νόμο το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται σε μια δημοκρατική, ισότιμη, αλληλέγγυα και συνεργατική μορφή οργάνωσης των σχέσεων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, καθώς αναπτύσσονται με απόλυτο σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και την αξία του ανθρώπου.

Οι μορφές οργάνωσης και λειτουργίας των παραγωγικών μονάδων ή δομών αλληλεγγύης της Κ.Α.Ο., διαφοροποιούνται από τις αυστηρά ιεραρχικές δραστηριότητες της τυπικής ιδιωτικής αγοράς, οι οποίες ανάγουν σε υπέρτατη αξία τη διαρκώς διευρυνόμενη κερδοφορία των ιδιωτικών κεφαλαίων, που χαρακτηρίζει το κυρίαρχο παγκοσμίως μοντέλο οικονομικής δραστηριότητας. Στον αντίποδα, οι δραστηριότητες της Κ.Α.Ο. διέπονται, στην εσωτερική τους λειτουργία, από δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων, από ισότιμες μορφές οργάνωσης της εργασίας και της διοίκησης του φορέα στον οποίο αυτή παρέχεται, από την παροχή ίσων ή ελαφρώς διαφοροποιημένων εισοδημάτων, και περιορισμένα ποσοστά διανεμόμενων κερδών. Ταυτόχρονα, η εξωτερική τους δραστηριότητα, ενώ αναντίρρητα αποβλέπει στην οικονομική βιωσιμότητα, στοχεύει κυρίως στην κάλυψη κοινωνικών αναγκών, μέσω της προστασίας της αειφορίας του φυσικού περιβάλλοντος και της προστασίας της αξίας του ανθρώπου, ασχέτως οικονομικής ή κοινωνικής θέσης αυτού. Η Κ.Α.Ο. αποτελεί ένα χώρο στον οποίο συγκλίνουν πρακτικές δημοκρατίας και αλληλεγγύης και που δεν έχουν στο κέντρο τους τη συσσώρευση κέρδους. Πρόκειται για μια οικονομική διάσταση, δημοκρατικά σχεδιασμένη η οποία βρίσκεται υπό διαρκή κοινωνικό έλεγχο.

Με το Ν.4430/2016 δίνεται η δυνατότητα παραγωγικής, κοινωνικής και οικολογικής ανασυγκρότησης, ως παράγοντας ανάδειξης αναγκών και δυνατοτήτων από την ίδια την κοινωνία, αλλά και ως παράγοντας ανταπόκρισης στις κατευθύνσεις των σχετικών επιλογών της πολιτείας. Η επιδιωκόμενη κοινωνική και οικονομική ανασυγκρότηση δεν μπορεί να στηριχθεί αποκλειστικά στις επιδιώξεις των ιδιωτικών πρωτοβουλιών. Η δημιουργία ενός ισχυρού τομέα Κ.Α.Ο. κρίνεται ότι θα αποτελέσει επίσης έναν παράγοντα αναβάθμισης του ρόλου της εργασίας, αλλά και της σημασίας των δημοκρατικών θεσμών. Από τη στιγμή που η λογική των παραγωγικών, κοινωνικών και οικολογικών αναγκών, θα υποστηριχθεί και θα αξιοποιηθεί από έναν μεγάλο αριθμό επιχειρημάτων παραγωγής προϊόντων ή παροχής υπηρεσιών, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση στο πλαίσιο δημοκρατικών διαδικασιών του ανθρώπινου δυναμικού, που μέχρι ώρας παραμένει αναξιοποίητο, θα επιτευχθούν σημαντικές αλλαγές στους τρόπους προσέγγισης των συνισταμένων της οικονομικής δραστηριότητας. Οι επιδιώξεις της αντιστοίχισης αναγκών και επιλογών, του σχεδιασμού και της διοίκησης μέσω δημοκρατικών διαδικασιών σε επίπεδο θεσμών όπως και σε επίπεδο παραγωγικών μονάδων, του σεβασμού του ρόλου της εργασίας και της εξασφάλισης αξιοπρεπών συνθηκών ζωής και εργασίας για το ανθρώπινο δυναμικό, αποτελούν μέρος της πολιτικής ανάπτυξης της Κ.Α.Ο. στην Ελλάδα.

Υπό αυτή την οπτική, η στήριξη της ανάπτυξης της Κ.ΑΛ.Ο. κρίνεται απαραίτητη καθώς:

- α. Τα χαρακτηριστικά της Κ.ΑΛ.Ο., σύμφωνα και με την διεθνή εμπειρία, την καθιστούν προνομιακό φορέα παραγωγική ανασυγκρότησης όχι με την έννοια της επαναφοράς ενός οικονομικού μοντέλου που στηρίζεται στην ευημερία των λίγων, αλλά σαν ένα νέο τρόπο που μετασχηματίζει τις οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις. Ιδίως, υπό συνθήκες αποεπένδυσης των ιδιωτικών κεφαλαίων και περιορισμένων δυνατοτήτων δημοσίων αναπτυξιακών παρεμβάσεων. Η Κ.ΑΛ.Ο. έχει αποδείξει ότι μπορεί να κινητοποιεί κοινωνικούς πόρους με μεγάλη αποδοτικότητα όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενδογενή ανάπτυξη παραγωγικού ιστού.
- β. Το οικονομικό οικοσύστημα που δημιουργεί η Κ.ΑΛ.Ο. διακρίνεται από σταθερότητα, διαχρονικότητα και μεγάλη ανθεκτικότητα σε εξωτερικές κρίσεις. Η επένδυση στην Κ.ΑΛ.Ο., δηλαδή, δεν αποσκοπεί σε μια προσωρινή και εύθραυστη άμβλυνση των συνεπειών της κρίσης, αλλά στην θωράκιση των κοινωνικών στρωμάτων που θα εμπλέξει απέναντι σε ένα εξαιρετικά ασταθές και αβέβαιο διεθνές περιβάλλον.
- γ. Συγκροτεί οικονομικά περιβάλλοντα που επιφέρουν πολλαπλά οφέλη σε όλους τους εμπλεκόμενους (χειραφετημένη και ασφαλής εργασία, παροχή αποκλειστικά επωφελοδύσ κοινωνικού έργου, υψηλή ποιότητα παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, σεβασμός στο κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον, άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και φαινομένων αποκλεισμού). Έτσι, δημιουργεί και επεκτείνει διεθνώς τη βάση από την οποία θα μπορούσε να προκύψει η μετάβαση σε ένα πιο δίκαιο, περιβαλλοντικά βιώσιμο και δημοκρατικό οικονομικό σύστημα.

Στόχος του θεσμικού πλαισίου που τέθηκε με το Ν.4430/2016 είναι:

- Να αποσαφηνίσει το εννοιολογικό πλαίσιο, τα βασικά χαρακτηριστικά και το ρόλο της Κ.ΑΛ.Ο., σύμφωνα με την αντίληψη που θέλει να προωθήσει η κυβέρνηση, αντλώντας, όμως, όχι μόνο από τη διεθνή βιβλιογραφία και εμπειρία, αλλά κυρίως ενσωματώνοντας το λόγο και το όραμα των δρώντων στο πεδίο της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα.
- Να διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της Κ.ΑΛ.Ο. πέραν του προνοιακού και ενταξιακού χαρακτήρα (όπου έδινε έμφαση ο Ν.4019/2011) σε όλο το φάσμα της οικονομικής δραστηριότητας και να διορθώσει τυχόν στρεβλώσεις που παρατηρήθηκαν από την εφαρμογή του.
- Να αποταυτίσει την Κ.ΑΛ.Ο. από το νομικό σχήμα της ΚΟΙΝΣΕΠ, καθώς η ίδια η εμπειρία έδειξε ότι το σχήμα αυτό χρησιμοποιήθηκε για πολύ ευρύτερες εφαρμογές.
- Να εισάγει νέα νομική μορφή, αυτή του συνεταιρισμού εργαζομένων, η θεσμοθέτηση των οποίων απαντά στην κοινωνική πραγματικότητα της λειτουργίας πληθώρας τέτοιων εγχειρημάτων, που μέχρι σήμερα χρησιμοποιούσαν άλλα νομικά σχήματα (ΚΟΙΝΣΕΠ, αστικός συνεταιρισμός, Ο.Ε.) ελλείψει του κατάλληλου. Παράλληλα δημιουργεί το νομικό σχήμα για την μεταβίβαση πτωχευμένων ιδιωτικών επιχειρήσεων στους εργαζομένους τους.
- Να δημιουργήσει τα κίνητρα για τη δικτύωση των συνεργατικών εγχειρημάτων, μέσω της θεσμοθέτησης των ενώσεων φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Το Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (2013)

Το 2013, διαμορφώνεται το πρώτο Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, με σκοπό:

- τη διαμόρφωση ενός πλαισίου υποστήριξης και ανάπτυξης των Κοιν.Σ.Επ.
- την παροχή των απαραίτητων κεφαλαίων εκκίνησης για την στήριξη των Κοιν.Σ.Επ. στα πρώτα τους βήματα.
- την εξασφάλιση των υπηρεσιών χρηματοδοτικής υποστήριξης σε βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, με σκοπό την περαιτέρω επέκταση και ανάπτυξη των Κοιν.Σ.Επ.

- την άρση των νομικών και διοικητικών εμποδίων και δημιουργία ευνοϊκών προϋποθέσεων για την ανάπτυξη των Κοιν.Σ.Επ.
- την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών για τα οφέλη που προκύπτουν από την κοινωνική Επιχειρηματικότητα
- την ανάπτυξη δράσεων διακρατικότητας για την καλύτερη αξιοποίηση της εμπειρίας άλλων κρατών μελών.

Οι Άξονες Δράσης του Στρατηγικού Σχεδίου ήταν οι ακόλουθοι:

Άξονας δράσης 1: Υποστήριξη του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας

Δράση 1. Δημιουργία ενός Μηχανισμού Υποστήριξης για την ανάπτυξη και προώθηση των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και άλλων πρωτοβουλιών Κοινωνικής Οικονομίας

Δράση 2. Εθνικό Παρατηρητήριο για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Δράση 3. Δημιουργία Περιφερειακών Μηχανισμών για την υποστήριξη των Κοιν.Σ.Επ. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Δράση 4. Συντονιστικός Φορέας πολιτικών ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας (ΕΥ ΚΕΚΟ)

Άξονας δράσης 2: Οικονομική υποστήριξη για την έναρξη δραστηριότητας των Κοιν.Σ.Επ.

Δράση 5. Prestart-up Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων

Δράση 6. Vouchers υποστήριξης των Κοιν.Σ.Επ. με υπηρεσίες τύπου θερμοκοιτίδας

Δράση 7. Κατάρτιση εργαζομένων σε Κοιν.Σ.Επ

Δράση 8. Επιχορήγηση των αρχικών επιχειρησιακών σχεδίων των Κοιν.Σ.Επ. για αγορά εταιρικών μεριδίων από εργαζόμενους

Δράση 9. Επιχορήγηση κεφαλαίου στη βάση των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης

Άξονας δράσης 3: Χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενίσχυση των Κοιν.Σ.Επ.

Δράση 10. Συμπληρωματική επιστρεπτέα επιχορήγηση

Δράση 11. Προπαρασκευαστικές ενέργειες για την σύσταση φορέα μικροπιστώσεων (Micro Finance Institution)

Στη συνέχεια, η ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ σε συνεργασία με την ΕΓ Κ.Α.Λ.Ο. εκπόνησε Σχέδιο Δράσης για τη ΣΠ 4: Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα, το οποίο τον 7/2017 έλαβε έγκριση από την Ε.Ε. Στο Σχέδιο αυτό προβλέπονται 5 δέσμες δράσεων:

1. Προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση
2. Αξιοποίηση Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς
3. Σύστημα Χορήγησης Κινήτρων για τη δημιουργία και λειτουργία φορέων Κ.Α.Λ.Ο. Προβλέπεται σύσταση του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας για την παροχή των απαραίτητων Χρηματοδοτικών Εργαλείων προς περαιτέρω ανάπτυξη των φορέων Κ.Α.Λ.Ο.
4. Εθνικό Επικοινωνιακό Σχέδιο προβολής Κ.Α.Λ.Ο.
5. Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Κ.Α.Λ.Ο.

Επιπλέον έγιναν προτάσεις νομοθετικών παρεμβάσεων για την εφαρμογή των Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς, για τις οποίες η Επιτελική Δομή βρίσκεται σε συνεργασία με τη Γεν. Γραμματεία Εμπορίου και τις λοιπές αρμόδιες Υπηρεσίες (ΕΑΑΔΗΣΥ κ.ά.) με σκοπό την αναθεώρηση του Ν.4412/16 και την έκδοση των σχετικών ΠΔ.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας

Η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας έχει επιχειρησιακό στόχο τον σχεδιασμό, τον συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών που αφορούν στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, καθώς και τις αναγκαίες ενέργειες για την προώθηση και στήριξη του θεσμού.

Η Διεύθυνση Κ.Α.Λ.Ο συγκροτείται από πέντε Τμήματα με τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

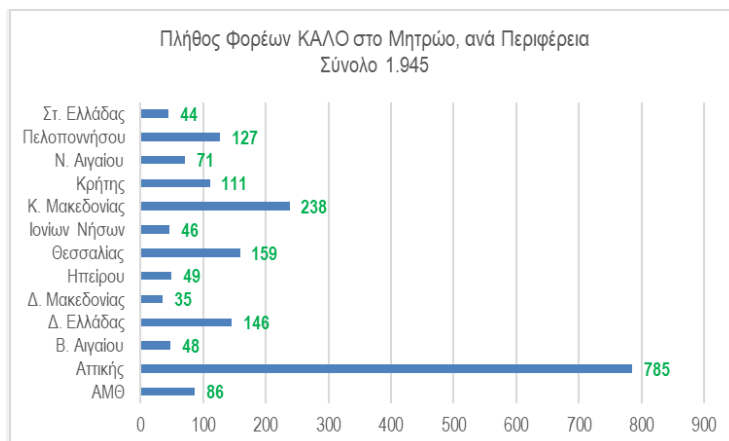
 <p>Τμήμα Πολιτικών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία</p> <p>Έχει ως αρμοδιότητες τη χάραξη και εποπτεία υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. Αναλαμβάνει το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων προβολής σε εθνικό επίπεδο και τον σχεδιασμό και την προώθηση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων προς τους Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.</p>	 <p>Τμήμα Ανάπτυξης Διακρατικών Συνεργασιών και Δικτύωσης</p> <p>Έχει ως αρμοδιότητες την παρακολούθηση των ευρωπαϊκών και διεθνών εξελίξεων που αφορούν την κοινωνική οικονομία και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων διεθνούς εμβέλειας. Αναλαμβάνει επίσης τη δικτύωση και διασύνδεση των Φορέων της Κ.Α.Λ.Ο με αντίστοιχους φορείς του εξωτερικού.</p>	 <p>Τμήμα Έρευνας και Μελετών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία</p> <p>Έχει ως αρμοδιότητες τον σχεδιασμό, διεξαγωγή και παρακολούθηση ερευνητικών δραστηριοτήτων και μελετών για την Κ.Α.Λ.Ο. Την δημιουργία ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων και βιβλιοθήκης μελετών και ερευνών προσβάσιμες σε όλους. Τέλος την υλοποίηση εργαλείων μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου.</p>
 <p>Τμήμα Μητρώου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας</p> <p>Έχει ως αρμοδιότητες την παροχή πληροφοριών σε πολίτες για τη γενική λειτουργία του Γενικού Μητρώου Φορέων και την εποπτεία για την σωστή του λειτουργία. Καθώς και την έγκριση σύστασης Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και Συνεταιρισμών Εργαζομένων.</p>	 <p>Τμήμα Παρακολούθησης και Ελέγχου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας</p> <p>Έχει ως αρμοδιότητες την καταγραφή και παρακολούθηση της δραστηριότητας των φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Όπως επίσης και την εποπτεία και παρακολούθηση του Ταμείου Κοινωνικής και Αλληλέγγυας</p>	

Το μητρώο Φορέων Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας

Το Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (εφεξής «Μητρώο») θεσπίστηκε με το άρθρο 4 του Ν.4430/2016. Είναι η βάση δεδομένων που τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή από το Τμήμα Μητρώου της Διεύθυνσης Κ.Α.Λ.Ο., στην οποία εγγράφονται οι Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Έως τις 19/4/2022, στο Μητρώο ήταν εγγεγραμμένοι 1.945 Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

Οι φορείς αυτοί θα αποτελέσουν και τη βάση της στρωματοποιημένης δειγματοληψίας για την ποσοτική έρευνα.

4.4. Ευρήματα ανάλυσης SWOT του περιβάλλοντος Κ.ΑΛ.Ο.

Ακολουθούν τα κύρια ευρήματα της ανάλυσης εξωτερικού περιβάλλοντος (ευκαιρίες, απειλές) και εσωτερικού περιβάλλοντος (δυνατά και αδύνατα σημεία) της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα. Στο Παράρτημα Α συμπεριλαμβάνεται ανάλυση PESTLE του τομέα.

STRENGTHS (Δυνατά σημεία)

- **Υπάρχουν οι προϋποθέσεις για διάλογο σχετικά με την περαιτέρω εξέλιξη του σχετικού νόμου.** Οι φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας (Κ.Ο.) ενημερώνονται και καλούνται να εφαρμόσουν τις νομοθετικές ρυθμίσεις, συνεπώς δύνανται να συμμετέχουν εποικοδομητικά σε διάλογο για την περαιτέρω επικαιροποίηση της νομοθεσίας. Το πεδίο της Κ.ΑΛ.Ο., και η Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο., έχουν αμφότεροι προτάσεις για νέο/αναθεωρημένο νομοσχέδιο.
- **Το νομοθετικό πλαίσιο επιτρέπει τη συμμετοχή οργανισμών Κ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημόσιου τομέα**, σύμφωνα και με τη στρατηγική της ΕΕ. Ενθαρρύνονται σταδιακά οι Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΥΔΣ).
- **Οι Περιφέρειες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της Κ.Ο., μπορούν να λειτουργήσουν ως παραδείγματα καλών πρακτικών για άλλες περιοχές** (π.χ. Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας, Ηπείρου, Δυτ. Μακεδονίας).
- Οι **ΚΟΙΣΠΕ** αναγνωρίζονται ως καλό παράδειγμα που δύναται να αξιοποιηθεί περαιτέρω.
- **Υπάρχουν μοντέλα χρηματοδότησης** που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος, όπως π.χ. η εμπειρία των Συνεταιριστικών Τραπεζών.
- **Υπάρχει ενδιαφέρον από τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. για εκπαίδευση** σε πρακτικά θέματα που επηρεάζουν τη λειτουργία τους. Είναι επιθυμητό η εκπαίδευση να είναι εύκολα προσβάσιμη, όσον αφορά το κόστος συμμετοχής, τη διάρκεια και την προσβασιμότητα π.χ. σε άτομα με ειδικές ανάγκες ή σε απομακρυσμένες περιοχές.
- **Υπάρχουν φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που μπορούν να προσφέρουν εκπαιδευτικά/επιμορφωτικά προγράμματα** (σχεδιασμός – εκτέλεση). Are regarded positively
- **Οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. αντιμετωπίζονται θετικά** από την Κ.ΑΛ.Ο., και υπάρχει ενδιαφέρον για συμμετοχή σε μελλοντικές ανάλογες πρωτοβουλίες, ως μέσο δικτύωσης με άλλους φορείς του οικοσυστήματος και ως μέσο ενίσχυσης της αναγνωρισιμότητας του πεδίου.
- **Υπάρχει ενθαρρυντικός βαθμός ευαισθητοποίησης τοπικών και εθνικών αρχών και άλλων δημόσιων φορέων, ως προς την ανάθεση έργων σε εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο.** (π.χ. προμήθεια υπηρεσιών καθαρισμού, κηπουρικής, τροφοδοσίας (catering), κ.α. σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο).
- **Οι διαδικασίες σύστασης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. έχουν μειωθεί και απλοποιηθεί αισθητά.** Διατηρούνται οι απαραίτητες διαδικασίες ενώ προσφέρεται υποστήριξη μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-καλοκαι η από την Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο.
- **Το Υπ. Εργασίας έχει ολοκληρώσει τις προεργασίες για μια ενημερωτική καμπάνια «Buy social»** η οποία θα προτρέψει τους καταναλωτές (ιδιώτες και οργανισμούς) να αγοράζουν υπηρεσίες και προϊόντα από επιχειρήσεις Κ.ΑΛ.Ο.

WEAKNESSES (Αδυναμίες)

- **Ο Ν. 4430/2016 είναι συχνά μη λειτουργικός για τα ενεργά -και δυναμικά- μέλη της Κ.ΑΛ.Ο. και επιδρά περιοριστικά στη λειτουργία του οικοσυστήματος,** καθώς υπερ-ρυθμίζει το οικοσύστημα, ενώ ταυτόχρονα σε σημεία του διαπιστώνονται ασάφειες στην ερμηνεία και την εφαρμογή του.

- Έχει ουσιαστικά ενεργοποιηθεί μερίδα διατάξεων που προβλέπει ο νόμος, ενώ ορισμένες σε πλήρη ενεργοποίηση και εφαρμογή δυσχεραίνουν τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και δρουν περιοριστικά, όπως ο αριθμός των μελών που ορίζει ο νόμος, τα 'έσοδα από το δημόσιο', κλπ.
- Παράλληλα, προβλέψεις του νόμου για τη χρηματοδότηση των εγχειρημάτων, όπως το Ταμείο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, δεν έχουν ενεργοποιηθεί
- Το θεσμικό πλαίσιο προβλέπει αρκετές γραφειοκρατικές διαδικασίες που επιβαρύνουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. π.χ. στις συναλλαγές με δημόσιους φορείς και υπηρεσίες, τη στιγμή που οι φορείς λειτουργούν συχνά με περιορισμένους πόρους.
- Παρατηρείται έλλειψη απαραίτητων γνώσεων/κατανόησης σε μερίδα δημόσιων υπηρεσιών σχετικά με το καθεστώς των οργανισμών της Κ.ΑΛ.Ο. και του χώρου της Κ.Ο., δυσχεραίνοντας τη συνεργασία τους με φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Παρατηρούνται ελλείψεις όσον αφορά στην συμπερίληψη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στα εθνικά προγράμματα χρηματοδότησης: μερικές δημόσιες υπηρεσίες δεν έχουν την κατάλληλη γνώση να εξυπηρετήσουν τις αιτήσεις των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. για χρηματοδότηση, ενώ οι ασάφειες του θεσμικού πλαισίου επίσης λειτουργούν περιοριστικά.
- Παρατηρούνται διαφορετικές ανάγκες χρηματοδότησης ανάμεσα στους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο., π.χ. για λειτουργικές δαπάνες, για επιχορηγήσεις (έξοδα έργου), για εγγυήσεις, για κεφάλαια κίνησης, για φοροαπαλλαγές/φορο-ελαφρύνσεις, για επιχορηγήσεις δημιουργίας θέσεων εργασίας σε άτομα από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, κ.α.
- Συχνά υπάρχει ελλιπή επιχειρηματική κατάρτιση ή/και γνώση για την «κοινωνική οικονομία» στα μέλη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δυσχεραίνοντας τη – βιώσιμη - λειτουργία τους.
- Επαγγελματίες που συνεργάζονται με οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. συχνά δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις για να καθοδηγήσουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. στις απαραίτητες διαδικασίες ίδρυσης/λειτουργίας τους (π.χ. λογιστές, δικηγόροι, κ.α.).
- Πολλοί μικροί οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν τον χρόνο ή τους ανθρώπινους πόρους να επιδιώξουν ενεργά τη δικτύωση, ή να συμμετέχουν σε ενώσεις Κ.ΑΛ.Ο. Η έλλειψη εμφανούς δομής ή κρίσιμων συνεργειών αποτρέπει τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. να ασχοληθούν ή να επενδύσουν τον χρόνο τους στη δικτύωση του οικοσυστήματος.
- Υπάρχει σαφής ανάγκη αλλαγής 'κουλτούρας' στην κοινωνία, καθώς παρατηρείται άγνοια των εναλλακτικών, κοινωνικά-στοχευμένων εγχειρημάτων και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Αυτό εμποδίζει τους πολίτες να ιδρύουν και να συμμετέχουν σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο., να αγοράζουν προϊόντα / υπηρεσίες, και τα στελέχη του δημοσίου αλλά και του ιδιωτικού τομέα να συναλλάσσονται με αυτούς τους οργανισμούς.

OPPORTUNITIES (Ευκαιρίες)

- Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης δημιουργούν σαφή θετική δυναμική, ενώ παράλληλα ωριμάζουν μηχανισμούς στήριξης της Κ.ΑΛ.Ο.
- Υπάρχει η δυνατότητα υποστήριξης της ανάπτυξης της Κ.Κ. σαν εργαλείο επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων: το Υπ. Εργασίας σε συνεργασία με το Υπ. Ανάπτυξης διαθέτουν την κατάλληλη εμπειρία και γνώση, όπως και η τοπική αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού.
- Η δυνατότητα στόχευσης σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη αποδοχή, καθώς π.χ. οι νέοι αναπτύσσουν συχνότερα νέες ιδέες που υλοποιούν μέσω συνεργατικών σχημάτων. Η στόχευση σε συγκεκριμένες θεματικές (π.χ πράσινη κοινωνική επιχειρηματικότητα) μπορεί επίσης να οδηγήσει στην περαιτέρω ανάπτυξη του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο..
- Η συμμετοχή των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. σε συγχρηματοδοτούμενα έργα μπορεί να διευκολυνθεί, μέσω της επικαιροποίησης του ρυθμιστικού/κανονιστικού πλαισίου (επιλεξιμότητα).

- **Μεγαλύτερη αξιοποίηση των κονδυλίων ΕΣΠΑ** που προορίζονται για την Κ.Α.Λ.Ο. μπορεί να επιτευχθεί, βελτιώνοντας τις γνώσεις/ικανότητες και ενισχύοντας την επιχειρησιακή ικανότητα των ΕΥΔ ΠΕΠ.
- **Η ενθάρρυνση της σύνδεσης Κ.Α.Λ.Ο. με τις αγορές μπορεί να οδηγήσει στην αντιμετώπιση του κενού χρηματοδότησης** που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενοι οργανισμοί Κ.Α.Λ.Ο.
- **Συνεταιριστικές τράπεζες που ήδη λειτουργούν στην Ελλάδα, δύνανται να εμπλακούν πιο ενεργά** στην ανάπτυξη εργαλείων και προϊόντων προς όφελος των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο., έχοντας μια καλύτερη επίγνωση του τομέα. Ομοίως, θα μπορούσε να επικαλεσθεί η εμπειρία της Αναπτυξιακής Τράπεζας στην διαμόρφωση κατάλληλων εργαλείων και προϊόντων, όπως και οι καλές πρακτικές άλλων χωρών.
- **Υπάρχει η δυνατότητα να συμπεριληφθούν στα εκπαιδευτικά προγράμματα των δημοσίων υπαλλήλων, θέματα σχετικά με την κοινωνική οικονομία** και την αρτιότερη λειτουργία της στην Ελλάδα.
- **Τα Κέντρα Στήριξης θα μπορούσαν να συνεχίσουν το έργο τους**, εφόσον έχουν ήδη λειτουργήσει (εν είδει πιλοτικής λειτουργίας), και ίσως στο μέλλον να επιτύχουν έναν βαθμό ίδιας βιωσιμότητας.
- **Η αναγνωρισιμότητα της Κ.Ο. μπορεί να υποστηριχθεί και να ενισχυθεί περαιτέρω τη δυναμική της (κοινωνική κουλτούρα)**. Δράσεις σε τοπικό επίπεδο ή/και στην εκπαίδευση μπορούν να συμβάλλουν θετικά.
- **Η ευρεία αναγνώριση της κοινωνικής επένδυσης** ως συνδυασμού βιωσιμότητας και κοινωνικής επίδοσης και η υιοθέτηση κοινωνικών προτύπων και περιβαλλοντικών προτύπων (ESG) μπορεί να λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά.

THREATS (Απειλές)

- **Η μεγάλη ποικιλομορφία των εγχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο.** (νομική μορφή, τομέα δραστηριότητας, μέγεθος, γεωγραφική εμβέλεια, κοινωνικό αντίκτυπο, κλπ.) **δυσκολεύει την σύνταξη και εφαρμογή ενός νόμου**, εκτός εάν αυτός είναι αρκετά περιληπτικός για να καλύψει όλες τις πτυχές της Κ.Ο. και επιχειρηματικότητας.
- **Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν αναγνωρίζουν ότι υπάρχουν άλλα κριτήρια αξιολόγησης της ευρωστίας των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο.** σε σχέση με τις κεφαλαιουχικές εταιρείες, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν λειτουργούν με βιωσιμότητα ή με επιτυχία.
- **Οι ασάφειες στο τρέχον θεσμικό πλαίσιο δυσχεραίνουν τη συνεργασία φορέων λήψης απόφασης και χρηματοδότησης (κριτήρια επιλεξιμότητας).**
- **Παρατηρούνται εμπόδια στον τρόπο ανάθεσης έργων από τον δημόσιο τομέα σε οργανισμούς της Κ.Α.Λ.Ο.** και επιλογές (π.χ. οι ΚΥΔΣ ή οι κατ' αποκλειστικότητα συμβάσεις) οι οποίες δεν αξιοποιούνται επαρκώς.
- **Οι ιδιαιτερότητες των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. δυσχεραίνουν την υπαγωγή τους σε γενικά, μη-στοχευμένα, εκπαιδευτικά/επιμορφωτικά προγράμματα**, όταν, για παράδειγμα, πρόκειται για άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς/ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.
- **Παρατηρούνται δυσκολίες σε δημόσιους φορείς (ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο) να εξυπηρετήσουν οργανισμούς Κ.Α.Λ.Ο. λόγω ελλείψεων προσωπικού**, παρά την όποια εκπαίδευσή τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις η ενδυνάμωση ικανοτήτων συμπεριλαμβάνει αναθεώρηση της δομής / των πόρων των φορέων.
- Καθώς το οικοσύστημα είναι σε φάση εκκίνησης, αναδεικνύονται **εγχειρήματα της Κ.Α.Λ.Ο. που δεν εκπροσωπούν τις αξίες της Κ.Α.Λ.Ο.** οδηγώντας στην αποδυνάμωση της δικτύωσης του οικοσυστήματος. Η ελλιπής αξιοποίηση και θέσπιση αξιόπιστων εργαλείων μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου αποτελεί απειλή για τα εγχειρήματα.
- Οι οργανισμοί Κ.Α.Λ.Ο. δεν αναμένουν να διαμορφωθεί ένας τομέας εξαρτημένος από κρατικές επιδοτήσεις, καθώς αντιλαμβάνονται τη σημασία της ανεξαρτησίας/ αυτονομίας στην κοινωνική οικονομία. **Η μη ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων πρόσβασης σε χρηματοδότηση** αποτελεί απειλή για τους φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

4.5. Ο νέος σχεδιασμός για την περίοδο 2021-2027

Η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, ως ένα διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης της οικονομίας, βρίσκεται σε υψηλή προτεραιότητα στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών-μελών, λόγω της εγγενούς δυναμικής και της ανθεκτικότητας των πρακτικών της σε περιβάλλον κρίσης και όχι μόνο. Τα χαρακτηριστικά της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, σύμφωνα και με τη διεθνή εμπειρία, την καθιστούν προνομιακό όχημα μετασχηματισμού των οικονομικών και κοινωνικών σχέσεων, καθώς και κινητοποίησης των κοινωνικών πόρων με μεγάλη αποδοτικότητα, κυρίως όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενδογενή ανάπτυξη του παραγωγικού ιστού.

Το οικονομικό οικοσύστημα που δημιουργεί η Κ.Α.Ο. διακρίνεται από σταθερότητα, διαχρονικότητα και μεγάλη ανθεκτικότητα σε εξωτερικές κρίσεις. Η επένδυση επομένως στην Κοινωνική Οικονομία, δεν αποσκοπεί σε μια προσωρινή και εύθραυστη άμβλυση των συνεπειών της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, αλλά στην θωράκιση των κοινωνιών απέναντι σε ένα εξαιρετικά ασταθές/αβέβαιο διεθνές περιβάλλον. Η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, συγκροτεί οικονομικά περιβάλλοντα που επιφέρουν πολλαπλά οφέλη σε όλους τους εμπλεκόμενους (ασφαλής εργασία, παροχή επωφελούς κοινωνικού έργου, υψηλή ποιότητα παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, σεβασμός στο κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον, άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων και φαινομένων αποκλεισμού).

Για όλους τους παραπάνω λόγους η Κ.Α.Ο. αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα και για την ελληνική Πολιτεία, κι ακόμη περισσότερο στην μετα-COVID-19 περίοδο, όπου αναδεικνύεται ο ρόλος που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν οι φορείς Κ.Α.Ο. για την κοινωνική και οικονομική ανάκαμψη χωρίς αποκλεισμούς.

Αποσκοπώντας στην ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας στη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναπτύσσονται πρωτοβουλίες για την κοινωνική επιχειρηματικότητα που στοχεύουν στη δημιουργία δομών συμβουλευτικής και υποστήριξης υφιστάμενων, νέων και δυνητικών κοινωνικών επιχειρηματιών, τη δημιουργία θερμοκοιτίδων κοινωνικής επιχειρηματικότητας, την ενίσχυση δημιουργίας νέων φορέων Κ.Α.Ο., την υποστήριξη των υφιστάμενων φορέων Κ.Α.Ο., την αξιοποίηση της τεχνογνωσίας των πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων στον σχεδιασμό και την παραγωγή καινοτόμων και χρηστικών προϊόντων – ιδεών.

Στο ίδιο πλαίσιο θα προωθηθούν δράσεις χρηματοδότησης των φορέων Κ.Α.Ο. για την υλοποίηση επιχειρηματικών σχεδίων και δράσεων, στοχευμένες παρεμβάσεις σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση για την κάλυψη τοπικών αναγκών, την παραγωγή -προώθηση τοπικών προϊόντων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε μικρές ή/και απομακρυσμένες κοινότητες, την αξιοποίηση ακαλλιέργητων εκτάσεων, την ανακύκλωση και την ευρύτερη κυκλική οικονομία, την υποστήριξη της γυναικείας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας, καθώς και των ευάλωτων και ειδικών ομάδων, την κοινωνική και εργασιακή ένταξη ατόμων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας (δικαιούχοι ΚΕΑ), τη διευκόλυνση πρόσβασης φορέων Κ.Α.Ο. σε χρηματοδοτικά εργαλεία (παροχή εγγυήσεων, μικροπρωτοβουλίες), τη στήριξη της εξωστρέφειας και την παραχώρηση κινήτρων για τη δραστηριοποίηση των κοινωνικών επιχειρήσεων, κυρίως στα πρώτα στάδια ανάπτυξής τους με στόχο τη δυναμική παρουσία τους στην αγορά.

Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»

Το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» προβλέπει τη χρηματοδότηση δράσεων για την ανάπτυξη, υποστήριξη και προώθηση της Κ.Α.Ο.: οριζόντιες παρεμβάσεις ανάπτυξης πλαισίου κινήτρων και διευκόλυνσης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, σχεδιασμός χρηματοδοτικών εργαλείων, θεσμικές ρυθμίσεις για τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για την περαιτέρω ανάπτυξη του θεσμού της Κ.Α.Ο., ενέργειες πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των φορέων της δημόσιας διοίκησης, του κοινού και όλων των εν γένει εμπλεκόμενων φορέων μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων, δράσεων δημοσιότητας και κοινωνικού διαλόγου. Επίσης προβλέπεται η δημιουργία μόνιμου μηχανισμού και ανάπτυξη ολοκληρωμένου συστήματος συντονισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης δράσεων Κοινωνικής Οικονομίας⁴.

⁴ ΕΠ Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027, 2.1. Προτεραιότητες εκτός της τεχνικής βοήθειας: ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1 – ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ / ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ, Ειδικός στόχος: ESO4.2.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην πράσινη και ψηφιακή οικονομία, στην αγρο-διατροφή και στον αγροτικό τομέα, στην κυκλική οικονομία καθώς και σε τομείς οικονομίας που παρουσιάζουν ζήτηση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με στόχευση σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, γυναίκες και νέους. Έμφαση δίνεται επίσης σε θέματα κοινωνικής καινοτομίας καθώς έχει διαμορφωθεί διακριτή προτεραιότητα για αυτόν τον τομέα.

Οι παρεμβάσεις που θα σχεδιασθούν θα είναι σε άμεση συνάρτηση με τις κατευθυντήριες οδηγίες του σχεδίου δράσης για την Κοινωνική Οικονομία της ΕΕ, καθώς επίσης θα εξεταστούν και συνέργειες με άλλα προγράμματα που πρόκειται να εκδοθούν από την ΕΕ ή υποδείγματα άλλων εργαλείων ή / και χρηματοδοτικών μέσων (π.χ. Invest EU).

Ο προϋπολογισμός του Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» διανέμεται ως εξής ανάμεσα στις προτεραιότητές του:

Οριζόντιες – Συστημικές Παρεμβάσεις	165 εκ. ευρώ
Απασχόληση & Αγορά Εργασίας	1,355 δισ. ευρώ
Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση	1,223 δισ. ευρώ
Κοινωνική Καινοτομία	25 εκ. ευρώ
Απασχόληση των Νέων	939 εκ. ευρώ
Επισιτιστική Βοήθεια & Αντιμετώπιση της Υλικής Στέρησης	400 εκ. ευρώ
Τεχνική Βοήθεια	64 εκ. ευρώ

Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Καινοτομία

Το όραμα της Εθνικής Στρατηγικής και του επικαιροποιημένου Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Καινοτομία είναι η υποστήριξη της εδραίωσης και ανάπτυξης της Κ.ΑΛ.Ο. ώστε αυτή να καταστεί δυναμικός χώρος σχεδιασμού και εφαρμογής, με συμμετοχικό τρόπο, ενεργητικών πολιτικών που προσφέρουν λύσεις σε δυσεπίλυτα κοινωνικά προβλήματα, εμπλέκοντας τις άμεσα ενδιαφερόμενες κοινωνικές ομάδες.

Το Σχέδιο Δράσης σχεδιάστηκε λαμβάνοντας υπόψιν την υφιστάμενη κατάσταση του τομέα Κ.ΑΛ.Ο. και τη δυναμική του ελληνικού οικοσυστήματος κοινωνικής οικονομίας, το θεσμικό/νομικό πλαίσιο και τη (δυναμικά) διαθέσιμη χρηματοδότηση, προγενέστερες εθνικές στρατηγικές ανάπτυξης του τομέα, συναφείς πολιτικές της ΕΕ (και ειδικότερα το Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την κοινωνική οικονομία⁵) καθώς και τις διαφαινόμενες ανάγκες όπως αυτές έχουν εντοπισθεί από τους φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. αλλά και από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που εμπλέκονται στον τομέα.

Το επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης καλείται να ενισχύσει το οικοσύστημα και τους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας, ώστε ο τομέας να αναπτυχθεί δυναμικά και βιώσιμα, οδηγώντας στα οφέλη που μπορεί να προσφέρει η κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα. Βασικές Ομάδες Στόχος του Σχεδίου είναι ιδίως μέλη Ευπαθών/Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων, Άνεργοι (περιλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων), κάτοικοι περιοχών με γεωγραφικούς περιορισμούς (απομακρυσμένων, νησιωτικών, κλπ.), γυναίκες, ΑΜΕΑ, νέοι έως 29 ετών, άτομα με ψυχο-κοινωνικά προβλήματα, Ρομά, αποφυλακισθέντες, άστεγοι, μετανάστες / πρόσφυγες, αναγνωρίζοντας τη σημαντική συνεισφορά της κοινωνικής οικονομίας στην κοινωνική ένταξη και επιχειρηματικότητα.

Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει πέντε στρατηγικούς στόχους, που αναλύονται ως πυλώνες στρατηγικής, και εναρμονίζονται πλήρως με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης.

⁵ *Building an economy that works for people: an action plan for the social economy*, Social Economy Action Plan, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Dec 2021

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.1 Επικαιροποίηση, διεύρυνση και εναρμόνιση του Θεσμικού/Κανονιστικού πλαισίου 1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος 3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

Η **κοινωνική καινοτομία** αποτελεί οριζόντια συνιστώσα του επικαιροποιημένου Σχεδίου Δράσης. Όλοι οι άξονές του είτε έχουν ως εγγενές στοιχείο την κοινωνική καινοτομία είτε την προωθούν/αξιοποιούν για την επίτευξη των στόχων του Σχεδίου και το (συν)σχεδιασμό. Ως οριζόντια συνιστώσα, η πρόβλεψη για κοινωνική καινοτομία θα στηρίζεται σε μηχανισμούς 4πλης έλικας, έτσι ώστε η Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα να είναι συνεχώς εξελισσόμενες και να συνεισφέρουν στην ενεργό συμμετοχή και την εταιρικότητα για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής.

5. Η εξέλιξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΑΝΑΔΕΔΒΜ

5.1. Οι ανάγκες του τομέα της Κ.Α.Λ.Ο.

Σύμφωνα με το κείμενο του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ (αρχικό Ε.Π. 2014 και 6^η αναθεώρηση του Ε.Π. 2021), την Ετήσια Έκθεση ετών 2019-2020 της Δ/σης Κ.Α.Λ.Ο. και το Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης Κ.Α.Λ.Ο., οι ανάγκες του τομέα είναι επιγραμματικά οι εξής:

- Ανάγκη συνεισφοράς της κοινωνικής οικονομίας στην τοπική, περιφερειακή και εθνική οικονομική ανάπτυξη
- Ανάγκη ενίσχυσης της απασχόλησης σε εθνικό επίπεδο, «...η ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της ενίσχυσης της σύστασης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων...»⁶
- Ενίσχυση της ένταξης κοινωνικά ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας, «Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσω της ένταξης στην αγορά εργασίας ευπαθών ομάδων του πληθυσμού...»⁷
- Ανάγκη παρακίνησης και υποστήριξης της σύστασης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων
- Ανάγκη ενός ολοκληρωμένου θεσμικού/κανονιστικού πλαισίου
- Ανάγκη διευκόλυνσης της συμμετοχής των κοινωνικών επιχειρήσεων σε δημόσιες συμβάσεις
- Ανάγκη παροχής χρηματοδοτικών εργαλείων για την κοινωνική επιχειρηματικότητα
- Ανάγκη ενίσχυσης των ικανοτήτων των μελών της κοινωνικής οικονομίας
- Ανάγκη επικοινωνίας και διάχυσης της Κ.Α.Λ.Ο.
- Ανάγκη δικτύωσης.

Κατά την ΠΠ 2014-2020, με τον Νόμο 4430/2016 δημιουργήθηκε νομοθετικό πλαίσιο για την Κ.Α.Λ.Ο. Ο νόμος στοχεύει στη διάχυση της Κ.Α.Λ.Ο. σε όλους τους δυνατούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας και την στήριξη και την ενίσχυση των παραγωγικών εγχειρημάτων αυτοδιαχείρισης και της συλλογικής κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

5.2. Η στήριξη του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020 στην Κοινωνική Οικονομία

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα με μια ματιά

Όραμα του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020 είναι η συμβολή, με το σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων απασχόλησης, κατάρτισης, εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης, στην επίτευξη των εθνικών στόχων για την απασχόληση, την καταπολέμηση της φτώχειας και την εκπαίδευση, υποστηρίζοντας έτσι το συνολικό όραμα της χώρας για τη αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Στόχοι του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020 είναι:

- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας
- Αντιμετώπιση της ανεργίας και αύξηση της βιώσιμης απασχόλησης για όλους

⁶ Αναθεωρημένο Ε.Π. (2021).

⁷ Αρχικό Ε.Π. (2014).

- Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας όλων των βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος
- Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας.

Ανάγκες που καλύπτει το Ε.Π.

Οι παρεμβάσεις του Ε.Π. αποσκοπούν στην κάλυψη των ακόλουθων αναγκών:

- Καταπολέμηση της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ενίσχυση της απασχόλησης και ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας με βραχυπρόθεσμα μέτρα σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας για το σύνολο του εργατικού δυναμικού, κυρίως σε ομάδες με μεγάλα ποσοστά ανεργίας (μακροχρόνια άνεργοι, άνεργοι με μειωμένα τυπικά προσόντα, γυναίκες, άνεργοι 30-44 ετών)
- Ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, ιδίως άτομα μειωμένων τυπικών προσόντων, με στόχο την ένταξη ή/και επανένταξή τους στην αγορά εργασίας
- Μείωση της ανεργίας των νέων 15-29 ετών, ιδιαίτερα εκείνων εκτός εργασίας, δομών εκπαίδευσης ή κατάρτισης, με τη διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας και ενίσχυσης των δεξιοτήτων τους
- Εκσυγχρονισμός και περαιτέρω ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας
- Εναρμόνιση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής
- Ένταξη ή/και επανένταξη στην αγορά εργασίας ωφελούμενων στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής του «Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος»
- **Ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων (ΕΚΟ), μέσω και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας**
- Μείωση της σχολικής διαρροής, ιδιαίτερα σε περιοχές με υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ)
- Αναβάθμιση και διασύνδεση των συστημάτων Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης με την αγορά εργασίας
- Προώθηση της έγκαιρης ολοκλήρωσης των σπουδών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- Ενδυνάμωση των δεσμών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με αγορά εργασίας και τον επιχειρηματικό κόσμο
- Ενίσχυση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης μέσω της προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας και της ενδυνάμωσης του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού.
- Αναβάθμιση του συστήματος Διά Βίου Μάθησης και αύξηση της συμμετοχής σε αυτήν

Ενδεικτικές Δράσεις / Παρεμβάσεις του Τομέα Εργασίας είναι:

Συστημικές παρεμβάσεις των θεσμών της εργασίας και της πρόνοιας

- Σύστημα Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας
- Θεσμική και επιχειρησιακή ενδυνάμωση των κοινωνικών εταίρων
- Ενδυνάμωση του Εθνικού Αναπηρικού Κινήματος

Βελτίωση Προοπτικών Απασχόλησης και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ανθρώπινου Δυναμικού

- Προώθηση απασχόλησης μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα
- Προγράμματα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα για ανέργους και ειδικές ομάδες ανέργων
- Απασχόληση ανέργων σε κλάδους αιχμής
- Προγράμματα Κατάρτισης ανέργων ναυτικών και παροχή επαγγελματικής πιστοποίησης
- Κατάρτιση, πρακτική άσκηση και πιστοποίηση ανέργων σε κλάδους αιχμής

- Προγράμματα για την εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής
- **Λειτουργία περιφερειακών μηχανισμών της ανάπτυξης & προώθησης των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων**
- **Υποστήριξη της απασχόλησης σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις**
- **Υποστήριξη της απασχόλησης ΑΜΕΑ σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις**

Σε συνέχεια της αναθεώρησης του 2019 [C(2019)9420/19.12.2019], ο συνολικός προϋπολογισμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ) ανέρχεται σε 3.311,8 εκ. ευρώ (ΔΔ), εκ των οποίων τα 2.361,9 εκ. ευρώ προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), τα 255,1 εκ. ευρώ από την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) και τα 694,8 εκ. ευρώ από Εθνικούς Πόρους. Το μέσο ποσοστό συγχρηματοδότησης ανέρχεται σε 79, 02%.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» λειτουργεί συμπληρωματικά με τα υπόλοιπα τομεακά και περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Η Επενδυτική Προτεραιότητα 9ν και η Κοινωνική Οικονομία & Επιχειρηματικότητα

Το ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020, στο πλαίσιο του Θ.Σ. 9 Ε.Π.9ν - Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση, περιέλαβε τους ακόλουθους ενδεικτικούς τύπους δράσεων: Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Λ.Ο., Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο., Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω προσλήψεων ΑμΕΑ από φορείς Κ.Α.Λ.Ο., και Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας.

Το Ε.Π. προβλέπει τις εξής δράσεις⁸:

- «Κέντρα Στήριξης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας».
- «Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.»
- Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω προσλήψεων ΑμΕΑ από Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.
- Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας
- Άλλες δράσεις

Οι στόχοι των Δράσεων ανταποκρίνονται στις ανάγκες του τομέα της Κ.Α.Λ.Ο., όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Ανάγκη	Δράσεις: στόχοι
Ανάγκη συνεισφοράς της κοινωνικής οικονομίας στην τοπική, περιφερειακή και εθνική οικονομική ανάπτυξη	(i) Σύσταση και λειτουργία Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. - Κέντρα Στήριξης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας: Υποστήριξη της ανάπτυξης του θεσμού της Κ.Α.Λ.Ο., με Κέντρα Στήριξης που θα λειτουργήσουν ως «σημεία ενημέρωσης» για την Κ.Α.Λ.Ο., ως δομές συμβουλευτικής υποστήριξης κοινωνικών επιχειρηματιών και υποψηφίων κοινωνικών επιχειρηματιών και ως δομές υποστήριξης της δημιουργίας και ανάπτυξης άλλων φορέων Κ.Α.Λ.Ο. (ii) Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.: Υποστήριξη φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ως προς τη βελτίωση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας (οικονομικά αποτελέσματα, βιωσιμότητα, ανταγωνιστικότητα), την μεγέθυνση της κοινωνικής ωφέλειας που δημιουργούν, και ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας. (iv) Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας: Παροχή μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής προσαρμοσμένα στις ανάγκες των φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

⁸ Αναλυτικότερη περιγραφή των δράσεων ακολουθεί παρακάτω, καθώς και στο Παράρτημα Β

Ανάγκη	Δράσεις: στόχοι
	(v) Άλλες δράσεις: Παροχή χρηματοδοτικής ενίσχυσης της λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, ενίσχυση της κατανάλωσης προϊόντων/υπηρεσιών κοινωνικών επιχειρήσεων, ενίσχυση δεξιοτήτων των εργαζόμενων σε κοινωνικές επιχειρήσεις. (vi) Δράσεις σε περιφερειακό επίπεδο: Σειρά μέτρων υποστήριξης της επιχειρηματικότητας κοινωνικών επιχειρήσεων, της συνεργασίας Κ.ΑΛ.Ο. με φορείς ΟΤΑ και ιδιωτικού τομέα, της δημιουργίας Ενώσεων φορέων Κ.ΑΛ.Ο., παροχής χρηματοοικονομικής υποστήριξης, κ.α.
Ανάγκη ενίσχυσης της απασχόλησης σε εθνικό επίπεδο	(i) Σύσταση και λειτουργία Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Κέντρα Στήριξης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας: ως άνω (ii) Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.: ως άνω (iii) Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω προσλήψεων ΑμΕΑ από Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. (v) Άλλες δράσεις: ως άνω (vi) Δράσεις σε περιφερειακό επίπεδο: ως άνω
Ενίσχυση της ένταξης κοινωνικά ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας	(iii) Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω προσλήψεων ΑμΕΑ από Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. (v) Άλλες δράσεις: ως άνω
Ανάγκη παρακίνησης και υποστήριξης της σύστασης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων	(i) Σύσταση και λειτουργία Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Κέντρα Στήριξης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας: ως άνω (ii) Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. : ως άνω (iv) Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας: ως άνω (v) Άλλες δράσεις: ως άνω
Ανάγκη διευκόλυνσης της συμμετοχής των κοινωνικών επιχειρήσεων σε δημόσιες συμβάσεις	(ii) Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. : ως άνω (iv) Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας: ως άνω (v) Άλλες δράσεις: ως άνω (vi) Δράσεις σε περιφερειακό επίπεδο: ως άνω
Ανάγκη παροχής χρηματοδοτικών εργαλείων για την κοινωνική επιχειρηματικότητα	(iv) Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας: ως άνω (v) Άλλες δράσεις: ως άνω (vi) Δράσεις σε περιφερειακό επίπεδο: ως άνω
Ανάγκη ενίσχυσης των ικανοτήτων των μελών της κοινωνικής οικονομίας	(i) Σύσταση και λειτουργία Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Κέντρα Στήριξης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας: ως άνω (ii) Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. : ως άνω (v) Άλλες δράσεις: ως άνω
Ανάγκη επικοινωνίας και διάχυσης της Κ.ΑΛ.Ο.	(i) Σύσταση και λειτουργία Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Κέντρα Στήριξης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας: ως άνω (v) Άλλες δράσεις: ως άνω (vi) Δράσεις σε περιφερειακό επίπεδο: ως άνω
Ανάγκη δικτύωσης.	(v) Άλλες δράσεις: ως άνω (vi) Δράσεις σε περιφερειακό επίπεδο: ως άνω

Αντιστοιχίζοντας τις ανάγκες με τις δράσεις που προβλέφθηκαν στην 6^η αναθεώρηση του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ (2021), προκύπτει ο παρακάτω συσχετισμός. Οι δράσεις που προβλέπονται στοχεύουν στο να ανταποκριθούν στις ανάγκες του τομέα.

	Προβλεπόμενες Δράσεις όπως αναφέρονται στο ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ (6η αναθεώρηση, 2021)					
	(i) Σύσταση και λειτουργία Φορέων ΚΑΛΟ - Κέντρων Στήριξης της Κ.Α.Λ.Ο.	(ii) Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	(iii) Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω προσλήψεων ΑμΕΑ από Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.	(iv) Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας	(v) Άλλες δράσεις	(vi) Δράσεις σε περιφερειακό επίπεδο
Ανάγκες τομέα Κ.Α.Λ.Ο.						
Ανάγκη συνεισφοράς της κοινωνικής οικονομίας στην τοπική, περιφερειακή και εθνική οικονομική ανάπτυξη	■	■		■	■	■
Ανάγκη ενίσχυσης της απασχόλησης σε εθνικό επίπεδο	■	■	■		■	■
Ενίσχυση της ένταξης κοινωνικά ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας			■		■	
Ανάγκη παρακίνησης και υποστήριξης της σύστασης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων	■	■		■	■	
Ανάγκη διευκόλυνσης της συμμετοχής των κοινωνικών επιχειρήσεων σε δημόσιες συμβάσεις		■		■	■	■
Ανάγκη παροχής χρηματοδοτικών εργαλείων για την κοινωνική επιχειρηματικότητα				■	■	■
Ανάγκη ενίσχυσης των ικανοτήτων των μελών της κοινωνικής οικονομίας	■	■			■	
Ανάγκη επικοινωνίας και διάχυσης της Κ.Α.Λ.Ο.	■				■	■
Ανάγκη δικτύωσης.					■	■

■ μεγάλη συνάφεια
 ■ μεσαία συνάφεια
 ■ μικρότερη συνάφεια

5.3. Η εξέλιξη και αναθεώρηση των Δράσεων του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ

5.3.1. Αρχικός σχεδιασμός, 2014

Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του 2014, ο **Ειδικός Στόχος 9ν(ι)** ήταν η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσω της ενίσχυσης της σύστασης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, και τα **επιδιωκόμενα αποτελέσματα** ήταν: «η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσω της ενίσχυσης της σύστασης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων. Για το σκοπό αυτό προβλέπεται η λειτουργία περιφερειακών μηχανισμών υποστήριξης της ανάπτυξης κοινωνικών επιχειρήσεων, η παρακίνηση και υποστήριξη της σύστασής τους, καθώς και η ενεργοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Οι παρεμβάσεις που εντάσσονται στον ειδικό στόχο 9.5 (ι) καλύπτουν την ανάγκη για την ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας με σκοπό την κοινωνική ένταξη ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.»

Οι προβλεπόμενες δράσεις ήταν:

- i) **Παροχή Υποστηρικτικών Υπηρεσιών για την Ανάπτυξη Κοινωνικών Επιχειρήσεων, μέσω της λειτουργίας Περιφερειακών Μηχανισμών Υποστήριξης** της ανάπτυξης και προώθησης των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (μια εμπροσθοβαρή δράση).

Σύμφωνα με την πρώτη έκδοση του Ε.Π. οι Περιφερειακοί Μηχανισμοί σχεδιάζονταν να λειτουργήσουν στη βάση χρηματοδότησης από το Ε.Π., για τα έτη 2015-2016. Η διασφάλιση της βιωσιμότητάς τους και των θερμοκοιτίδων που θα λειτουργούσαν, για τα έτη 2017-2020, αποτελούσε προϋπόθεση της χρηματοδότησης από το Πρόγραμμα.

Οι Διαχειριστικές Αρχές των ΠΕΠ κατά την διάρκεια υλοποίησης της Δράσης των Περιφερειακών Μηχανισμών αναμενόταν να αποκτήσουν την απαραίτητη τεχνογνωσία στα θέματα λειτουργίας Μηχανισμών Υποστήριξης της ανάπτυξης κοινωνικών επιχειρήσεων, καθώς και σε θέματα κοινωνικής επιχειρηματικότητας, γενικότερα, ώστε να μπορούν να αναλάβουν τη συνέχιση της λειτουργίας Περιφερειακών Μηχανισμών μετά το 2016. Σε περίπτωση που σχετικές δράσεις συνέχισης λειτουργίας Περιφερειακών Μηχανισμών δεν θα συμπεριλαμβανόταν ως προτεραιότητα σε κάποια ΠΕΠ (παρά την σχετική πρόταση από τη Γενική Γραμματεία Κοινοτικών και Άλλων Πόρων) η παραπάνω δράση θα μπορούσε να συνεχιστεί σε κεντρικό επίπεδο.

Οι Περιφερειακοί Μηχανισμοί έως το τέλος του 2016 θα καλύπταν το σύνολο της χώρας (ένας σε κάθε Περιφέρεια), θα παρείχαν υπηρεσίες μίας στάσης (one stop shop) για τους κοινωνικούς επιχειρηματίες και τις κοινωνικές επιχειρήσεις και θα αναλάμβαναν ανάλογα με τις ανάγκες και τις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες της εκάστοτε Περιφέρειας αναφοράς, να παρέχουν υπηρεσίες όπως:

- Πληροφόρηση και ενημέρωση για τα χαρακτηριστικά και τους σκοπούς της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
- Παρακίνηση και υποστήριξη της σύστασης Κοινωνικών Επιχειρήσεων με την παροχή υπηρεσιών κινητοποίησης, υποστήριξης, και συμβουλευτικής (coaching και mentoring)
- Παροχή υπηρεσιών θερμοκοιτίδας που θα προσέφεραν κοινή επιχειρηματική έδρα, ή / και Συμβουλευτική στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα, κοινή διοικητική και λογιστική υποστήριξη, εξειδικευμένες υπηρεσίες επιχειρηματικής συμβουλευτικής ή μέρος αυτών κλπ.

Επιπρόσθετα οι Περιφερειακοί Μηχανισμοί θα επεδίωκαν:

- Την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των Κοινωνικών Επιχειρήσεων, μέσω της προώθησης τοπικών συμφωνιών συνεργασίας (local pacts) μεταξύ των κοινωνικών επιχειρήσεων και δημοσίων οργανισμών ή ιδιωτικών επιχειρήσεων
- Τη δικτύωση των κοινωνικών επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο, καθώς και τη δημιουργία συστάδων (clusters) κοινωνικών επιχειρήσεων
- Την υποστήριξη διακρατικών συνεργασιών με φορείς κοινωνικής επιχειρηματικότητας του εξωτερικού

- Την υποστήριξη νέων κοινωνικών επιχειρηματιών αναφορικά με τη συμμετοχή τους σε προγράμματα τύπου ERASMUS νέων κοινωνικών επιχειρηματιών.

Οι δράσεις θα ενεργοποιούνταν σε κεντρικό επίπεδο με αναφορά στις περιφέρειες και στην συνέχεια θα υπήρχε η δυνατότητα συνέχισής τους από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

ii) **Σύσταση Ταμείου Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας** (μικροπιστώσεις-ανακυκλούμενες πιστώσεις)

iii) **Ενίσχυση για την έναρξη δραστηριότητας και τη λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων, μέσω επιχορηγήσεων ή/και με την αξιοποίηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, εταιρικά μερίδια, κουπόνια λήψης υπηρεσιών**

Μέσω του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας θα υλοποιούνταν δράσεις που θα περιλάμβαναν χρηματοδοτικά εργαλεία με χαρακτήρα επιστρεπτέων ενισχύσεων. Τα εργαλεία θα εξειδικεύονταν περαιτέρω κατόπιν ανάλυσης των κενών της αγοράς (market gap) και των αναγκών των κοινωνικών επιχειρήσεων και θα επέλεγαν ανάμεσα σε δράσεις τύπου επιδότησης επιτοκίου δανείου, risk sharing δανειακών προϊόντων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κάλυψης εγγυήσεων για την παροχή δανείου.

Επίσης θα υλοποιούνταν δράσεις που θα αφορούσαν σε χρηματοδοτική ενίσχυση της λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω επιχορηγήσεων για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, την ενίσχυση για αγορά εξοπλισμού, την επιδότηση αγοράς εταιρικών μεριδίων. Άλλες δράσεις αφορούσαν την υποστήριξη κοινωνικών επιχειρηματιών μέσω voucher, την ενίσχυση της κατανάλωσης προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω της χορήγησης κοινωνικών voucher, την ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε κοινωνικές επιχειρήσεις.

iv) **Επιπροσθέτως, σε περιφερειακό επίπεδο θα επιδιωκόταν η υλοποίηση συμπληρωματικών δράσεων, όπως:**

- Λειτουργία «λαϊκών» αγορών και εκθετηρίων προϊόντων κοινωνικών επιχειρήσεων
- Συνομολόγηση και υλοποίηση Τοπικών Οικονομικών Συμφωνιών ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας μεταξύ φορέων Ο.Τ.Α., Ιδιωτικού τομέα και κοινωνικών επιχειρήσεων
- Δημιουργία Φορέων Παροχής Μικροπιστώσεων
- Μόχλευση εναλλακτικών/συμπληρωματικών κεφαλαίων και εύρεση παρόχων κεφαλαίου
- Δημιουργία Περιφερειακών Ταμείων ενίσχυσης της Κοινωνικής Οικονομίας
- Εφαρμογή μηχανισμών συναλλακτικής διευκόλυνσης-διατακτικών πληρωμής (social vouchers) από ΟΤΑ με αποδέκτες τους δημότες αυτών με στόχο την ενθάρρυνση της κατανάλωσης υπηρεσιών και προϊόντων Κοινωνικών Επιχειρήσεων

Σε κάθε περίπτωση, οι δράσεις που θα υλοποιούνταν σε περιφερειακό επίπεδο θα έπρεπε να ήταν συμβατές με κατευθύνσεις και προδιαγραφές που τίθονταν από την Ε.Υ.Κ.Ε.Κ.Ο., με την αρμοδιότητα της ως Συντονιστικός φορέας πολιτικών ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας.

Δείκτες, αρχικός σχεδιασμός ΕΠ, 2014

Θεματικός Στόχος: (9) Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας

1 – χαμηλός, 3 - υψηλός

Επενδυτική Προτεραιότητα	Ειδικός Στόχος	Αναμενόμενα αποτελέσματα	Δείκτες Αποτελέσματος	Δράσεις	Κοινοί και ειδικοί δείκτες εκρών	Βαθμός συνάφειας και συνοχής
9ν - Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση	9ν.ι - Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσω της ενίσχυσης της σύστασης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none"> Αύξηση του αριθμού των κοινωνικών επιχειρήσεων Ανάγκη για εναρμόνιση με τις πολιτικές και τα μέτρα που προβλέπονται στην πρωτοβουλία της Ε.Ε. για την κοινωνική επιχειρηματικότητα (social business initiative). Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσω της ένταξης στην αγορά εργασίας ευπαθών ομάδων του πληθυσμού Συνεισφορά στην οικονομική ανάπτυξη σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός Κοινωνικών επιχειρήσεων που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά τη λήξη της (T4810 τιμή στόχος 1.079) Αριθμός Άνεργων που ωφελούνται άμεσα από την αξιοποίηση της επιχειρηματικότητας (T4814 τιμή στόχος 315) 	<ul style="list-style-type: none"> «Παροχή Υποστηρικτικών Υπηρεσιών για την Ανάπτυξη Κοινωνικών Επιχειρήσεων» Λειτουργία Περιφερειακών Μηχανισμών Υποστήριξης της ανάπτυξης και προώθησης των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων Σύσταση Ταμείου Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (μικροπιστώσεις-ανακυκλούμενες πιστώσεις) Ενίσχυση για την έναρξη δραστηριότητας και τη λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων, μέσω επιχορηγήσεων ή/και με την αξιοποίηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, εταιρικά μερίδια, κουπόνια λήψης υπηρεσιών 	<ul style="list-style-type: none"> Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων (CO01 Αριθμός 10.460) Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας) (CO23 Αριθμός 497) Νέες πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες Επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας) που υποστηρίζονται (T4855 Αριθμός 750) Περιφερειακοί Μηχανισμοί που δημιουργούνται (T4852, αριθμός 13) 	3

5.3.2. Αναθεωρημένος σχεδιασμός, 2021

Στον **Άξονα Προτεραιότητας 1** «Συστημικές Παρεμβάσεις των Θεσμών της Αγοράς Εργασίας και της Πρόνοιας», συμπεριλαμβάνεται η εξειδικευμένη πλέον **Συστημική Παρέμβαση σχετικά με την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (ΣΠ4)**. Ήδη θεσμοθετήθηκε η κοινωνική επιχειρηματικότητα και η κοινωνική οικονομία (Ν.4019/11) και δημιουργήθηκε ο επιτελικός φορέας για το συντονισμό των πολιτικών για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας (Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπ. Εργασίας για την Απασχόληση και την Κοινωνική Οικονομία). Λειτουργήσε το Γενικό Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας, στο οποίο μέχρι το 2015 είχαν εγγραφεί πάνω από 700 κοινωνικές επιχειρήσεις. Επίσης, εκπονήθηκε σε συνεργασία με την Ε.Ε., το «Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας».

Το Σχέδιο Δράσης για τη ΣΠ4 εγκρίθηκε από την Ε.Ε. τον 7/2017, και προέβλεπε τις εξής δέσμες δράσεων: (1) Προώθηση της Κ.Α.Ο. στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση, (2) Αξιοποίηση Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς, (3) Σύστημα Χορήγησης Κινήτρων για τη δημιουργία και λειτουργία φορέων Κ.Α.Ο. Προβλέπεται σύσταση Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας για την παροχή των απαραίτητων Χρηματοδοτικών Εργαλείων προς περαιτέρω ανάπτυξη των φορέων Κ.Α.Ο., (4) Εθνικό Επικοινωνιακό Σχέδιο προβολής Κ.Α.Ο. και (5) Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Κ.Α.Ο. Επιπλέον, έγιναν προτάσεις νομοθετικών παρεμβάσεων για την εφαρμογή των Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς, για τις οποίες η Επιτελική Δομή ευρίσκετο σε συνεργασία με τη Γεν. Γραμματεία Εμπορίου και τις λοιπές αρμόδιες Υπηρεσίες (ΕΑΑΔΗΣΥ κ.ά.) με σκοπό την αναθεώρηση του Ν.4412/16 και την έκδοση των σχετικών ΠΔ.

Στόχος των παρεμβάσεων όπως περιγράφονται στην 6^η αναθεώρηση του Ε.Π. είναι η ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της ενίσχυσης της σύστασης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων. Για το σκοπό αυτό προβλέπεται η λειτουργία Κέντρων Στήριξης της ανάπτυξης Φορέων Κ.Α.Ο., η παρακίνηση και υποστήριξη της σύστασης τους, καθώς και η ενεργοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Οι παρεμβάσεις που εντάσσονται στον Ειδικό Στόχο 9.ν (i) καλύπτουν την ανάγκη για την ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας με σκοπό την κοινωνική ένταξη ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

Οι προβλεπόμενες δράσεις είναι:

- i) **Σύσταση και λειτουργία Φορέων ΚΑΛΟ - Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας** που θα υποστηρίζουν την δημιουργία / ανάπτυξη υφιστάμενων/νέων φορέων Κ.Α.Ο. και θα παρέχουν υπηρεσίες ενημέρωσης και συμβουλευτικής σε δυνητικούς και υφιστάμενους κοινωνικούς επιχειρηματίες και φορείς ΚΑΛΟ.
- ii) **Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.Α.Ο.** εγγεγραμμένων στο Μητρώο Φορέων Κ.Α.Ο., αποσκοπώντας στην βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, στην ενίσχυση της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας τους, στη μεγέθυνση της κοινωνικής ωφέλειας που δημιουργούν και στην ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.
- iii) **Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω προσλήψεων ΑμΕΑ από Φορείς Κ.Α.Ο.**
- iv) **Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας.** Προτείνονται συγκεκριμένες παρεμβάσεις προκειμένου οι όποιες ανάγκες να καλυφθούν (δράσεις τύπου επιδότησης επιτοκίου δανείου, risk sharing δανειακών προϊόντων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κάλυψης εγγυήσεων για την παροχή δανείου), ενώ ο τομέας της κοινωνικής οικονομίας ειδικά ονοματίζεται ως ο κατεχοχόν τομέας για την εφαρμογή μικροπιστώσεων στη χώρα.
Προβλέπεται μέσω του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας να σχεδιαστούν και να παρέχονται Μέσα Χρηματοοικονομικής Τεχνικής, προσαρμοσμένα στις ανάγκες των Φορέων Κ.Α.Ο.
- v) **Σειρά άλλων Δράσεων** προβλέπονται που σχετικά με την χρηματοδοτική ενίσχυση της λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω επιχορηγήσεων για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, την ενίσχυση για αγορά εξοπλισμού, την επιδότηση αγοράς εταιρικών μεριδίων.

Άλλες δράσεις αφορούν την υποστήριξη κοινωνικών επιχειρηματιών μέσω voucher, την ενίσχυση της κατανάλωσης προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω της χορήγησης κοινωνικών

voucher, την ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε κοινωνικές επιχειρήσεις, την κατάρτιση ανέργων / εργαζομένων στην διοίκηση Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. την πρακτική άσκηση / τοποθέτηση νέων πτυχιούχων σε Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Σε περιφερειακό επίπεδο επιδιώκεται η υλοποίηση συμπληρωματικών δράσεων, όπως:

- Λειτουργία «λαϊκών» αγορών και εκθετηρίων προϊόντων κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Συνομολόγηση και υλοποίηση Τοπικών Οικονομικών Συμφωνιών ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας μεταξύ φορέων Ο.Τ.Α., ιδιωτικού τομέα και κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Δημιουργία Ενώσεων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Δημιουργία Φορέων Παροχής Μικροπιστώσεων.
- Μόχλευση εναλλακτικών/συμπληρωματικών κεφαλαίων και εύρεση παρόχων κεφαλαίου.
- Δημιουργία Περιφερειακών Ταμείων ενίσχυσης της κοινωνικής οικονομίας.
- Εφαρμογή μηχανισμών συναλλακτικής διευκόλυνσης-διατακτικών πληρωμής από ΟΤΑ με αποδέκτες τους δημότες αυτών με στόχο την ενθάρρυνση της κατανάλωσης υπηρεσιών και προϊόντων Κοινωνικών Επιχειρήσεων.

Δείκτες, 6^{ης} αναθεώρηση του ΕΠ, 2021

Θεματικός Στόχος: (9) Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας

1 – χαμηλός, 3 - υψηλός

Επενδυτική Προτεραιότητα	Ειδικός Στόχος	Αναμενόμενα αποτελέσματα	Δείκτες Αποτελέσματος	Δράσεις	Κοινοί και ειδικοί δείκτες εκροών	Βαθμός συνάφειας και συνοχής
9ν - Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση	9ν.ι - Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσω της ενίσχυσης της σύστασης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none"> Αύξηση του αριθμού των κοινωνικών επιχειρήσεων Ανάγκη για εναρμόνιση με τις πολιτικές και τα μέτρα που προβλέπονται στην πρωτοβουλία της Ε.Ε. για την κοινωνική επιχειρηματικότητα (social business initiative). Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσω της ένταξης στην αγορά εργασίας ευπαθών ομάδων του πληθυσμού. Ενίσχυση της απασχόλησης σε Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. Συνεισφορά στην οικονομική ανάπτυξη σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά την λήξη της παρέμβασης (11303 τιμή στόχος 7) 	<ul style="list-style-type: none"> «Κέντρα Στήριξης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας» «Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.» Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω προσλήψεων ΑμΕΑ από Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας Άλλες δράσεις 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας οικονομίας που δημιουργούνται (11302 Αριθμός 11) Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας (11301 Αριθμός 11) 	2

5.4. Διαπιστωμένες αλλαγές στο σχεδιασμό των Δράσεων της Επενδυτικής Προτεραιότητας 9ν

Παρατηρούνται αλλαγές στις προβλεπόμενες δράσεις της Επενδυτικής Προτεραιότητας 9ν, από τον αρχικό σχεδιασμό έως την πιο πρόσφατη αναθεώρηση του Ειδικού Στόχου 9ν(i) του οποίου ο τίτλος, όπως και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, αλλάζουν.

Οι προβλεπόμενες Δράσεις του Ε.Π. όπως διαμορφώθηκαν τα τελευταία έτη συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Ε.Π. 9ν: «Πρώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση»		
Ειδικός στόχος 9.5 (i) «Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσω της ενίσχυσης της σύστασης & λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων»	Ειδικός στόχος 9.ν (i) «Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της ενίσχυσης της σύστασης και λειτουργίας Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας»	
2014 (Αρχική Έγκριση)	2017 (1 ^η Αναθεώρηση) / 2018 (2 ^η Αναθεώρηση) / 2019 (3 ^η Αναθεώρηση) / 2020 (4 ^η Αναθεώρηση) / 2020 (5 ^η Αναθεώρηση) / 2021 (6 ^η Αναθεώρηση)	
Ενδεικτικοί τύποι δράσεων	Δράσεις που σχεδιάστηκαν/υλοποιήθηκαν από το 2014	Ενδεικτικοί τύποι δράσεων
<p>(i) «Παροχή Υποστηρικτικών Υπηρεσιών για την Ανάπτυξη Κοινωνικών Επιχειρήσεων»:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Λειτουργία Περιφερειακών Μηχανισμών Υποστήριξης της ανάπτυξης και προώθησης των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (εμπροσθοβαρή δράση): <ul style="list-style-type: none"> - σχεδιάζεται να λειτουργήσουν στη βάση χρηματοδότησης από το Ε.Π., για τα έτη 2015-2016 - έως το τέλος του 2016 θα καλύπτουν το σύνολο της χώρας (ένας σε κάθε Περιφέρεια) - θα παρέχουν υπηρεσίες μίας στάσης (one stop shop) για τους κοινωνικούς επιχειρηματίες και τις κοινωνικές επιχειρήσεις αναλαμβάνοντας υπηρεσίες όπως: <ul style="list-style-type: none"> ► Πληροφόρηση & ενημέρωση για τα χαρακτηριστικά και τους σκοπούς της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας ► Παρακίνηση και υποστήριξη της σύστασης Κοινωνικών Επιχειρήσεων με την παροχή υπηρεσιών κινητοποίησης, υποστήριξης, και συμβουλευτικής (coaching & mentoring) ► Παροχή υπηρεσιών θερμοκοιτίδας που θα προσφέρουν κοινή επιχειρηματική έδρα, ή/και Συμβουλευτική στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα, κοινή διοικητική και λογιστική υποστήριξη, εξειδικευμένες υπηρεσίες επιχειρηματικής συμβουλευτικής ή μέρος αυτών κλπ - θα επιδιώκουν: ► Την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των Κοινωνικών Επιχειρήσεων, μέσω της προώθησης τοπικών συμφωνιών συνεργασίας (local pacts) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Με τον Νόμο 4430/2016 δημιουργήθηκε νομοθετικό πλαίσιο για την ΚΑΛΟ: <ul style="list-style-type: none"> - ο νόμος στοχεύει στη διάχυση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας σε όλους τους δυνατούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας και την στήριξη και την ενίσχυση των παραγωγικών εγχειρημάτων αυτοδιαχείρισης και της συλλογικής κοινωνικής επιχειρηματικότητας. ▪ Σειρά δράσεων χορήγησης κινήτρων προς Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. έχουν ήδη σχεδιαστεί και εξειδικευτεί στο πλαίσιο των Ε.Π του ΕΣΠΑ 2014-2020 από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Τομέα Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας (ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ) σε συνεργασία με την ΕΓ Κ.Α.Λ.Ο. και αναμένεται η έκδοση Προσκλήσεων από τα Ε.Π. και τον Ε.Φ. ▪ Έχουν γίνει προπαρασκευαστικές ενέργειες σε συνεργασία με το Υπ. Οικονομίας για τη σύσταση του Ταμείου Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, το οποίο θα παρέχει τα απαραίτητα Χρηματοδοτικά Εργαλεία για την περαιτέρω ανάπτυξη των Κοινωνικών Επιχειρήσεων 	<p>(i) «Κέντρα Στήριξης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας»</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Θα χρηματοδοτηθεί η σύσταση και η λειτουργία, για μέχρι και δεκαοκτώ (18) μήνες, Φορέων ΚΑΛΟ- Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας τα οποία θα: <ul style="list-style-type: none"> - υποστηρίζουν την δημιουργία/ ανάπτυξη υφιστάμενων/νέων φορέων ΚΑΛΟ και - παρέχουν υπηρεσίες ενημέρωσης/συμβουλευτικής σε δυνητικούς / υφιστάμενους κοινωνικούς επιχειρηματίες & φορείς ΚΑΛΟ. ▪ Οι παραπάνω φορείς πρέπει να έχουν ως καταστατικό σκοπό μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα: <ul style="list-style-type: none"> - την ενημέρωση και πληροφόρηση προς κάθε ενδιαφερόμενο για ζητήματα ΚΑΛΟ - την υποστήριξη της δημιουργίας, λειτουργίας και ανάπτυξης των φορέων ΚΑΛΟ, - την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας φορέων ΚΑΛΟ, μέσω της παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής <p>(ii) «Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.»</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Η δράση «Επιχορήγηση Υφιστάμενων Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ)» αφορά σε υποστήριξη υφιστάμενων και εγγεγραμμένων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και αποσκοπεί: <ul style="list-style-type: none"> - στη βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας

2014 (Αρχική Έγκριση) Ενδεικτικοί τύποι δράσεων	2017 (1 ^η Αναθεώρηση) / 2018 (2 ^η Αναθεώρηση) / 2019 (3 ^η Αναθεώρηση) / 2020 (4 ^η Αναθεώρηση) / 2020 (5 ^η Αναθεώρηση) / 2021 (6 ^η Αναθεώρηση) Δράσεις που σχεδιάστηκαν/υλοποιήθηκαν από το 2014	2017 (1 ^η Αναθεώρηση) / 2018 (2 ^η Αναθεώρηση) / 2019 (3 ^η Αναθεώρηση) / 2020 (4 ^η Αναθεώρηση) / 2020 (5 ^η Αναθεώρηση) / 2021 (6 ^η Αναθεώρηση) Ενδεικτικοί τύποι δράσεων
<p>μεταξύ των κοινωνικών επιχειρήσεων και δημοσίων οργανισμών ή ιδιωτικών επιχειρήσεων. ► Τη δικτύωση κοινωνικών επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο, και τη δημιουργία συστάδων (clusters) κοινωνικών επιχειρήσεων ► Την υποστήριξη διακρατικών συνεργασιών με φορείς κοινωνικής επιχειρηματικότητας του εξωτερικού ► Την υποστήριξη νέων κοινωνικών επιχειρηματιών αναφορικά με τη συμμετοχή τους σε προγράμματα τύπου ERASMUS νέων κοινωνικών επιχειρηματιών.</p> <p>(ii) Σύσταση Ταμείου Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (μικροπιστώσεις-ανακυκλούμενες πιστώσεις)</p> <p>(iii) Ενίσχυση για την έναρξη δραστηριότητας και τη λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων, μέσω επιχορηγήσεων ή/και με την αξιοποίηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, εταιρικά μερίδια, κουπόνια λήψης υπηρεσιών:</p> <p>Α. δράσεις που θα περιλαμβάνουν χρηματοδοτικά εργαλεία με χαρακτήρα επιστρεπτέων ενισχύσεων, όπως: επιδότηση επιτοκίου δανείου, risksharing δανειακών προϊόντων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κάλυψη εγγυήσεων για την παροχή δανείου</p> <p>Β. δράσεις χρηματοδοτικής ενίσχυσης της λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων: επιχορηγήσεις για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, ενίσχυση για αγορά εξοπλισμού, επιδότηση αγοράς εταιρικών μεριδίων</p> <p>Γ. άλλες δράσεις: υποστήριξη κοινωνικών επιχειρηματιών μέσω voucher, ενίσχυση της κατανάλωσης προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω της χορήγησης κοινωνικών voucher, ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε κοινωνικές επιχειρήσεις</p> <p>(iv) Σε περιφερειακό επίπεδο θα επιδιωχθεί η υλοποίηση συμπληρωματικών δράσεων, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none">- Λειτουργία «λαϊκών» αγορών και εκθετηρίων προϊόντων κοινωνικών επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none">▪ Στην επικαιροποιημένη εκ των προτέρων αξιολόγηση (Νοέμβριος 2016) έχει γίνει εκτίμηση των κενών της αγοράς	<ul style="list-style-type: none">- στην ενίσχυση της βιωσιμότητας & ανταγωνιστικότητας τους- στη μεγέθυνση της κοινωνικής ωφέλειας που δημιουργούν- στην ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας <p>(iii) «Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω προσλήψεων ΑμΕΑ από Φορείς Κ.Α.Λ.Ο»</p> <p>(iv) «Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας»</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 4430/2016, προβλέπεται η σύσταση Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας.- Ειδικότερα προβλέπεται καταρχήν να συσταθεί υποταμείο με την επωνυμία «ΤΑΜΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ» υπό το Ταμείο Χαρτοφυλακίου ΤΕΠΙΧ ΙΙ (Α.Π. 7314/1819 ΥΑ του Υπ. Οικονομίας, ΦΕΚ 3904/05-12-2016), με διαχειριστή το ΕΤΕΑΝ ΑΕ και με σκοπό την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, και την προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στο πλαίσιο του Νόμου 4430/2016 ενδεικτικά μέσω της χορήγησης: (α) μικροδανείων, (β) εγγυήσεων και (γ) δανείων επιμερισμένου ρίσκου.- προτείνονται συγκεκριμένες παρεμβάσεις προκειμένου οι όποιες ανάγκες να καλυφθούν (δράσεις τύπου επιδότησης επιτοκίου δανείου, risk sharing δανειακών προϊόντων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κάλυψη εγγυήσεων για την παροχή δανείου), ενώ ειδικά ο τομέας της κοινωνικής οικονομίας ονοματίζεται ως ο κατεχορήγησης τομέας για την εφαρμογή μικροπιστώσεων στη χώρα- μέσω του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας θα σχεδιαστούν και θα παρέχονται Μέσα Χρηματοοικονομικής Τεχνικής προσαρμοσμένα στις ανάγκες των Φορέων Κ.Α.Λ.Ο <p>(v) Άλλες δράσεις</p> <ul style="list-style-type: none">▪ δράσεις που θα αφορούν σε χρηματοδοτική ενίσχυση της λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω επιχορηγήσεων:- για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης- την ενίσχυση για αγορά εξοπλισμού

2014 (Αρχική Έγκριση) Ενδεικτικοί τύποι δράσεων	2017 (1 ^η Αναθεώρηση) / 2018 (2 ^η Αναθεώρηση) / 2019 (3 ^η Αναθεώρηση) / 2020 (4 ^η Αναθεώρηση) / 2020 (5 ^η Αναθεώρηση) / 2021 (6 ^η Αναθεώρηση) Δράσεις που σχεδιάστηκαν/υλοποιήθηκαν από το 2014	2017 (1 ^η Αναθεώρηση) / 2018 (2 ^η Αναθεώρηση) / 2019 (3 ^η Αναθεώρηση) / 2020 (4 ^η Αναθεώρηση) / 2020 (5 ^η Αναθεώρηση) / 2021 (6 ^η Αναθεώρηση) Ενδεικτικοί τύποι δράσεων
<ul style="list-style-type: none">- Συνομολόγηση & υλοποίηση Τοπικών Οικονομικών Συμφωνιών ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας μεταξύ φορέων Ο.Τ.Α., Ιδιωτικού τομέα & κοινωνικών επιχειρήσεων- Δημιουργία Φορέων Παροχής Μικροπιστώσεων- Μόχλευση εναλλακτικών/συμπληρωματικών κεφαλαίων και εύρεση παρόχων κεφαλαίου- Δημιουργία Περιφερειακών Ταμείων ενίσχυσης της Κοινωνικής Οικονομίας- Εφαρμογή μηχανισμών συναλλακτικής διευκόλυνσης-διατακτικών πληρωμής (social vouchers) από ΟΤΑ με αποδέκτες τους δημότες αυτών με στόχο την ενθάρρυνση της κατανάλωσης υπηρεσιών και προϊόντων Κοινωνικών Επιχειρήσεων		<ul style="list-style-type: none">- την επιδότηση αγοράς εταιρικών μεριδίων▪ άλλες δράσεις:<ul style="list-style-type: none">- υποστήριξη κοινωνικών επιχειρηματιών μέσω voucher,- ενίσχυση κατανάλωσης προϊόντων/υπηρεσιών κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω χορήγησης κοινωνικών voucher,- ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε κοινωνικές επιχειρήσεις,- κατάρτιση ανέργων/εργαζομένων στην διοίκηση Φορέων ΚΑΛΟ,- πρακτική άσκηση/τοποθέτηση νέων πτυχιούχων σε Φορείς ΚΑΛΟ <p>(vi) Σε περιφερειακό επίπεδο</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Λειτουργία «λαϊκών» αγορών και εκθετηρίων προϊόντων κοινωνικών επιχειρήσεων▪ Συνομολόγηση και υλοποίηση Τοπικών Οικονομικών Συμφωνιών ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας μεταξύ φορέων Ο.Τ.Α., Ιδιωτικού τομέα και κοινωνικών επιχειρήσεων▪ Δημιουργία Ενώσεων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.▪ Δημιουργία Φορέων Παροχής Μικροπιστώσεων.▪ Μόχλευση εναλλακτικών/συμπληρωματικών κεφαλαίων και εύρεση παρόχων κεφαλαίου.▪ Δημιουργία Περιφερειακών Ταμείων ενίσχυσης της Κοινωνικής Οικονομίας.▪ Εφαρμογή μηχανισμών συναλλακτικής διευκόλυνσης-διατακτικών πληρωμής από ΟΤΑ με αποδέκτες τους δημότες αυτών με στόχο την ενθάρρυνση της κατανάλωσης υπηρεσιών και προϊόντων Κοινωνικών Επιχειρήσεων.

6. Κύρια ευρήματα ανά αξιολογικό ερώτημα

6.1. Συνάφεια και καταλληλότητα

Οι δράσεις για την υποστήριξη της Κοινωνικής Οικονομίας που σχεδιάστηκαν για χρηματοδότηση από το ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ, εξειδικεύθηκαν σε συνάφεια με⁹:

- α. την σχετική Ευρωπαϊκή Στρατηγική (Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία)
- β. το Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (2014) και το Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (2017)
- γ. τις τεθείσες προτεραιότητες της Επενδυτικής Προτεραιότητας 9ν του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ.

Σύμφωνα με την αποτίμηση της ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ, η υλοποίηση δράσεων για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας ήταν περιορισμένης κλίμακος, παρά τον αρχικό σχεδιασμό ο οποίος μεταβλήθηκε κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Ειδικότερα, ο σχεδιασμός των δράσεων υπήρξε διακοπτόμενος και μεταβαλλόμενος, ενώ η επιμέρους στόχευση (ειδικό πλαίσιο σχεδιασμού) και τα χαρακτηριστικά των δράσεων εμφάνισαν σημαντικές διαφοροποιήσεις στη διάρκεια της περιόδου 2014-2020, κυρίως λόγω αλλαγής πολιτικής αντίληψης: *‘...από τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς...περάσαμε στα Κέντρα Στήριξης’*¹⁰.

Οι σχεδιαζόμενες δράσεις του ΕΠ, ως προς τη στόχευσή τους, φαίνονται να ανταποκρίνονται σε πάγια αιτήματα του οικοσυστήματος, στο τρίπτυχο: υποστήριξη στη διεύρυνση του οικοσυστήματος, πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία προς αυτό και ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας και της προστιθέμενης αξίας του τομέα στο ευρύ κοινό και διευκόλυνση της πρόσβασης των φορέων στις αγορές. Οι ανάγκες αυτές ειδικότερα αφορούν σε¹¹:

- **Θέματα χρηματοδότησης και υποστήριξης:** οι φορείς δηλώνουν ότι δεν έχουν πρόσβαση σε ρεαλιστικά για αυτούς χρηματοδοτικά εργαλεία, επιδοτήσεις ή συγχρηματοδοτήσεις, ότι δεν έχουν έγκαιρη ενημέρωση για συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και την προεργασία συμμετοχής σε αυτά, ότι χρειάζονται υποστήριξη στη διεκδίκηση προγραμμάτων και τη συμμετοχή τους σε αυτά ενδεχομένως σαν μέλη δικτύου επιχειρήσεων με συντονιστή φορέα ευρύτερου δημόσιου τομέα ή ΚΣ.
- **Θέματα ενημέρωσης** (π.χ. συνέδρια, εκθέσεις, ημερίδες οργανωμένα από το Υπουργείο), πληροφόρησης και εκπαίδευσης για ζητήματα που αφορούν τις κοινωνικές επιχειρήσεις, ακόμα και ενημέρωση των νέων για την κοινωνική οικονομία στον σχολικό περιβάλλον.
- **Πρωτοβουλίες δικτύωσης** (μεταξύ οργανισμών κοινωνικής οικονομίας καθώς και με παγκόσμια δίκτυα κοινωνικής οικονομίας), συνεργασίας μεταξύ φορέων και ενώσεων Κ.Α.Λ.Ο., ενίσχυση της εξωστρέφειας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδα. Αυτό θα ενθάρρυνε την μεταφορά τεχνογνωσίας και την ανταλλαγή καλών πρακτικών από ήδη υπάρχουσες κοινωνικές επιχειρήσεις με σχετική εμπειρία.

Η Λογική της Παρέμβασης (ΛΠ) των Δράσεων της ΕΠ 9ν είναι ξεκάθαρη καθ’ όλη τη διάρκεια του ΕΠ, παρά τις αλλαγές που έγιναν στον αρχικό σχεδιασμό και την μη-υλοποίηση όλων των προβλεπόμενων δράσεων.

1. Ο Ειδικός Στόχος 9ν(ι) του Θεματικού Στόχου 9 του Προγράμματος αντιστοιχεί στις ανάγκες ανάπτυξης της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, την ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και την ενσωμάτωση ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες στην αγορά εργασίας.

⁹ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ, 5/4/2023-12/5/2023

¹⁰ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ, 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹¹ ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Ερωτηματολόγιο 25/4/2023-18/5/2023

2. Ο Ειδικός Στόχος εντάσσεται στην επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα και στον επιλεγέντα θεματικό στόχο και διατυπώνεται συνδεδεμένος δείκτης αποτελέσματος ο οποίος στην αναθεωρημένη του έκδοση δεν συνδέεται με στοχοθεσία που να τεκμηριώνει μια ουσιαστική θετική μεταβολή.
3. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα (results) διατυπώνονται επαρκώς. Θεωρείται οριακά επαρκής η επιτυχία των αποτελεσμάτων μέσω των παρεμβάσεων που συνδέονται με συγκεκριμένες εκροές (outputs).
4. Έχουν οριστικοποιηθεί περιορισμένες κατηγορίες δράσεων, με δύο δείκτες εκρών οι οποίοι κρίνονται τυπικά επαρκείς.
5. Η ΛτΠ των δράσεων θεωρείται συνεκτική, αν και μεταβάλλεται κατά τη διάρκεια του ΕΠ. Καθώς υλοποιείτο το ΕΠ, οι δράσεις αλλά και η ίδια η ΛτΠ αυτοπεριορίστηκαν. Ανακύπτει επίσης ζήτημα τεκμηρίωσης των αποτελεσμάτων, καθώς μειώνονται αντιστοίχως και οι δείκτες αποτελεσμάτων ενώ ο τρόπος μέτρησής τους δεν είναι απολύτως σαφής.

Το Ε.Π. 2014-2020 και η ΕΠ 9ν μπορούν να θεωρηθούν «πιλοτικές» πρωτοβουλίες, εντοπίζοντας τις δυσκολίες που προκύπτουν κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των σχετικών δράσεων, στον τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, όπου οι φορείς αναμένεται να «επιχειρούν» με «κοινωνικό» χαρακτήρα. Η καίρια σημασία του τομέα και μελλοντικά οδηγεί στην συνεχιζόμενη ανάγκη υποστήριξής του, σύμφωνα με τους στόχους του ΕΠ 2021-2027 και συμβάλλοντας παράλληλα στην επίτευξη των στόχων του Επικαιροποιημένου Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Καινοτομία.

Καταγράφεται η ανάγκη για στοχευμένο σχεδιασμό δράσεων και Πράξεων, με προαπαιτούμενα για την επίτευξη των στόχων το ενδιαφέρον του Υπουργείου για την ενίσχυση της Κ.Α.Ο., η διαμόρφωση σταθερού πλαισίου για την υλοποίηση των δράσεων και η ευθυγράμμισή τους με το Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Καινοτομία. Ο συμμετοχικός σχεδιασμός και η διαβούλευση είναι πρόσθετες παράμετροι, όπως και ο σωστός εντοπισμός των αναγκών του πεδίου και των δυνατοτήτων του (capacity) να ανταπεξέλθει στις προβλεπόμενες δράσεις.

Σε σχέση με τις δύο βασικές κατηγορίες δράσεων σημειώνονται τα εξής:

A. Πράξεις Συστημικής Παρέμβασης

Διαπιστώνεται σημαντικός βαθμός συνάφειας μεταξύ των αναγκών του τομέα και των **Πράξεων Συστημικής Παρέμβασης** που συμπεριλήφθηκαν στο αναθεωρημένο Ε.Π. (2021). Σύμφωνα με την σχετική Απόφαση Ένταξης (3/2019), τα επιμέρους Πακέτα Εργασίας της Πράξης «ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ Κ.Α.Ο. (ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ)» έχουν σαν στόχο την προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Η Πράξη «ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ & ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (Κ.Α.Ο)» στοχεύει στην ανάδειξη σε κάθε περιφέρεια των δυνατοτήτων ανάπτυξης πρωτοβουλιών ΚΑΛΟ, που μπορούν να είναι κοινωνικά και περιβαλλοντικά αναγκαίες, όπως και οικονομικά βιώσιμες, ώστε να συμβάλουν στην περιφερειακή ανασυγκρότηση της χώρας. Η Πράξη «ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗ ΚΑΙ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ» αφορά στη δρομολόγηση των απαραίτητων πρωτοβουλιών και ενεργειών για την προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση. Η Πράξη «ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ» αποσκοπεί στη διευκόλυνση της πρόσβασης των φορέων ΚΑΛΟ στην «αγορά» των Δημοσίων Συμβάσεων.

Παράλληλα, σημειώνονται αλλαγές στις αρχικά προβλεπόμενες Δράσεις (ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ, 2014) και του τελικού αναθεωρημένου ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ (βλ. παραπάνω συνοπτικό Πίνακα) – ενώ τα ζητήματα που απασχολούσαν τον τομέα κατά την περίοδο σχεδιασμού του Ε.Π. συνέχισαν να υφίστανται κατά τα επόμενα χρόνια γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο σχεδιασμός εξακολουθεί να είναι επίκαιρος. Οι τελικές Πράξεις όπως περιγράφονται στο Ε.Π. είναι πιο στοχευμένες, συγκεκριμένες, και εκδηλώνουν καλύτερη κατανόηση των αναγκών αλλά και των δυνατοτήτων του τομέα.

Ο παρακάτω Πίνακας παρουσιάζει τον βαθμό συνάφειας των Πράξεων της ΣΠ4 με τις ανάγκες του τομέα της Κ.Α.Ο.

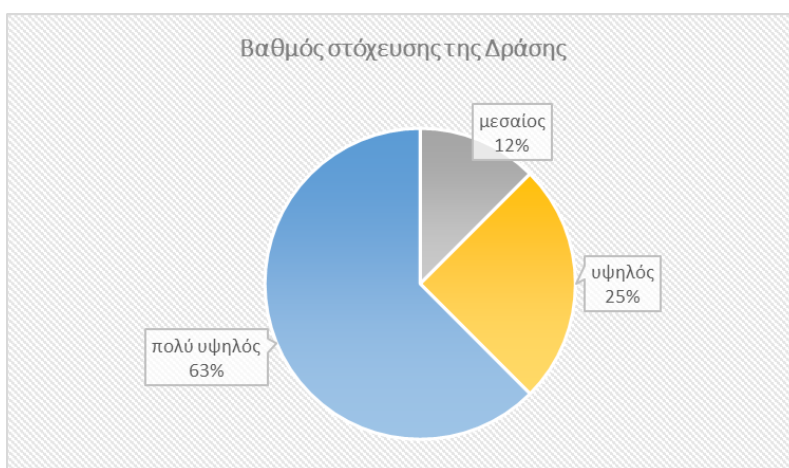
Ανάγκες τομέα Κ.Α.Λ.Ο.	Πράξεις Συστημικής Παρέμβασης										
	ΠΕ1: Σχεδιασμός Επικοινωνιακού Σχεδίου προβολής της Κ.Α.Λ.Ο.	ΠΕ2: Ηλεκτρονική Πλατφόρμα Διασύνδεσης https://foreis-kalo.gr/	ΠΕ3: Ετήσιες Εκθέσεις (Εχρο) Κ.Α.Λ.Ο.	ΠΕ4: Έντυπο, ηλεκτρονικό και άλλο υλικό προβολής της Κ.Α.Λ.Ο.	ΠΕ5: Εκδηλώσεις δημοσιότητας και λοιπές θεματικές συναντήσεις	ΠΕ6: Εθνική καμπάνια ενίσχυσης της αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΠΕ7: Εκπαίδευση/ενίσχυση δεξιοτήτων στελεχών των Κέντρων Στήριξης	Περιφερειακός Σχεδιασμός της Κ.Α.Λ.Ο.	Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Κ.Α.Λ.Ο.	Προώθηση της Κ.Α.Λ.Ο. στην τυπική και μη-τυπική εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση	Αξιοποίηση Δημόσιων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς
Ανάγκη συνεισφοράς της κοινωνικής οικονομίας στην τοπική, περιφερειακή και εθνική οικονομική ανάπτυξη	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Ανάγκη ενίσχυσης της απασχόλησης σε εθνικό επίπεδο	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Ενίσχυση της ένταξης κοινωνικά ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Ανάγκη παρακίνησης και υποστήριξης της σύστασης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Ανάγκη διευκόλυνσης της συμμετοχής των κοινωνικών επιχειρήσεων σε δημόσιες συμβάσεις	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Ανάγκη παροχής χρηματοδοτικών εργαλείων για την κοινωνική επιχειρηματικότητα	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Ανάγκη ενίσχυσης των ικανοτήτων των μελών της κοινωνικής οικονομίας	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Ανάγκη επικοινωνίας και διάχυσης της Κ.Α.Λ.Ο.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

- μεγάλη συνάφεια
- μεσαία συνάφεια
- μικρότερη συνάφεια

B. Κέντρα Στήριξης

Τα **Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Λ.Ο. (εφεξής ΚΣ)**, ως φορείς που θα παρείχαν την αναγκαία υποστήριξη και ενίσχυση ικανοτήτων προς το οικοσύστημα, αναγνωρίζονται από τους συμμετέχοντες στην έρευνα ως μια **χρήσιμη δομή** αλλά και εν τέλει ως μια **‘πιλοτικού χαρακτήρα δράση’**¹².

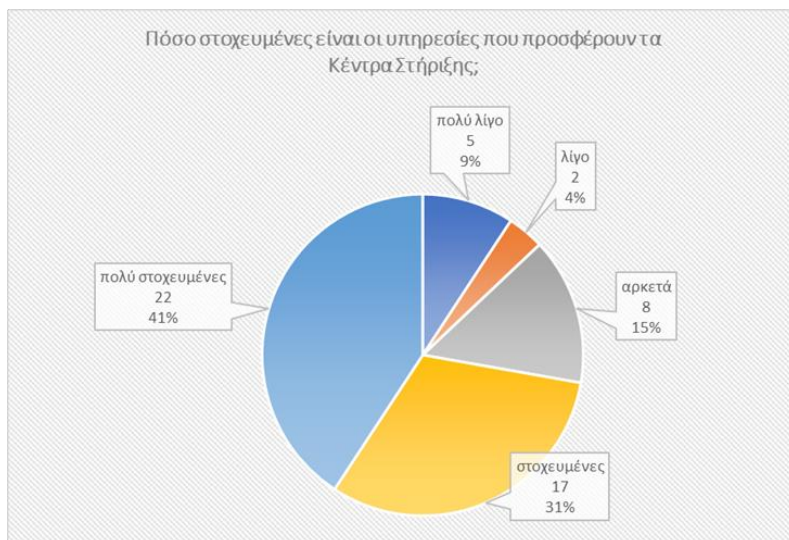
Σύμφωνα με τα ίδια τα Κέντρα Στήριξης, ο βαθμός στόχευσης της δράσης σε σχέση με τις ανάγκες του πεδίου κρίνεται θετικά: 63% απάντησαν ‘πολύ υψηλός’ και 25% ‘υψηλός’. Το υπόλοιπο 12% αντανακλά έναν μεσαίο βαθμό. Κάτω του μεσαίου, δεν υπάρχει κάποιο ενδεικτικό ποσοστό.

Γράφημα 1 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

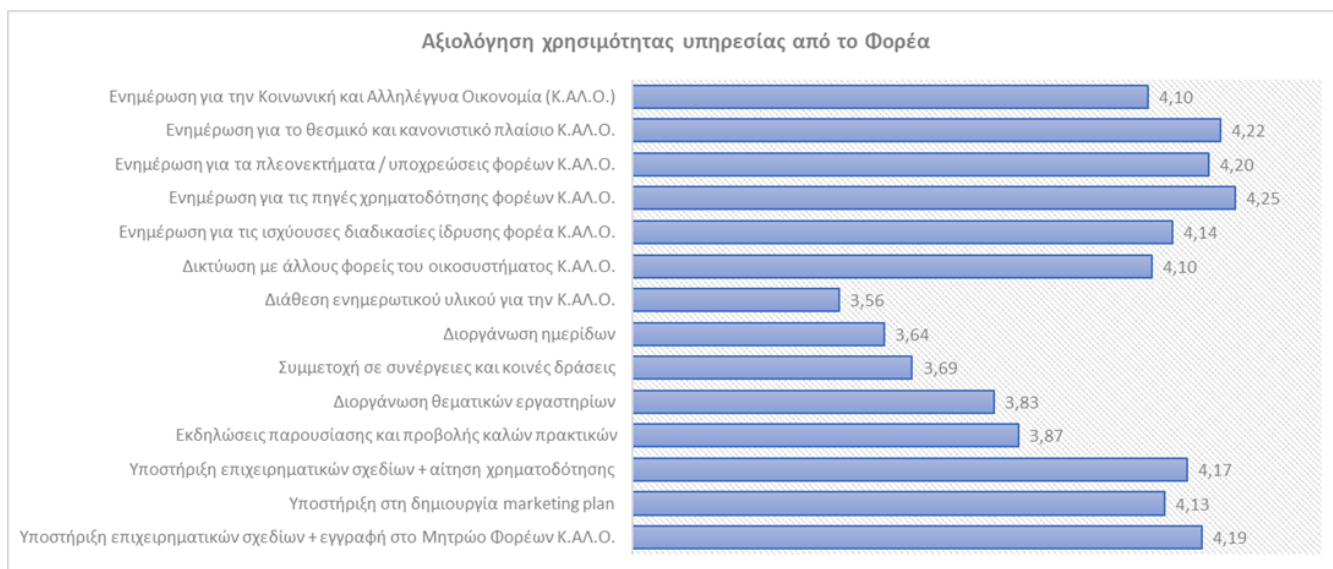
Σύμφωνα με τους ωφελομένους των ΚΣ, ο βαθμός στόχευσης των υπηρεσιών των Κέντρων ήταν ‘πολύ στοχευμένος’ ή ‘στοχευμένος’ (συνολικά 72%), ενώ σύμφωνα με 15% των ερωτηθέντων, ήταν ‘αρκετά’ στοχευμένος. Οι ωφελοόμενοι δήλωσαν ότι τα Κέντρα κάλυψαν τις ανάγκες τους σε ποσοστό 67% (‘πολύ υψηλός’ – ‘υψηλός’ βαθμός κάλυψης των αναγκών τους). Το 74% των ωφελοόμενων δήλωσαν ότι οι υπηρεσίες των ΚΣ ήταν ‘πολύ σημαντικές’ έως ‘σημαντικές’ σε σχέση με τις ανάγκες τους, και επιπλέον 13% δήλωσαν ότι ήταν ‘αρκετά σημαντικές’, ενώ ελάχιστοι θεωρούν ότι οι υπηρεσίες δεν αφορούν ή δεν είναι σημαντικές για τις δικές τους ανάγκες. (βλ Παράρτημα Ε.2)

¹² ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ, 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ομάδα Εστίασης ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΚΣ 17/5/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Ερωτηματολόγιο 25/4/2023-18/5/2023

Γράφημα 2 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

Σύμφωνα με τους ωφελούμενους των ΚΣ που συμμετείχαν στην έρευνα, οι πιο σημαντικές προσφερόμενες υπηρεσίες ήταν η ενημέρωση για τις πηγές χρηματοδότησης φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο της Κ.Α.Λ.Ο. Ακολουθεί η ενημέρωση για τα πλεονεκτήματα/τις υποχρεώσεις των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και μετά η υποστήριξη για τη σύνταξη επιχειρηματικών σχεδίων και εγγραφή στο Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Γράφημα 3 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

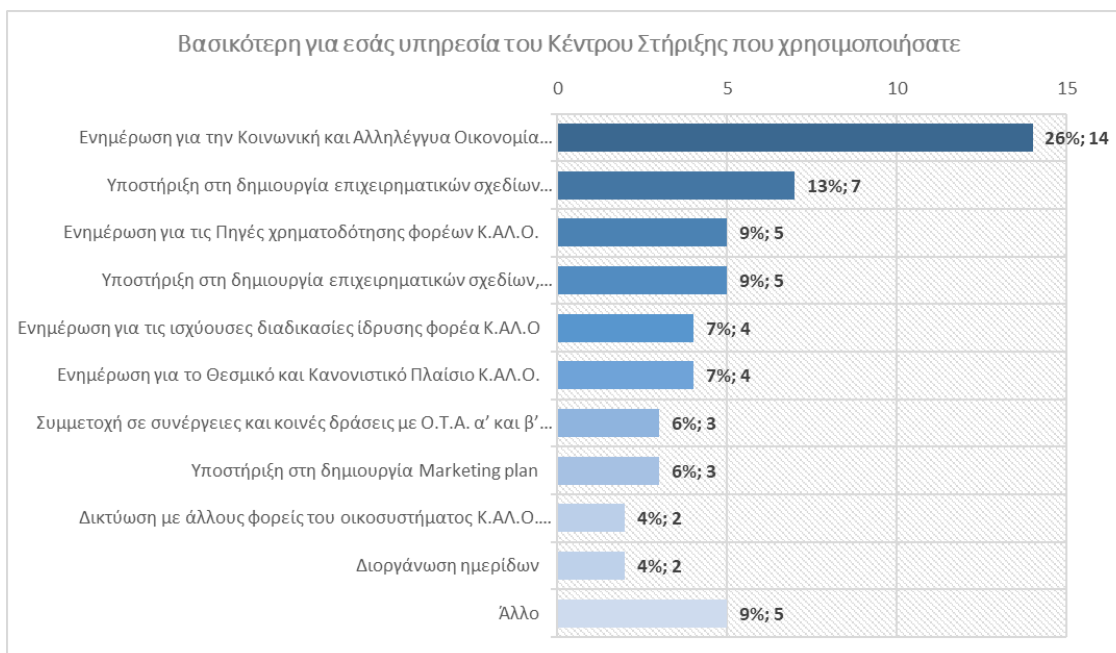
Οι ωφελούμενοι των ΚΣ ενημερώθηκαν για τα Κέντρα από συστάσεις (20%), από τις δράσεις των ίδιων των Κέντρων κατά ποσοστό 18%, από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (18%) και από τη Δ/ση Κ.Α.Λ.Ο. του Υπ. Εργασίας (13%). Σημειώνεται παράλληλα, ότι ενώ το πεδίο γνώριζε για τα Κέντρα Στήριξης σε ποσοστό 69%, το 76% δεν έκανε χρήση των υπηρεσιών τους. Οι κύριοι λόγοι για τους οποίους οι φορείς δεν απευθύνθηκαν σε κάποιο ΚΣ, είναι οι εξής (βλ Παράρτημα Ε.2) :

- Οι φορείς δεν χρειάστηκαν τις υπηρεσίες που προσέφεραν τα ΚΣ
- Δεν γνώριζαν για τα ΚΣ
- Οι υπηρεσίες που είχαν ανάγκη οι φορείς, δεν προσφέρονταν από τα ΚΣ
- Δεν ήταν εύκολη η πρόσβαση στα ΚΣ.

Η αρχική πρόβλεψη για 89 ΚΣ διανεμημένα σε όλες τις περιφέρειες θα υποστήριζε την ανάπτυξη του τομέα, και η μελλοντική ίδρυση ανάλογων Κέντρων με μεγαλύτερη γεωγραφική εμβέλεια βρίσκει το πεδίο σύμφωνο, επιβεβαιώνοντας την **συνεχιζόμενη καταλληλότητα** της δράσης¹³.

Η ποσοτική έρευνα αξιολόγησης έδειξε ότι οι 70% των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. δήλωσαν ότι η ίδρυση του φορέα τους ήταν 'σχετικά δύσκολη', 'δύσκολη', 'πολύ δύσκολη'. Οι ανάγκες που κατέγραψαν ως προς την ίδρυση συμπεριλαμβάνουν την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, την πρόσβαση σε πληροφορίες για τη σύσταση φορέα Κ.Α.Λ.Ο. και ενημέρωση για τις υποχρεώσεις φορέων Κ.Α.Λ.Ο., καθώς και ενημέρωση για τον τομέα Κ.Α.Λ.Ο. Άλλες ανάγκες αφορούσαν στο σχεδιασμό και την οργάνωση νέων φορέων Κ.Α.Λ.Ο., τη δικτύωση και την προβολή/δημοσιότητα, και την πρόσβαση στην αγορά. Το 72% των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. απάντησε ότι η λειτουργία τους είχε κάποιο βαθμό δυσκολίας. Κυριότερη ανάγκη που κατέγραψαν ως προς τη λειτουργία τους, είναι η πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Διαπιστώνεται η πάγια ανάγκη για υποστήριξη κατά τη διάρκεια ίδρυσης αλλά και λειτουργίας φορέων Κ.Α.Λ.Ο. (βλ Παράρτημα Ε.2).

Σε σχετική ερώτηση, 26% των ωφελούμενων των ΚΣ συμφώνησαν ότι η ενημέρωση για την Κ.Α.Λ.Ο. ήταν πολύ σημαντική υπηρεσία. Ακολουθούν η προσφορά υποστήριξης στη δημιουργία business plan με υποβολή αίτησης εγγραφής στο Μητρώο Κ.Α.Λ.Ο. (13%), και η ενημέρωση για τις πηγές χρηματοδότησης (9%) και η υποστήριξη στη δημιουργία business plan με υποβολή αίτησης χρηματοδότησης (9%).

Γράφημα 4 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

Η καταλληλότητα των ΚΣ σε σχέση με τις ανάγκες των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. διαφαίνεται επίσης από το μεγάλο ενδιαφέρον που έδειξαν οι υφιστάμενοι και οι υποψήφιοι φορείς για τα ΚΣ εντός αλλά και εκτός της γεωγραφικής τους περιφέρειας (βλ Παράρτημα Ε.2)

Η προσέγγιση 'για το πεδίο από το πεδίο' κρίθηκε καινοτόμα καθώς εδράζεται στον πυρήνα της αντίληψης για την κοινωνική οικονομία: '...οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. κρίνονται από το πεδίο ως οι καταλληλότεροι για να δώσουν συμβουλές στο οικοσύστημα, καθώς έχουν την καλύτερη γνώση των θεμάτων και εμπειρία στην λειτουργία

¹³ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ομάδα Εστίασης ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΚΣ 17/5/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Ερωτηματολόγιο 25/4/2023-18/5/2023

φορέων Κ.Α.Λ.Ο.¹⁴. Η άποψη αυτή, εφόσον με αποκλειστική εφαρμογή, δεν βρίσκει απολύτως σύμφωνους τους φορείς σχεδιασμού¹⁵, ενώ σχεδόν από όλους αναφέρεται η αναγκαιότητα ενός πολυδύναμου σχήματος με διαγνωσμένη επιχειρησιακή ικανότητα στο οποίο θα συμμετέχουν υποχρεωτικά οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο.¹⁶

Σχόλια των συμμετεχόντων της ποσοτικής έρευνας πεδίου, σχετικά με την αναγκαιότητα σχεδιασμού των ΚΣ από τα ίδια τα Κέντρα, συμπεριλάμβαναν την περιοριστική επιλογή του συγκεκριμένου τύπου χρηματοδότησης προς τα Κέντρα (υπαγωγή σε καθεστώς κρατικών ενισχύσεων) και τις δυσκολίες όσον αφορά την υποχρέωση έκδοσης εγγυητικής επιστολής, τη μειωμένη ρευστότητα, τη μειωμένη διαχειριστική επάρκεια των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και συγκεκριμένους όρους της πρόσκλησης (π.χ. τα χαρακτηριστικά των δύο στελεχών του εκάστοτε ΚΣ, τον γεωγραφικό περιορισμό στην παροχή υπηρεσιών, επίσης, τον περιορισμό ως προς την αξιοποίηση συγκεκριμένων μέσων δημοσιότητας κατά τη διάρκεια της πανδημίας, και τον εμπροσθοβαρή χαρακτήρα των δράσεων δημοσιότητας, κλπ).

Οι αστοχίες πρωτίστως στον σχεδιασμό τελικά ανάδειξαν σειρά προβλημάτων κατά τη λειτουργία των Κέντρων, εντούτοις, δεν μειώνουν την αξία της πρωτοβουλίας, που αναγνωρίστηκε ευρέως από το οικοσύστημα: *‘...παρά τις δυσκολίες, υπήρξε ενδιαφέρον για συμμετοχή στην πρόσκληση’*¹⁷.

Οι βασικότερες αστοχίες στον σχεδιασμό των Κέντρων αφορούν στην ‘απουσία ουσιαστικής διαβούλευσης’ και διάγνωσης του χώρου για την διαμόρφωση της Πρόσκλησής και ιδίως¹⁸:

- Στα κριτήρια συμμετοχής στην πρόσκληση τα οποία ήταν πολύ δύσκολα για τους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. και δεν λάμβαναν υπόψιν τις δυνατότητες ανταπόκρισης (capacity) του πεδίου να ανταποκριθούν σε επιχειρησιακό επίπεδο, οδηγώντας σε χαμηλή συμμετοχή συνολικά αλλά και σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ειδικότερα¹⁹. Σύμφωνα με την ποσοτική έρευνα της αξιολόγησης, το 75% των ΚΣ δήλωσε ότι υπήρχε υψηλός ή μεσαίος βαθμός δυσκολίας στην ανταπόκριση στην πρόσκληση που εκδόθηκε (βλ Παράρτημα Ε.2). Τα κριτήρια κρίθηκαν ως μη προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες του τομέα ο οποίος δεν έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με την ιδιωτική επιχειρηματικότητα. Για παράδειγμα, η απαίτηση προ-χρηματοδότησης των δράσεων ή έκδοση εγγυητικών επιστολών προκαταβολής δεν ήταν εφικτή για μεγάλη μερίδα εξ αυτών²⁰, ο τρόπος απόδειξης της εμπειρίας/γνώσης των φορέων ήταν περιοριστικός και μη ρεαλιστικός για το πεδίο, τα χαρακτηριστικά των δύο στελεχών (καθώς και ο τρόπος απόδειξης της σχετικής εμπειρίας) ήταν πολύ συγκεκριμένα και δύσκολα για πολλούς φορείς, η επιλογή συγκεκριμένων ΚΑΔ ήταν επίσης περιοριστική, αγνοήθηκε η διάρκεια λειτουργίας των φορέων, τα κριτήρια κύκλου εργασιών (τζίρου) ήταν ανέφικτα για το πεδίο, η απαίτηση για χωριστή έδρα και η μη-πρόβλεψη τρεχόντων εξόδων (overheads) ως επιλέξιμη δαπάνη επίσης, κ.α.²¹
- Στον περιορισμό της πρόσκλησης σε μέλη του μητρώου φορέων Κ.Α.Λ.Ο., μη συμπεριλαμβάνοντας την επιλογή συμπράξεων είτε μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο. είτε μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και άλλων τύπων φορέων (π.χ. ενώσεις φορέων Κ.Α.Λ.Ο., ακαδημαϊκοί φορείς, ιδιωτικός τομέας, ακόμα και ΟΤΑ) εμπόδιζε την δημιουργία συμπράξεων με μεγαλύτερες δυνατότητες υλοποίησης του έργου²²

¹⁴ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΚΣ 17/5/2023

¹⁵ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ, 5/4/2023-12/5/2023

¹⁶ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ομάδα Εστίασης ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΚΣ 17/5/2023

¹⁷ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹⁸ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹⁹ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ, 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

²⁰ Τα ΚΣ που συμμετείχαν στην ποσοτική έρευνα πεδίου ανέφεραν ότι θέματα χρηματοδότησης, η απουσία δυνατότητας έκδοσης εγγυητικής, η απαίτηση προκαταβολής, η οικονομική ρευστότητα που απαιτείτο για την υλοποίηση του έργου, και η έλλειψη αρχικού κεφαλαίου, περιόρισαν την δυνατότητα συμμετοχής ευρύ αριθμού φορέων. (βλ Παράρτημα Ε.2)

²¹ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ, 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, ποσοτική έρευνα πεδίου (βλ Παράρτημα Ε.2)

²² Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023

- Παρά τη θετική προσέγγιση του αρχικού σχεδιασμού για πλήρη γεωγραφική κάλυψη της επικράτειας, κάτι που βρίσκει σύμφωνους όλους τους συμμετέχοντες στην έρευνα πεδίου και προτείνεται και για το μελλοντικό σχεδιασμό των Κέντρων, οι περιορισμοί που τέθηκαν από την Πρόσκληση, ακύρωσαν στην πράξη το σχεδιασμό αυτό και στην Πράξη οδήγησαν σε κενά: ‘...άνοιξαν χρηματοδοτήσεις από τα ΠΕΠ και δεν υπήρχαν ΚΣ να υποστηρίξουν στους φορείς και το ανάποδο’ ή σε σημαντικές δυσκολίες πρόσβασης των φορέων σε αυτά (μειωμένη γεωγραφική εγγύτητα).
- Η επιλογή να υλοποιηθεί η δράση μέσω επιχορηγήσεων δεν κρίνεται κατάλληλη από το πεδίο για το είδος της παρέμβασης που περιλαμβάνονταν στον σχεδιασμό, με αποτέλεσμα την περιορισμένη συμμετοχή και το μεγάλο διαχειριστικό φόρτο τόσο κατά την υποβολή των προτάσεων όσο και κατά την εκτέλεση του έργου²³. Ως προς αυτό, διαπιστώνεται μια έλλειψη συναντίληψης μεταξύ αυτών που σχεδίασαν την Πρόσκληση και του πεδίου για τις απαιτήσεις και τους περιορισμούς που στην πράξη τίθενται από τους Κανονισμούς που διέπουν τη χρηματοδότηση και στο οποίο δεν υφίστανται διακρίσεις
- Παρότι ο σχεδιασμός των Κέντρων απευθυνόταν και σε υφιστάμενους φορείς Κ.Α.Ο. οι περιορισμοί της Πρόσκλησης για τις σχετικές ενισχύσεις σύμφωνα με τους κανονισμούς de minimis ελαχιστοποίησαν την ευχέρεια των υφιστάμενων φορέων Κ.Α.Ο. να επωφεληθούν από τις υπηρεσίες των ΚΣ²⁴. Η έλλειψη της συναντίληψης που αναφέρθηκε στο προηγούμενο σημείο ισχύει και εδώ και στην ουσία τροφοδοτεί μια διαρκή συζήτηση για το τι μπορεί και τι δεν μπορεί να γίνει στο πλαίσιο αυτό.

6.2. Αποτελεσματικότητα και Επιπτώσεις

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας, σημειώνεται σημαντική καθυστέρηση στην υλοποίηση των Πράξεων που αφορούν στη **Συστημική Παρέμβαση**. Καθώς η πλειοψηφία τους δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί / ολοκληρωθεί και η προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης της Συστημικής είναι 31/12/2023, εκτιμάται ότι η εναπομένουσα υλοποίηση θα είναι ιδιαίτερα πιεστική.

Παραθέτουμε συνοπτικά την παρούσα κατάσταση των πράξεων:

1. **ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ Κ.Α.Ο.** (ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ), MIS 5039873: η Πράξη εντάχθηκε στο ΕΠ ΑΝΑΔ τον 3/2019, συνολικός προϋπολογισμός 1.000.000,00 €

ΠΕ1: Σχεδιασμός Επικοινωνιακού Σχεδίου προβολής της Κ.Α.Ο. Ολοκληρώθηκε τον 10/2020, προϋπολογισμός 24.552,00 €.

ΠΕ2: Ηλεκτρονική Πλατφόρμα Διασύνδεσης <https://foreis-kalo.gr/>: υλοποιείται, με την υπογραφή πρώτης σύμβασης τον 01/2020 και δεύτερης σύμβασης τον 08/2022, προβλεπόμενος προϋπολογισμός 30.000,00 €.

ΠΕ3: Ετήσιες Εκθέσεις (Εχρο) Κ.Α.Ο.: προϋπολογισμός: 600.000,00 €. Έχουν γίνει δύο ΕΧΡΟ έως τώρα (2017, 2018).

ΠΕ4: Έντυπο, ηλεκτρονικό και άλλο υλικό προβολής της Κ.Α.Ο.: προϋπολογισμός: 100.000,00 €.

ΠΕ5: Εκδηλώσεις δημοσιότητας και λοιπές θεματικές συναντήσεις (Workshops, ενημερωτικές συναντήσεις, ημερίδες, συνέδρια, εκδηλώσεις βράβευσης φορέων Κ.Α.Ο. κ.λπ.): προϋπολογισμός: 150.000,00 €.

ΠΕ6: Εθνική καμπάνια ενίσχυσης της αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών φορέων Κ.Α.Ο από φορείς του Δημοσίου, Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., επιχειρήσεις, ιδιώτες και το ευρύ κοινό, τύπου ‘buy social’: υλοποιείται, με την υπογραφή πρώτης σύμβασης τον 06/2022, προβλεπόμενος προϋπολογισμός 30.000,00 €.

²³ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ, 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

²⁴ Ομάδα Εστίασης ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΚΣ 17/5/2023, Ποσοτική έρευνα πεδίου (βλ. Παράρτημα Ε.2)

ΠΕ7: Εκπαίδευση/ενίσχυση δεξιοτήτων στελεχών των Κέντρων Στήριξης: ολοκληρώθηκε δι-ημερίδα εκπαίδευσης τον 4/2019 με δαπάνες 2.759,00 € για catering και εκτυπώσεις. Προϋπολογισμός: 50.000,00 €.

2. **ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ (Κ.ΑΛ.Ο)**, MIS 5074651: η Πράξη εντάχθηκε στο ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ τον 08/2022, συνολικός προϋπολογισμός 120.000,00 €.

Για τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την επεξεργασία περιφερειακών σχεδίων ανάπτυξης της ΚΑΛΟ, πρόθεση της Υπηρεσίας είναι η ανάθεση εκπόνησης δεκατριών (13) μελετών σε εταιρείες μελετών ή ιδιώτες μελετητές. Η Πρόσκληση είναι σε διαδικασία έκδοσης.

3. **ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (ΚΑΛΟ)**, MIS 5074615: η Πράξη βρίσκεται σε διαδικασία αξιολόγησης από την ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ, συνολικός προϋπολογισμός 150.000,00 €.
4. **ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗ ΚΑΙ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ**, MIS 5074789: η Πράξη εντάχθηκε στο ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ τον 08/2022, συνολικός προϋπολογισμός 185.000,00 €. Έχει γίνει ανάθεση σύμβασης.
5. **ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ**, MIS 5075934: η Πράξη εντάχθηκε στο ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ τον 07/2022, συνολικός προϋπολογισμός 115.000,00 €. Έχει γίνει ανάθεση σύμβασης.

Οι μεγάλες καθυστερήσεις στην εξέλιξη των παραπάνω πράξεων αποδίδονται στα εξής²⁵:

- αδύναμος σχεδιασμός των πράξεων,
- εναλλαγές στις πολιτικές προτεραιότητες και την έλλειψη ευθυγράμμισης των προτεραιοτήτων του ΕΠΑΝΑΔ, της ΑΠΚΟ και της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο.,
- εξωτερικοί παράγοντες, όπως οι οικονομικές δυσχέρειες της πρώτης περιόδου του σχεδιασμού που δυσκόλεψαν την δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων που πλαισίωναν τις υπόλοιπες δράσεις, αλλά και οι περιορισμοί που έφερε η πανδημία τόσο στην ολοκλήρωση του σχεδιασμού όσο και στην υλοποίηση των επιμέρους δράσεων,
- χρονοβόρες διαδικασίες της δημόσιας διοίκησης,
- έλλειψη αναγνωσιμότητας και κατανόησης του οικοσυστήματος στην κοινωνία, στη δημόσια διοίκηση, και σε φορείς του ιδιωτικού τομέα (π.χ. τράπεζες, Επιμελητήρια, κλπ).

Ο εκτιμώμενος αντίκτυπος από την καθυστερημένη υλοποίηση των παρεμβάσεων της Συστημικής είναι

- Η απουσία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου εντός του οποίου τα ΚΣ θα είχαν βελτιωμένη απόδοση
- Η ευρεία γνωστοποίηση του τομέα της κοινωνικής οικονομίας καθυστερεί, και κατά συνέπεια δεν καλλιεργείται μια 'κουλτούρα' θετική προς την Κ.ΑΛ.Ο. ούτε υπάρχει γρήγορη αύξηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας²⁶
- Η συνεχιζόμενη έλλειψη χρηματοδότησης/χρηματοδοτικών εργαλείων εμποδίζει την ανάπτυξη του τομέα και αποτελεί μόνιμη πηγή δυσκολιών για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.²⁷

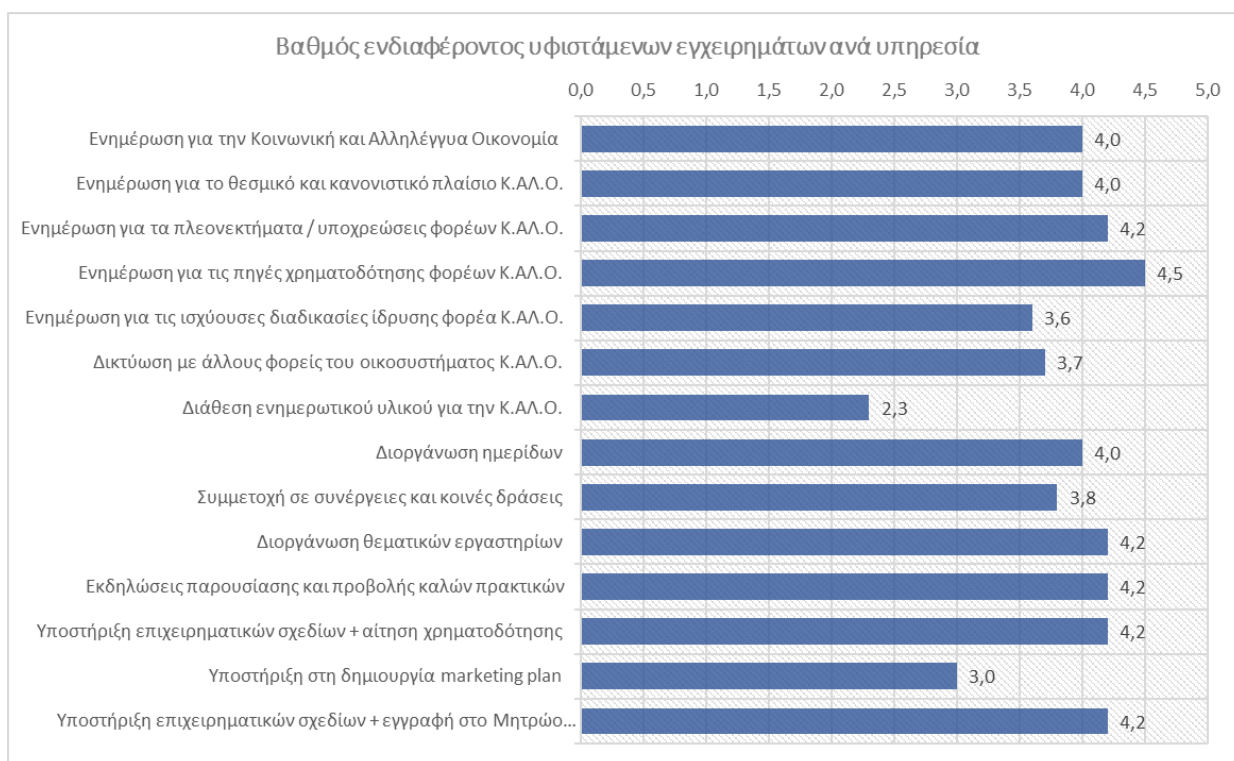
²⁵ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023

²⁶ -Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. αναζητούν περισσότερη ενημέρωση (π.χ. συνέδρια, εκθέσεις, ημερίδες οργανωμένα από το Υπουργείο) και πληροφόρηση για ζητήματα που αφορούν τις κοινωνικές επιχειρήσεις. Αναφέρεται και η ενημέρωση των νέων για την κοινωνική οικονομία στο σχολικό περιβάλλον. Ποσοτική έρευνα πεδίου (βλ. Παράρτημα Ε.2)

²⁷ -Οι φορείς δηλώνουν ότι δεν έχουν πρόσβαση σε ρεαλιστικά για αυτούς χρηματοδοτικά εργαλεία, επιδοτήσεις ή συγχρηματοδοτήσεις, ότι δεν έχουν έγκαιρη ενημέρωση για συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και την προεργασία συμμετοχής σε αυτά, ότι χρειάζονται υποστήριξη στη διεκδίκηση προγραμμάτων και τη συμμετοχή τους σε αυτά ενδεχομένως σαν μέλη δικτύου επιχειρήσεων με συντονιστή φορέα ευρύτερου δημόσιου τομέα ή ΚΣ. Γίνεται αναφορά στο ταμείο της Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας σαν προϋπόθεση για την βιωσιμότητα των περισσότερων Κοιν.Σ.Επ αλλά και για την περαιτέρω ανάπτυξή τους. Ποσοτική έρευνα πεδίου (βλ. Παράρτημα Ε.2)

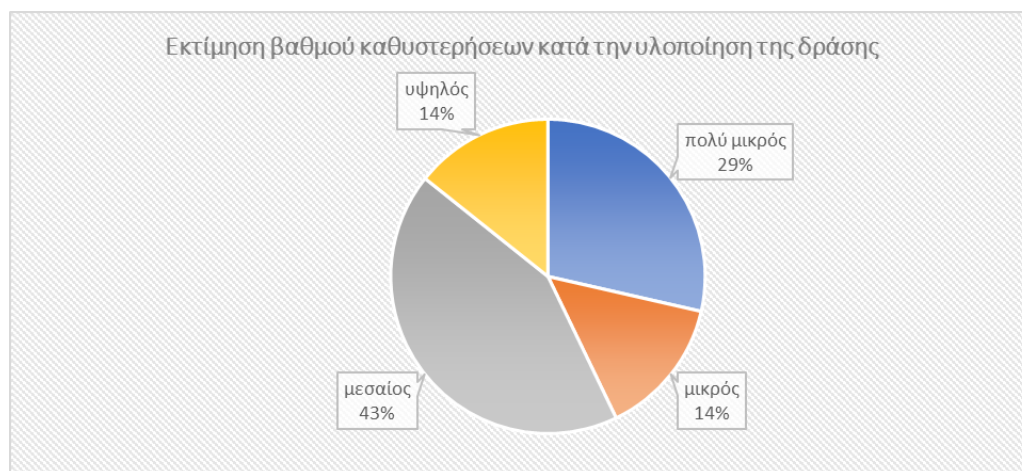
Όσον αφορά τα **Κέντρα Στήριξης**, ενδεικτικά είναι τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας της αξιολόγησης όσον αφορά τα θέματα για τα οποία εκδηλώθηκε ενδιαφέρον, μέσω των ΚΣ: σε μια κλίμακα 1-5, για κάθε υπηρεσία, τα ΚΣ απάντησαν ότι ο μεγαλύτερος βαθμός ενδιαφέροντος των υποψηφίων εγχειρημάτων είναι το ενδιαφέρον για ενημέρωση σε θέματα θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου της Κ.Α.Λ.Ο., πλεονεκτημάτων και υποχρεώσεων φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και τις διαδικασίες ίδρυσης φορέων Κ.Α.Λ.Ο. Το χαμηλότερο ενδιαφέρον ήταν για την διάθεση ενημερωτικού υλικού για την Κ.Α.Λ.Ο. (βλ. Παράρτημα Ε.2).

Για τους υφιστάμενους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. η ενημέρωση για πηγές χρηματοδότησης ήταν η πιο σημαντική υπηρεσία, σύμφωνα με τα ΚΣ:

Γράφημα 5 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Καθυστερήσεις σημειώθηκαν και κατά τη λειτουργία των Κέντρων Στήριξης. Σύμφωνα με την ποσοτική έρευνα πεδίου, τα ΚΣ εκτίμησαν τον βαθμό καθυστερήσεων κατά την υλοποίηση της δράσης ως εξής:

Γράφημα 6 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Παράλληλα, σύμφωνα με τους ωφελούμενους των ΚΣ που συμμετείχαν στην έρευνα, 13% βρήκαν τις καθυστερήσεις στην ανταπόκριση του Κέντρου στα αιτήματά τους 'πολύ μεγάλη' έως 'μεγάλη'. Η πλειοψηφία θεώρησε ότι οι καθυστερήσεις ήταν 'πολύ μικρές' (49%), και τις απέδωσαν σε φόρτο εργασίας (31%), ελλείψεις προσωπικού (31%) και διαχειριστικά ζητήματα (20%) (βλ. Παράρτημα Ε.2),

Η υλοποίηση των Κέντρων Στήριξης επηρεάστηκε από τα εξής:

- Σύμφωνα με τα ΚΣ, παρατηρήθηκε μεγάλη γραφειοκρατία στην παρακολούθηση των Πράξεων με αυξημένο διαχειριστικό φόρτο για τους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. εις βάρος των πιο ουσιαστικών δράσεων που τα Κέντρα θα έπρεπε να υλοποιούν με τους διαθέσιμους πόρους τους. Αυτό αποδίδεται κυρίως στο καθεστώς υλοποίησης και στις απαιτήσεις παρακολούθησης παρόμοιων πράξεων, καθώς ήταν το πρώτο έργο που υλοποίησε η ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ με κρατική ενίσχυση. Ταυτόχρονα αναφέρεται δυσκολία στη συνεργασία με τους χειριστές καθώς *'...η γλώσσα δεν ήταν κοινή'*. Βεβαίως αναγνωρίζεται ότι το σύστημα διαχείρισης αυτού του τύπου χρηματοδοτήσεων πρέπει να ισχύσει σε όλες τις περιπτώσεις²⁸.
- Δεν εφαρμόστηκαν σωστοί δείκτες για την ουσιαστική παρακολούθηση της δράσης, γεγονός που δεν διευκολύνει και την μέτρηση του αντικτύπου ιδίως για τους φορείς που συστάθηκαν²⁹. Τα ίδια τα ΚΣ παρατήρησαν έλλειψη σαφών οδηγιών για την μέτρηση των αποτελεσμάτων, οδηγώντας τα ΚΣ να χρησιμοποιήσουν διαφορετικό τρόπο καταγραφής των αποτελεσμάτων (ποσοτική έρευνα πεδίου, βλ. Παράρτημα Ε.2)
- Συχνές αλλαγές στο προσωπικό που προέκυψαν λόγω χαμηλών μισθών, αδυναμία εύρεσης έμπειρων στελεχών στην Περιφέρεια δημιούργησαν σειρά τροποποιήσεων στα Τεχνικά Δελτία των Πράξεων³⁰. Η σημασία των στελεχών με πολύ καλή γνώση του πεδίου και εμπειρία στον τομέα δεν μπορεί να υποτιμηθεί³¹. Η αρχική εκπαίδευση (δύο ημερών) που έλαβαν τα στελέχη των ΚΣ δεν ήταν αρκετή για να καλυφθεί το μεγάλο εύρος των θεμάτων που απασχολούσαν τους ωφελούμενους των ΚΣ³². Ήταν απαραίτητη η ανοικτή επικοινωνία με το Μητρώο της Δ/σης Κ.Α.Λ.Ο. ώστε να δίδονταν απαντήσεις στις ερωτήσεις που λάμβαναν³³.
- Ο 'περιορισμός' ως προς τη σύναψη συμπράξεων περιορίσε τη δυναμική αποτελεσματικότητα των ΚΣ, τα οποία έπρεπε να βασιστούν αποκλειστικά στις ικανότητες των μεμονωμένων φορέων για να προσφέρουν όλες τις προβλεπόμενες υπηρεσίες τους. Παρατηρήθηκαν διαφορές στην ποιότητα των υπηρεσιών που παρείχαν και των δράσεων που εκτέλεσαν τα ΚΣ ανάλογα με τις δυνατότητες του φορέα που είχε αναλάβει το εκάστοτε Κέντρο (φορείς με διαφορετική επιχειρησιακή επάρκεια)³⁴. Οι εντυπώσεις από τα ΚΣ υποδηλώνουν διαφορές μεταξύ της ποιότητας της υποστήριξης που προσέφεραν, καθώς κάποιοι φορείς αποκόμισαν εξαιρετικές εντυπώσεις, και άλλοι φορείς ήταν πολύ απογοητευμένοι από τα ΚΣ που προσέγγισαν, που μάλιστα ερμηνεύτηκε ότι τα στελέχη του ΚΣ δεν ήταν τα ίδια επαρκώς ενημερωμένα για κάποια θέματα. Σύμφωνα με την ποσοτική έρευνα πεδίου, κάποιοι ωφελούμενοι των ΚΣ συνεργάστηκαν με έμπειρα στελέχη που παρείχαν σωστή και έμπειρη ενημέρωση και λύσεις, ενώ άλλα ΚΣ έπασχαν από έλλειψη προσωπικού.

²⁸ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ποσοτική έρευνα πεδίου (βλ. Παράρτημα Ε.2)

²⁹ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023,

³⁰ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

³¹ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023

³² Ποσοτική έρευνα πεδίου (βλ. Παράρτημα Ε.2)

³³ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

³⁴ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Έρευνα με ερωτηματολόγιο στα Κέντρα Στήριξης 25/4/2023-18/5/2023

- Η έλλειψη δυνατότητας να διαμορφώνονται οι δραστηριότητες των ΚΣ στα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες κάθε γεωγραφικής περιοχής, όπως και η χρονικοί περιορισμοί στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων δημοσιότητας (κατά τους πρώτους μήνες της σύμβασης), περιόρισαν την αποτελεσματικότητα των ΚΣ³⁵.
- Τα εργαλεία που δόθηκαν (π.χ. οι φόρμες για το business plan και το marketing plan) δεν ήταν ιδιαίτερα χρήσιμα, κυρίως επειδή τα ΚΣ δεν είχαν την ευελιξία να τα προσαρμόσουν στις ανάγκες των ωφελούμενων³⁶. Κατά την ποσοτική έρευνα πεδίου διαπιστώθηκε ότι τα ΚΣ είχαν μεγαλύτερη ανάγκη υποστήριξης και εκπαίδευσης από το Υπουργείο. (βλ. Παράρτημα Ε.2)
- Η έλλειψη ευελιξίας στην προσαρμογή των δράσεων κατά την περίοδο της πανδημίας, ιδίως των δράσεων επικοινωνίας και ενημέρωσης, περιόρισε το ουσιαστικό έργο των Κέντρων Στήριξης το οποίο κινήθηκε σε ορισμένες περιπτώσεις στα τυπικά όρια. Από την άλλη, η πανδημία οδήγησε τους φορείς των ΚΣ να ψηφιοποιήσουν τις εργασίες τους ώστε να μην σταματήσει το πρόγραμμα και διακοπεί η παροχή των υπηρεσιών τους προς το πεδίο³⁷.
- Η απαίτηση να γίνουν ημερίδες κατά τους πρώτους μήνες λειτουργίας των ΚΣ μείωσαν ταυτόχρονα την αποτελεσματικότητα των δράσεων δημοσιότητας, καθώς τα ΚΣ το ίδιο διάστημα είχαν σαν προτεραιότητα την έναρξη και παγίωση της λειτουργίας τους. Οι δράσεις δημοσιότητας έχουν αποτέλεσμα σε βάθος χρόνου, και οι ημερίδες θα είχαν μεγαλύτερη προσέλευση εάν είχαν γίνει σε δεύτερο στάδιο, αφού είχε γνωρίσει το πεδίο τα ΚΣ³⁸. Σημειώνεται ότι αρχικά προβλεπόταν παράλληλο πρόγραμμα χρηματοδότησης φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και δημοσιότητας της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας/των ΚΣ. Αυτά δεν υλοποιήθηκαν και τα ΚΣ έπρεπε με τους ίδιους πόρους να αναλάβουν μεγαλύτερο έργο δημοσιότητας της Κ.Α.Λ.Ο.³⁹
- Η ελλιπής υλοποίηση των υπολοίπων δράσεων της παρέμβασης π.χ. προγράμματα χρηματοδότησης και δημοσιότητας για την κοινωνική οικονομία, επηρέασε την αποτελεσματικότητα της δράσης των ΚΣ⁴⁰.
- Καθώς το πεδίο (υφιστάμενοι και νέοι φορείς Κ.Α.Λ.Ο.) συνεχίζει να έχει ανάγκες όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, την ενημέρωση, τη δικτύωση σε εθνικό αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο, και την ανάπτυξη ικανοτήτων, η αποτελεσματικότητα των ΚΣ ως προς την αντιμετώπιση αυτών των θεμάτων δεν αποδεικνύεται⁴¹. Μακράν η πιο σημαντική ανάγκη των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. που δεν καλύφθηκε από τα ΚΣ, ήταν αυτή της χρηματοδότησης (πρόσβαση σε χρηματοδότηση και υποστήριξη για συμμετοχή σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα). Στα θέματα αυτά δεν διαφαίνεται ότι τα ΚΣ προσέφεραν ουσιαστική λύση αφού δεν υπάρχει ικανοποιητική χρηματοδότηση για το πεδίο Κ.Α.Λ.Ο.⁴²

Το παρακάτω γράφημα απεικονίζει τον βαθμό ικανοποίησης που είχαν οι ωφελούμενοι φορείς από τις υπηρεσίες των ΚΣ που χρησιμοποίησαν, όπως εκφράστηκε μέσω της ποσοτικής έρευνας της αξιολόγησης. Οι ωφελούμενοι οι οποίοι συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο ήταν λιγότερο ικανοποιημένοι με την υποστήριξη επιχειρηματικών σχεδίων και αίτηση χρηματοδότησης που λάβανε από το ΚΣ, ενώ είχαν τη μικρότερη συμμετοχή σε συνέργειες και κοινές δράσεις του ΚΣ.

³⁵ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

³⁶ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023

³⁷ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

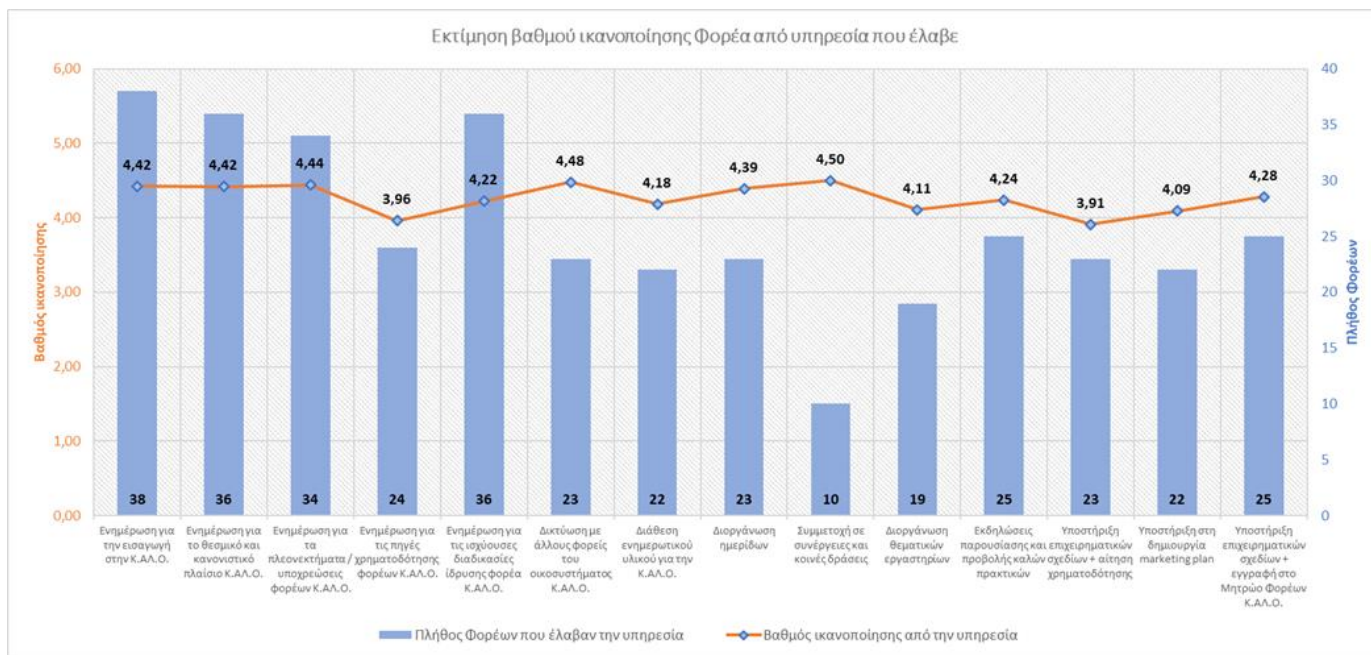
³⁸ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023

³⁹ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁴⁰ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ποσοτική έρευνα πεδίου (βλ. Παράρτημα Ε.2)

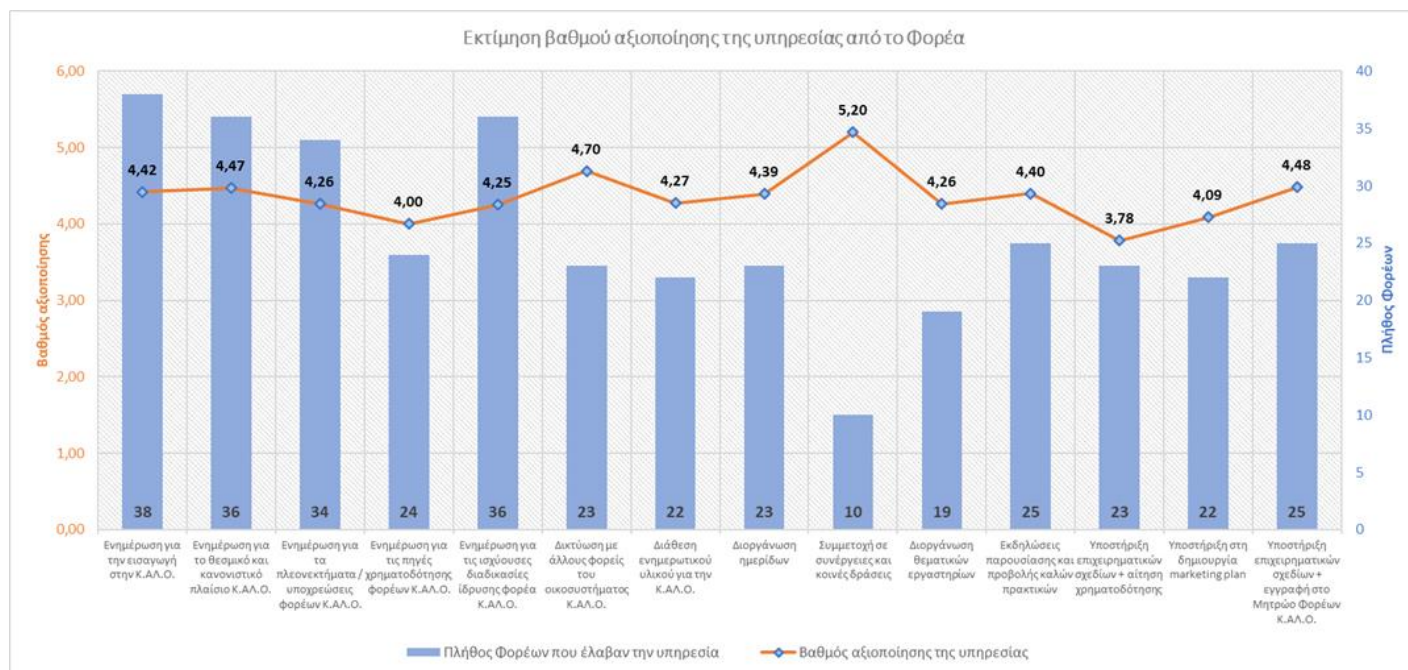
⁴¹ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο., 25/4/2023-18/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁴² Ποσοτική έρευνα πεδίου (βλ. Παράρτημα Ε.2)

Γράφημα 7 από ερωτηματολόγιο προς ωφελομένους ΚΣ

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει αντίστοιχα τον βαθμό αξιοποίησης των υπηρεσιών των ΚΣ από τους ωφελομένους που συμμετείχαν στην έρευνα:

Γράφημα 8 από ερωτηματολόγιο προς ωφελομένους ΚΣ

- Οι δέσμες των υπηρεσιών των ΚΣ που προέβλεπε η πρόσκληση δεν κάλυπταν επαρκώς τις ανάγκες του πεδίου. Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. δεν έκαναν χρήση των Κέντρων είτε διότι δεν χρειάζονταν τις προσφερόμενες υπηρεσίες είτε διότι τα Κέντρα δεν προσέφεραν τις υπηρεσίες που είχαν ανάγκη (είτε γιατί δεν είχαν

ενημερωθεί για τα ΚΣ)⁴³. Οι ωφελοούμενοι των ΚΣ εντόπισαν ανάγκες που δεν καλύφθηκαν από τα ΚΣ, εστιάζοντας στην ενημέρωση/δημοσιότητα και τη δικτύωση με τους άλλους φορείς του πεδίου, την υποστήριξη στην εύρεση χρηματοδοτήσεων, την καθοδήγηση ως προς το νομικό πλαίσιο και τρόπο λειτουργίας των φορέων Κ.Α.Λ.Ο., τονίζοντας την συνεχιζόμενη ανάγκη για παρόμοια δομή. Το γεγονός ότι η παροχή υποστήριξης σε υφιστάμενους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ενέπιπτε στους κανονισμούς de minimis έδρασε ανασταλτικά, παρά τις ανάγκες των υφιστάμενων φορέων για υποστήριξη⁴⁴.

- Η αστοχία στο συντονισμό της ίδρυσης Κέντρων, στο σύνολο της επικράτειας, με το 'άνοιγμα' χρηματοδοτήσεων στις Περιφέρειες, οδήγησε σε ένα ιδιαίτερο χάρτη: χρηματοδοτήθηκαν και λειτούργησαν Κέντρα σε Περιφέρειες που δεν εξέδωσαν προσκλήσεις για χρηματοδοτήσεις και αντίστροφα (μόνο 4 Περιφέρειες εξέδωσαν προσκλήσεις προς φορείς Κ.Α.Λ.Ο.). Το γεγονός αυτό περιόρισε σημαντικά την αποτελεσματικότητα των Κέντρων Στήριξης⁴⁵.
- Τέλος, οι αστοχίες στον σχεδιασμό οδήγησαν σε αδυναμίες κάποιων ΚΣ να ανταπεξέλθουν 'οριακά' στις απαιτήσεις της σύμβασής τους. Δεν είχαν όλα τα ΚΣ τα ίδια ποιοτικά αποτελέσματα, και κατά συνέπεια η χρηματοδότησή τους δεν μπορεί να θεωρηθεί πλήρως αποτελεσματική⁴⁶.

Παράλληλα, σημειώνεται ότι σύμφωνα με τα Κέντρα Στήριξης:

- Τα Κέντρα εκτέλεσαν το έργο τους και επιτεύχθηκαν οι στόχοι τους, όπως φαίνεται από το γεγονός ότι εγκρίθηκαν τα αποτελέσματά τους, οι Πράξεις ελέγχθηκαν λεπτομερώς και η πληρωμή των χρηματοδοτήσεών τους. Νέοι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ιδρύθηκαν σε περιορισμένο βαθμό. Αυξήθηκε η ορατότητα της Κ.Α.Λ.Ο., ο τομέας γνωστοποιήθηκε και διαδόθηκε η κοινωνική οικονομία. Σημειώθηκε ιδιαίτερο ενδιαφέρον των φοιτητών για την κοινωνική οικονομία⁴⁷.
- Τα Κέντρα άτυπα εκτέλεσαν μεγαλύτερο έργο από αυτό που προδιαγραφόταν στην πρόσκληση⁴⁸. Προσέφεραν ανεπίσημα ουσιαστική υποστήριξη σε πολλούς φορείς (συχνά εκτός της γεωγραφικής τους εμβέλειας), υποστήριξη που δεν διατυπώνεται στις εκθέσεις τους διότι δεν ήταν επιλέξιμη δαπάνη της σύμβασης. Σε πολλές περιπτώσεις, σε ατομικό επίπεδο αφιερώθηκε προσωπικός χρόνος, ειδικά κατά τις αντίξοες συνθήκες της πανδημίας, ώστε να υποστηριχθούν οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. Τα αριθμητικά αποτελέσματα των ΚΣ (πχ αριθμός ωφελοούμενων) δεν αντικατοπτρίζουν το μέγεθος της ζήτησης για τις υπηρεσίες των Κέντρων, αλλά το μέγιστο των ικανοτήτων του προσωπικού των ΚΣ να ανταποκριθούν στη ζήτηση⁴⁹. Σύμφωνα με τα μέλη του Μητρώου που ανταποκρίθηκαν στην ποσοτική έρευνα πεδίου, 35% θεώρησαν ότι ο βαθμός συνεργασίας τους με το ΚΣ ήταν 'πολύ μεγάλος' έως 'μεγάλος', και 38% θεώρησε ότι ήταν 'πολύ μικρός' (βλ. Παράρτημα Ε.2).
- Οι δραστηριότητες και ο ζήλος των ΚΣ άλλαξαν την εικόνα που είχαν οι συνεργαζόμενες Διευθύνσεις του δημοσίου για τους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. Η ανθεκτικότητα (resilience) του τομέα Κ.Α.Λ.Ο. αναδείχθηκε περαιτέρω κατά την διάρκεια της πανδημίας, όταν τα ΚΣ κατέγραφαν συνεχιζόμενο ενδιαφέρον και κινητικότητα στον τομέα⁵⁰.

⁴³ Όπως αναφέρεται και παραπάνω, οι κύριοι λόγοι για τους οποίους οι φορείς δεν απευθύνθηκαν σε κάποιο ΚΣ, είναι οι εξής: (1) Οι φορείς δεν χρειάστηκαν τις υπηρεσίες που προσέφεραν τα ΚΣ, (2) Δεν γνώριζαν για τα ΚΣ, (3) Οι υπηρεσίες που είχαν ανάγκη οι φορείς, δεν προσφέρονταν από τα ΚΣ. (βλ. Παράρτημα Ε.2)

⁴⁴ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Έρευνα με ερωτηματολόγιο στα Κέντρα Στήριξης 25/4/2023-18/5/2023

⁴⁵ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁴⁶ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Έρευνα με ερωτηματολόγιο στα Κέντρα Στήριξης 25/4/2023-18/5/2023

⁴⁷ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Έρευνα με ερωτηματολόγιο στα Κέντρα Στήριξης 25/4/2023-18/5/2023

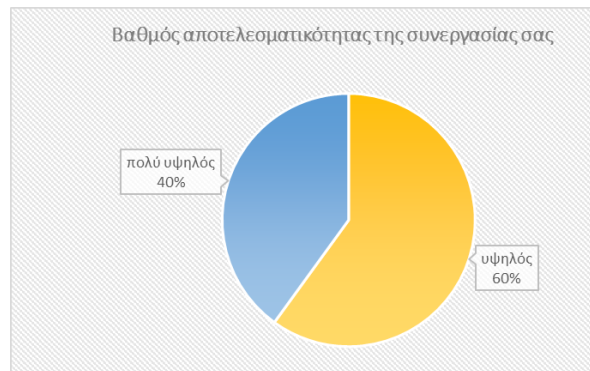
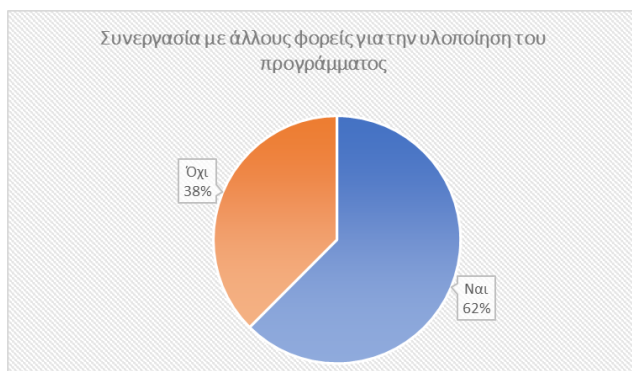
⁴⁸ Βλ. Ομαδική έκθεση «20 μήνες Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Λ.Ο. Έκθεση Αποτελεσμάτων 2019 & 2020» που εκδόθηκε με πρωτοβουλία των ΚΣ

⁴⁹ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁵⁰ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

- Ενεργοποιήθηκε η δικτύωση μεταξύ φορέων στο οικοσύστημα της κοινωνικής οικονομίας, δικτυώθηκαν τα ίδια τα Κέντρα μεταξύ τους, λειτουργώντας πολύ συνεργατικά. Αυτή η άτυπη δικτύωση ήταν κρίσιμος παράγοντας στη ίδρυση και λειτουργία των ΚΣ⁵¹.

Οι συνέργειες που δημιουργήθηκαν μεταξύ των ΚΣ αναφέρθηκαν και κατά την ποσοτική έρευνα πεδίου. Στην ερώτηση αν υπήρξε συνεργασία με άλλους φορείς για την υλοποίηση του προγράμματος, το 62% των Κέντρων Στήριξης απάντησε θετικά και το 38% αρνητικά (βλ. Παράρτημα Ε.2).

Γράφημα 9 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Τα Κέντρα σημειώνουν ότι από τη συνεργασία αυτή 'ενεργοποιήθηκε' και η ίδρυση των Ενώσεων Φορέων Κ.Α.Ο.⁵²

Συμβολή των Δράσεων στην επίτευξη των δεικτών του Ε.Π.

Οι δράσεις του ΕΠ τροποποιήθηκαν κατά τη διάρκεια υλοποίησής του. Παράλληλα σημειώνονται οι αλλαγές των δεικτών αλλά και οι σημαντικές μειώσεις των τιμών που τέθηκαν ως στόχοι σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό του ΕΠ (2014).

Όσον αφορά τους **Δείκτες Εκροής** όπως αποτυπώνονται στο κείμενο της 6^{ης} αναθεώρησης του ΕΠ (2021), βρίσκουν εφαρμογή οι **δείκτες 11302** (αρ. Κέντρων Στήριξης της Κ.Α.Ο. που δημιουργούνται), με τιμή στόχο το 11 και **11301** (αρ. υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας), όπου η τιμή στόχος είναι το 11⁵³. Κατά την περίοδο 2014-2020 λειτούργησαν 11 Κέντρα Στήριξης της Κ.Α.Ο., καλύπτοντας τον τροποποιημένο στόχο (δείκτης 11302). Ο αριθμός των Κέντρων Στήριξης (11) ήταν και ο πιο κοντινός στον στόχο των αρχικά σχεδιασμένων Περιφερειακών Μηχανισμών (αρχική τιμή-στόχος: 13).

Παράλληλα, τα ΚΣ υποστήριξαν μόνο υφιστάμενους φορείς Κ.Α.Ο. (όχι και νέων φορέων), ενώ δεν είναι δυνατή εμπειριστατωμένη μέτρηση νέων φορέων που δημιουργήθηκαν μέσω των δράσεων του ΕΠ. Σύμφωνα με τις αναφορές των ΚΣ, δημιουργήθηκαν τουλάχιστον 11 νέοι φορείς, και πάλι ικανοποιώντας τον τροποποιημένο στόχο (δείκτης 11301). **Αν ληφθεί υπόψη η αρχική στοχοθεσία, διαφαίνεται μεγάλη απόκλιση από τους φιλόδοξους στόχους των αρχικών, διαφορετικών, δεικτών**, οι οποίοι αφορούσαν τον αριθμό ανέργων, τον αριθμό υποστηριζόμενων επιχειρήσεων, τον αριθμό νέων επιχειρήσεων και τον αριθμό Περιφερειακών Μηχανισμών στήριξης της Κ.Α.Ο.

⁵¹ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Ο. Έρευνα με ερωτηματολόγιο στα Κέντρα Στήριξης 25/4/2023-18/5/2023

⁵² Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁵³ Οι αρχικοί στόχοι του Δείκτη Εκροής (ΕΠ 20140 αφορούσαν τον αριθμό ανέργων (CO01, τιμή-στόχος 10.460), τον αριθμό υποστηριζόμενων επιχειρήσεων (CO23, τιμή-στόχος 497), τον αριθμό νέων επιχειρήσεων που υποστηρίζονται (T4855, τιμή-στόχος 750) και οι Περιφερειακοί Μηχανισμοί που θα δημιουργούντο (T4852 τιμή-στόχος 13). Κατά την εξειδίκευση του ΕΠ, οι δράσεις περιορίστηκαν και προσαρμόστηκε ο Δείκτης ανάλογα.

Σε σχέση με τον **Δείκτη Αποτελέσματος**, κατά την έναρξη του Προγράμματος (2014) υπήρχαν δύο δείκτες: **T4810** (αρ. κοινωνικών επιχειρήσεων που λειτουργούσε 1 έτος μετά, τιμή-στόχος 1.079) και **T4814** (αρ. ανέργων που ωφελούνται, τιμή-στόχος 315). Ακόμα και με την αρχική στοχοθεσία (δείκτης T4810, τιμή-στόχος 1.079), αυτή τη στιγμή στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο., καταγράφονται 1.793 ενεργοί φορείς, που σημαίνει ότι σε κάθε περίπτωση ο δείκτης φαίνεται ότι ικανοποιείται.

Στην 6^η αναθεώρηση του ΕΠ, υπάρχει μόνο ένας Δείκτης Αποτελέσματος: **11303** (αρ. υποστηριζόμενων και υφιστάμενων φορέων που λειτουργούν 1 έτος μετά τη λήξη της παρέμβασης, τιμή-στόχος 7). Παρατηρείται αλλαγή και πολύ σημαντική μείωση του δείκτη σε σχέση με τον αρχικό δείκτη αποτελέσματος T4910 του αρχικού σχεδιασμού. Κατά την εκτίμηση του Συμβούλου Αξιολόγησης, και λαμβάνοντας υπόψη την εκτίμηση των φορέων όπως κατατέθηκε κατά την έρευνα, οι ενισχυόμενες επιχειρήσεις που θα συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους έναν χρόνο μετά τη λήξη της χρηματοδότησης είναι πάνω από 7 – άρα, ικανοποιείται ο τροποποιημένος δείκτης. Σημειώνεται όμως ότι η συγκεκριμένη στοχοθεσία δεν υποστηρίζει μια ουσιαστική ‘θεωρία της αλλαγής’

Συμπερασματικά, οι δείκτες του ΕΠ όσον αφορά τον ΕΣ 9ν(ι) επιτεύχθηκαν: υποστηρίχθηκαν πάνω από 7 φορείς Κ.Α.Λ.Ο. (Δείκτης Αποτελέσματος 11303), ενώ λειτούργησαν 11 Κέντρα Στήριξης (Δείκτης Εκροών 11302) τα οποία συνολικά υποστήριξαν πάνω από 11 φορείς Κ.Α.Λ.Ο. (Δείκτης Εκροών 11301). Οι τιμές που τέθηκαν ως στόχοι μπορούν να θεωρηθούν χαμηλές, εάν ληφθεί υπόψιν το μέγεθος του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο.

6.3. Αποδοτικότητα

Αναφέρθηκε ήδη ότι, οι **πράξεις της Συστημικής Παρέμβασης** εμφανίζουν σημαντικές καθυστερήσεις στην ενεργοποίησή τους. Καθώς οι Πράξεις οφείλουν να έχουν ολοκληρωθεί έως 31/12/2023, η ένταξή τους στο 2^ο μισό του 2022 (εκτός του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Προώθηση της Κ.Α.Λ.Ο.) σημαίνει ότι ο διαθέσιμος χρόνος για τη διαγωνιστική διαδικασία και την υλοποίηση των δραστηριοτήτων είναι ήδη περιορισμένος, οι Πράξεις είναι σε υλοποίηση, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή στο παρόν η αξιολόγηση της αποδοτικότητάς τους.

Από τα Πακέτα Εργασίας του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης, σημειώνεται ότι οι Εκθέσεις Κ.Α.Λ.Ο., ο οποίες θεωρήθηκαν επιτυχημένες ως προς την δημοσιότητα του τομέα, της ενημέρωσης και της δικτύωσης των μελών του οικοσυστήματος⁵⁴ σταμάτησαν από το 2019 – η πανδημία δεν επέτρεψε την οργάνωση περαιτέρω εκθέσεων ή άλλων σχετικών εκδηλώσεων, και δεν επιδιώχθηκε η οργάνωση έκθεσης το 2023.

Η Εθνική καμπάνια ενίσχυσης της αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. υλοποιείται κατά τους τελευταίους μήνες και δεν είναι γνωστά ακόμα τα αποτελέσματά της. Σύμφωνα με την έρευνα του Αξιολογητή⁵⁵, η υλοποίηση της ενέργειας πριν την έναρξη δραστηριότητας των ΚΣ ή έστω κατά τους αρχικούς μήνες δράσης τους, θα είχε τονώσει το ενδιαφέρον για την Κ.Α.Λ.Ο. και διευκολύνει το έργο των ΚΣ ως προς την υποστήριξη ίδρυσης νέων επιχειρήσεων και λειτουργίας υφιστάμενων φορέων.

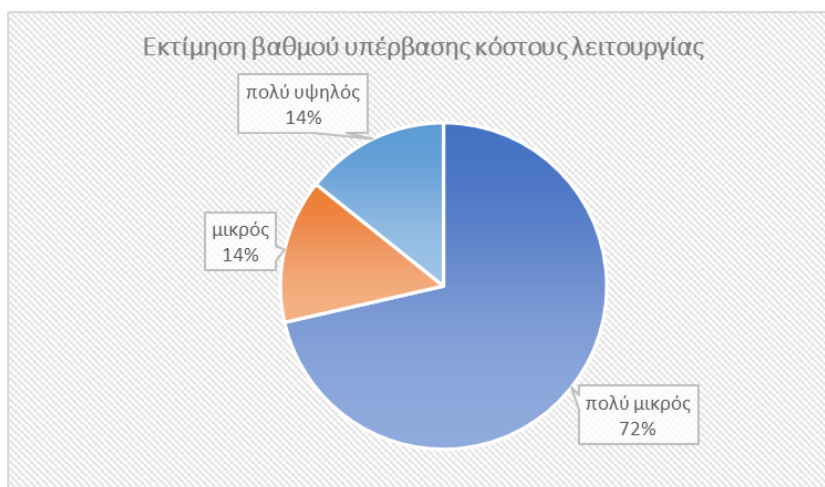
Σχετικά με τα **Κέντρα Στήριξης**, στελέχη που ενεπλάκησαν στη διαχείριση των εν λόγω πράξεων, διαπίστωσαν ότι όλοι οι φορείς δεν ήταν οι κατάλληλοι για να αναλάβουν τον ρόλο ενός Κέντρου Στήριξης, και μάλιστα ορισμένοι δραστηριοποιήθηκαν αποκλειστικά για τις εν λόγω πράξεις. Αυτό δημιούργησε ζητήματα, καθώς τα Κέντρα λειτούργησαν σε δυο ταχύτητες και οι υπηρεσίες δεν παρασχέθηκαν με τους ίδιους όρους ποιότητας σε καθολικό επίπεδο⁵⁶. Η **αποδοτικότητα των Κέντρων Στήριξης** σχετίζεται επίσης με τα εξής:

⁵⁴ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁵⁵ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁵⁶ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023

- Ο προϋπολογισμός των Κέντρων ήταν δεδομένος και η υλοποίηση έγινε ακριβώς εντός αυτών των ορίων. Σύμφωνα με την ποσοτική έρευνα πεδίου, όσον αφορά την υπέρβαση του κόστους λειτουργίας, τα ΚΣ παρέμειναν εντός των προκαθορισμένων ορίων:

Γράφημα 10 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Υπό το πρίσμα αυτό, η αποδοτικότητα των Πράξεων υπήρξε ικανοποιητική. Εντούτοις, αν συνυπολογιστεί το διαχειριστικό κόστος και από τις δύο πλευρές (ΕΔ ΑΠΚΟ και Κέντρα), είτε με συνεχείς τροποποιήσεις, είτε στη βάση ελέγχων και ζητημάτων που αφορούσαν στην καθημερινή λειτουργία των Κέντρων, η αποδοτικότητα είναι μειωμένη⁵⁷.

- Σύμφωνα με τα Κέντρα Στήριξης, ο διατιθέμενος προϋπολογισμός για 30 μήνες λειτουργίας, υπήρξε χαμηλός και περιοριστικός. Το επιλέξιμο μισθολογικό κόστος ήταν ιδιαίτερα χαμηλό, γεγονός που οδήγησε σε συχνές αλλαγές προσωπικού⁵⁸ και ασυνέχεια στην παροχή υπηρεσιών με όρους αποδοτικότητας. Οι συχνές τροποποιήσεις των πράξεων επιδείνωναν την αποδοτικότητά τους.
- Ορισμένοι όροι λειτουργίας των ΚΣ ήταν επίσης περιοριστικοί και επηρέασαν τον βαθμό αποδοτικότητας των Κέντρων, π.χ. δεν ήταν επιλέξιμες δαπάνες οι αμοιβές των ομιλητών στις ημερίδες, ούτε το κόστος ενός τηλεοπτικού ή ραδιοφωνικού σποτ, ή η αμοιβή προσωπικού για καμπάνια στα κοινωνικά δίκτυα⁵⁹.
- Το μεγάλο διαχειριστικό βάρος που έπρεπε να αντιμετωπίσουν τα ΚΣ απορρόφησε πόρους που θα μπορούσαν να είχαν αξιοποιηθεί για την διεύρυνση του έργου τους⁶⁰. Το θέμα του διαχειριστικού φόρτου για τα ΚΣ τέθηκε και με τη μορφή ανοιχτής ερώτησης στην έρευνα πεδίου, όπου οι απαντήσεις των ΚΣ επικεντρώθηκαν στα ζητήματα της γραφειοκρατίας: περίπλοκα παραδοτέα, πληθώρα εντύπων με επικαλύψεις, μεγάλος όγκος χαρτιού και εργασίας, διαδικασίες υποβολής αιτημάτων πληρωμής και εκταμίευσης δόσεων. Η υποβολή των αιτήσεων χρηματοδότησης και η ανάγκη παρακολούθησής τους από το ΚΣ δημιούργησε μεγάλο επιπλέον φόρτο. Προκύπτει ότι 43% των ΚΣ θεώρησαν το διαχειριστικό φόρτο 'πολύ υψηλό' έως 'υψηλό', ενώ σύμφωνα με τους ωφελούμενους των ΚΣ που συμμετείχαν στην έρευνα, 18% βρήκαν το διαχειριστικό φόρτο 'πολύ μεγάλο' έως 'μεγάλο' (βλ. Παράρτημα Ε.2).
- Είναι σημαντικό ότι οι φορείς των ΚΣ πέρασαν στην ψηφιοποίηση των εργασιών τους λόγω κορονοϊού ώστε να μην σταματήσει το πρόγραμμα και διακοπεί η παροχή των υπηρεσιών τους. Η χρήση διαδικτυακών εργαλείων υποστήριξε τη λειτουργία τους θετικά⁶¹.

⁵⁷ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁵⁸ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁵⁹ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁶⁰ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁶¹ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

- Η προστιθέμενη αξία των δραστηριοτήτων των ΚΣ διαφαίνεται σε βάθος χρόνου. Παρατηρείται, για παράδειγμα, ότι το κλείσιμο της λειτουργίας σε μια καίρια στιγμή όταν οι νέοι φορείς που ιδρύθηκαν άρχισαν να λαμβάνουν χρηματοδοτήσεις και είχαν ανάγκη για υποστήριξη κατά τη διαχείρισή τους, μείωσε την αποδοτικότητά τους⁶².
- Τα ΚΣ προσέφεραν πολύ μεγαλύτερο έργο απ' ό τι προβλεπόταν από τη σύμβασή τους⁶³, ορμώμενοι από αίσθημα ευθύνης προς τους φορείς που ζητούσαν υποστήριξη. Π.χ., οι δράσεις δημοσιότητας οδήγησαν στο να εξακολουθεί να υπάρχει έντονο ενδιαφέρον και αναζήτηση για τα ΚΣ πολλούς μήνες μετά την ολοκλήρωση του έργου, καθώς και αιτήματα για υποστήριξη στα συναφή θέματα⁶⁴. Σύμφωνα με την ποσοτική έρευνα πεδίου, τα ΚΣ σε πολλές περιπτώσεις παρείχαν πληροφόρηση σε φορείς εκτός της γεωγραφικής τους περιοχής, χωρίς αντίστοιχη οικονομική αποζημίωση (βλ. Παράρτημα Ε.2). Προωθήθηκε συνεπώς η ενδυνάμωση του πεδίου και η διάδοση της κοινωνικής οικονομίας, ήτοι οι στόχοι των ΚΣ, χωρίς να δαπανηθούν περισσότεροι πόροι. Υπό στο πρίσμα αυτό οι Πράξεις υπήρξαν αποδοτικές, καθώς όπως αναφέρθηκε και στην αρχή, ο προϋπολογισμός των Κέντρων ήταν συγκεκριμένος.

6.4. Προστιθέμενη Αξία

Αναφορικά με την προστιθέμενη αξία των **Πράξεων Συστημικής Παρέμβασης**, πολλές από αυτές υλοποιούνται κατά την τρέχουσα περίοδο και δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί. Η έρευνα του Αξιολογητή έδωσε ενδείξεις από το οικοσύστημα της Κ.Α.Λ.Ο. ως προς την δυνητική προστιθέμενη αξία που θα μπορούσαν να έχουν στον τομέα. Ακόμα σημειώνεται, ότι ο μεγάλος βαθμός συνάφειας που καταγράφεται μεταξύ των Πράξεων της Συστημικής για την κάλυψη των αναγκών του τομέα (βλ. Πίνακα Κεφαλαίου 6.1), ενισχύει περαιτέρω την προστιθέμενη αξία των εν λόγω Πράξεων.

1. ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ Κ.Α.Λ.Ο.

ΠΕ1: Σχεδιασμός Επικοινωνιακού Σχεδίου προβολής της Κ.Α.Λ.Ο.

Η προβολή της Κ.Α.Λ.Ο. σε εθνικό επίπεδο από τις αρμόδιες αρχές, θα οδηγήσει σε βάθος χρόνου σε μια μεγαλύτερη ενημέρωση και αποδοχή του τομέα από την κοινωνία γενικότερα, και ειδικότερα από τις δημόσιες αρχές, τους δυνητικούς κοινωνικούς επιχειρηματίες, όπως και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τα μέλη ευπαθών ομάδων οι οποίοι μπορούν να δραστηριοποιηθούν στον τομέα. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα⁶⁵ εντόπισαν την έλλειψη ενημέρωσης και γνώσης για την Κ.Α.Λ.Ο. σαν ένα σημαντικό εμπόδιο στην ανάπτυξη της, οδηγώντας στο συμπέρασμα ότι η υλοποίηση ενός επιτυχημένου επικοινωνιακού σχεδίου θα είχε θετική προστιθέμενη αξία.

ΠΕ2: Ηλεκτρονική Πλατφόρμα Διασύνδεσης <https://foreis-kalo.gr/>

Η πλατφόρμα έχει ξεκινήσει τη λειτουργία του, είναι γνωστή στο οικοσύστημα της Κ.Α.Λ.Ο. και έχει τη γενική αποδοχή του. Οι φορείς ανατρέχουν στις ιστοσελίδες της πλατφόρμας για πληροφορίες κάθε τύπου, ενημέρωση για προσκλήσεις, αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους, links προς άλλες χρήσιμες ιστοσελίδες, και πρόσβαση στο Γενικό Μητρώο Φορέων ΚΑΛΟ της Δ/σης Κ.Α.Λ.Ο. Η πλατφόρμα λειτουργεί σαν κόμβος (hub) του τομέα Κ.Α.Λ.Ο. στην Ελλάδα με θετική, άμεση και σημαντική προστιθέμενη αξία στον τομέα.

⁶² Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁶³ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁶⁴ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁶⁵ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ, 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023. ποσοτική έρευνα πεδίου (βλ. Παράρτημα Ε.2)

ΠΕ3: Ετήσιες Εκθέσεις (Εχρο) Κ.ΑΛ.Ο.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα εξέφρασαν την σημαντική ικανοποίησή τους από τις δύο Ετήσιες Εκθέσεις που πραγματοποιήθηκαν (2017, 2018), εντοπίζοντας θετικά αποτελέσματα όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού αλλά και των ίδιων των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. για θέματα του τομέα, τη γνωριμία και τη δικτύωση μεταξύ φορέων, επαφές με τις σχετικές δημόσιες υπηρεσίες, την προβολή της Κ.ΑΛ.Ο. στην κοινωνία. Εκτιμάται θετικά η προστιθέμενη αξία των Εκθέσεων, καθώς οι θετικές επιπτώσεις των Εκθέσεων είχαν αντίκρισμα και μετά την ολοκλήρωση του κάθε ΕΧΡΟ.

ΠΕ4: Έντυπο, ηλεκτρονικό και άλλο υλικό προβολής της Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΕ5: Εκδηλώσεις δημοσιότητας και λοιπές θεματικές συναντήσεις

Τα δύο Πακέτα Εργασίας είναι συνδεδεμένα με την διεξαγωγή των Ετήσιων Εκθέσεων και άλλων συναντήσεων/ ημερίδων/ θεματικών workshops, κλπ. Ο τομέας δέχεται θετικά αυτού του τύπου δραστηριότητας, στο γενικότερο πλαίσιο της ενημέρωσης και διάδοσης της Κ.ΑΛ.Ο. ή ακόμα της λειτουργίας των Κέντρων Στήριξης. Όμως δεν αναφέρθηκαν συγκεκριμένα παραδείγματα υλικού ή εκδηλώσεων (πέραν των Ετήσιων Εκθέσεων) που είχαν μακροχρόνια προστιθέμενη αξία για το οικοσύστημα.

ΠΕ6: Εθνική καμπάνια ενίσχυσης της αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών φορέων Κ.ΑΛ.Ο από φορείς του Δημοσίου, Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., επιχειρήσεις, ιδιώτες και το ευρύ κοινό, τύπου 'buy social'

Δυσνητικά το ΠΕ6 θα είχε σημαντική προστιθέμενη αξία, υποστηρίζοντας όλες τις Πράξεις και τις δραστηριότητες που προβλέπονταν στο Ε.Π., γεγονός που αναφέρθηκε από τα Κέντρα Στήριξης⁶⁶. Όμως, σχολιάστηκε παράλληλα ότι δεν υλοποιήθηκε σχετική καμπάνια εθνικής εμβέλειας, κάτι που δυσχέραινε το έργο των Κέντρων, τα οποία έπρεπε μόνα τους να αναλάβουν σχετικές ενέργειες με μειωμένους πόρους και τοπική μόνο εμβέλεια. Η έλλειψη εθνικής καμπάνιας περιόρισε τον ενδιαφέρον για την ίδρυση νέων κοινωνικών επιχειρήσεων αλλά και τη συνειδητοποίηση της κοινωνίας για τις θετικές επιπτώσεις της υποστήριξης της Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΕ7: Εκπαίδευση/ενίσχυση δεξιοτήτων στελεχών των Κέντρων Στήριξης

Τα ΚΣ δήλωσαν την ικανοποίησή τους με την εκπαίδευση των στελεχών τους (4/2019). Η έρευνα στους ωφελούμενους των ΚΣ ανέδειξε όμως, μια μερίδα φορέων που δεν ήταν ικανοποιημένη από την ποιότητα της υποστήριξης που έλαβε, οδηγώντας στο συμπέρασμα ότι οι φορείς/ωφελούμενοι των ΚΣ δεν έλαβαν όλοι ίδιας ποιότητας υπηρεσίες καθώς τα στελέχη τους δεν ήταν πλήρως καταρτισμένα σε θέματα κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας. Σε βάθος χρόνου μια δι-ήμερη εκπαίδευση δεν έχει σημαντική προστιθέμενη αξία για τον τομέα, καθώς τα στελέχη άλλαξαν/έφυγαν από τα ΚΣ, τα οποία τα ίδια έκλεισαν. Σημειώνεται επίσης ότι υπάρχει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων στα οποία οι φορείς χρειάζονται υποστήριξη, από θέματα Κ.ΑΛ.Ο. έως θέματα επιχειρηματικότητας, χρηματοδότησης, κλπ, που δεν μπορούν να καλυφθούν από μια μικρής διάρκειας εκπαίδευση.

2. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ (Κ.ΑΛ.Ο.)

Η εκπόνηση των περιφερειακών μελετών για την Κ.ΑΛ.Ο. θα είχε σαν αποτέλεσμα έναν περιφερειακό σχεδιασμό που θα λάμβανε υπόψιν τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιφέρειας, και ως εκ τούτου θα ήταν πολύ πιο στοχευμένος στις τοπικές ανάγκες, και πιο αποτελεσματικός όσον αφορά στη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών και σχεδίων για τη ανάπτυξη της ΚΑΛΟ. Προς το παρόν δεν έχει πραγματοποιηθεί περιφερειακός σχεδιασμός της Κ.ΑΛ.Ο.

3. ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (Κ.ΑΛ.Ο.)

Το Εθνικό Θεματικό Δίκτυο ανταποκρίνεται στην ανάγκη του τομέα για δικτύωση και προβολή, δημοσιότητα και ενημέρωση. Δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμα, ώστε να υπάρξει εκτίμηση της προστιθέμενης αξίας του.

⁶⁶ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

4. ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗ ΚΑΙ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Η Πρόσκληση για την παραπάνω Πράξη εκδόθηκε τον 5/2023, και εκ των πραγμάτων δεν έχει υλοποιηθεί κάποια δραστηριότητα που μπορεί να αξιολογηθεί. Η Πρόσκληση προβλέπει την εκπόνηση ενός εκπαιδευτικού εγχειριδίου σε θέματα Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, με τρία διακριτά μέρη: για χρήση στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, για χρήση από Περιφέρειες και ΟΤΑ, και για χρήση από στελέχη φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

5. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

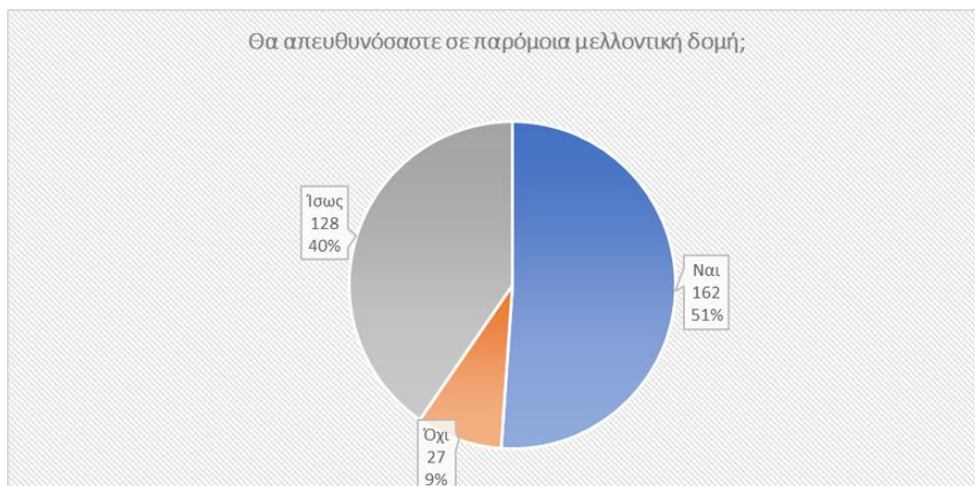
Η Πρόσκληση για την παραπάνω Πράξη εκδόθηκε τον 5/2023, και εκ των πραγμάτων δεν έχει υλοποιηθεί κάποια δραστηριότητα που μπορεί να αξιολογηθεί. Όπως αναφέρεται και στην Πρόσκληση, «η αξιοποίηση κοινωνικών χαρακτηριστικών στις δημόσιες συμβάσεις αντιστοιχεί σε ένα ευρύτερο εργαλείο με πρωταρχικό στόχο την αποκόμιση πρόσθετου κοινωνικού οφέλους (added value) από μια δημόσια δαπάνη.»

Από την ποιοτική έρευνα πεδίου προέκυψαν ενδείξεις κυρίως για την προστιθέμενη αξία των Κέντρων Στήριξης. Ειδικότερα, όπως καταγράφηκε από την Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, υπήρξαν θετικά αποτελέσματα των Κέντρων Στήριξης Κ.Α.Λ.Ο.

- Δημιουργήθηκαν βιώσιμοι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. με την βοήθεια των ΚΣ, που εξακολουθούν να λειτουργούν
- Τα Κέντρα ενεργοποίησαν τη δικτύωση μεταξύ φορέων στο οικοσύστημα της κοινωνικής οικονομίας
- Δικτυώθηκαν τα ίδια τα Κέντρα μεταξύ τους, λειτουργώντας συνεργατικά. Αυτή η άτυπη δικτύωση ήταν κρίσιμος παράγοντας στην ίδρυση και λειτουργία των ΚΣ, αλλά και στην ενεργοποίηση της ίδρυσης των ενώσεων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.
- Ενδυναμώθηκε η συνεργασία μεταξύ ΚΣ και Μητρώου Κ.Α.Λ.Ο. Ειδικά κατά την περίοδο της πανδημίας, υπήρξε προσωπική προσπάθεια από τις δύο πλευρές να διατηρηθεί η δυναμική και να μην διακοπεί η υποστήριξη προς τους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. το οποίο εκτιμήθηκε θετικά.
- Αυξήθηκε η ορατότητα της Κ.Α.Λ.Ο., ο τομέας γνωστοποιήθηκε και διαδόθηκε η κοινωνική οικονομία τοπικά όπου λειτούργησε Κέντρο Στήριξης. Σημειώθηκε ιδιαίτερο ενδιαφέρον των φοιτητών για την κοινωνική οικονομία.
- Αναλήφθηκε από τα Κέντρα πρωτοβουλία για τη διοργάνωση φεστιβάλ Κ.Α.Λ.Ο.
- Κρίνεται σημαντικό ότι τα ΚΣ συνέβαλαν στη βελτίωση της εικόνας των φορέων και απέδειξαν τι μπορούν να κάνουν οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο.: απόδειξη ανθεκτικότητας (proof of resilience).
- Μερίδα των ΚΣ συνεχίζουν να δίνουν συμβουλές και υποστήριξη στο πεδίο, ορμώμενοι από μια ισχυρή αίσθηση ευθύνης απέναντι στο πεδίο και σε τοπικό επίπεδο.⁶⁷

Η ποσοτική έρευνα πεδίου ανέδειξε παρόμοια στοιχεία. Οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. δήλωσαν κατά 51% ότι μελλοντικά θα χρησιμοποιούσαν τις υπηρεσίες μιας δομής σαν τα Κέντρα Στήριξης. Εάν υπολογισθεί και το ποσοστό που δήλωσαν ότι 'ίσως' θα έκαναν χρήση ΚΣ (40%), τότε η συντριπτική πλειοψηφία έχει θετική εντύπωση από τη χρησιμότητα δομών κέντρων στήριξης Κ.Α.Λ.Ο.

⁶⁷ Ποσοτική έρευνα πεδίου (βλ. Παράρτημα Ε.2)

Γράφημα 11 από ερωτηματολόγιο προς μέλη Μητρώου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο..

Σύμφωνα με όλους τους εμπλεκόμενους στην έρευνα, ο ρόλος των ΚΣ στον εντοπισμό ομάδων που ήθελαν πραγματικά να ασχοληθούν με την κοινωνική οικονομία και μπορούσαν να ιδρύσουν έναν βιώσιμο φορέα, ήταν σημαντικός. Η Πράξη μπορεί να θεωρηθεί ως 'πιλοτική' και να συνεχίσει βελτιωμένη στην επόμενη Προγραμματική Περίοδο, διορθώνοντας διαπιστωμένες αστοχίες. Η προσέγγιση από το πεδίο για το πεδίο είναι ευρέως παραδεκτή και πρέπει να αποτελεί τον πυρήνα κάθε νέου σχήματος που θα αποφασιστεί για τη νέα Πρόσκληση.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

1. Διαχρονικά, το Ε.Π. και η ΕΠ 9ν αναγνώρισαν τις πολλαπλές ανάγκες του τομέα και με έναν ολοκληρωμένο και αρχικά φιλόδοξο σχεδιασμό, επιχείρησαν να απαντήσουν στα κύρια ζητήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία ώστε να αναπτυχθεί περαιτέρω ο τομέας στη χώρα μας.

Η στόχευση και το περιεχόμενο της ΕΠ 9ν του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020 άλλαξαν αρκετά κατά τη διάρκεια της εφαρμογής τους, με τις αρχικές δράσεις να τροποποιούνται κατά την διαδικασία υλοποίησής τους, και να υπάρχει μικτή εκτίμηση των αποτελεσμάτων από το πεδίο της Κ.Α.Λ.Ο. Η αρχική 'αδράνεια' (πολιτική και τεχνική), η έλλειψη ευρείας γνώσης για την ίδια την Κ.Α.Λ.Ο. από μερίδα των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, αλλά και η ανωριμότητα του πεδίου, δικαιολογούν εν μέρει και τις καταγεγραμμένες μεταβολές. Κάποιες σημαντικές δράσεις δεν υλοποιήθηκαν καθόλου, ενώ άλλες υλοποιούνται με σημαντική καθυστέρηση, επηρεάζοντας τη θετική αξιολόγησή τους. Ιδίως δομικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο κρίθηκε ότι θα έπρεπε να προσεγγιστούν οι ανάγκες του πεδίου επέφεραν σημαντικές αναθεωρήσεις και στις δράσεις (χαρακτηριστικό παράδειγμα οι Περιφερειακοί Μηχανισμοί και τα πολυσυλλεκτικά σχήματα που εξελίχθηκαν σε Κέντρα Στήριξης λειτουργώντας αποκλειστικά από φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ενώ το Ταμείο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας δεν υποστηρίχθηκε καθόλου).

2. **Η Λογική της Παρέμβασης των δράσεων της ΕΠ 9ν, παρότι μεταβάλλεται, διατηρείται συνεκτική.** Η αρχική ΛΤΠ επιχειρούσε να καλύψει μεγαλύτερο εύρος αναγκών και άρα και δράσεων και προτείνοντας ταυτόχρονα και ένα πληρέστερο σύστημα δεικτών. Διαχρονικά τόσο η ΛΤΠ όσο και η δέσμη δράσεων δείχνουν να αυτοπεριορίζονται, ενώ κύριο ζήτημα ανακύπτει με την αναγνώριση και τεκμηρίωση των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων καθώς οι δείκτες απλοποιούνται και περιορίζονται και αυτοί. Συνεπώς διαπιστώνεται δυσκολία στο να καταγραφεί ο ουσιαστικός αντίκτυπος των δράσεων.
3. **Το Ε.Π. 2014-2020 και η ΕΠ 9ν λειτούργησαν εντέλει «πιλοτικά»**, αναδεικνύοντας τις δυσκολίες προετοιμασίας και υλοποίησης δράσεων στον τομέα Κ.Α.Λ.Ο. - που χαρακτηρίζεται από ιδιαιτερότητες λόγω της διττής φύσης των φορέων που το συνθέτουν, όντας «κοινωνικές» και ταυτόχρονα «επιχειρήσεις». Η προσπάθεια αυτή κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική και παρά τις αλλαγές, εκτιμάται ότι ο τομέας της Κ.Α.Λ.Ο. πρέπει να συνεχίσει να υποστηρίζεται με ολοκληρωμένο τρόπο και κατά την περίοδο 2021-2027, συμβάλλοντας και στους στόχους του Επικαιροποιημένου Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Καινοτομία.
4. Η αξιολόγηση ανέδειξε την **ανάγκη για στοχευμένο σχεδιασμό δράσεων και Πράξεων**, ώστε να είναι εφικτή η έγκαιρη και ολοκληρωμένη επίτευξη του Ειδικού Στόχου 9.5(i). Το συνεχιζόμενο ενδιαφέρον του Υπουργείου για την ενίσχυση της Κ.Α.Λ.Ο., η διαμόρφωση ενός σταθερού πλαισίου για την υλοποίηση των δράσεων και η ευθυγράμμιση με το Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης είναι προ-απαιτούμενα για την επιτυχία των μελλοντικών Πράξεων. Παράλληλα, αναδεικνύεται η σημασία του σωστού εντοπισμού όχι μόνο των αναγκών του πεδίου αλλά και των δυνατοτήτων του πεδίου να ανταπεξέλθει και να συμμετέχει στις σχεδιασμένες δράσεις (χαρακτηριστικό παράδειγμα η παροχή υπηρεσιών από φορείς σε φορείς Κ.Α.Λ.Ο.). Ο συμμετοχικός σχεδιασμός και η διαβούλευση είναι πρόσθετες παράμετροι κρίσιμες, ειδικά για τον τομέα αυτό.
5. **Οι Πράξεις της Συστημικής Παρέμβασης χαρακτηρίζονται από ικανοποιητικό βαθμό συνάφειας και καταλληλότητας** σχετικά με τις ανάγκες του πεδίου. Η δυναμική πρόσθετη αξία παρόμοιων Πράξεων είναι σημαντική και θα υπήρχαν θετικές επιπτώσεις για την Κ.Α.Λ.Ο. εάν είχαν ολοκληρωθεί με βάση τον αρχικό σχεδιασμό. Όφειλαν να είχαν υλοποιηθεί οι περισσότερες στην αρχή της προγραμματικής περιόδου, δημιουργώντας ένα θετικό πλαίσιο στο οποίο η Κ.Α.Λ.Ο. θα αναπτυσσόταν αυτόνομα, ενώ θα διευκόλυναν και συνέργειες μεταξύ των υπολοίπων δράσεων..
6. Για τις Πράξεις της Συστημικής, όλα τα εμπλεκόμενα μέρη (stakeholders) της Κ.Α.Λ.Ο. επεσήμαναν και **ανέδειξαν τη σημασία της δημοσιότητας, της δικτύωσης, της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας**, σαν μέσο εκκίνησης του ενδιαφέροντος για τη δημιουργία / συμμετοχή σε κοινωνικές επιχειρήσεις και στην υποστήριξη της κοινωνικής οικονομίας γενικότερα. Οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. αναζητούν

- περισσότερη ενημέρωση** (π.χ. συνέδρια, εκθέσεις, ημερίδες οργανωμένα από το Υπουργείο) και πληροφόρηση για ζητήματα που αφορούν τις κοινωνικές επιχειρήσεις. Αναφέρθηκε η ανάγκη συστηματικής ενημέρωσης των νέων για την κοινωνική οικονομία εντός του σχολικού/πανεπιστημιακού περιβάλλοντος. Υπάρχει ενδιαφέρον από την Κ.Α.Λ.Ο. για δράσεις δικτύωσης (μεταξύ οργανισμών κοινωνικής οικονομίας, φορέων Κ.Α.Λ.Ο., καθώς και με δίκτυα κοινωνικής οικονομίας) και εξωστρέφειας, σε εθνικό, ευρωπαϊκό, διεθνές επίπεδο. Αυτό θα ενθάρρυνε την μεταφορά τεχνογνωσίας και την ανταλλαγή καλών πρακτικών από ήδη υπάρχουσες λειτουργούσες κοινωνικές επιχειρήσεις με σχετική εμπειρία.
7. Συμπληρωματικά, ενημερωτικές εκστρατείες τύπου “Buy Social” κρίνεται ότι θα ενδυνάμωναν τις κοινωνικές επιχειρήσεις, μέσω της ενίσχυσης της αναγνωρισιμότητας και της αύξησης της κατανάλωσης των προϊόντων/υπηρεσιών τους. Ο περιφερειακός σχεδιασμός-εξειδίκευση της Κ.Α.Λ.Ο. εκτιμάται ότι θα είχε βελτιώσει τον σχεδιασμό στοχευμένων δράσεων, λαμβάνοντας υπόψιν τις συγκεκριμένες τοπικές ανάγκες και δυνατότητες. Η, δε, αξιοποίηση Δημόσιων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς θα διευκόλυνε ως έναν βαθμό την πρόσβαση των κοινωνικών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση μέσω της συμμετοχής σε δημόσιες συμβάσεις, ένα καίριο ζήτημα για τον τομέα.
 8. **Τα Κέντρα Στήριξης, παρά τα όποια ζητήματα στη σύσταση και τη λειτουργία, θεωρήθηκαν μια επιτυχημένη δράση** η οποία πρέπει να ενισχυθεί και να διευρυνθεί, με ΚΣ σε κάθε περιφερειακή ενότητα και με διαχρονική λειτουργία (π.χ. με συνεχιζόμενη κρατική χρηματοδότηση) για την ενίσχυση της Κ.Α.Λ.Ο. βασιζόμενη στο τοπικό χαρακτήρα κάθε περιοχής. Κατά την αξιολόγηση διατυπώθηκαν προτάσεις για τη λειτουργία τέτοιων Κέντρων από το οικοσύστημα, ήτοι από τις ίδιες τις Κοιν.Σ.ΕΠ. ή τις Ενώσεις Φορέων Κ.Α.Λ.Ο., με στόχο την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, την παροχή υπηρεσιών «one-stop shop» για την ίδρυση, λειτουργία, πρόσβαση σε χρηματοδότηση, προβολή και δικτύωση, mentoring, εκπαίδευση, κλπ., φορέων Κ.Α.Λ.Ο. – χωρίς οικονομική επιβάρυνση. Ενδεχομένως να έχουν στο μέλλον και τον χαρακτήρα θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας.
 9. Το ανωτέρω, με βάση τη διαπιστωμένη εμπειρία, κρίνεται αδύναμο. Είναι σαφές ότι απαιτείται η συμμετοχή φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ώστε να αίρεται η ανεπαρκής γνώση των αναγκών του τομέα, από την άλλη η μονομερής αυτή προσέγγιση περιορίζει την αναγκαία γνώση που χρειάζεται σε θέματα βιώσιμης επιχειρηματικότητας. Προτείνεται, κατά συνέπεια η **‘σύμπραξη’ εταίρων** που προέρχονται από επαγγελματικές ομάδες/φορείς με βαθιά γνώση των ζητημάτων που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα (π.χ. σύμβουλοι επιχειρήσεων, δικηγόροι, εκπρόσωποι επαγγελματικών φορέων κτλ.) με φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ή εκπροσώπους φορέων Κ.Α.Λ.Ο. (πχ. Ενώσεις φορέων Κ.Α.Λ.Ο.) που διαθέτουν όλη την εμπειρία των αναγκών και του προσανατολισμού των Κοινωνικών Επιχειρήσεων. Σε κάθε περίπτωση, κρίνεται ότι χρειάζεται να γίνεται ευρέως γνωστή η λειτουργία τους στο πεδίο και να επιδιωχθούν συνέργειες με ήδη υπάρχοντες φορείς που έχουν και βαθιά γνώση των ζητημάτων της επιχειρηματικότητας.
 10. Παρατηρήθηκε ταυτόχρονα **ανάγκη για μεγαλύτερη υποστήριξη και εκπαίδευση από το Υπουργείο προς τα στελέχη των ΚΣ**. Κρίνεται σημαντική η εκτενέστερη εκπαίδευση στελεχών ΚΣ, σε θέματα για τα οποία παρέχουν υπηρεσίες σε φορείς Κ.Α.Λ.Ο., αλλά και σε θέματα διαχείρισης συμβάσεων. Οι φορείς προσέγγισαν τα ΚΣ για πληροφόρηση σχετικά με την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία και τις ιδιαιτερότητες του τομέα. Επίσης, υπήρχε ενδιαφέρον για υποστήριξη όσον αφορά την επιχειρηματική ανάπτυξη των φορέων, και αναζήτηση βοήθειας για θέματα οργάνωσης επιχειρήσεων, marketing, δημοσιότητα. Μεγάλο ενδιαφέρον επίσης εκδηλώθηκε για την αναζήτηση και πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης στις οποίες θα μπορούσαν να απευθυνθούν οι κοινωνικές επιχειρήσεις.
 11. Μια ακόμη αδυναμία που καταγράφηκε αφορά στην **έλλειψη σαφούς πλαισίου και μεθοδολογίας για την καταγραφή/μέτρηση των αποτελεσμάτων των ΚΣ**: κάθε ΚΣ χρησιμοποίησε διαφορετικό τρόπο καταγραφής των αποτελεσμάτων τους. Στο ίδιο πλαίσιο, επίσης δεν καταγράφηκε και ο κοινωνικός αντίκτυπος των ΚΣ ως φορέων Κ.Α.Λ.Ο. Η εφαρμογή κατάλληλων δεικτών και η συστηματοποίηση τη μέτρησης εκτιμάται ότι θα διευκόλυνε το έργο των ΚΣ αλλά και την παρακολούθηση των αναγκών, του βαθμού κάλυψής τους και του ενδιαφέροντος που εκδηλώνεται από το πεδίο.
 12. Τα ΚΣ κατέγραψαν **ενδιαφέρον για διεύρυνση και συνδυαστική παροχή υπηρεσιών** υποστήριξης προς τους δυνητικούς ωφελούμενους, έναντι μεμονωμένης συμβουλευτικής ή πληροφόρησης. Επίσης,

κατέγραψαν ενδιαφέρον από ωφελούμενους (φορείς Κ.ΑΛ.Ο.) για **διεύρυνση της γεωγραφικής περιοχής** στην οποία παρέχεται η υπηρεσία, σε σχέση πάντα με την ευκολία πρόσβασης του εκάστοτε ΚΣ. Η άρση περιορισμών γεωγραφικής κάλυψης εκτιμάται ότι θα διέυρυνε το χώρο δραστηριότητας του κάθε ΚΣ μεγιστοποιώντας την εμβέλειά του και επιτρέποντας την πρόσβαση περισσότερων ωφελούμενων σε αυτά.

13. Τα ΚΣ δήλωσαν **ενδιαφέρον για να συνεχιστεί η λειτουργία παρόμοιων δομών**, καθώς σε συγκεκριμένες περιπτώσεις οι φορείς συνεχίζουν να παρέχουν υποστήριξη σε εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο. παρά την ολοκλήρωση των σχετικών Πράξεων. Όμως, τίθενται θέματα βελτίωσης των όρων λειτουργίας τους, όπως: 1) Σαφείς και λιγότερο περιοριστικοί όροι, λιγότερο περίπλοκα παραδοτέα, 2) Μεγαλύτερη ευελιξία και εύρος όσον αφορά τον σχεδιασμό και την παροχή υπηρεσιών, 3) Δυνατότητα μεγαλύτερης γεωγραφικής κάλυψης, 3) Βελτιωμένο καθεστώς χρηματοδότησης – σχολιάστηκε η πιθανή αξιοποίηση του Απλοποιημένου Κόστους μελλοντικά, το οποίο θα μείωνε και τον γραφειοκρατικό/διαχειριστικό φόρτο των Πράξεων.

Σημειώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. δήλωσε πως θα απευθύνονταν σε παρόμοια δομή στο μέλλον, τα ίδια τα ΚΣ δήλωσαν ενδιαφέρον για συνέχιση αυτού του ρόλου, και οι Ενώσεις Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. δήλωσαν μεγάλο ενδιαφέρον για συμμετοχή στην παροχή παρόμοιων υπηρεσιών. Η επιθυμία να υλοποιηθεί ο θεσμός 'από το πεδίο για το πεδίο' πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψιν.

14. **Μακράν η πιο σημαντική ανάγκη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και του οικοσυστήματος, θεωρείται η πρόσβαση στην κατάλληλη χρηματοδότηση:** η ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, και η διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία. Αυτή η ανάγκη δεν καλύφθηκε από τις δράσεις του Ε.Π. 2014-2020, ενώ παραμένει πάγιο αίτημα του πεδίου.

Οι φορείς δήλωσαν ότι **δεν έτρεξαν αποτελεσματικά οι σχετικές δράσεις που θα διευκόλυναν την πρόσβαση σε χρήσιμα για αυτούς χρηματοδοτικά εργαλεία** (επιχορηγήσεις), ότι δεν είχαν έγκαιρη ενημέρωση για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα ώστε να προετοιμάσουν επαρκώς τη συμμετοχή τους σε αυτά, ότι χρειάζονται υποστήριξη στη διεκδίκηση προγραμμάτων και τη συμμετοχή τους σε αυτά, ενδεχομένως ως μέλη δικτύου επιχειρήσεων με συντονιστή φορέα ευρύτερου δημόσιου τομέα ή ΚΣ. Γίνεται επίσης αναφορά στο ταμείο της Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας ως αναγκαίας προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα των περισσότερων Κοιν.Σ.Επ αλλά και για την περαιτέρω ανάπτυξή τους.

Αναγνωρίζεται η **ανάγκη επανασχεδιασμού και προώθησης των σχετικών δράσεων που προτάθηκαν αλλά δεν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Ε.Π. 2014-2020, ώστε να υλοποιηθούν στην περίοδο 2021-2027** (Σύσταση και Λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας, Αξιοποίηση Δημόσιων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς, όπως και οι δράσεις ενημέρωσης των πολιτών για τη χρήση υπηρεσιών κοινωνικών επιχειρήσεων) συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση της ανάγκης αυτής.

15. Από την αξιολογική έρευνα προκύπτει και η **σημασία του χρονισμού** στην υλοποίηση των δράσεων του Ε.Π. Συγκεκριμένα, τα Κέντρα Στήριξης υποστήριξαν την ίδρυση και λειτουργία νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Παρατηρήθηκε ότι μετά την ίδρυση των νέων φορέων, κατά την αρχική περίοδο λειτουργίας τους και έχοντας μέγιστη ανάγκη υποστήριξης και χρηματοδότησης, αφ' ενός έληξε η λειτουργία των ΚΣ (ολοκληρώθηκαν οι σχετικές συμβάσεις), και αφ' ετέρου δεν ενεργοποιήθηκαν οι αναμενόμενες πηγές χρηματοδότησης. Κατά συνέπεια, οι νέοι φορείς αντιμετώπισαν σοβαρές δυσκολίες στην βιωσιμότητά τους. Παράλληλα, δόθηκε ένα αποθαρρυντικό μήνυμα σε δυνητικούς κοινωνικούς επιχειρηματίες, σχετικά με την έλλειψη υποστήριξης της μακροχρόνιας ανάπτυξης και βιώσιμης εξέλιξης των επιχειρήσεών τους.
16. Οι αλλαγές στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. οδηγούν και σε συνεχείς αλλαγές στις ανάγκες (και τις δυνατότητες) των φορέων, αναδεικνύοντας τη **σημασία της προσαρμοστικότητας** όσον αφορά την αναθεώρηση και επικαιροποίηση του Ε.Π., όπως έγινε κατά το διάστημα 2014-2020. Η έρευνα ανέδειξε τη σημασία της διαβούλευσης με το οικοσύστημα και του συμμετοχικού σχεδιασμού, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό, ώστε να εντοπισθούν με ακρίβεια οι τρέχουσες ανάγκες και να ευθυγραμμισθούν οι σχεδιαζόμενες δράσεις με αυτές. Προκύπτει επίσης η **προστιθέμενη αξία της συνεργασίας με τους φορείς εκπροσώπησης Κ.ΑΛ.Ο.**, πρωτίστως στο σχεδιασμό των δράσεων: τα δευτεροβάθμια και

τριτοβάθμια όργανα διαθέτουν τεχνογνωσία (know-how) και εμπειρία από τη λειτουργία του τομέα, και έχουν τη δυνατότητα τόσο ενημέρωσης προς το πεδίο και ενεργοποίησής του, όσο και κατάθεσης τεκμηριωμένων θέσεων για τη σύζευξη των αναγκών με τα επιμέρους χαρακτηριστικά και την εξειδίκευση των δράσεων.

17. Αναγνωρίζεται, τέλος, ο **ικανός βαθμός συνάφειας** και η **επαρκής στόχευση** των σχεδιασμένων δράσεων ως προς τις διαχρονικές ανάγκες του τομέα Κ.Α.Λ.Ο. Η προσαρμοστικότητα και **το συνεχιζόμενο ενδιαφέρον του Υπουργείου για την ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο.** εξασφάλισαν την υλοποίηση της ΕΠ 9ν έστω και **με περιορισμούς στην αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και αντίκτυπο των δράσεων.**

Εν κατακλείδι, θεωρείται ότι η υλοποίηση του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ επέτρεψε να αναγνωρισθεί ο 'οδικός χάρτης' που θα διευκολύνει τον καλύτερο σχεδιασμό και υλοποίηση αντίστοιχων δράσεων στο μέλλον. Οι ανάγκες του τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας παραμένουν μεγάλες και πολύπλοκες, ώστε η προοπτική ουσιαστικής ανάπτυξης της Κ.Α.Λ.Ο. να εναπόκειται κυρίως στην υλοποίηση εθνικών Προγραμμάτων, με την συνεχιζόμενη υποστήριξη του Υπουργείου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Ανάλυση PESTLE του περιβάλλοντος Κ.ΑΛ.Ο.

Πολιτικό περιβάλλον (Political)	<ul style="list-style-type: none">• Το πεδίο της Κ.ΑΛ.Ο. και η Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο. του Υπουργείου έχουν προτάσεις για νέο/αναθεωρημένο νομοσχέδιο, θέτοντας τις προϋποθέσεις να ξεκινήσει διάλογος για την περαιτέρω εξέλιξη του νόμου.• Τα Υπουργεία Εργασίας και Ανάπτυξης μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη της Κ.Ο. σαν εργαλείο επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων, βασισμένα στην εμπειρία τους σε κοινωνικά θέματα και στην επιχειρηματική ανάπτυξη οργανισμών, που διαθέτουν. Οι περιφέρειες μπορούν να συνδράμουν προς αυτό.• Το Υπ. Ανάπτυξης επηρεάζει τη ροή χρηματοδότησης προς των χώρο της Κ.Ο. Οι δυσκολίες που υπάρχουν στις διυπουργικές σχέσεις δυσχεραίνουν τη συνεργασία στον τομέα της χρηματοδότησης.• Υπάρχει μηχανισμός επιμόρφωσης των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα, που μπορεί να συμπεριλάβει θέματα σχετικά με την Κ.Ο. στα εκπαιδευτικά προγράμματα που προσφέρει.• Στην αξιοποίηση του κοινωνικού πυλώνα του Ταμείου Ανάκαμψης απουσιάζει η Κ.ΑΛ.Ο.• Διαπιστώνονται δυσκολίες στην ανάθεση έργων του δημοσίου προς τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο., που ως επί το πλείστον αδυνατούν να συμμετέχουν. Επιλογές που ήδη υπάρχουν δεν αξιοποιούνται αρκετά/σωστά (π.χ. ΚΥΔΣ, ή οι κατ' αποκλειστικότητα συμβάσεις). Καθυστερήσεις στην εφαρμογή τους αποδυναμώνουν περισσότερο την συνεργασία του δημοσίου τομέα με την Κ.Ο.• Οι Κοιν.Σ.Επ. δεν είναι επιλέξιμες από προγράμματα και προσκλήσεις, ενώ ακόμα και στις περιπτώσεις που είναι επιλέξιμες από προγράμματα ΕΣΠΑ κλπ., δε μπορούν να συμμετάσχουν λόγω άλλων εμποδίων, όπως το θέμα των εγγυητικών επιστολών (μόνο μέσω ΤΠΔ, όπου όμως πρέπει να κατατεθούν χρήματα).• Το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας (ως ειδικός λογαριασμός) δεν λειτουργήσει, και η απουσία τέτοιου Ταμείου δυσχεραίνει την λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.• Τα Κέντρα Στήριξης θα μπορούσαν να συνεχίσουν και να ενδυναμωθούν, ως μία έμμεση μορφή χρηματοδότησης του πεδίου.• Δημόσιοι φορείς (ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο) με ελλείψεις προσωπικού δυσκολεύονται στην εξυπηρέτηση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. παρά την όποια εκπαίδευση, διότι δεν διαθέτουν επαρκής ανθρώπινους πόρους. Σε αυτές τις περιπτώσεις η ενδυνάμωση ικανοτήτων συμπεριλαμβάνει μια αναθεώρηση της δομής και των πόρων των φορέων.
Οικονομικό περιβάλλον (Economical)	<ul style="list-style-type: none">• Εντός οικοσυστήματος, εναλλακτικά εργαλεία που στήνονται για φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν ανάγκη για στήριξη (π.χ. co-fund: https://co-fund.gr/)• Μέσω του διαγωνισμού Green Ideas Greece, που έχει πράγματι βοηθήσει (https://greenideasgreece.org/green-ideas-greece-2021-gr-1st-stage/), δίνονται χρηματοδοτήσεις κυρίως σε Κοιν.Σ.Επ.• Το μοντέλο της AFI μπορεί να μελετηθεί και ενδεχομένως να επεκταθεί.• Παρατηρείται μικρή απορρόφηση των κονδυλίων που δυνητικά αφορούν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. σηματοδοτώντας ότι οι όροι της χρηματοδότησης δεν είναι κατάλληλα διαμορφωμένοι ώστε να μπορούν οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. να ανταπεξέλθουν (και όχι ότι το πεδίο είναι ανώριμο και δεν μπορεί να αξιοποιήσει την οικονομική βοήθεια που διατίθεται).• Δεδομένου ότι πολλοί φορείς είναι μικροί, χωρίς τη δυνατότητα μόχλευσης πρόσθετων πόρων, θα ήταν πολύ χρήσιμη μια μικρότερου μεγέθους χρηματοδότηση αλλά με ευνοϊκότερους όρους. Θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν μικρότερα ποσά χρηματοδότησης (π.χ. crowdfunding, ή/και microcredit).• Η βελτιωμένη σύνδεση της Κ.ΑΛ.Ο. με την αγορά θα συντελούσε στην αντιμετώπιση του κενού χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενοι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.

	<ul style="list-style-type: none"> • Οι συνεταιριστικές τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα θα μπορούσαν να εμπλακούν πιο ενεργά στην ανάπτυξη εργαλείων και προϊόντων προς όφελος των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. Ομοίως, η Αναπτυξιακή Τράπεζα θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση κατάλληλων εργαλείων και προϊόντων. Καλές πρακτικές άλλων χωρών, επίσης, είναι ιδιαίτερα χρήσιμες σε αυτή την κατεύθυνση. • Τα κριτήρια ευρωστίας των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. είναι άλλα από αυτά των κεφαλαιουχικών εταιρειών. Προς το παρόν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν έχουν προσαρμόσει τα κριτήρια χρηματοδότησης που χρησιμοποιούν (π.χ. όσον αφορά τον κύκλο εργασιών ή την κερδοφορία).
<p>Κοινωνικό περιβάλλον (Social)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υπάρχει μια θετική στάση της κοινωνίας έναντι των ιδεωδών της Κ.Ο., η οποία θα αντιδρούσε θετικά σε μια καμπάνια ενημέρωσης σχετικά με την προώθηση υπηρεσιών/προϊόντων που παράγονται από οργανισμούς Κ.Α.Λ.Ο. • Παρατηρείται απουσία της γνώσης για το clustering • Παρατηρείται απουσία της ιδέας των εμπορικών δικτύων (συμπράξεις, όχι clusters). • Καθώς το οικοσύστημα είναι σε φάση εκκίνησης, αναδεικνύονται εγχειρήματα της Κ.Α.Λ.Ο. που δεν εκπροσωπούν τις αξίες της Κ.Α.Λ.Ο. οδηγώντας στην αποδυνάμωση της δικτύωσης του οικοσυστήματος. Η ελλιπής αξιοποίηση και θέσπιση αξιόπιστων εργαλείων μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου αποτελεί απειλή για τα εγχειρήματα. Η ελλιπής εφαρμογή της μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου, αποτελεί απειλή για τα εγχειρήματα. • Χωρίς την ύπαρξη και χρήση κατάλληλων κριτηρίων και δεικτών κοινωνικού αντίκτυπου των φορέων Κ.Α.Λ.Ο, θα είναι δύσκολο να αναδειχθούν τα επιτυχημένα μοντέλα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως παραδείγματα καλών πρακτικών, ως προς τους επιτυχημένους οργανισμούς που αξίζει να υποστηριχθούν από το ευρύτερο περιβάλλον, ως προς την βιωσιμότητα και αποτελεσματικότητα της κοινωνικής οικονομίας. • Οι ιδιαιτερότητες των μελών των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. δυσχεραίνουν την υπαγωγή τους σε γενικού σχεδιασμού/στόχευσης εκπαιδευτικών/ επιμορφωτικών προγραμμάτων – π.χ. όταν πρόκειται για άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. • Τα μέλη των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. είναι προσηλωμένοι στον στόχο τους, και θα συμμετείχαν σε προγράμματα επιμόρφωσης και εκπαίδευσης, ειδικά εάν αυτά ανταποκρίνονταν στις συγκεκριμένες τους ανάγκες, και ήταν εύκολα προσβάσιμα για αυτούς (ταχύρρυθμα, διαδικτυακά, κλπ.) • Οριζόντια και κλαδική εκπαίδευση φορέων είναι δυνατή, από συμπράξεις Πανεπιστημίων με φορείς Κ.Α.Λ.Ο. • Η εκπαίδευση θα μπορούσε να γίνει σε περιφερειακό επίπεδο, όπου θα μπορούσαν πιο εύκολα να δημιουργήσουν άλλους όρους επιμόρφωσης και ανάπτυξης μέσω παρατηρητήριων. Τα παρατηρητήρια θα μπορούσαν να είναι ενώσεις που θα υποστηρίζουν την περιφέρεια, σε συνεργασία με τα πανεπιστήμια. Τα παρατηρητήρια ως ένας ανοιχτός θεσμός με πολλές αρμοδιότητες θα οδηγούσαν σε δικτύωση με τους τοπικούς φορείς.
<p>Τεχνολογικό περιβάλλον (Technological)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ο νόμος (Ν. 4430/2016) μπορεί να λειτουργήσει σαν βάση για την ανάπτυξη περαιτέρω νομοθεσίας. • Το παρόν θεσμικό πλαίσιο οδηγεί σε αρκετές γραφειοκρατικές διαδικασίες (χρονοβόρες, περίπλοκες) που επιβαρύνουν τους οργανισμούς Κ.Α.Λ.Ο. και αποθαρρύνουν την εφαρμογή τους. Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που έχουν περιορισμένους πόρους και δεν έχουν πρόσβαση σε εξωτερική βοήθεια επαγγελματιών (λογιστών, δικηγόρων, κ.α.) δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις. • Το νομοθετικό πλαίσιο επιτρέπει τη συμμετοχή οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημόσιου τομέα, σύμφωνα με τη στρατηγική της Ε.Ε., ενώ ενθαρρύνονται οι κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις.

<p>Νομικό περιβάλλον (Legal)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οι περισσότεροι οργανισμοί Κ.Ο. αδυνατούν να συμμετέχουν σε ενώσεις λόγω έλλειψης χρόνου/ανθρώπινων πόρων, και λόγω του περίπλοκου τοπίου που αντιλαμβάνονται. Χωρίς δυναμικές και συλλογικές ενώσεις, καθυστερεί η ωρίμανση του οικοσυστήματος. • Οι (συχνές) αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο απειλούν την ανάπτυξη της Κ.Ο. καθώς οι οργανισμοί δεν μπορούν να συντονιστούν και να εφαρμόσουν μακροχρόνιο σχεδιασμό. • Η πολύ μεγάλη ποικιλία των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. δυσκολεύει την σύνταξη και εφαρμογή ενός νόμου, εκτός εάν αυτός είναι αρκετά περιληπτικός για να καλύψει όλες τις πτυχές της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας. • Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν πληρούν τα ίδια κριτήρια χρηματοδότησης με κεφαλαιουχικές εταιρείες (π.χ. όσον αφορά τον τζίρο ή την κερδοφορία), χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν λειτουργούν με βιωσιμότητα ή με επιτυχία. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν φαίνεται να έχουν την πρόθεση να προσαρμόσουν τα κριτήρια αξιολόγησης της ευρωστίας των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ανάλογα. • Το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας δεν έχει λειτουργήσει, δυσχεραίνοντας την λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., καθώς θα μπορούσε δυνητικά να παίζει σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.
<p>Φυσικό περιβάλλον (Environmental)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα Κέντρα Στήριξης θα μπορούσαν να συνεχίσουν το έργο τους, ίσως μελλοντικά να επιτύχουν έναν βαθμό ίδιας βιωσιμότητας. • Παρατηρείται ότι οι οργανώσεις έχουν καλύτερη δικτύωση μεταξύ οργανισμών του τομέα ενασχόλησής τους, παρά μεταξύ οργανισμών με την ίδια νομική μορφή με αυτούς. • Η δημιουργία ενώσεων είναι μια διαδικασία 'από κάτω προς τα πάνω', φυσικό αποτέλεσμα των ζυμώσεων και της ωρίμανσης του οικοσυστήματος. Το κράτος μπορεί να διαθέσει χώρους (φυσικούς ή διαδικτυακούς) για συζητήσεις μεταξύ οργανισμών. • Οι Κοι.Σ.Π.Ε. έχουν οργανωθεί καλά, έχουν λύσει τα θέματα εμπιστοσύνης μεταξύ τους, ενώ υφίσταται μια πανελλήνια ομοσπονδία ΚΟΙΣΠΕ (https://pokoispe.gr/). Οι Κοιν.Σ.Επ. δεν έχουν ακόμα δημιουργήσει αντίστοιχη ομάδα. • Καθώς ωριμάζει το οικοσύστημα, βελτιώνεται η 'αυτορρύθμιση' και απωθούνται οι μη-γνήσιοι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. • Υπάρχει μια πρόταση να δημιουργηθούν 13 Περιφερειακά Παρατηρητήρια, που θα είχαν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της δικτύωσης. • Οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. δημιούργησαν καλή εντύπωση στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. και υπάρχει ενδιαφέρον για συμμετοχή σε μελλοντικές σχετικές πρωτοβουλίες. • Παρατηρείται η ανάγκη αλλαγής 'κουλτούρας' στην κοινωνία: υπάρχει άγνοια των εναλλακτικών, κοινωνικά-στοχευμένων εγχειρημάτων, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, εμποδίζοντας τους πολίτες να ιδρύουν και να συμμετέχουν σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο., να αγοράζουν προϊόντα / υπηρεσίες, και τα στελέχη του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα να συναλλάσσονται με αυτούς τους οργανισμούς. • Το Υπ. Εργασίας έχει προχωρήσει στην προεργασία μιας ενημερωτικής καμπάνιας «Buy social» η οποία θα προτρέπει τους καταναλωτές (ιδιώτες και οργανισμούς) να αγοράζουν υπηρεσίες και προϊόντα από επιχειρήσεις Κ.ΑΛ.Ο. • Πολλοί μικροί οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν τους πόρους (χρόνο/ανθρώπινους πόρους) για να επιδιώξουν τη δικτύωση, ή να συμμετέχουν σε ενώσεις Κ.ΑΛ.Ο. • Καθώς το οικοσύστημα είναι σε φάση εκκίνησης, ορισμένα εγχειρήματα αναδεικνύονται που δεν εκπροσωπούν τις αξίες της Κ.ΑΛ.Ο. Αυτό δημιουργεί σύγχυση και απωθεί τους 'πραγματικούς' φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από το να συμμετέχουν σε δίκτυα, αποδυναμώνοντας τη δικτύωση εντός του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Η ελλιπής εφαρμογή της μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου, αποτελεί απειλή για τα εγχειρήματα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Οι παρεμβάσεις που αξιολογούνται στο πλαίσιο της Κοινωνικής Οικονομίας και των λοιπών δράσεων της ΕΠ 9.5

Στην Ελλάδα συνολικά 6 υπουργεία εμπλέκονται στον χώρο της Κ.Α.Λ.Ο.: το Υπ. Ανάπτυξης και Επενδύσεων, το Υπ. Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, το Υπ. Εσωτερικών, το Υπ. Υγείας, το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Το Υπ. Ανάπτυξης είναι αρμόδιο για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση όλων των οικονομικών προγραμμάτων και εργαλείων που άπτονται της χρηματοδότησης αλλά και των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων της Κ.Α.Λ.Ο. Συμμετέχει στις διαδικασίες των δημόσιων συμβάσεων μαζί με τα υπουργεία Εσωτερικών και Δικαιοσύνης, και την ΕΑΑΔΗΣΥ. Το Υπ. Εργασίας έχει τον συνολικό συντονισμό του οικοσυστήματος της Κ.Α.Λ.Ο. Στην Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης του Υπουργείου υπάγεται η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας που ασχολείται με την Κ.Α.Λ.Ο. και διατηρεί το σχετικό Μητρώο, θεσμοθετώντας, χρηματοδοτώντας και υποστηρίζοντας τους οργανισμούς Κ.Α.Λ.Ο. Η ΕΥ ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ⁶⁸ διατηρεί την Πλατφόρμα Δικτύωσης Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. (<https://foreis-kalo.gr/>). Σε άλλα υπουργεία εντάσσονται αντίστοιχα μητρώα αντίστοιχων οργανώσεων (π.χ. το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης διατηρεί το Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών) τα οποία λειτουργούν στα πλαίσια του εκάστοτε υπουργείου.

Το ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ 2014-2020, στο πλαίσιο του Θ.Σ. 9 Ε.Π.9ν «Πρώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση», περιλάμβανε τους ακόλουθους ενδεικτικούς τύπους δράσεων:

1. «Κέντρα Στήριξης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας».

Χρηματοδότηση της σύστασης και λειτουργίας Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. - Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για την υποστήριξη της δημιουργίας/ανάπτυξης υφιστάμενων/νέων φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και την παροχή υπηρεσιών ενημέρωσης και συμβουλευτικής σε δυνητικούς και υφιστάμενους κοινωνικούς επιχειρηματίες και φορείς Κ.Α.Λ.Ο. Οι παραπάνω φορείς θα είχαν ως καταστατικό σκοπό, μεταξύ άλλων, ενδεικτικά τα ακόλουθα: (i) την ενημέρωση και πληροφόρηση προς κάθε ενδιαφερόμενο για ζητήματα Κ.Α.Λ.Ο. (ii) την υποστήριξη της δημιουργίας, λειτουργίας και ανάπτυξης των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. (iii) την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των φορέων Κ.Α.Λ.Ο., μέσω της παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής.

Τα Κέντρα Στήριξης θα παρείχαν:

1. υπηρεσίες δημοσιότητας (α' δέσμη ενεργειών) που απευθύνονται στο γενικό πληθυσμό, σε φυσικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται να πληροφορηθούν για τα ζητήματα της Κ.Α.Λ.Ο., όπως επίσης και σε υποψήφιους κοινωνικούς επιχειρηματίες και
2. υπηρεσίες υποστήριξης και συμβουλευτικής (β' δέσμη ενεργειών) σε υφιστάμενους Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ή/και σε φυσικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται για την ίδρυση φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Με βάση την τελευταία αναθεώρηση του Προγράμματος, η δράση στοχοθετούσε τους εξής δείκτες:

- τον δείκτη εκροής: 11302 Αριθμός Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Πρόκειται για ειδικό δείκτη εκροών και η τιμή του ανέρχεται στα 11 Κέντρα Στήριξης. Στο ανώτερο πλαίσιο υπάρχουν μόνο 11 Κέντρα Στήριξης που ταυτίζονται με τις επιχειρήσεις.
- τον δείκτη αποτελέσματος: 11303 Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά την λήξης της παρέμβασης στοχοθετεί την τιμή 7, με βάση αναφοράς 694 επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στο Μητρώο το 2014.

2. «Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.»

Η δράση «Επιχορήγηση Υφιστάμενων Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.Α.Λ.Ο.)» αφορούσε σε υποστήριξη υφιστάμενων και εγγεγραμμένων φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και αποσκοπούσε:

⁶⁸ Από τις 1/11/2022 η ΕΥ ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ανέλαβε τις αρμοδιότητες της ΕΥ ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ.

- στη βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας
- στην ενίσχυση της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας τους
- στη μεγέθυνση της κοινωνικής ωφέλειας που δημιουργούν
- στην ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

3. Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω προσλήψεων ΑμΕΑ από Φορείς Κ.Α.Ο.

4. Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας

Στην επικαιροποιημένη εκ των προτέρων αξιολόγηση (Νοέμβριος 2016) είχε γίνει εκτίμηση των κενών της αγοράς, προτάθηκαν συγκεκριμένες παρεμβάσεις προκειμένου οι όποιες ανάγκες να καλυφθούν (δράσεις τύπου επιδότησης επιτοκίου δανείου, risk sharing δανειακών προϊόντων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κάλυψη εγγυήσεων για την παροχή δανείου), ενώ ειδικά ο τομέας της κοινωνικής οικονομίας ονοματίζονταν ως ο κατεξοχήν τομέας για την εφαρμογή μικροπιστώσεων στη χώρα. Μέσω του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας θα σχεδιαζόταν και θα παρέχονταν Μέσα Χρηματοοικονομικής Τεχνικής προσαρμοσμένα στις ανάγκες των Φορέων Κ.Α.Ο.

5. Άλλες δράσεις

Υλοποίηση δράσεων που θα αφορούσαν σε χρηματοδοτική ενίσχυση της λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω επιχορηγήσεων για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, την ενίσχυση για αγορά εξοπλισμού, την επιδότηση αγοράς εταιρικών μεριδίων. Άλλες δράσεις αφορούσαν την υποστήριξη κοινωνικών επιχειρηματιών μέσω voucher, την ενίσχυση της κατανάλωσης προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω της χορήγησης κοινωνικών voucher, την ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε κοινωνικές επιχειρήσεις, την κατάρτιση ανέργων / εργαζομένων στην διοίκηση Φορέων Κ.Α.Ο., την πρακτική άσκηση / τοποθέτηση νέων πτυχιούχων σε Φορείς Κ.Α.Ο.

Σε περιφερειακό επίπεδο θα επιδιώκονταν η υλοποίηση συμπληρωματικών δράσεων, όπως:

- Λειτουργία «λαϊκών» αγορών και εκθετηρίων προϊόντων κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Συνομολόγηση και υλοποίηση Τοπικών Οικονομικών Συμφωνιών ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας μεταξύ φορέων Ο.Τ.Α., ιδιωτικού τομέα και κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Δημιουργία Ενώσεων Φορέων Κ.Α.Ο.
- Δημιουργία Φορέων Παροχής Μικροπιστώσεων.
- Μόχλευση εναλλακτικών/συμπληρωματικών κεφαλαίων και εύρεση παρόχων κεφαλαίου.
- Δημιουργία Περιφερειακών Ταμείων ενίσχυσης της Κοινωνικής Οικονομίας.
- Εφαρμογή μηχανισμών συναλλακτικής διευκόλυνσης-διατακτικών πληρωμής από ΟΤΑ με αποδέκτες τους δημότες αυτών με στόχο την ενθάρρυνση της κατανάλωσης υπηρεσιών και προϊόντων Κοινωνικών Επιχειρήσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: Σύγκριση Δεικτών αποτελεσμάτων και εκροών του Δράσεων ΕΠ 9(ν)

Γ.1 ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ε.Π. 2014

Άξονας προτεραιότητας 2: Βελτίωση Προοπτικών Απασχόλησης και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ανθρώπινου Δυναμικού

Κοινοί δείκτες αποτελεσμάτων για τους οποίους έχει οριστεί τιμή στόχος και ειδικοί ανά πρόγραμμα δείκτες αποτελεσμάτων που αντιστοιχούν στον ειδικό στόχο (ανά επενδυτική προτεραιότητα και κατηγορία περιφέρειας) (για το ΕΚΤ)

ID	Δείκτης	Κατηγορία περιφέρειας ⁶⁹	Μονάδα μέτρησης για τον δείκτη	Τιμή βάσης (Σ)	Μονάδα μέτρησης για την τιμή βάσης και την τιμή-στόχο	Έτος βάσης	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
T4810	Κοινωνικές επιχειρήσεις που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά τη λήξη της παρέμβασης	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	Αριθμός	199	Αριθμός	2014	429	ΕΥΚΕΚΟ, Μητρώο Κοινωνικών Επιχειρήσεων	Ετήσια
T4814	Άνεργοι που ωφελούνται άμεσα από την αξιοποίηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	Αριθμός	49	Λόγος	2014	65	ΕΥΚΕΚΟ	Ετήσια
T4810	Κοινωνικές επιχειρήσεις που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά τη λήξη της παρέμβασης	Μετάβαση	Αριθμός	133	Αριθμός	2014	194	ΕΥΚΕΚΟ, Μητρώο Κοινωνικών Επιχειρήσεων	Ετήσια
T4814	Άνεργοι που ωφελούνται άμεσα από την αξιοποίηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας	Μετάβαση	Αριθμός	49	Λόγος	2014	65	ΕΥΚΕΚΟ	Εξαμηνιαία
T4810	Κοινωνικές επιχειρήσεις που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά τη λήξη της παρέμβασης	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	Αριθμός	287	Αριθμός	2014	348	ΕΥΚΕΚΟ, Μητρώο Κοινωνικών Επιχειρήσεων	Ετήσια

⁶⁹ Περισσότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες: Αττική
 Περιφέρειες σε Μετάβαση: Δυτική Μακεδονία, Ιόνια Νησιά, Πελοπόννησος, Βόρειο Αιγαίο, Κρήτη
 Λιγότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες: (Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Κεντρική Μακεδονία, Ήπειρος, Θεσσαλία, Δυτική Ελλάδα)

ID	Δείκτης	Κατηγορία περιφέρειας ⁶⁹	Μονάδα μέτρησης για τον δείκτη	Τιμή βάσης (Σ)	Μονάδα μέτρησης για την τιμή βάσης και την τιμή-στόχο	Έτος βάσης	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
T4814	Άνεργοι που ωφελούνται άμεσα από την αξιοποίηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	Αριθμός	49	Λόγος	2014	65	ΕΥΚΕΚΟ	Εξαμηνιαία

Κοινοί δείκτες εκρών και ειδικοί ανά πρόγραμμα δείκτες εκρών (ανά επενδυτική προτεραιότητα, με ανάλυση ανά κατηγορία περιφέρειας για το ΕΚΤ και, κατά περίπτωση, για το ΕΤΠΑ)

ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
CO01	άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Αριθμός	ΕΚΤ	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	6.600	ΕΥΚΕΚΟ	Εξαμηνιαία
CO03	Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας)	Αριθμός	ΕΚΤ	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	298	ΕΥΚΕΚΟ	Εξαμηνιαία
T4855	Νέες πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας) που υποστηρίζονται	Αριθμός	ΕΚΤ	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	448	ΕΥΚΕΚΟ	Εξαμηνιαία
T4852	Περιφερειακοί Μηχανισμοί που δημιουργούνται	Αριθμός	ΕΚΤ	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	5	ΕΥΚΕΚΟ	Εξαμηνιαία
CO01	άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Αριθμός	ΕΚΤ	Μετάβαση	1.764	ΕΥΚΕΚΟ	Εξαμηνιαία
CO23	Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας)	Αριθμός	ΕΚΤ	Μετάβαση	80	ΕΥΚΕΚΟ	Εξαμηνιαία
T4855	Νέες πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων)	Αριθμός	ΕΚΤ	Μετάβαση	120	ΕΥΚΕΚΟ	Εξαμηνιαία

ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
	και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας) που υποστηρίζονται						
T4852	Περιφερειακοί Μηχανισμοί που δημιουργούνται	Αριθμός	EKT	Μετάβαση	5	EYKEKO	Εξαμηνιαία
CO01	άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Αριθμός	EKT	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	1.758	EYKEKO	Εξαμηνιαία
CO23	Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας)	Αριθμός	EKT	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	79	EYKEKO	Εξαμηνιαία
T4855	Νέες πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας) που υποστηρίζονται	Αριθμός	EKT	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	119	EYKEKO	Εξαμηνιαία
T4852	Περιφερειακοί Μηχανισμοί που δημιουργούνται	Αριθμός	EKT	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	1	EYKEKO	Εξαμηνιαία

Άξονας προτεραιότητας 4: Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Κοινοί δείκτες εκροών και ειδικοί ανά πρόγραμμα δείκτες εκροών (ανά επενδυτική προτεραιότητα, με ανάλυση ανά κατηγορία περιφέρειας για το EKT και, κατά περίπτωση, για το ΕΤΠΑ)

ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
CO01	άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Αριθμός	EKT	Μετάβαση	741	EYKEKO	Εξαμηνιαία
CO23	Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας)	Αριθμός	EKT	Μετάβαση	31	EYKEKO	Εξαμηνιαία
T4855	Νέες πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων)	Αριθμός	EKT	Μετάβαση	50	EYKEKO	Εξαμηνιαία

ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
	και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας) που υποστηρίζονται						
T4852	Περιφερειακοί Μηχανισμοί που δημιουργούνται	Αριθμός	EKT	Μετάβαση	1	EYKEKO	Εξαμηνιαία

Άξονας Προτεραιότητας 5: Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Κοινοί δείκτες αποτελεσμάτων για τους οποίους έχει οριστεί τιμή στόχος και ειδικοί ανά πρόγραμμα δείκτες αποτελεσμάτων που αντιστοιχούν στον ειδικό στόχο (ανά επενδυτική προτεραιότητα και κατηγορία περιφέρειας) (για το EKT)

ID	Δείκτης	Κατηγορία περιφέρειας	Μονάδα μέτρησης για τον δείκτη	Τιμή βάσης (Σ)	Μονάδα μέτρησης για την τιμής βάσης και την τιμή-στόχο	Έτος βάσης	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
T4810	Κοινωνικές επιχειρήσεις που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά τη λήξη της παρέμβασης	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	Αριθμός	44	Αριθμός	2014	52	EYKEKO, Μητρώο Κοινωνικών Επιχειρήσεων	Ετήσια
T4814	Άνεργοι που ωφελούνται άμεσα από την αξιοποίηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	Αριθμός	49	Λόγος	2014	65	EYKEKO	Εξαμηνιαία

Κοινοί δείκτες εκροών και ειδικοί ανά πρόγραμμα δείκτες εκροών (ανά επενδυτική προτεραιότητα, με ανάλυση ανά κατηγορία περιφέρειας για το EKT και, κατά περίπτωση, για το ΕΤΠΑ)

ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
CO01	άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Αριθμός	EKT	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	197	EYKEKO	Εξαμηνιαία
CO23	Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας)	Αριθμός	EKT	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	9	EYKEKO	Εξαμηνιαία

ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
T4855	Νέες πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας) που υποστηρίζονται	Αριθμός	EKT	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	13	EYKEKO	Εξαμηνιαία
T4852	Περιφερειακοί Μηχανισμοί που δημιουργούνται	Αριθμός	EKT	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	1	EYKEKO	Εξαμηνιαία

Γ.2 ΚΕΙΜΕΝΟ 6ης ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ Ε.Π. 2021

Άξονας προτεραιότητας 2: Βελτίωση Προοπτικών Απασχόλησης και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ανθρώπινου Δυναμικού

Κοινοί δείκτες αποτελεσμάτων για τους οποίους έχει οριστεί τιμή-στόχος και ειδικό ανά πρόγραμμα δείκτης αποτελεσμάτων που αντιστοιχούν στον ειδικό στόχο (ανά επενδυτική προτεραιότητα και κατηγορία περιφέρειας) (για το EKT και το EKT REACT-EU)

ID	Δείκτης	Κατηγορία περιφέρειας	Μονάδα μέτρησης για τον δείκτη	Τιμή βάσης (Σ)	Μονάδα μέτρησης για την τιμή βάσης και την τιμή-στόχο	Έτος βάσης	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
11303	Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά την λήξη της παρέμβασης	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	Αριθμός	199	Αριθμός	2014	2	ΠΣΚΕ – ΟΠΣ ΕΣΠΑ	Δύο (2) φορές κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου
11303	Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά την λήξη της παρέμβασης	Μετάβαση		133	Αριθμός	2014	3	ΠΣΚΕ – ΟΠΣ ΕΣΠΑ	Δύο (2) φορές κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου
11303	Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά την λήξη της παρέμβασης	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες		287	Αριθμός	2014	1	ΠΣΚΕ – ΟΠΣ ΕΣΠΑ	Δύο (2) φορές κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου

Κοινοί δείκτες εκροών και ειδικοί ανά πρόγραμμα δείκτες εκροών (ανά επενδυτική προτεραιότητα, με ανάλυση ανά κατηγορία περιφέρειας για το ΕΚΤ και, κατά περίπτωση, για το ΕΤΠΑ)

ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
11302	Αριθμός Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας οικονομίας που δημιουργούνται	Αριθμός	ΕΚΤ	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	3	ΟΠΣ, ΕΣΠΑ, Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας και αρμόδια Επιτελική Δομή	Ετήσια
11301	Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας	Αριθμός	ΕΚΤ	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	3	ΟΠΣ, ΕΣΠΑ, Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας και αρμόδια Επιτελική Δομή	Ετήσια
11302	Αριθμός Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας οικονομίας που δημιουργούνται	Αριθμός	ΕΚΤ	Μετάβαση	6	ΟΠΣ, ΕΣΠΑ, Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας και αρμόδια Επιτελική Δομή	Ετήσια
11301	Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας	Αριθμός	ΕΚΤ	Μετάβαση	6	ΟΠΣ, ΕΣΠΑ, Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας και αρμόδια Επιτελική Δομή	Ετήσια
11302	Αριθμός Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας οικονομίας που δημιουργούνται	Αριθμός	ΕΚΤ	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	1	ΟΠΣ, ΕΣΠΑ, Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας και αρμόδια Επιτελική Δομή	Ετήσια
11301	Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας	Αριθμός	ΕΚΤ	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	1	ΟΠΣ, ΕΣΠΑ, Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας και αρμόδια Επιτελική Δομή	Ετήσια

Άξονας προτεραιότητας 4: Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Κοινοί δείκτες αποτελεσμάτων για τους οποίους έχει οριστεί τιμή-στόχος και ειδικοί ανά πρόγραμμα δείκτες αποτελεσμάτων που αντιστοιχούν στον ειδικό στόχο (ανά επενδυτική προτεραιότητα και κατηγορία περιφέρειας) (για το ΕΚΤ και το ΕΚΤ REACT-EU)

ID	Δείκτης	Κατηγορία περιφέρειας	Μονάδα μέτρησης για τον δείκτη	Τιμή βάσης (Σ)	Μονάδα μέτρησης για την τιμή βάσης και την τιμή-στόχο	Έτος βάσης	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
11303	Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά την λήξη της παρέμβασης	Μετάβαση	Αριθμός	31	Αριθμός	2014	1	ΠΣΚΕ – ΟΠΣ ΕΣΠΑ	Δύο (2) φορές κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου

Κοινοί δείκτες εκροών και ειδικοί ανά πρόγραμμα δείκτες εκροών (ανά επενδυτική προτεραιότητα, με ανάλυση ανά κατηγορία περιφέρειας για το ΕΚΤ και, κατά περίπτωση, για το ΕΤΠΑ)

ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
11302	Αριθμός Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας οικονομίας που δημιουργούνται	Αριθμός	ΕΚΤ	Μετάβαση	1	ΟΠΣ, ΕΣΠΑ, Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας και αρμόδια Επιτελική Δομή	Ετήσια
11301	Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας	Αριθμός	ΕΚΤ	Μετάβαση	1	ΟΠΣ, ΕΣΠΑ, Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας και αρμόδια Επιτελική Δομή	Ετήσια

Άξονας Προτεραιότητας 5: Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Κοινοί δείκτες αποτελεσμάτων για τους οποίους έχει οριστεί τιμή-στόχος και ειδικοί ανά πρόγραμμα δείκτες αποτελεσμάτων που αντιστοιχούν στον ειδικό στόχο (ανά επενδυτική προτεραιότητα και κατηγορία περιφέρειας) (για το ΕΚΤ και το ΕΚΤ REACT-EU)

ID	Δείκτης	Κατηγορία περιφέρειας	Μονάδα μέτρησης για τον δείκτη	Τιμή βάσης (Σ)	Μονάδα μέτρησης για την τιμή βάσης και την τιμή-στόχο	Έτος βάσης	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
11303	Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά την λήξη της παρέμβασης	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	Αριθμός	44	Αριθμός	2014	0	ΠΣΚΕ – ΟΠΣ ΕΣΠΑ	Δύο (2) φορές κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου

Κοινοί δείκτες εκροών και ειδικοί ανά πρόγραμμα δείκτες εκροών (ανά επενδυτική προτεραιότητα, με ανάλυση ανά κατηγορία περιφέρειας για το ΕΚΤ και, κατά περίπτωση, για το ΕΤΠΑ)

ID	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Τιμή-στόχος (2023) (Σ)	Πηγή στοιχείων	Συχνότητα υποβολής εκθέσεων
11302	Αριθμός Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας οικονομίας που δημιουργούνται	Αριθμός	ΕΚΤ	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	0	ΟΠΣ, ΕΣΠΑ, Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας και αρμόδια Επιτελική Δομή	Ετήσια
11301	Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας	Αριθμός	ΕΚΤ	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	0	ΟΠΣ, ΕΣΠΑ, Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας και αρμόδια Επιτελική Δομή	Ετήσια

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: Παρουσίαση της αξιολογικής έρευνας

Δ.1 Μεθοδολογία

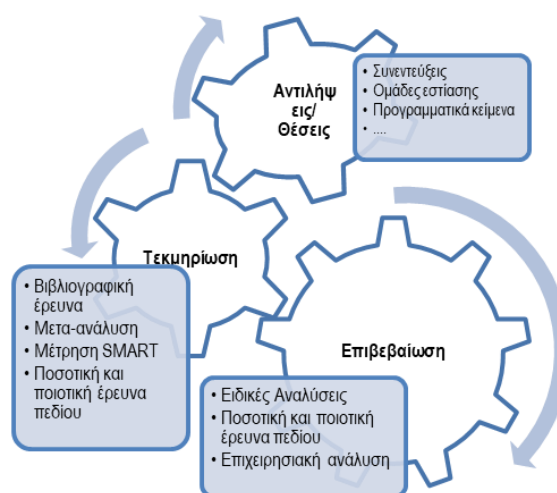
Τα βασικά μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση του έργου είναι αποτέλεσμα της εμπειρίας του Συμβούλου και έχουν αναπτυχθεί – αξιοποιηθεί για την υλοποίηση αντίστοιχων έργων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013 και του ΕΣΠΑ 2014-2020. Τα τεχνικές-μέσα, τα εργαλεία και το υλικό που χρησιμοποιήθηκαν παρουσιάζονται στην 'εργαλειοθήκη' που ακολουθεί:

Εργαλεία συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων	<ul style="list-style-type: none">• Ποσοτική έρευνα πεδίου με δομημένα ερωτηματολόγια• Ποιοτική έρευνα πεδίου με συνεντεύξεις• Ποιοτική έρευνα πεδίου με Ομάδες Εστίασης• ΟΠΣ και βάσεις δεδομένων των ΚΣ• Μητρώο φορέων Κ.Α.Λ.Ο.
Εργαλεία ανάλυσης	<ul style="list-style-type: none">• Δευτερογενής ανάλυση• Διαγνωστική ανάλυση• Ανάλυση SWOT• Πολυκριτηριακή ανάλυση• Ανάλυση αναγκών ομάδων στόχου• Στατιστική ανάλυση
Εργαλεία γνώσης	<ul style="list-style-type: none">• Κείμενα αναφοράς-υπάρχουσες μελέτες αξιολόγησης / απολογισμού των δράσεων / Ετήσιες εκθέσεις αναφορών των Κέντρων

Αξιολογήθηκαν οι παρεμβάσεις, με έμφαση στην αξιολόγηση των διαδικασιών σχεδιασμού και υλοποίησης των παρεμβάσεων και δράσεων Κ.Α.Λ.Ο. του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ, στην **αξιολόγηση της συνάφειας και καταλληλότητας, των αποτελεσμάτων, της αποδοτικότητας και της προστιθέμενης αξίας των δράσεων** ως προς τους στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος και στη διατύπωση εισηγήσεων και προτάσεων.

Η συλλογή και αξιοποίηση έγκυρων δεδομένων αποτελεί κεντρικό ζητούμενο για τη διασφάλιση της εγκυρότητας των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης. Η αξιοποίηση διαφορετικών πηγών πληροφόρησης οδηγεί στην προσέγγιση εναλλακτικών πλευρών των υπό παρακολούθηση θεμάτων, απαραίτητη προϋπόθεση για την κοινωνική διαβούλευση και τη ζητούμενη σύνθεση θέσεων και απόψεων («τριγωνισμός»).

Στο πλαίσιο του Έργου αξιοποιήθηκαν οι μέθοδοι συλλογής στοιχείων που αναφέρονται παρακάτω. Ο Σύμβουλος διέξαγε ανάλυση δευτερογενών στοιχείων βασισμένη σε βιβλιογραφική έρευνα πηγών, καθώς και

έρευνα πεδίου: ποιοτική έρευνα μέσω ημι-δομημένων συνεντεύξεων και ομάδων εστίασης, και ποσοτική έρευνα με τη διάδοση ερωτηματολογίων σε προκαθορισμένες ομάδες-στόχους (εντός της οποίας υπήρχαν και ερωτήσεις ποιοτικού χαρακτήρα). Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν επεξεργάστηκαν και αναλύθηκαν, τροφοδοτώντας την αξιολόγηση των παρεμβάσεων και οδηγώντας στην εξαγωγή συμπερασμάτων.

Ειδικότερα, σχετικά με τα εργαλεία που αξιοποιήθηκαν, αναλύονται τα ακόλουθα:

Έρευνα Γραφείου: άντληση δευτερογενών στοιχείων: Ο Σύμβουλος αξιοποίησε δευτερεύουσες πηγές δεδομένων για την άντληση πληροφοριών που παρέχουν στοιχεία για την αξιολόγηση. Οι διαφορετικές κατηγορίες πηγών συμπεριλαμβάνουν:

- Προγραμματικά, στρατηγικά και επιχειρησιακά κείμενα (εθνικά και της Ε.Ε.) για την Κ.Α.Λ.Ο., κείμενα και δεδομένα που σχετίζονται με τις δράσεις Κ.Α.Λ.Ο.
- ΤΔΠ για έργα που έχουν ενταχθεί
- βάσεις δεδομένων της ΕΥΔ και των δικαιούχων φορέων
- σύστημα διαχείρισης, παρακολούθησης και συντονισμού των έργων και Πράξεων
- μητρώο Κ.Α.Λ.Ο.
- ετήσιες εκθέσεις αναφοράς, άλλες μελέτες και έγγραφα
- στοιχεία που προκύπτουν από δευτερογενή ανάλυση και έρευνα/έρευνα γραφείου/διαγνωστική ανάλυση

Έρευνα Πεδίου: άντληση πρωτογενών στοιχείων: Ο Σύμβουλος απεύθυνε την έρευνα

- σε στελέχη της ΕΥΔ Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» (πρώην ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ) αρμόδια για το σχεδιασμό και παρακολούθηση των δράσεων
- σε στελέχη του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων αρμόδια για θέματα Κ.Α.Λ.Ο., συμπεριλαμβανομένης της ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ και της πρώην ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ
- σε πρώην στελέχη του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων που συμμετείχαν στον σχεδιασμό
- σε ενώσεις φορέων Κ.Α.Λ.Ο, που εκπροσωπούν εγχειρήματα
- στα Κέντρα Στήριξης που λειτουργήσαν στην επικράτεια
- σε φορείς Κ.Α.Λ.Ο.
- σε ωφελούμενους

Δ.2 Ταυτότητα της Έρευνας Πεδίου

Οι προετοιμασίες για την έρευνα πεδίου ξεκίνησαν με την ανακοίνωση της ανάθεσης έργου, και προτεραιοποιήθηκαν με την υπογραφή της σύμβασης (13/2/2023). Η εναρκτήρια συνάντηση του έργου (28/2/2023) ήταν πολύ χρήσιμη στο να καθοριστούν οι κατευθύνσεις της έρευνας πεδίου και η συνεργασία με την Αναθέτουσα Αρχή για αυτή τη δραστηριότητα.

Δ.2.1 Η Ποιοτική Έρευνα

Η ποιοτική έρευνα (ημι-δομημένες συνεντεύξεις και ομάδες εστίασης) ολοκληρώθηκε την εβδομάδα 8-12/5/2023.

Α) Ημι-δομημένες συνεντεύξεις (ποιοτική έρευνα)

Ο Σύμβουλος προετοίμασε έναν κατάλογο με πιθανούς συμμετέχοντες στις ημι-δομημένες συνεντεύξεις. Για τα στελέχη των Υπουργείων Ανάπτυξης και Εργασίας ζητήθηκε επιβεβαίωση των προτεινόμενων συμμετεχόντων από τις αρμόδιες διευθύνσεις. Εν συνεχεία επικοινωνήσε ο Σύμβουλος απευθείας με τους συμμετέχοντες, μέσω

ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email) και τηλεφωνικά. Ορίστηκαν οι ημερομηνίες και ώρες των συνεντεύξεων, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν είτε δια ζώσης είτε μέσω διαδικτύου, ανάλογα με την προτίμηση των συνεντευξιζόμενων.

Επιβεβαιώθηκε η ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων κατά τις συνεντεύξεις.

Ο Σύμβουλος βασίστηκε στα αξιολογικά ερωτήματα που είχαν προετοιμαστεί εκ των προτέρων και εγκριθεί από την Αναθέτουσα Αρχή (βλ. Παράρτημα ΣΤ) κατά τη διάρκεια των εναρκτήριων συζητήσεων.

Οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

A/A		Φορέας	Όνομα	Ημερομηνία
1	1	Υπουργείο Ανάπτυξης ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ	A. Μανώλη, Προϊσταμένη ΕΥΔ	5/4/2023
	1	Υπουργείο Ανάπτυξης ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ, Μονάδα Α Προγραμματισμού & Αξιολόγησης ΕΠ	Σ. Λίτινας	5/4/2023
2	1	Υπουργείο Εργασίας Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο.	E. Κοντονάσιου	7/4/2023
	1	Υπουργείο Εργασίας Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο.	A. Πανάγου	7/4/2023
3	1	Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ Υποδιευθύντρια Μονάδας Α (Σχεδιασμός & Προγραμματισμός Δράσεων), Υπ. Εργασίας	I. Παπαϊωάννου	11/5/2023
	1	Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ», ΓΓ Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας	E. Αδραμίτογλου	11/5/2023
4	1	Πρώην στέλεχος Υπηρεσίας ΕΔ ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ	O. Οικονόμου	
5	1	Μονάδα ΙΙΑ, Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ», ΓΓ Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας	A. Λεμπέσης	6/4/2023
6	1	Πρώην στέλεχος Υπηρεσίας ΕΔ ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ	K. Στάικου	11/5/2023
7	1	Πρώην στέλεχος Υπηρεσίας ΕΔ ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ	Σ. Γολεμάτη	7/4/2023
8	1	Πρώην στέλεχος Υπηρεσίας ΕΔ ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ	A. Κρητικού	6/4/2023
9	1	Προϊσταμένη Μονάδας I Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ», ΓΓ Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας	K. Δράκου	6/4/2023
	1	Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ», ΓΓ Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας	K. Χαχλάκης	6/4/2023
	1	Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ», ΓΓ Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας	E. Οικονομίδης	6/4/2023
10	1	Πρώην Ειδικός Γραμματέας Κ.ΑΛ.Ο., Υπ Εργασίας	E. Νικολαΐδης	25/4/2023
11	1	Πρώην Ειδικός Γραμματέας Κ.ΑΛ.Ο., Υπ Εργασίας	A. Βορλόου	7/4/2023
12	1	Πρώην σύμβουλος της Αναπληρώτριας Υπουργού Αντωνοπούλου (2015-2018), Υπ. Εργασίας	Σ. Αδάμ	6/4/2023
13	1	Πρώην σύμβουλος ΓΓ Κ.ΑΛ.Ο. Υπ. Εργασίας	I. Δουβίτσα	24/4/2023

A/A		Φορέας	Όνομα	Ημερομηνία
14	1	Υπεύθυνος Κέντρου Στήριξης Ιωάννινα	Σ. Πανακούλιας	12/5/2023
	19			

Ο Σύμβουλος έχει ήδη διεξάγει σχετική συνέντευξη με τους εξής φορείς και αξιοποίησε τα εν λόγω δεδομένα χωρίς να επαναλάβει νέα συνέντευξη μαζί του:

15	1	Υπουργείο Ανάπτυξης Ειδική Γραμματέας Διαχείρισης Προγραμμάτων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου	N. Δανδόλου
16	1	Υπουργείο Εργασίας, Γενική Γραμματέας Ενίσχυσης της Απασχόλησης	E. Γιώτη
17	1	Υπουργείο Εργασίας Σύμβουλος Υπουργού, Γραφείο Υπουργού Εργασίας	K. Μαραγκογιάννης
18	1	Υπουργείο Εργασίας Γενικός Γραμματέας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας	Γ. Σταμάτης
19	1	ΕΑΠ, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία	K. Καβουλάκος
20	1	Αναπτυξιακή Καρδίτσας ΑΝ.ΚΑ. ΑΕ	B. Μπέλλης
	6		

B) Ομάδες Εστίασης (ποιοτική έρευνα)

Ο Σύμβουλος επικοινωνήσε με τους συμμετέχοντες στις Ομάδες Εστίας (μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου – email και τηλεφωνικά), και συμφωνήθηκαν οι ημερομηνίες και ώρες των συζητήσεων. Ορίστηκε η διαδικτυακή συνάντηση μέσω της πλατφόρμας ZOOM όπου ο Σύμβουλος είναι συνδρομητής, και στάλθηκε ο σύνδεσμος στους συμμετέχοντες εγκαίρως. Όλες οι διαδικτυακές συναντήσεις διεκπεραιώθηκαν ομαλά χωρίς να σημειωθεί κανένα τεχνικό πρόβλημα για κανέναν από τους συμμετέχοντες. Μέσα στις Ομάδες Εστίασης, οι επιλεγμένοι συμμετέχοντες ενθαρρύνθηκαν με ανοιχτές ερωτήσεις να συζητήσουν σε μια μη-απειλητική ατμόσφαιρα τις ιδέες και απόψεις τους για τα προς συζήτηση θέματα. Η κάθε συζήτηση άρχισε με την παρουσίαση των συμμετεχόντων από τους ίδιους, και μια σειρά ερωτήσεων για το εν λόγω θέμα, ώστε να τροφοδοτηθεί η συζήτηση.

Οι Ομάδες Εστίασης ηχογραφήθηκαν μετά τη ρητή και ομόφωνη συμφωνία των συμμετεχόντων, ενώ έχει εξασφαλιστεί η ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων τους.

Ο Σύμβουλος βασίστηκε στα αξιολογικά ερωτήματα που είχαν προετοιμαστεί εκ των προτέρων και εγκριθεί από την Αναθέτουσα Αρχή (βλ. Παράρτημα ΣΤ) κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.

Οι συζητήσεις Ομάδων Εστίασης οι οποίες πραγματοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

A/A	Ομάδα-Στόχος	Ημερομηνία	Αρ. Συμμετεχόντων
1	Κέντρα Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο.	28/4/2023	5
2	Ενώσεις Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	15/5/2023	11
3	Ωφελούμενοι Κέντρων Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο.	17/5/2023	2
			18

Σημειώνεται ότι ο Σύμβουλος έχει αντλήσει ποιοτικά δεδομένα και από τις ανοικτές ερωτήσεις των ψηφιακών ερωτηματολογίων που στάλθηκαν στα Κέντρα Στήριξης, τους Ωφελούμενους των Κέντρων Στήριξης, και στα μέλη του Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Δ.2.2 Η Ποσοτική Έρευνα

Η ποσοτική έρευνα πεδίου αφορούσε την πραγματοποίηση τριών ποσοτικών ερευνών - μία σε ωφελούμενους δικαιούχους των Πράξεων που χρηματοδοτεί το ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ, ήτοι τα Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Λ.Ο., μία σε ωφελούμενους των Κέντρων Στήριξης και μια σε εγγεγραμμένους φορείς του Μητρώου Κ.Α.Λ.Ο. Η ποσοτική έρευνα (ψηφιακά ερωτηματολόγια) συνεχίστηκε έως την ολοκλήρωση της αξιολόγησης, και η παρούσα έκθεση συμπεριλαμβάνει δεδομένα από όλη την περίοδο διεξαγωγής της διαδικτυακής έρευνας.

Τα ψηφιακά ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν, διαμορφώθηκαν ανάλογα με την ομάδα-στόχο, και περιλάμβαναν κλειστού και ανοιχτού τύπου ερωτήσεις. Η ποσοτική έρευνα διεξάχθηκε ηλεκτρονικά, μέσω της εφαρμογής Google Forms, που επιλέχθηκε σαν το καταλληλότερο εργαλείο δεδομένης της απλής χρήσης και εύκολης προσβασιμότητας για τους συμμετέχοντες στην έρευνα, και την δυνατότητα εξαγωγής δεδομένων σε χρηστική μορφή από τον Σύμβουλο. Ο Σύμβουλος δημιούργησε και έλεγξε την τεχνική αρτιότητα τριών διακριτών ψηφιακών ερωτηματολογίων με την εφαρμογή Google Forms. Τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν βασίστηκαν στα αξιολογικά ερωτήματα που είχαν προετοιμαστεί και συμφωνηθεί εκ των προτέρων με την Αναθέτουσα Αρχή (βλ. Παράρτημα ΣΤ).

Γ) Ποσοτική Έρευνα (ερωτηματολόγιο) στα Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Λ.Ο.

Ο Σύμβουλος συγκέντρωσε τα στοιχεία επικοινωνίας των Κέντρων Στήριξης, και σύνταξε επιστολή προσκαλώντας τα στελέχη των ΚΣ να συμμετέχουν στην έρευνα. Η επιστολή ενημέρωσης του Υπ. Ανάπτυξης συνόδευε την επιστολή του Συμβούλου. Εν συνεχεία ο Σύμβουλος επικοινωνήσε απευθείας με τους συμμετέχοντες, στέλνοντας τον σύνδεσμο για το ψηφιακό ερωτηματολόγιο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email), και τηλεφωνικά, ώστε να ενθαρρυνθεί η έγκαιρη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Το ερωτηματολόγιο για τα Κέντρα Στήριξης (προσωποποιημένο ερωτηματολόγιο) στάλθηκε και στα 11 Κέντρα Στήριξης:

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ	Email	Τηλ
1	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ CommonsLab, ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	kalo@commonsLab.gr	2811 117 695
..2	ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ICSD), ΙΩΑΝΝΙΝΑ	kalo.icsd@gmail.com	2651 077 037
3	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ ΠΡΑΣΙΝΗ ΓΗ, ΧΑΝΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	stella.angelakic@gmail.com	6978-732.229
4	ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΛΕΣΒΟΥ "ΚΑΛΟΤΡΟΠΙΟ", ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ekolovou@kalotropio.gr	6949-743.395
5	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ, ΛΕΥΚΑΔΑ	info@equalsociety.gr	211 705 1841 2645 302 011
6	ΕΝΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ, ΚΙΑΤΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	info@kalokorinthias.gr	693 310 2030
7	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΣΤΟΧΟΣ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	info@kek-nefeli.gr koinsepstoxos@gmail.com	
8	ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΝΟΜΟΥ ΦΩΚΙΔΑΣ, ΑΜΦΙΣΣΑ	koispevolikas@yahoo.gr kalo.fokida@gmail.com	2265 022 600
9	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Open Technologies, ΚΕΡΚΥΡΑ	kalo@open-tech.gr contact@open-tech.gr	2661 020 604
10	ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ, ΒΟΛΟΣ	info@kalo-magnesia.gr	6972-104.250

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ	Email	Τηλ
11	DOCK - ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ Κ.ΑΛ.Ο., ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ Κ.ΑΛ.Ο. ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	info@dock.zone	213 088 3758

Στην πρόσκληση του Συμβούλου ανταποκρίθηκαν 8 Κέντρα Στήριξης, συμπληρώνοντας το ψηφιακό ερωτηματολόγιο.

Ο Σύμβουλος αφιέρωσε σημαντικό χρόνο στην επικοινωνία του με τα ΚΣ τα οποία αποτελούν σημαντική πηγή πληροφοριών και δεδομένων απαραίτητα για την αξιολόγηση. Έγιναν τουλάχιστον δύο αποστολές ηλεκτρονικών μηνυμάτων (emails) σε κάθε ΚΣ. Έγιναν επανειλημμένες τηλεφωνικές κλήσεις στους φορείς των ΚΣ (καταγράφηκαν κλήσεις στις 24/4, 25/4, 26/4, 27/4, 28/4 και 8/5, 10/5, 11/5) ώστε να επιβεβαιωθεί η διεύθυνση email και η λήψη των μηνυμάτων, να εντοπισθούν τα υπεύθυνα στελέχη, και να ζητηθεί σε προσωπικό επίπεδο η συνεργασία και συμμετοχή τους στην έρευνα αξιολόγησης, όπως άλλωστε είναι υποχρεωμένα να πράξουν σαν ωφελούμενοι φορείς. Σε δύο φορείς το υπεύθυνο στέλεχος δήλωσε επαγγελματικό φόρτο (μη συμπλήρωση ερωτηματολογίου και μη συμμετοχή στην ομάδα εστίασης και σε ημιδομημένη συνέντευξη καθώς και μη παροχή στοιχείων ωφελουμένων). Ο φορέας του ΚΣ 'Στόχος' (Θεσσαλονίκη) δεν υφίσταται πλέον. Έγιναν τηλεφωνικές επικοινωνίες με τον πρώην υπεύθυνο του ΚΣ, όμως δεν υπήρξε σχετική ανταπόκριση.

Δ) Ποσοτική έρευνα (ερωτηματολόγιο) σε αποδέκτες των υπηρεσιών των Κέντρων Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο. (ωφελούμενοι)

Ο Σύμβουλος δεν προγραμματίσει έρευνα δειγματοληπτικής κρίσης, με χρήση ποσοτώσεων σε φύλο και γεωγραφική κατανομή στο σύνολο των ωφελούμενων, καθώς τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια από τους ωφελούμενους είναι πολύ λίγα και η όποια διαστρωμάτωσή τους δεν θα οδηγούσε σε αξιόπιστα αποτελέσματα.

Λειτουργώντας στο πλαίσιο των περιορισμών που προέκυψαν (βλ. παρακάτω), ο Σύμβουλος έστειλε το ερωτηματολόγιο σε συνολικά 525 ωφελούμενους των ΚΣ⁷⁰ (φορείς και φυσικά πρόσωπα), των οποίων τα στοιχεία επικοινωνίας αντλήθηκαν κυρίως από τις εκθέσεις των ΚΣ που υποβλήθηκαν στο Υπουργείο. Έως τις 07/08/2023 συμπληρώθηκαν συνολικά 55 ερωτηματολόγια.

Η τυποποίηση που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό του επαρκούς δείγματος είναι η εξής:

$$\text{Μέγεθος δείγματος} = \frac{z^2 * p * (1 - p)}{e^2} \div \left(1 + \left(\frac{z^2 * p * (1 - p)}{e^2 N} \right) \right)$$

Όπου Z η τιμή του Z-score (Κανονικής Κατανομής) για συγκεκριμένο επίπεδο εμπιστοσύνης, N το μέγεθος του πληθυσμού, e το περιθώριο σφάλματος και p το degree of variability.

Στη συγκεκριμένη διαδικασία επιλέχθηκε διάστημα εμπιστοσύνης και 95% και ποσοστά σφάλματος με μέγιστη δυνατή αποδεκτή τιμή = 0,125. Η τιμή αυτή επιλέχθηκε ως οριακά επαρκής (άνω όριο σφάλματος), λόγω της ομοιογένειας του αρχικού πληθυσμού (δηλαδή, όλοι είναι ωφελούμενοι της ίδιας πράξης), αλλά και της 'απροθυμίας' συμμετοχής των ωφελούμενων στην έρευνα. Απουσία περισσότερων πληροφοριών για τον πληθυσμό το κριτήριο της μορφής του δείγματος (sample proportion-degree of variability) λαμβάνει τιμή 0,5, ώστε να υπολογιστεί το μεγαλύτερο δυνατό δείγμα.

Σύμφωνα με τον ως άνω υπολογισμό, το επαρκές δείγμα είναι 52 απαντήσεις. Καθώς ελήφθησαν 55 απαντημένα ερωτηματολόγια, καλύφθηκε η συνθήκη. Σημειώνεται ότι με τις ως άνω παραμέτρους δειγματοληψίας, η έρευνα

⁷⁰ Ο συνολικός πληθυσμός συγκεντρώθηκε από διαθέσιμες πηγές (Υπουργείο, ΚΣ) που έδωσαν ως συνολικό ωφελούμενο πληθυσμό με διαθέσιμα στοιχεία επικοινωνίας τα 525 άτομα. Πάνω σε αυτό τον πληθυσμό πραγματοποιήθηκε η τελική δειγματοληψία της έρευνας.

αναγνωρίζει τις τάσεις που καταγράφονται συμπληρωματικά με τις απαντήσεις των Κέντρων Στήριξης, ώστε να επιτυγχάνεται ο αναγκαίος τριγωνισμός.

Δεν ήταν εφικτή η συλλογή στοιχείων επικοινωνίας ωφελούμενων για το ΚΣ ΣΤΟΧΟΣ (Θεσσαλονίκη), καθώς ο φορέας που είχε αναλάβει το ΚΣ έχει παύσει τη λειτουργία του. Το ΚΣ Μυτιλήνης προτίμησε να διανέμει το ίδιο τα ερωτηματολόγια στους ωφελούμενούς του.

Ε) Ποσοτική Έρευνα (ερωτηματολόγιο) σε φορείς Κ.Α.Λ.Ο. (μέσω μητρώου Κ.Α.Λ.Ο.)

Ο Σύμβουλος διαμόρφωσε επιστολή την οποία έστειλε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email) στους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. εγγεγραμμένους στο επίσημο Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο., ζητώντας τη συμπλήρωση του ανώνυμου ερωτηματολογίου. Το σύνολο των μελών του Μητρώου είναι 2.306, από τα οποία 463 εμφανίζονται ως Οριστικά ή Προσωρινά Διαγραμμένα. Από το σύνολο των 1.843 email που στάλθηκαν (μηνύματα με τον σύνδεσμο για το ερωτηματολόγιο), περίπου 50 ήταν ανενεργά ή λανθασμένα.

Δεν υπάρχει τρόπος να ελεγχθεί εάν τα 1.793 ηλεκτρονικά μηνύματα που στάλθηκαν, διαβάστηκαν από τον παραλήπτη, ούτε εάν έφτασαν στον σωστό παραλήπτη. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη συνδρομή

- της Δ/σης Κ.Α.Λ.Ο. για την ενημέρωση των εγχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. του Μητρώου σχετικά με την έρευνα, και
- των Ενώσεων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. για την ενημέρωση των μελών τους σχετικά με την έρευνα.

Έως τις 07/08/2023 συμπληρώθηκαν 360 ερωτηματολόγια. Το δείγμα κρίνεται επαρκές και στατιστικά αξιόπιστο.

Η τυποποίηση που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό του επαρκούς δείγματος είναι η εξής:

$$\text{Μέγεθος δείγματος} = \frac{\frac{z^2 * p * (1 - p)}{e^2}}{1 + \left(\frac{z^2 * p * (1 - p)}{e^2 N}\right)}$$

Όπου Z η τιμή του Z-score (Κανονικής Κατανομής) για συγκεκριμένο επίπεδο εμπιστοσύνης, N το μέγεθος του πληθυσμού, e το περιθώριο σφάλματος και p το degree of variability.

Στη συγκεκριμένη διαδικασία επιλέχθηκε διάστημα εμπιστοσύνης και 95% και ποσοστά σφάλματος με μέγιστη δυνατή αποδεκτή τιμή = 0,05. Η τιμή αυτή επιλέχθηκε λόγω της ομοιογένειας του αρχικού πληθυσμού (δηλαδή, όλοι είναι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. και δεν εμφανίζεται μεγάλη διασπορά στον πληθυσμό) και αποτελεί την τυπική επιλογή στη συντριπτική πλειοψηφία ανάλογων ερευνών. Απουσία περισσότερων πληροφοριών για τον πληθυσμό το κριτήριο της μορφής του δείγματος (sample proportion- degree of variability) λαμβάνει τιμή 0,5, ώστε να υπολογιστεί το μεγαλύτερο δυνατό δείγμα.

Σύμφωνα με τον ως άνω υπολογισμό, το επαρκές δείγμα είναι 317 απαντήσεις. Καθώς ελήφθησαν 360 απαντημένα ερωτηματολόγια, υπερ-καλύφθηκε η συνθήκη.

Στο σύνολο των απαντημένων ερωτηματολογίων από τα ΚΣ, τους ωφελούμενους φορείς, και τα μέλη του μητρώου Κ.Α.Λ.Ο., διασφαλίστηκε η προστασία των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων. Για τη διασφάλιση αυτή, οι συμμετέχοντες δήλωσαν τη συναίνεσή τους για τη συμμετοχή.

Σημειώνεται ότι υπάρχει επικάλυψη μεταξύ των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. που ωφελήθηκαν από τις υπηρεσίες των Κέντρων Στήριξης (Β) και της ομάδας (Γ), που είναι οι φορείς εγγεγραμμένοι στο μητρώο Κ.Α.Λ.Ο.

Οι φορείς εγγεγραμμένοι στο μητρώο οι οποίοι είναι και ωφελούμενοι των Κέντρων Στήριξης, κλήθηκαν να απαντήσουν σε δύο ερωτηματολόγια: το πρώτο ήταν το ερωτηματολόγιο για όλους τους εγγεγραμμένους φορείς, ενώ το δεύτερο ήταν σχεδιασμένο ώστε να αντλήσει πληροφορίες σχετικά με την εμπειρία τους σαν χρήστες των υπηρεσιών των Κέντρων Στήριξης.

Δ.3 Περιορισμοί που προέκυψαν κατά τη διενέργεια της έρευνας

Ο Σύμβουλος Αξιολογητής διεξήγαγε ανάλυση δευτερογενών στοιχείων, βασισμένη στην βιβλιογραφική έρευνα πηγών, καθώς και έρευνα πεδίου: ποιοτική έρευνα μέσω ημι-δομημένων συνεντεύξεων και ομάδων εστίασης, και ποσοτική έρευνα με τη διάδοση ερωτηματολογίων στις προκαθορισμένες ομάδες-στόχους.

Βασικοί περιορισμοί που προέκυψαν κατά τη διενέργεια της έρευνας αξιολόγησης αφορούσαν την πρόσβαση σε ωφελούμενους των Κέντρων Στήριξης κυρίως (έργα που έχουν ολοκληρωθεί). Αναλυτικά, αναφέρονται τα εξής:

(Α) Έρευνα πεδίου στα Κέντρα Στήριξης

Ζητήματα που ανέκυψαν: Μειωμένη ανταπόκριση, καθυστέρηση στην ανταπόκριση

Στην έρευνα μέσω **ερωτηματολογίων** απάντησαν 8 από τα 11 Κέντρα, που θεωρείται ικανοποιητικός βαθμός ανταπόκρισης (73%). Τα ΚΣ που δεν απάντησαν έθεσαν χρονικό περιορισμό στην δυνατότητα ανταπόκρισής τους: τα στελέχη που θα μπορούσαν να δώσουν πληροφορίες για τη λειτουργία των Κέντρων δεν είχαν διαθέσιμο χρόνο, το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, για να συμπληρώσουν το διαδικτυακό ερωτηματολόγιο.

Οργανώνοντας τις **ομαδικές συζητήσεις** των στελεχών των ΚΣ, αποδείχθηκε ότι μόνο μια Ομάδα Εστίασης ήταν εφικτή, στην οποία συμμετείχαν αντιπρόσωποι 4 Κέντρων Στήριξης (είχαν δηλώσει πρόθεση συμμετοχής και 2 επιπλέον ΚΣ, που όπως τελικά δεν παρευρέθηκαν στην συζήτηση). Τα στελέχη των άλλων Κέντρων ήταν πολύ απασχολημένα με τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις, είτε έχοντας πλέον απορροφηθεί σε άλλο εργασιακό χώρο, είτε έχοντας υποχρεώσεις για τον φορέα τους που δεν τους επέτρεπε να αφιερώσουν χρόνο για τη συμμετοχή. Ο εκπρόσωπος ενός ΚΣ προσπάθησε να συνδεθεί στη συνάντηση, αλλά αντιμετώπισε τεχνικό πρόβλημα και δεν ήταν εν τέλει εφικτή η σύνδεση, Τέλος, άλλος εκπρόσωπος ΚΣ που δεν μπορούσε να παρευρεθεί στη συζήτηση παραχώρησε ημι-δομημένη συνέντευξη στην ομάδα αξιολόγησης.

Ενέργειες του Συμβούλου

Ο Σύμβουλος Αξιολόγησης απέστειλε email ανακοινώνοντας την έρευνα αξιολόγησης και ζητώντας τη συμμετοχή των φορέων στις 21/4/2023. Ακολούθησε σειρά τηλεφωνημάτων με όλους τους φορείς (στις 24/4, 25/4, 26/4, 27/4, 28/4), ώσπου να βρεθεί το κατάλληλο στέλεχος του κάθε φορέα, να γίνει ενημέρωση τηλεφωνικά σχετικά με την έρευνα αξιολόγησης, και να ζητηθεί η συμβολή τους στην έρευνα. Ακολούθησε αποστολή επαναληπτικού email στις 3/5/2023, και τηλεφωνήματα στις 8/5, 10/8 και 11/5. Σε κάθε τηλεφωνική επικοινωνία, ο αξιολογητής έθετε τα θέματα συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου και συμμετοχής στην Ομάδα Εστίασης.

(Β) Έρευνα πεδίου στους ωφελούμενους των Κέντρων Στήριξης

Ζητήματα που ανέκυψαν: Δυσκολία εύρεσης στοιχείων επικοινωνίας και καθορισμός πληθυσμού για δειγματοληψία

Βασικός περιορισμός που προέκυψε κατά τη διενέργεια της έρευνας αφορούσε **την πρόσβαση σε ωφελούμενους των Κέντρων Στήριξης** (έργα που έχουν ολοκληρωθεί). Διαπιστώθηκε ότι:

- τα αρχεία των ΚΣ δεν είναι πια ευκόλως προσβάσιμα από τα στελέχη τους – ακόμα και στις περιπτώσεις όπου τα στελέχη συνεχίζουν τη δράση τους στους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που λειτουργήσαν κάποιο ΚΣ, δεν ανταποκρίθηκαν τα ΚΣ στο να εντοπίσουν τις πληροφορίες που ζητήθηκαν (πλην ενός πρώην ΚΣ).
- τα στελέχη των πρώην ΚΣ δεν είναι πια διαθέσιμα, καθώς λόγω των απαιτήσεων της προκήρυξης, δεν ήταν εργαζόμενοι των ΚΣ αλλά εξωτερικοί συνεργάτες με σύμβαση έργου.

Επίσης, διαπιστώθηκε δυσπιστία ως προς το θέμα των προσωπικών δεδομένων, καθώς υπάρχει ιδιαίτερη ευαισθησία σχετικά με την παροχή στοιχείων επικοινωνίας των ωφελούμενων στον Σύμβουλο Αξιολόγησης. Αυτή την εύλογη ανησυχία αντιμετωπίστηκε με την παροχή επιπλέον επεξήγησης σχετικά με την νομιμότητα της διαδικασίας και την ανάγκη πρόσβασης στα στοιχεία εκ μέρους του Υπουργείου. Μόνο ένα ΚΣ έδωσε στον Σύμβουλο τον κατάλογο των ωφελούμενων, ενώ τα υπόλοιπα επανειλημμένως αρνήθηκαν να τα δώσουν παραπέμποντας στις τελικές εκθέσεις των έργων που παραδόθηκαν στο Υπουργείο.

Ενέργειες του Συμβούλου

Ο Σύμβουλος, σε συνεργασία με την αρμόδια διεύθυνση του Υπουργείου, επεδίωξε να δώσει λύση με δύο τρόπους:

(α) Ζητώντας πρόσβαση στις αναφορές/εκθέσεις των Κέντρων Στήριξης που είχαν υποβληθεί στο Υπουργείο κατά τη λειτουργία τους. Ο Σύμβουλος αναζήτησε καταλόγους και στοιχεία των ωφελούμενων του κάθε Κέντρου (αρχεία καταγραφής ενδιαφερομένων). Μέσω της ανταλλαγής μηνυμάτων με το Υπουργείο (Μονάδα Ι.Β1, 27/4/2023-10/5/2023), δόθηκε στον Σύμβουλο στο σχετικό υλικό. Σε πολλές περιπτώσεις επρόκειτο για χειρόγραφους καταλόγους, όπου δεν ήταν ευκρινές το όνομα ούτε η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Σε άλλες εκθέσεις των ΚΣ δεν υπήρχαν κατάλογοι ενδιαφερόμενων, αλλά μόνο αναφορά στον αριθμό των επισκεπτών στο Κέντρο.

(β) Ζητώντας από τα πρώην Κέντρα Στήριξης να έρθουν τα ίδια σε επαφή με τους ωφελούμενούς τους, μοιράζοντας αφ' ενός τον σύνδεσμο με το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο και αφ' ετέρου προσκαλώντας τους να συμμετέχουν σε Ομάδες Εστίασης με τον Σύμβουλο. Η παράκληση αυτή έγινε κατά τις τηλεφωνικές επικοινωνίες με τα ΚΣ που προαναφέρθηκαν, όπως επίσης και κατά την Ομάδα Εστίασης των ΚΣ, καθώς και εγγράφως, μέσω email (2/5/2023). Μόνο ένα ΚΣ ανταποκρίθηκε σε αυτή την παράκληση, και ενημέρωσε τον Σύμβουλο για την πρόθεσή του να μοιράσει το ερωτηματολόγιο με τους ωφελούμενους της περιοχής του. Καθώς το ερωτηματολόγιο των ωφελουμένων είναι ανώνυμο, δεν υπάρχει τρόπος να επιβεβαιωθεί ότι αυτό έγινε.

Με τη συγκεκριμένη ημερομηνία αναφοράς (07/08/2023), ο Σύμβουλος θεωρεί ότι η ανταπόκριση των ΚΣ στο ανωτέρω αίτημα ήταν περιορισμένη, καθώς ελάχιστοι ωφελούμενοι συμμετείχαν τελικά τόσο στην ποσοτική όσο και στην ποιοτική έρευνα.

Σημειώνεται ότι η πλειοψηφία των ωφελούμενων που προσήλθαν στα ΚΣ ήταν φυσικά πρόσωπα που αναζητούσαν πληροφορίες. Η καταγραφή τους ήταν, στις περισσότερες περιπτώσεις, χειρόγραφη (οι ενδιαφερόμενοι έγραφαν σε μια λίστα το όνομα και τα στοιχεία επικοινωνίας τους), με αποτέλεσμα να μην είναι πλήρη/ευανάγνωστα τα στοιχεία, και να μην είναι αξιοποιήσιμοι οι κατάλογοι αυτοί.

Ο Σύμβουλος κατέγραψε διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από το διαθέσιμο υλικό, εστιάζοντας σε φορείς Κ.Α.Λ.Ο. σε όλες τις περιπτώσεις όπου αυτό ήταν εφικτό, και σε φυσικά πρόσωπα όπου τα στοιχεία ήταν αρκετά ευκρινή. Έγινε, όπου ήταν δυνατό, διασταύρωση στοιχείων με το Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. ώστε να εντοπισθούν/εξακριβωθούν τα στοιχεία των φορέων που επισκέφθηκαν τα ΚΣ.

Ο συνολικός αριθμός των διαθέσιμων στοιχείων επικοινωνίας (σύνολο πληθυσμού) προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα.

Κέντρο Στήριξης	Αρ. διευθύνσεων email
ΚΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	260
ΚΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	6
ΚΣ ΑΘΗΝΑ	7
ΚΣ ΒΟΛΟΣ	88
ΚΣ ΚΙΑΤΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	5
ΚΣ ΦΩΚΙΔΑ	17
ΚΣ ΙΩΑΝΝΙΝΑ	14
ΚΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	3
ΚΣ ΧΑΝΙΑ (συναντήσεις)	4
ΚΣ ΧΑΝΙΑ (ενδιαφερόμενοι)	82
ΚΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟ	37
ΚΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	2
ΣΥΝΟΛΟ:	525

Η διάδοση ερωτηματολογίου των ωφελομένων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου έγινε στις 8-9/5/2023, 11/5/2023, 15-16/5/2023 και 1/08/2023. Μάλιστα, δεδομένου ότι οι ωφελοόμενοι υφιστάμενοι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. είναι και μέλη του Μητρώου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο, έγινε αποστολή του ερωτηματολογίου στις 12/5/2023 σε όλα τα μέλη του Μητρώου, με τον τίτλο «*Είστε Ωφελούμενος Κέντρου Στήριξης Κ.Α.Λ.Ο.*», περιέχοντας τον σύνδεσμο για το ερωτηματολόγιο των ωφελομένων των ΚΣ.

Έχοντας πλέον, ως πληθυσμό αναφοράς το 525, η δειγματοληψία (βλ. παραπάνω) έδωσε ως επιθυμητό ελάχιστο δείγμα, 55 απαντημένα ερωτηματολόγια.

Τέλος, ήταν πολύ μικρή η συμμετοχή στην **Ομάδα Εστίασης** των ωφελομένων. Προσήλθαν 2 άτομα από τα 4 που είχαν δηλώσει συμμετοχή, ενώ είχαν προσκληθεί συνολικά 16 άτομα. Ο Σύμβουλος επεδίωξε και διενέργησε Ομάδα Εστίασης με τις Ενώσεις Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. εν μέρη για να αντλήσει πληροφορίες για τους ωφελούμενους των ΚΣ, μέσω των μελών των ενώσεων.

(Γ) Έρευνα πεδίου στα εγγεγραμμένα μέλη του Μητρώου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Ζητήματα που ανέκυψαν: Καθυστερήσεις στην απάντηση του ερωτηματολογίου

Η έρευνα στα εγγεγραμμένα μέλη του Μητρώου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. έγινε με τη διάδοση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου στις 25-26/4/2023, με επαναληπτική αποστολή στις 5-6/5/2023. Παρατηρήθηκε καθυστέρηση στην απάντηση του ερωτηματολογίου.

Ενέργειες του Συμβούλου

Ο Σύμβουλος ζήτησε την συνδρομή της Δ/σης Κ.Α.Λ.Ο. ώστε να επιτευχθεί ικανοποιητικός βαθμός ανταπόκρισης εντός των χρονικών ορίων της έρευνας. Η Δ/ση Κ.Α.Λ.Ο. ανταποκρίθηκε θετικά, στέλνοντας ένα πρώτο μήνυμα στους φορείς ενημερώνοντάς τους για την προκείμενη έρευνα και τονίζοντας τη σημασία της συμμετοχής τους, και ένα δεύτερο μήνυμα στους φορείς διανέμοντας τον σύνδεσμο του ερωτηματολογίου και ζητώντας την συμπλήρωσή του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε – ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ε.1 ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Συνάφεια και καταλληλότητα

Οι δράσεις για την υποστήριξη της Κοινωνικής Οικονομίας που σχεδιάστηκαν για χρηματοδότηση από το ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ, εξειδικεύθηκαν σε συνάφεια με⁷¹:

- δ. την σχετική Ευρωπαϊκή Στρατηγική (Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία)
- ε. το Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (2014) και το Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (2017)
- στ. τις τεθείσες προτεραιότητες της Επενδυτικής Προτεραιότητας 9ν του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ

Σύμφωνα με την αποτίμηση της ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ, η υλοποίηση δράσεων για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας ήταν περιορισμένης κλίμακος, παρά τον αρχικό σχεδιασμό ο οποίος μεταβλήθηκε κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Ειδικότερα, ο σχεδιασμός των δράσεων, υπήρξε διακοπόμενος και μεταβαλλόμενος, ενώ η επιμέρους στόχευση (ειδικό πλαίσιο σχεδιασμού) και τα χαρακτηριστικά των δράσεων εμφάνισαν σημαντικές διαφοροποιήσεις στη διάρκεια της περιόδου 2014-2020, κυρίως λόγω αλλαγής πολιτικής αντίληψης: *‘...από τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς...περάσαμε στα Κέντρα Στήριξης’⁷².*

Οι σχεδιαζόμενες δράσεις του ΕΠ, ως προς τη στόχευσή τους, φαίνονται να ανταποκρίνονται σε πάγια αιτήματα του οικοσυστήματος, στο τρίπτυχο: υποστήριξη στη διεύρυνση του οικοσυστήματος, πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία προς αυτό και ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας και της προστιθέμενης αξίας του τομέα στο ευρύ κοινό και διευκόλυνση της πρόσβασης των φορέων στις αγορές. Οι ανάγκες αυτές ειδικότερα αφορούν σε⁷³:

- **Θέματα χρηματοδότησης και υποστήριξης:** οι φορείς δηλώνουν ότι δεν έχουν πρόσβαση σε ρεαλιστικά για αυτούς χρηματοδοτικά εργαλεία, επιδοτήσεις ή συγχρηματοδοτήσεις, ότι δεν έχουν έγκαιρη ενημέρωση για συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και την προεργασία συμμετοχής σε αυτά, ότι χρειάζονται υποστήριξη στη διεκδίκηση προγραμμάτων και τη συμμετοχή τους σε αυτά ενδεχομένως σαν μέλη δικτύου επιχειρήσεων με συντονιστή φορέα ευρύτερου δημόσιου τομέα ή ΚΣ.
- **Θέματα ενημέρωσης** (π.χ. συνέδρια, εκθέσεις, ημερίδες οργανωμένα από το Υπουργείο), πληροφόρησης και εκπαίδευσης για ζητήματα που αφορούν τις κοινωνικές επιχειρήσεις, ακόμα και ενημέρωση των νέων για την κοινωνική οικονομία στον σχολικό περιβάλλον.
- **Πρωτοβουλίες δικτύωσης** (μεταξύ οργανισμών κοινωνικής οικονομίας καθώς και με παγκόσμια δίκτυα κοινωνικής οικονομίας), συνεργασίας μεταξύ φορέων και ενώσεων Κ.Α.Ο., ενίσχυση της εξωστρέφειας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδα. Αυτό θα ενθάρρυνε την μεταφορά τεχνογνωσίας και την ανταλλαγή καλών πρακτικών από ήδη υπάρχουσες κοινωνικές επιχειρήσεις με σχετική εμπειρία.

Στο πλαίσιο αυτό, τα **Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Ο. (εφεξής ΚΣ)**, ως φορείς που θα παρείχαν την αναγκαία υποστήριξη και ενίσχυση ικανοτήτων προς το οικοσύστημα, αναγνωρίζονται από τους συμμετέχοντες στην έρευνα ως μια **χρήσιμη δομή** αλλά και εν τέλει ως μια *‘πιλοτικού χαρακτήρα δράση’⁷⁴.* Η αρχική πρόβλεψη για 89 ΚΣ διανεμημένα σε όλες τις περιφέρειες θα υποστήριζε την ανάπτυξη του τομέα, και η μελλοντική ίδρυση

⁷¹ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ, 5/4/2023-12/5/2023

⁷² ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ, 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁷³ ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Ο. Ερωτηματολόγιο 25/4/2023-18/5/2023

⁷⁴ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ, 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ομάδα Εστίασης ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΚΣ 17/5/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Ο. Ερωτηματολόγιο 25/4/2023-18/5/2023

ανάλογων Κέντρων με μεγαλύτερη γεωγραφική εμβέλεια βρίσκει το πεδίο σύμφωνο, επιβεβαιώνοντας την **συνεχιζόμενη καταλληλότητα** της δράσης⁷⁵. Η προσέγγιση **‘για το πεδίο από το πεδίο’** κρίθηκε καινοτόμα καθώς εδράζεται στον πυρήνα της αντίληψης για την κοινωνική οικονομία: *‘...οι φορείς Κ.Α.Ο. κρίνονται από το πεδίο ως οι καταλληλότεροι για να δώσουν συμβουλές στο οικοσύστημα, καθώς έχουν την καλύτερη γνώση των θεμάτων και εμπειρία στην λειτουργία φορέων Κ.Α.Ο.’*⁷⁶. Η άποψη αυτή, εφόσον με αποκλειστική εφαρμογή, δεν βρίσκει απολύτως σύμφωνους τους φορείς σχεδιασμού⁷⁷, ενώ σχεδόν από όλους αναφέρεται η αναγκαιότητα ενός πολυδύναμου σχήματος με διαγνωσμένη επιχειρησιακή ικανότητα στο οποίο θα συμμετέχουν υποχρεωτικά οι φορείς Κ.Α.Ο.⁷⁸

Οι αστοχίες πρωτίστως στον σχεδιασμό τελικά ανάδειξαν σειρά προβλημάτων κατά τη λειτουργία των Κέντρων, εντούτοις, δεν μειώνουν την αξία της πρωτοβουλίας, που αναγνωρίστηκε ευρέως από το οικοσύστημα: *‘...παρά τις δυσκολίες, υπήρξε ενδιαφέρον για συμμετοχή στην πρόσκληση’*⁷⁹. Οι βασικότερες αστοχίες στον σχεδιασμό των Κέντρων αφορούν στην ‘απουσία ουσιαστικής διαβούλευσης’ και διάγνωσης του χώρου για την διαμόρφωση της Πρόσκλησης και ιδίως⁸⁰:

- Στα κριτήρια συμμετοχής στην πρόσκληση τα οποία ήταν πολύ δύσκολα για τους φορείς Κ.Α.Ο. και δεν λάμβαναν υπόψιν τις δυνατότητες ανταπόκρισης (capacity) του πεδίου να ανταποκριθούν σε επιχειρησιακό επίπεδο, οδηγώντας σε χαμηλή συμμετοχή συνολικά αλλά και σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ειδικότερα⁸¹. Τα κριτήρια κρίθηκαν ως μη προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες του τομέα ο οποίος δεν έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με την ιδιωτική επιχειρηματικότητα. Για παράδειγμα, η απαίτηση προ-χρηματοδότησης των δράσεων ή έκδοση εγγυητικών επιστολών προκαταβολής δεν ήταν εφικτή για μεγάλη μερίδα εξ αυτών, ο τρόπος απόδειξης της εμπειρίας/γνώσης των φορέων ήταν περιοριστικός και μη ρεαλιστικός για το πεδίο, τα χαρακτηριστικά των δύο στελεχών (καθώς και ο τρόπος απόδειξης της σχετικής εμπειρίας) ήταν πολύ συγκεκριμένα και δύσκολα για πολλούς φορείς, η επιλογή συγκεκριμένων ΚΑΔ ήταν επίσης περιοριστική, αγνοήθηκε η διάρκεια λειτουργίας των φορέων, τα κριτήρια κύκλου εργασιών (τζίρου) ήταν ανέφικτα για το πεδίο, η απαίτηση για χωριστή έδρα και η μη-πρόβλεψη τρεχόντων εξόδων (overheads) ως επιλέξιμη δαπάνη επίσης, κ.α.⁸²
- Στον περιορισμό της πρόσκλησης σε μέλη του μητρώου φορέων Κ.Α.Ο., μη συμπεριλαμβάνοντας την επιλογή συμπράξεων είτε μεταξύ φορέων Κ.Α.Ο. είτε μεταξύ φορέων Κ.Α.Ο. και άλλων τύπων φορέων (π.χ. ενώσεις φορέων Κ.Α.Ο., ακαδημαϊκοί φορείς, ιδιωτικός τομέας, ακόμα και ΟΤΑ) εμπόδισε την δημιουργία συμπράξεων με μεγαλύτερες δυνατότητες υλοποίησης του έργου⁸³
- Παρά τη θετική προσέγγιση του αρχικού σχεδιασμού για πλήρη γεωγραφική κάλυψη της επικράτειας, κάτι που βρίσκει σύμφωνους όλους τους συμμετέχοντες στην έρευνα πεδίου και προτείνεται και για το μελλοντικό σχεδιασμό των Κέντρων, οι περιορισμοί που τέθηκαν από την Πρόσκληση, ακύρωσαν στην πράξη το σχεδιασμό αυτό και στην Πράξη οδήγησαν σε κενά: *‘...άνοιξαν χρηματοδοτήσεις από τα ΠΕΠ και δεν υπήρχαν ΚΣ να υποστηρίξουν στους φορείς και το ανάποδο’* ή σε σημαντικές δυσκολίες πρόσβασης των φορέων σε αυτά (μειωμένη γεωγραφική εγγύτητα).
- Η επιλογή να υλοποιηθεί η δράση μέσω επιχορηγήσεων δεν κρίνεται κατάλληλη από το πεδίο για το είδος της παρέμβασης που περιλαμβάνόταν στον σχεδιασμό, με αποτέλεσμα την περιορισμένη

⁷⁵ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ομάδα Εστίασης ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΚΣ 17/5/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Ο. Ερωτηματολόγιο 25/4/2023-18/5/2023

⁷⁶ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΚΣ 17/5/2023

⁷⁷ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ, 5/4/2023-12/5/2023

⁷⁸ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ομάδα Εστίασης ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΚΣ 17/5/2023

⁷⁹ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁸⁰ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁸¹ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ, 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁸² ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ, 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023. Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023

⁸³ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023

συμμετοχή και το μεγάλο διαχειριστικό φόρτο τόσο κατά την υποβολή των προτάσεων όσο και κατά την εκτέλεση του έργου⁸⁴. Ως προς αυτό, διαπιστώνεται μια έλλειψη συναντίληψης μεταξύ αυτών που σχεδίασαν την Πρόσκληση και του πεδίου για τις απαιτήσεις και τους περιορισμούς που στην πράξη τίθενται από τους Κανονισμούς που διέπουν τη χρηματοδότηση και στο οποίο δεν υφίστανται διακρίσεις

- Παρότι ο σχεδιασμός των κέντρων απευθυνόταν και σε υφιστάμενους φορείς Κ.Α.Ο. οι περιορισμοί της Πρόσκλησης για τις σχετικές ενισχύσεις σύμφωνα με τους κανονισμούς de minimis ελαχιστοποιήσαν την ευχέρεια των υφιστάμενων φορέων Κ.Α.Ο. να επωφεληθούν από τις υπηρεσίες των ΚΣ⁸⁵. Η έλλειψη της συναντίληψης που αναφέρθηκε στο προηγούμενο σημείο ισχύει και εδώ και στην ουσία τροφοδοτεί μια διαρκή συζήτηση για το τι μπορεί και τι δεν μπορεί να γίνει στο πλαίσιο αυτό.

Αποτελεσματικότητα και Επιπτώσεις

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας, σημειώνεται σημαντική καθυστέρηση στην υλοποίηση των Πράξεων που αφορούν στη **Συστημική Παρέμβαση**. Καθώς η πλειοψηφία τους δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί / ολοκληρωθεί και η προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης της Συστημικής είναι 31/12/2023, εκτιμάται ότι η εναπομένουσα υλοποίηση θα είναι ιδιαίτερα πιεστική.

Παραθέτουμε συνοπτικά την παρούσα κατάσταση των πράξεων:

6. **ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ Κ.Α.Ο.** (ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ), MIS 5039873: η Πράξη εντάχθηκε στο ΕΠ ΑΝΑΔ τον 3/2019, συνολικός προϋπολογισμός 1.000.000,00 €

ΠΕ1: Σχεδιασμός Επικοινωνιακού Σχεδίου προβολής της Κ.Α.Ο. Ολοκληρώθηκε τον 10/2020, προϋπολογισμός 24.552,00 €.

ΠΕ2: Ηλεκτρονική Πλατφόρμα Διασύνδεσης <https://foreis-kalo.gr/>: υλοποιείται, με την υπογραφή πρώτης σύμβασης τον 01/2020 και δεύτερης σύμβασης τον 08/2022, προβλεπόμενος προϋπολογισμός 30.000,00 €.

ΠΕ3: Ετήσιες Εκθέσεις (Εχρο) Κ.Α.Ο.: προϋπολογισμός: 600.000,00 €. Έχουν γίνει δύο ΕΧΡΟ έως τώρα (2017, 2018).

ΠΕ4: Έντυπο, ηλεκτρονικό και άλλο υλικό προβολής της Κ.Α.Ο.: προϋπολογισμός: 100.000,00 €.

ΠΕ5: Εκδηλώσεις δημοσιότητας και λοιπές θεματικές συναντήσεις (Workshops, ενημερωτικές συναντήσεις, ημερίδες, συνέδρια, εκδηλώσεις βράβευσης φορέων Κ.Α.Ο. κ.λπ.): προϋπολογισμός: 150.000,00 €.

ΠΕ6: Εθνική καμπάνια ενίσχυσης της αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών φορέων Κ.Α.Ο από φορείς του Δημοσίου, Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., επιχειρήσεις, ιδιώτες και το ευρύ κοινό, τύπου 'buy social': υλοποιείται, με την υπογραφή πρώτης σύμβασης τον 06/2022, προβλεπόμενος προϋπολογισμός 30.000,00 €.

ΠΕ7: Εκπαίδευση/ενίσχυση δεξιοτήτων στελεχών των Κέντρων Στήριξης: ολοκληρώθηκε δι-ημερίδα εκπαίδευσης τον 4/2019 με δαπάνες 2.759,00 € για catering και εκτυπώσεις. Προϋπολογισμός: 50.000,00 €.

7. **ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ (Κ.Α.Ο)**, MIS 5074651: η Πράξη εντάχθηκε στο ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ τον 08/2022, συνολικός προϋπολογισμός 120.000,00 €.

Για τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την επεξεργασία περιφερειακών σχεδίων ανάπτυξης της ΚΑΛΟ, πρόθεση της Υπηρεσίας είναι η ανάθεση εκπόνησης δεκατριών (13) μελετών σε εταιρείες μελετών ή ιδιώτες μελετητές. Η Πρόσκληση είναι σε διαδικασία έκδοσης.

⁸⁴ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ, 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁸⁵ Ομάδα Εστίασης ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΚΣ 17/5/2023

8. **ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (ΚΑΛΟ)**, MIS 5074615: η Πράξη βρίσκεται σε διαδικασία αξιολόγησης από την ΕΥΔ ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ, συνολικός προϋπολογισμός 150.000,00 €.
9. **ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗ ΚΑΙ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ**, MIS 5074789: η Πράξη εντάχθηκε στο ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ τον 08/2022, συνολικός προϋπολογισμός 185.000,00 €. Έχει γίνει ανάθεση σύμβασης.
10. **ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ**, MIS 5075934: η Πράξη εντάχθηκε στο ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ τον 07/2022, συνολικός προϋπολογισμός 115.000,00 € . Έχει γίνει ανάθεση σύμβασης.

Οι μεγάλες καθυστερήσεις στην εξέλιξη των παραπάνω πράξεων αποδίδονται στα εξής⁸⁶:

- αδύναμος σχεδιασμός των πράξεων,
- εναλλαγές στις πολιτικές προτεραιότητες και την έλλειψη ευθυγράμμισης των προτεραιοτήτων του ΕΠΑΝΑΔ, της ΑΠΚΟ και της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο.,
- εξωτερικοί παράγοντες, όπως οι οικονομικές δυσχέρειες της πρώτης περιόδου του σχεδιασμού που δυσκόλεψαν την δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων που πλαισίωναν τις υπόλοιπες δράσεις, αλλά και οι περιορισμοί που έφερε η πανδημία τόσο στην ολοκλήρωση του σχεδιασμού όσο και στην υλοποίηση των επιμέρους δράσεων,
- χρονοβόρες διαδικασίες της δημόσιας διοίκησης,
- έλλειψη αναγνωσιμότητας και κατανόησης του οικοσυστήματος στην κοινωνία, στη δημόσια διοίκηση, και σε φορείς του ιδιωτικού τομέα (π.χ. τράπεζες, επιμελητήρια, κλπ).

Ο εκτιμώμενος αντίκτυπος από την καθυστερημένη υλοποίηση των παρεμβάσεων της Συστημικής είναι

- Η απουσία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου εντός του οποίου τα ΚΣ θα είχαν βελτιωμένη απόδοση
- Η ευρεία γνωστοποίηση του τομέα της κοινωνικής οικονομίας καθυστερεί, και κατά συνέπεια δεν καλλιεργείται μια 'κουλτούρα' θετική προς την Κ.ΑΛ.Ο. ούτε υπάρχει γρήγορη αύξηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας
- Η συνεχιζόμενη έλλειψη χρηματοδότησης/χρηματοδοτικών εργαλείων εμποδίζει την ανάπτυξη του τομέα και αποτελεί μόνιμη πηγή δυσκολιών για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Σε ότι αφορά τα **Κέντρα Στήριξης** η υλοποίησή τους επηρεάστηκε από τα εξής:

- Σύμφωνα με τα Κέντρα, παρατηρήθηκε μεγάλη γραφειοκρατία στην παρακολούθηση των Πράξεων με αυξημένο διαχειριστικό φόρτο για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. εις βάρος των πιο ουσιαστικών δράσεων που τα Κέντρα θα έπρεπε να υλοποιούν με τους διαθέσιμους πόρους τους. Αυτό αποδίδεται κυρίως στο καθεστώς υλοποίησης και στις απαιτήσεις παρακολούθησης παρόμοιων πράξεων, καθώς ήταν το πρώτο έργο που υλοποίησε η ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ με κρατική ενίσχυση. Ταυτόχρονα αναφέρεται δυσκολία στη συνεργασία με τους χειριστές καθώς *'...η γλώσσα δεν ήταν κοινή'*. Βεβαίως αναγνωρίζεται ότι το σύστημα διαχείρισης αυτού του τύπου χρηματοδοτήσεων πρέπει να ισχύσει σε όλες τις περιπτώσεις⁸⁷.
- Δεν εφαρμόστηκαν σωστοί δείκτες για την ουσιαστική παρακολούθηση της δράσης, γεγονός που δεν διευκολύνει και την μέτρηση του αντικτύπου ιδίως για τους φορείς που συστάθηκαν⁸⁸.

⁸⁶ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023

⁸⁷ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁸⁸ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023

- Συχνές αλλαγές στο προσωπικό που προέκυψαν λόγω χαμηλών μισθών, αδυναμία εύρεσης έμπειρων στελεχών στην Περιφέρεια δημιούργησαν σειρά τροποποιήσεων στα Τεχνικά Δελτία των Πράξεων⁸⁹. Η σημασία των στελεχών με πολύ καλή γνώση του πεδίου και εμπειρία στον τομέα δεν μπορεί να υποτιμηθεί⁹⁰. Η αρχική εκπαίδευση (δύο ημερών) που έλαβαν τα στελέχη των ΚΣ δεν ήταν αρκετή για να καλυφθεί το μεγάλο εύρος των θεμάτων που απασχολούσαν τους ωφελούμενους των ΚΣ. Ήταν απαραίτητη η ανοικτή επικοινωνία με το Μητρώο της Δ/σης Κ.Α.Λ.Ο. ώστε να δίδονταν απαντήσεις στις ερωτήσεις που λάμβαναν⁹¹.
- Ο 'περιορισμός' ως προς τη σύναψη συμπράξεων περιόρισε τη δυναμική αποτελεσματικότητα των ΚΣ, τα οποία έπρεπε να βασιστούν αποκλειστικά στις ικανότητες των μεμονωμένων φορέων για να προσφέρουν όλες τις προβλεπόμενες υπηρεσίες τους. Παρατηρήθηκαν διαφορές στην ποιότητα των υπηρεσιών που παρείχαν και των δράσεων που εκτέλεσαν τα ΚΣ ανάλογα με τις δυνατότητες του φορέα που είχε αναλάβει το εκάστοτε Κέντρο (φορείς με διαφορετική επιχειρησιακή επάρκεια)⁹².
- Η έλλειψη δυνατότητας να διαμορφώνονται οι δραστηριότητες των ΚΣ στα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες κάθε γεωγραφικής περιοχής, όπως και η χρονικοί περιορισμοί στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων δημοσιότητας (κατά τους πρώτους μήνες της σύμβασης), περιόρισαν την αποτελεσματικότητα των ΚΣ⁹³.
- Τα εργαλεία που δόθηκαν (π.χ. οι φόρμες για το business plan και το marketing plan) δεν ήταν ιδιαίτερα χρήσιμα, κυρίως επειδή τα ΚΣ δεν είχαν την ευελιξία να τα προσαρμόσουν στις ανάγκες των ωφελούμενων⁹⁴.
- Η έλλειψη ευελιξίας στην προσαρμογή των δράσεων κατά την περίοδο της πανδημίας, ιδίως των δράσεων επικοινωνίας και ενημέρωσης, περιόρισε το ουσιαστικό έργο των Κέντρων Στήριξης το οποίο κινήθηκε σε ορισμένες περιπτώσεις στα τυπικά όρια. Από την άλλη, η πανδημία οδήγησε τους φορείς των ΚΣ να ψηφιοποιήσουν τις εργασίες τους ώστε να μην σταματήσει το πρόγραμμα και διακοπεί η παροχή των υπηρεσιών τους προς το πεδίο⁹⁵.
- Η απαίτηση να γίνουν ημερίδες κατά τους πρώτους μήνες λειτουργίας των ΚΣ μείωσαν ταυτόχρονα την αποτελεσματικότητα των δράσεων δημοσιότητας, καθώς τα ΚΣ το ίδιο διάστημα είχαν σαν προτεραιότητα την έναρξη και παγίωση της λειτουργίας τους. Οι δράσεις δημοσιότητας έχουν αποτέλεσμα σε βάθος χρόνου, και οι ημερίδες θα είχαν μεγαλύτερη προσέλευση εάν είχαν γίνει σε δεύτερο στάδιο, αφού είχε γνωρίσει το πεδίο τα ΚΣ⁹⁶. Σημειώνεται ότι αρχικά προβλεπόταν παράλληλο πρόγραμμα χρηματοδότησης φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και δημοσιότητας της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας/των ΚΣ. Αυτά δεν υλοποιήθηκαν και τα ΚΣ έπρεπε με τους ίδιους πόρους να αναλάβουν μεγαλύτερο έργο δημοσιότητας της Κ.Α.Λ.Ο.⁹⁷
- Η ελλιπής υλοποίηση των υπολοίπων δράσεων της παρέμβασης π.χ. προγράμματα χρηματοδότησης και δημοσιότητας για την κοινωνική οικονομία, επηρέασε την αποτελεσματικότητα της δράσης των ΚΣ⁹⁸.
- Καθώς το πεδίο (υφιστάμενοι και νέοι φορείς Κ.Α.Λ.Ο.) συνεχίζει να έχει ανάγκες όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, την ενημέρωση, τη δικτύωση σε εθνικό αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο, και

⁸⁹ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁹⁰ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023

⁹¹ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁹² Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Έρευνα με ερωτηματολόγιο στα Κέντρα Στήριξης 25/4/2023-18/5/2023

⁹³ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁹⁴ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023

⁹⁵ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁹⁶ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023

⁹⁷ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

⁹⁸ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

την ανάπτυξη ικανοτήτων, η αποτελεσματικότητα των ΚΣ ως προς την αντιμετώπιση αυτών των θεμάτων δεν αποδεικνύεται⁹⁹.

- Οι δέσμες των υπηρεσιών των ΚΣ που προέβλεπε η πρόσκληση δεν κάλυπταν επαρκώς τις ανάγκες του πεδίου. Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. δεν έκαναν χρήση των Κέντρων είτε διότι δεν χρειάζονταν τις προσφερόμενες υπηρεσίες είτε διότι τα Κέντρα δεν προσέφεραν τις υπηρεσίες που είχαν ανάγκη. Το γεγονός ότι η παροχή υποστήριξης σε υφιστάμενους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ενέπιπτε στους κανονισμούς de minimis έδρασε ανασταλτικά, παρά τις ανάγκες των υφιστάμενων φορέων για υποστήριξη¹⁰⁰.
- Η αστοχία στο συντονισμό της ίδρυσης Κέντρων, στο σύνολο της επικράτειας, με το 'άνοιγμα' χρηματοδοτήσεων στις Περιφέρειες, οδήγησε σε ένα ιδιαίτερο χάρτη: χρηματοδοτήθηκαν και λειτούργησαν Κέντρα σε Περιφέρειες που δεν εξέδωσαν προσκλήσεις για χρηματοδοτήσεις και αντίστροφα (μόνο 4 Περιφέρειες εξέδωσαν προσκλήσεις προς φορείς Κ.Α.Λ.Ο.). Το γεγονός αυτό περιόρισε σημαντικά την αποτελεσματικότητα των Κέντρων Στήριξης¹⁰¹.
- Τέλος, οι αστοχίες στον σχεδιασμό οδήγησαν σε αδυναμίες κάποιων ΚΣ να ανταπεξέλθουν 'οριακά' στις απαιτήσεις της σύμβασής τους. Δεν είχαν όλα τα ΚΣ τα ίδια ποιοτικά αποτελέσματα, και κατά συνέπεια η χρηματοδότησή τους δεν μπορεί να θεωρηθεί πλήρως αποτελεσματική¹⁰².

Παράλληλα, σημειώνεται ότι σύμφωνα με τα Κέντρα Στήριξης:

- Τα Κέντρα εκτέλεσαν το έργο τους και επιτεύχθηκαν οι στόχοι τους, όπως φαίνεται από το γεγονός ότι εγκρίθηκαν τα αποτελέσματά τους, οι Πράξεις ελέγχθηκαν λεπτομερώς και η πληρωμή των χρηματοδοτήσεών τους. Νέοι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. ιδρύθηκαν σε περιορισμένο βαθμό. Αυξήθηκε η ορατότητα της Κ.Α.Λ.Ο., ο τομέας γνωστοποιήθηκε και διαδόθηκε η κοινωνική οικονομία. Σημειώθηκε ιδιαίτερο ενδιαφέρον των φοιτητών για την κοινωνική οικονομία¹⁰³.
- Τα Κέντρα άτυπα εκτέλεσαν μεγαλύτερο έργο από αυτό που προδιαγραφόταν στην πρόσκληση¹⁰⁴. Προσέφεραν ανεπίσημα ουσιαστική υποστήριξη σε πολλούς φορείς (συχνά εκτός της γεωγραφικής τους εμβέλειας), υποστήριξη που δεν διατυπώνεται στις εκθέσεις τους διότι δεν ήταν επιλέξιμη δαπάνη της σύμβασης. Σε πολλές περιπτώσεις, σε ατομικό επίπεδο αφιερώθηκε προσωπικός χρόνος, ειδικά κατά τις αντίξοες συνθήκες της πανδημίας, ώστε να υποστηριχθούν οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. Τα αριθμητικά αποτελέσματα των ΚΣ (πχ αριθμός ωφελούμενων) δεν αντικατοπτρίζουν το μέγεθος της ζήτησης για τις υπηρεσίες των Κέντρων, αλλά το μέγιστο των ικανοτήτων του προσωπικού των ΚΣ να ανταποκριθούν στη ζήτηση¹⁰⁵.
- Οι δραστηριότητες και ο ζήλος των ΚΣ άλλαξαν την εικόνα που είχαν οι συνεργαζόμενες Διευθύνσεις του δημοσίου για τους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. Η ανθεκτικότητα (resilience) του τομέα Κ.Α.Λ.Ο. αναδείχθηκε περεταίρω κατά την διάρκεια της πανδημίας, όταν τα ΚΣ κατέγραφαν συνεχιζόμενο ενδιαφέρον και κινητικότητα στον τομέα¹⁰⁶.
- Ενεργοποιήθηκε η δικτύωση μεταξύ φορέων στο οικοσύστημα της κοινωνικής οικονομίας, δικτυώθηκαν τα ίδια τα Κέντρα μεταξύ τους, λειτουργώντας πολύ συνεργατικά. Αυτή η άτυπη δικτύωση ήταν κρίσιμος

⁹⁹ Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο., 25/4/2023-18/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹⁰⁰ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Έρευνα με ερωτηματολόγιο στα Κέντρα Στήριξης 25/4/2023-18/5/2023

¹⁰¹ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹⁰² Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Έρευνα με ερωτηματολόγιο στα Κέντρα Στήριξης 25/4/2023-18/5/2023

¹⁰³ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, Έρευνα με ερωτηματολόγιο στα Κέντρα Στήριξης 25/4/2023-18/5/2023

¹⁰⁴ Βλ. Ομαδική έκθεση «20 μήνες Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Λ.Ο. Έκθεση Αποτελεσμάτων 2019 & 2020» που εκδόθηκε με πρωτοβουλία των ΚΣ

¹⁰⁵ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹⁰⁶ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

παράγοντας στη ίδρυση και λειτουργία των ΚΣ¹⁰⁷. Τα Κέντρα σημειώνουν ότι από τη συνεργασία αυτή 'ενεργοποιήθηκε' και η ίδρυση των Ενώσεων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.¹⁰⁸

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι θετικές δηλώσεις των Κέντρων δεν μπορούν να επαληθευτούν πλήρως καθώς δεν καταγράφονται οι σχετικές απόψεις των ωφελούμενων των Κέντρων (δεν υπήρξε ευρεία συμμετοχή των ωφελούμενων στην ποιοτική έρευνα-βασικός περιορισμός).

Αποδοτικότητα

Αναφέρθηκε ήδη ότι, **οι πράξεις της Συστημικής Παρέμβασης** δεν μπορούν να θεωρηθούν ιδιαίτερα αποδοτικές, ιδίως λόγω των σημαντικών καθυστερήσεων στην ενεργοποίησή τους,

Σχετικά με τα Κέντρα Στήριξης, στελέχη που ενεπλάκησαν στη διαχείριση των εν λόγω πράξεων, διαπίστωσαν ότι όλοι οι φορείς δεν ήταν οι κατάλληλοι για να αναλάβουν τον ρόλο ενός Κέντρου Στήριξης, και μάλιστα ορισμένοι δραστηριοποιήθηκαν αποκλειστικά για τις εν λόγω πράξεις. Αυτό δημιούργησε ζητήματα, καθώς τα Κέντρα λειτουργούσαν σε δυο ταχύτητες και οι υπηρεσίες δεν παρασχέθηκαν με τους ίδιους όρους ποιότητας σε καθολικό επίπεδο¹⁰⁹. Η **αποδοτικότητα των Κέντρων Στήριξης** σχετίζεται επίσης με τα εξής:

- Ο προϋπολογισμός των Κέντρων ήταν δεδομένος και η υλοποίηση έγινε ακριβώς εντός αυτών των ορίων. Υπό το πρίσμα αυτό, η αποδοτικότητα των Πράξεων υπήρξε ικανοποιητική. Εντούτοις, αν συνυπολογιστεί το διαχειριστικό κόστος και από τις δύο πλευρές (ΕΔ ΑΠΚΟ και Κέντρα), είτε με συνεχείς τροποποιήσεις, είτε στη βάση ελέγχων και ζητημάτων που αφορούσαν στην καθημερινή λειτουργία των Κέντρων, η αποδοτικότητα είναι μειωμένη¹¹⁰.
- Σύμφωνα με τα Κέντρα Στήριξης, ο διατιθέμενος προϋπολογισμός για 30 μήνες λειτουργίας, υπήρξε χαμηλός και περιοριστικός. Το επιλέξιμο μισθολογικό κόστος ήταν ιδιαίτερα χαμηλό, γεγονός που οδήγησε σε συχνές αλλαγές προσωπικού¹¹¹ και ασυνέχεια στην παροχή υπηρεσιών με όρους αποδοτικότητας. Οι συχνές τροποποιήσεις των πράξεων επιδείνωναν την αποδοτικότητά τους.
- Ορισμένοι όροι λειτουργίας των ΚΣ ήταν επίσης περιοριστικοί και επηρέασαν τον βαθμό αποδοτικότητας των Κέντρων, π.χ. δεν ήταν επιλέξιμες δαπάνες οι αμοιβές των ομιλητών στις ημερίδες, ούτε το κόστος ενός τηλεοπτικού ή ραδιοφωνικού σποτ, ή η αμοιβή προσωπικού για καμπάνια στα κοινωνικά δίκτυα¹¹².
- Το μεγάλο διαχειριστικό βάρος που έπρεπε να αντιμετωπίσουν τα ΚΣ απορρόφησε πόρους που θα μπορούσαν να είχαν αξιοποιηθεί για την διεύρυνση του έργου τους¹¹³.
- Είναι σημαντικό ότι οι φορείς των ΚΣ περάσαν στην ψηφιοποίηση των εργασιών τους λόγω κορονοϊού ώστε να μην σταματήσει το πρόγραμμα και διακοπεί η παροχή των υπηρεσιών τους. Η χρήση διαδικτυακών εργαλείων υποστήριξε τη λειτουργία τους θετικά¹¹⁴.
- Η προστιθέμενη αξία των δραστηριοτήτων των ΚΣ διαφαίνεται σε βάθος χρόνου. Παρατηρείται, για παράδειγμα, ότι το κλείσιμο της λειτουργίας σε μια καίρια στιγμή όταν οι νέοι φορείς που ιδρύθηκαν άρχισαν να λαμβάνουν χρηματοδοτήσεις και είχαν ανάγκη για υποστήριξη κατά τη διαχείρισή τους, μείωσε την αποδοτικότητά τους¹¹⁵.

¹⁰⁷ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Έρευνα με ερωτηματολόγιο στα Κέντρα Στήριξης 25/4/2023-18/5/2023

¹⁰⁸ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹⁰⁹ ΣΥΝΝΕΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΕΝΩΣΕΩΝ 15/5/2023

¹¹⁰ ΣΥΝΝΕΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹¹¹ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹¹² ¹¹² Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹¹³ ΣΥΝΝΕΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ 5/4/2023-12/5/2023, Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹¹⁴ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹¹⁵ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

- Τα ΚΣ προσέφεραν πολύ μεγαλύτερο έργο απ' ό τι προβλεπόταν από τη σύμβασή τους¹¹⁶, ορμώμενοι από αίσθημα ευθύνης προς τους φορείς που ζητούσαν υποστήριξη. Π.χ., οι δράσεις δημοσιότητας οδήγησαν στο να εξακολουθεί να υπάρχει έντονο ενδιαφέρον και αναζήτηση για τα ΚΣ πολλούς μήνες μετά την ολοκλήρωση του έργου, καθώς και αιτήματα για υποστήριξη στα συναφή θέματα¹¹⁷. Προωθήθηκε συνεπώς η ενδυνάμωση του πεδίου και η διάδοση της κοινωνικής οικονομίας, ήτοι οι στόχοι των ΚΣ, χωρίς να δαπανηθούν περισσότεροι πόροι. Υπό στο πρίσμα αυτό οι Πράξεις υπήρξαν αποδοτικές, καθώς όπως αναφέρθηκε και στην αρχή, ο προϋπολογισμός των Κέντρων ήταν συγκεκριμένος.

Προστιθέμενη Αξία

Από την ποιοτική έρευνα πεδίου ενδείξεις για την προστιθέμενη αξία προέκυψαν κυρίως όχι για τη Συστημική Παρέμβαση αλλά για τα Κέντρα Στήριξης κυρίως. Ειδικότερα, όπως καταγράφηκε από την Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023, υπήρξαν θετικά **αποτελέσματα των Κέντρων Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο.**

- Δημιουργήθηκαν βιώσιμοι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. με την βοήθεια των ΚΣ, που εξακολουθούν να λειτουργούν
- Τα Κέντρα ενεργοποίησαν τη δικτύωση μεταξύ φορέων στο οικοσύστημα της κοινωνικής οικονομίας
- Δικτυώθηκαν τα ίδια τα Κέντρα μεταξύ τους, λειτουργώντας συνεργατικά. Αυτή η άτυπη δικτύωση ήταν κρίσιμος παράγοντας στην ίδρυση και λειτουργία των ΚΣ, αλλά και στην ενεργοποίηση της ίδρυσης των ενώσεων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Ενδυναμώθηκε η συνεργασία μεταξύ ΚΣ και Μητρώου Κ.ΑΛ.Ο. Ειδικά κατά την περίοδο της πανδημίας, υπήρξε προσωπική προσπάθεια από τις δύο πλευρές να διατηρηθεί η δυναμική και να μην διακοπεί η υποστήριξη προς τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. το οποίο εκτιμήθηκε θετικά.
- Αυξήθηκε η ορατότητα της Κ.ΑΛ.Ο., ο τομέας γνωστοποιήθηκε και διαδόθηκε η κοινωνική οικονομία τοπικά όπου λειτούργησε Κέντρο Στήριξης. Σημειώθηκε ιδιαίτερο ενδιαφέρον των φοιτητών για την κοινωνική οικονομία.
- Αναλήφθηκε από τα Κέντρα πρωτοβουλία για τη διοργάνωση φεστιβάλ Κ.ΑΛ.Ο.
- Κρίνεται σημαντικό ότι τα ΚΣ συνέβαλαν στη βελτίωση της εικόνας των φορέων και απέδειξαν τι μπορούν να κάνουν οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: απόδειξη ανθεκτικότητας (proof of resilience).
- Μερίδα των ΚΣ συνεχίζουν να δίνουν συμβουλές και υποστήριξη στο πεδίο, ορμώμενοι από μια ισχυρή αίσθηση ευθύνης απέναντι στο πεδίο και σε τοπικό επίπεδο.

Σύμφωνα με όλους τους εμπλεκόμενους στην έρευνα, ο ρόλος των ΚΣ στον εντοπισμό ομάδων που ήθελαν πραγματικά να ασχοληθούν με την κοινωνική οικονομία και μπορούσαν να ιδρύσουν έναν βιώσιμο φορέα, ήταν σημαντικός. Η Πράξη μπορεί να θεωρηθεί ως 'πιλοτική' και να συνεχίσει βελτιωμένη στην επόμενη Προγραμματική Περίοδο, διορθώνοντας διαπιστωμένες αστοχίες. Η προσέγγιση από το πεδίο για το πεδίο είναι ευρέως παραδεκτή και πρέπει να αποτελεί τον πυρήνα κάθε νέου σχήματος που θα αποφασιστεί για τη νέα Πρόσκληση.

¹¹⁶ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

¹¹⁷ Ομάδα Εστίασης ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 28/4/2023

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΗΜΙ-ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	<p>Οι πράξεις δεν πήγαν καλά, λόγω</p> <ul style="list-style-type: none"> - κακού σχεδιασμού - έλλειψης ανάλογης κουλτούρας σε όλη την κοινωνία, όπως και εντός της δημόσιας διοίκησης - έλλειψης χρηματοδοτικών εργαλείων <p>Έλλειψη επικοινωνίας/συντονισμού μεταξύ Δ/ση Κ.Α.Λ.Ο. Υπ. Εργασίας (υπεύθυνη για χάραξη πολιτικής) και ΑΠΚΟ (υπεύθυνη για χρηματοδότηση/υλοποίηση πολιτικής). Ενδεχομένως διαφορετικές προτεραιότητες μεταξύ των διευθύνσεων. Μεγάλες καθυστερήσεις και έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ ΕΠΑΝΑΔ και ΑΠΚΟ.</p>	<p>Οι πράξεις δεν πήγαν καλά, λόγω</p> <ul style="list-style-type: none"> - κακού σχεδιασμού - έλλειψης ανάλογης κουλτούρας σε όλη την κοινωνία, όπως και εντός της δημόσιας διοίκησης - έλλειψης χρηματοδοτικών εργαλείων <p>Αλλαγές σε πολιτικές προτεραιότητες. Μη-ευθυγράμμιση μεταξύ των προτεραιοτήτων Υπ. Ανάπτυξης (ΕΠΑΝΑΔ) και Υπ Εργασίας (Δ/ση Κ.Α.Λ.Ο.). Ενδεχομένως οι διοικητικοί υπάλληλοι (γραφειοκρατία) να μην είχαν τις απαραίτητες γνώσεις για να αναγνωρίσουν τη σημασία των παρεμβάσεων και για να υλοποιήσουν τις προβλεπόμενες παρεμβάσεις / έλλειψη γνώσεων για την κοινωνική οικονομία στη δημόσια διοίκηση, οδηγώντας σε αδράνεια.</p> <p>Τεράστιες και ανεξήγητες καθυστερήσεις στην έναρξη και υλοποίηση των πράξεων της Συστημικής:</p> <ul style="list-style-type: none"> - διαφορετικές προτεραιότητες στις διαδοχικές ηγεσίες διευθύνσεων και Υπουργείων - η πανδημία Covid εκ των πραγμάτων άλλαξε άρδην τον όποιο σχεδιασμό και κατανομή κονδυλίων, αφού υπήρξε επιτακτική αλλαγή προτεραιοτήτων στην κυβέρνηση ώστε να αντιμετωπισθεί η υγειονομική κρίση - δαιδαλώδες και χρονοβόρες διαδικασίες στη δημόσια διοίκηση 	<ul style="list-style-type: none"> - Έλλειψη ανάλογης κουλτούρας - Λανθασμένη επιλογή τρόπου χρηματοδότησης (το ΕΥΚΕ αποφάνθηκε...) <p>Αρχικά, υπήρχε η εκτίμηση/ πρόβλεψη/ προσμονή ότι θα υπήρχε ελάφρυνση όσον αφορά την απαίτηση για εγγυητικές επιστολές που όμως δεν ευδοκίμησε. Αυτό οφειλόταν στο ότι</p> <ul style="list-style-type: none"> - δεν μπορούν να αλλάξουν οι κανόνες των διαγωνισμών - οι χρηματο-οικονομικοί φορείς δεν μπορούν να αλλάξουν τον τρόπο λειτουργίας τους - το κλίμα της εποχής (οικονομική κρίση, capital controls) δεν επέτρεπε εκ των πραγμάτων ευελιξία και χαλαρότητα στην παροχή δανείων σε οποιονδήποτε τομέα, πόσο μάλλον στον σχετικά άγνωστο τομέα της Κ.Α.Λ.Ο. όπου οι φορείς δεν εκπληρούν τα ‘παραδοσιακά’ κριτήρια οικονομικής ευρωστίας. <p>Όχι σωστός σχεδιασμός: τα κριτήρια για να γίνει ένας φορέας ΚΣ ήταν δύσκολα/μη ρεαλιστικά. Ο τρόπος χρηματοδότησης (κρατική ενίσχυση) δεν ήταν ο βέλτιστος για αυτή την πρωτοβουλία. Δεν λήφθηκε υπόψιν ότι οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. δεν έχουν το capacity να υλοποιήσουν αυτό το έργο.</p> <p>Κατά την υλοποίηση δεν υπήρχαν σωστοί δείκτες για την παρακολούθηση της δράσης.</p> <p>Όμως, ήταν πολύ χρήσιμη δομή. Το έργο έκλεισε ομαλά.</p> <p>Υπερβολικός ζήλος κατά την παρακολούθηση/monitoring της υλοποίησης των ΚΣ. Αυτό οφειλόταν σε</p>

ΗΜΙ-ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
		<ul style="list-style-type: none"> - χαμηλό ενδιαφέρον για τον χώρο της κοινωνικής οικονομίας <p>Το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. έχει αδυναμίες, κυρίως επειδή δεν έχει αναπτυχθεί ακόμα. Π.χ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - κατακερματισμός, έλλειψη δυναμικών και αντιπροσωπευτικών ενώσεων - περιπτώσεις μη-αυθεντικών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που δημιουργούν δυσπιστία για όλο τον τομέα - ένα θεσμικό περιβάλλον που οδηγεί σε δυσκολίες όσον αφορά τη λειτουργία φορέων Κ.ΑΛ.Ο. αλλά και τις σχέσεις Κ.ΑΛ.Ο.-δημοσίου - γενικότερη έλλειψη κουλτούρας και γνώσεων για τις ανάγκες, τις ιδιαιτερότητες και τα οφέλη της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας. 	<ul style="list-style-type: none"> - έλλειψη γνώσης/εμπειρίας των δημόσιων υπαλλήλων σχετικά με την παρακολούθηση παρόμοιων πράξεων (ήταν το πρώτο μεγάλο έργο που έκανε η ΕΣΠΑ ΑΠΚΟ με κρατική ενίσχυση) - δυσπιστία ως προς την αξιοπιστία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. / Κέντρων Στήριξης
ΕΝΩΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο.	<p>Οι Ενώσεις θα μπορούσαν και θέλουν να έχουν μεγαλύτερο ρόλο στις δράσεις ανάπτυξης της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, από τον συν-σχεδιασμό ως την υλοποίησή τους.</p> <p>Τα ΚΣ είναι πολύ χρήσιμα και θα φέρουν οφέλη στο πεδίο, όμως πρέπει οπωσδήποτε να εμπλακούν οι Ενώσεις σαν κρίσιμος διαμεσολαβητής του οικοσυστήματος, με γνώσεις των θεμάτων Κ.ΑΛ.Ο. και εμπειρία στη παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών.</p> <p>Οι Ενώσεις αναζητούν λύσεις και ως προς την εφαρμογή των προβλεπόμενων δράσεων</p>	<p>Διαπιστώνεται ότι δεν υλοποιήθηκαν οι δράσεις της Συστημικής.</p> <p>Θα ήθελαν να είχαν γίνει περισσότερα,, π.χ. σχετικά με τις κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις.</p> <p>Οι Περιφερειακοί Μηχανισμοί θα έπρεπε να διοργανωθούν σε συνεργασία με τις Ενώσεις. Οι φορείς είχαν δείξει ενδιαφέρον να εμπλακούν με τους περιφερειακούς μηχανισμούς, που όμως δεν ευδοκίμησαν. Δεν υπήρχε ενδιαφέρον από τις αρχές να συζητήσουν τον σχεδιασμό των μηχανισμών με το πεδίο.</p> <p>Συζητήθηκαν οι προϋπολογισμοί για την κοινωνική οικονομία των ΠΕΠ και των Περιφερειακών Μηχανισμών. Να σημειωθεί ότι τα χρήματα που προορίζονται για την κοινωνική οικονομία δεν πρέπει να</p>	<p>Τα ΚΣ ήταν πολύ καλή ιδέα, αλλά σχεδιάστηκε λανθασμένα. Εντοπίζονται προβλήματα όσον αφορά τα Κέντρα Στήριξης:</p> <ul style="list-style-type: none"> - τα κριτήρια συμμετοχής στην πρόσκληση ήταν άστοχα για το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο., πχ ο τρόπος απόδειξης της εμπειρίας/ γνώσης των φορέων ήταν πολύ περιοριστικός και μη ρεαλιστικός για το πεδίο, η επιλογή συγκεκριμένων ΚΑΔ ήταν περιοριστική, αγνοήθηκε η διάρκεια λειτουργίας των φορέων, τα κριτήρια κύκλου εργασιών (τζίρου) ήταν ανέφικτα για το πεδίο, κ.α. - οι Ενώσεις δέχτηκαν παράπονα για κάποια ΚΣ, πχ ότι δεν υπήρχε σωστή πληροφόρηση, ότι διέφεραν οι πληροφορίες που έδιναν τα ΚΣ από αυτές που έδινε η Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο., ότι δεν υπήρχε κατανόηση της κοινωνικής οικονομίας - σε κάποια ΚΣ τα στελέχη δεν είχαν καλή γνώση του τομέα της κοινωνικής οικονομίας. Η Κ.ΑΛ.Ο. απαιτεί γνώσεις κοινωνικής οικονομίας, κοινωνικής επιχειρηματικότητας, και κοινωνικής

ΗΜΙ-ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
	<p>σε Περιφερειακό επίπεδο (μέσω ΠΕΠ ή/και μέσω περιφερειακών μηχανισμών).</p>	<p>χρησιμοποιούνται για την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων: η κοινωνική οικονομία είναι άλλος τομέας, δημιουργεί θέσεις εργασίας, δεν είναι 'κοινωνικό πρόβλημα'.</p> <p>Σε κάποιες Περιφέρειες όπου υπήρχε χρηματοδότηση μέσω ΠΕΠ,</p> <ul style="list-style-type: none"> - τα ΚΣ ως η μόνη οργανωμένη οντότητα ανέλαβε άτυπο ρόλο αντιπροσώπου του πεδίου, διαμεσολαβώντας μεταξύ Περιφερειακών αρχών και πεδίου - οι Ενώσεις ζήτησαν αλλαγή των όρων των προσκλήσεων ώστε να συμμετέχουν και οι φορείς Κ.Α.Ο. σε αυτές - σε κάποιες Περιφέρειες δεν υπήρχε καμία συνεννόηση ή συνεργασία μεταξύ Ένωσης και περιφερειακών αρχών. 	<p>αλληλεγγύης, κάτι που δεν διασφαλίστηκε από τα κριτήρια επιλογής των Κέντρων Στήριξης</p> <ul style="list-style-type: none"> - τα εργαλεία που δόθηκαν για τη δημιουργία business plan και marketing plan δεν ήταν πολύ χρήσιμα ή ευέλικτα - κάποια ΚΣ βοήθησαν στην ίδρυση φορέων, όμως αυτά δεν ήταν όλα βιώσιμα και έχουν ήδη σταματήσει να λειτουργούν. Οι Ενώσεις επίσης βοηθούν στην ίδρυση φορέων χωρίς αντίτιμο. - οι όροι λειτουργίας των ΚΣ δεν ήταν οι βέλτιστοι, π.χ. δεν ήταν επιλέξιμες δαπάνες οι αμοιβές των ομιλητών στις ημερίδες, ούτε το κόστος ενός τηλεοπτικού ή ραδιοφωνικού σποτ, ή η αμοιβή προσωπικού για την εκτέλεση καμπάνιας στα κοινωνικά δίκτυα. <p>Παρατηρείται ότι κάποια ΚΣ λειτούργησαν καλύτερα και είχαν καλύτερα αποτελέσματα απ' ό,τι άλλα. Κάποια ΚΣ έκαναν πολύ καλή δουλειά, ειδικά σε περιπτώσεις όπου οι φορείς είχαν ήδη εμπειρία στην παροχή υποστηρικτικής βοήθειας στο πεδίο. Ο ρόλος των ΚΣ στον εντοπισμό ομάδων που ήθελαν πραγματικά να ασχοληθούν με την κοινωνική οικονομία κα μπορούσαν να ιδρύσουν έναν βιώσιμο φορέα, ήταν σημαντικός – και χρειάζονται στελέχη με πολύ καλή γνώση του τομέα να αναλάβουν αυτόν τον ρόλο.</p> <p>Σημειώνεται ότι υπάρχει ανάγκη υποστήριξης υφιστάμενων φορέων στο πεδίο.</p> <p>Τονίζεται ότι πρωτοβουλίες υποστήριξης και ανάπτυξης της Κ.Α.Ο. μπορούν να διαμορφωθούν μόνο 'bottom-up', από φορείς του πεδίου για το πεδίο.</p> <p>Το γεγονός ότι ιδρύθηκαν μόνο 11 ΚΣ δεν ήταν τόσο αδυναμία του οικοσυστήματος, όσο αστοχία του αρχικού, πολύ φιλόδοξου σχεδιασμού να ιδρυθούν 89 Κέντρα.</p> <p>Οι Ενώσεις πρέπει να λειτουργούν τα ΚΣ,</p> <ul style="list-style-type: none"> - όπως εξ' άλλου προβλέπεται από το νόμο

ΗΜΙ-ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
			<ul style="list-style-type: none"> - Πρέπει να υπάρχει συν-σχεδιασμός των ΚΣ, καθώς οι Ενώσεις έχουν μια πολύ καλή κατανόηση των προβλημάτων και των αναγκών του πεδίου σε κάθε περιοχή. - Οι Ενώσεις μπορούν να εγγυηθούν την μονιμότητα των ΚΣ και τη λειτουργία τους αφού τελειώσει το εκάστοτε πρόγραμμα χρηματοδότησης. Οι Ενώσεις εξ' άλλου δεν λαμβάνουν καμία χρηματοδότηση ή άλλη βοήθεια από το κράτος. - Οι Ενώσεις έχουν μεγαλύτερη εμπέλεια και δραστηριοποιούνται σε μεγαλύτερες γεωγραφικές περιοχές. Η χρήση διαδικτυακών εργαλείων υποστηρίζει αυτή την εμπέλεια. <p>Ο ρόλος της ΠΑ.Σ.Ε. Κ.Α.Λ.Ο. είναι επίσης σημαντικός.</p> <p>Το πεδίο είναι ομολογουμένως ακόμα σχετικά ανώριμο, χρειάζεται εκπαίδευση και υποστήριξη σε διαχειριστικά/διοικητικά θέματα, στον ρόλο των συλλογικών οργάνων, στη δημιουργία βιώσιμων ομάδων, κλπ.</p> <p>Θα μπορούσαν να γίνουν συμπράξεις πχ. μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και Ενώσεων. Οι συμπράξεις θα είχαν ρόλο στη διάδοση πληροφορίας, καλών πρακτικών, κλπ.</p> <p>Δεν υπάρχει συμφωνία σχετικά με τη συμμετοχή των ΟΤΑ, σαν όργανα του κράτους, σε συμπράξεις. Σημειώνεται ότι οι ΟΤΑ θα έπρεπε να υποστηρίζουν την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας π.χ. μέσω δράσεων δημοσιότητας, ενώ παρατηρείται άγνοια των τοπικών αρχών για την Κ.Α.Λ.Ο. Υπάρχουν αλλαγές στους ΟΤΑ κάθε 4 χρόνια, δηλαδή δεν εξασφαλίζεται μακροπρόθεσμη συνέχεια των ενεργειών τους, ενώ παρουσιάζουν προβλήματα σε πολλές περιοχές που απειλούν να μεταφερθούν στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας.</p> <p>Ενδεχόμενη συνεργασία με την ΕΕΤΑΑ θα είχε ενδιαφέρον, αλλά οι Ενώσεις δεν έχουν προσκληθεί να συμμετέχουν στις συζητήσεις που γίνονται μεταξύ Υπουργείου και ΕΕΤΑΑ.</p>

ΗΜΙ-ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
			<p>Σε κάθε περίπτωση, υπάρχει έλλειψη χρηματοδότησης για δραστηριότητες όπως σύνταξη σχεδίων και προτάσεων, προετοιμασία προτύπων, κλπ.</p> <p>Υπάρχει ενδιαφέρον για το ενδεχόμενο να δοθεί τεχνική βοήθεια για ενίσχυση ικανοτήτων (capacity building) των Ενώσεων και της ΠΑ.Σ.Ε Κ.ΑΛ.Ο.</p>
ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ Κ.ΑΛ.Ο.	<p>Υπήρχαν αστοχίες στον σχεδιασμό, που φάνηκαν είτε κατά την περίοδο υποβολής προτάσεων είτε κατά την υλοποίηση των συμβάσεων των Κέντρων Στήριξης (ΚΣ), π.χ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - τα κριτήρια συμμετοχής στην πρόσκληση ήταν πολύ δύσκολα για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και καθώς η πρόσκληση ήταν αποκλειστικά για φορείς Κ.ΑΛ.Ο., υπήρξε χαμηλή ανταπόκριση - ο τρόπος χρηματοδότησης των ΚΣ δεν ήταν ο καταλληλότερος. Οδήγησε και σε μεγάλο διαχειριστικό φόρτος για τους φορείς των ΚΣ - δεν προβλεπόταν η διαμόρφωση των δραστηριοτήτων των ΚΣ στα χαρακτηριστικά/ τις ανάγκες κάθε γεωγραφικής περιοχής - η αρχική πρόβλεψη για παράλληλα προγράμματα χρηματοδότησης και δημοσιότητας για την κοινωνική οικονομία θα είχε υποστηρίξει ουσιαστικά το έργο των ΚΣ, όμως δεν υλοποιήθηκαν 		<p>ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ: Υπήρχαν αστοχίες στον σχεδιασμό, που φάνηκαν είτε κατά την περίοδο υποβολής προτάσεων είτε κατά την υλοποίηση των συμβάσεων των Κέντρων Στήριξης.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τα κριτήρια για τη συμμετοχή στην πρόσκληση ήταν πολύ δύσκολα για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. <ul style="list-style-type: none"> o Ικανότητα χρηματοδότησης δράσεων, ρευστότητα: ένα βασικό πρόβλημα που δεν μπορούσε να ξεπεραστεί. Δεν ήταν κατανοητό γιατί επιλέχθηκε η επιχορήγηση (de minimis) για τη χρηματοδότηση των ΚΣ. Το Ταμείο Παρακαταθηκών δεν έκδιδε εγγυητικές επιστολές, και οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. δεν είχαν τη δυνατότητα να προ-πληρώσουν τα έξοδα του ΚΣ. Το κριτήριο του κύκλου εργασιών ήταν επίσης υψηλό, για το πεδίο. Σαν αποτέλεσμα, πολλοί φορείς αποκλείστηκαν. o Δύο στελέχη με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά: το προφίλ των στελεχών ήταν πολύ συγκεκριμένο και απαιτητικό για το πεδίο. Πολλοί φορείς δεν είχαν στο δυναμικό τους ανάλογα στελέχη που θα μπορούσαν να εργαστούν στο ΚΣ. Σε άλλες περιπτώσεις τα στελέχη των φορέων είχαν την απαραίτητη εμπειρία αλλά όχι τα τυπικά προσόντα, και αποκλείονταν καθώς δεν υπήρχε τρόπος απόδειξης της εμπειρίας τους. Ο προϋπολογισμός δεν ήταν αρκετός ώστε οι φορείς να προσλάβουν τέτοιου τύπου στελέχη από την αγορά. o Η απαίτηση για χωριστή έδρα δεν ήταν εφικτή για πολλούς φορείς. - Υπήρχαν γενικά έξοδα/τρέχοντα έξοδα (overheads) που δεν προβλέφθηκαν στον προϋπολογισμό, πχ εποπτεία των στελεχών, του

ΗΜΙ-ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
	<p>Η προσέγγιση των ΚΣ να είναι 'από το πεδίο για το πεδίο' ήταν μεγάλη καινοτομία και σωστή. Είναι απαραίτητο να εμπλέκονται φορείς Κ.ΑΛ.Ο. (και Ενώσεις Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.) στην παροχή υποστήριξης στα μέλη του οικοσυστήματος – όπως και στον συν-σχεδιασμό δράσεων όπως τα ΚΣ.</p> <p>Κατά την λειτουργία των ΚΣ διαπιστώθηκε ότι</p> <ul style="list-style-type: none"> - τα ΚΣ προσέφεραν πολύ μεγαλύτερο έργο απ' ό,τι προβλεπόταν από τη σύμβασή τους. Η ζήτηση από το πεδίο ήταν και εξακολουθεί να είναι σημαντική και η ανταπόκριση των Κέντρων ήταν η καλύτερη που θα μπορούσε, δεδομένων των περιορισμών (της σύμβασης, αλλά και της πανδημίας COVID-19). - τα ΚΣ ενθάρρυναν τη δικτύωση μεταξύ των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., και σε κάποιες περιπτώσεις οδήγησαν στη ίδρυση Ενώσεων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - έκαναν ευρέως γνωστή την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, ενώ παράλληλα - απέδειξαν την ανθεκτικότητα και αποτελεσματικότητα των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε αντίξοες συνθήκες (π.χ. πανδημία κορονοϊού). <p>Διαπιστώνεται ότι εξακολουθεί να υπάρχει ζήτηση από το πεδίο για υποστήριξη/συμβουλευτική βοήθεια.</p>		<p>γραφείου, κλπ. Αυτά τα έξοδα που δεν μπορούσαν να υποβληθούν ως έξοδα του ΚΣ ήταν δυσβάστακτα για μικρούς φορείς.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Χρονικοί περιορισμοί στις δραστηριότητες, πχ οι προβλεπόμενες δράσεις δημοσιότητας έπρεπε να γίνουν εντός των πρώτων μηνών λειτουργίας του ΚΣ. Τα ΚΣ χρειάζονταν ένα αρχικό στάδιο προσαρμογής και έναρξης λειτουργίας ώστε να τους γνωρίσει το πεδίο, οδηγώντας σε δεύτερο στάδιο σε πολύ μεγαλύτερο ενδιαφέρον και μεγαλύτερη προσέλευση στις δράσεις δημοσιότητας για την Κ.ΑΛ.Ο. Αυτό διαφαίνεται και από το γεγονός ότι η δημοσιότητα των ΚΣ ήταν αυξημένη όταν ο έργο τελείωνε, δηλαδή, αρκετούς μήνες μετά την ίδρυσή τους. - Άγνοια της ιδέας της 'κοινωνικής οικονομίας': οι Κοιν.Σ.Επ. χρειάζονται βοήθεια σε θέματα άλλα από αυτά στα οποία χρειάζονται βοήθεια οι ιδιωτικές επιχειρήσεις. Χαρακτηριστικά, οι δυνητικοί κοινωνικοί επιχειρηματίες έχουν επίγνωση της κοινωνικής οικονομίας και χρειάζονται πρωτίστως υποστήριξη σε θέματα επιχειρηματικότητας, δευτερευόντως σε θέματα δημιουργίας κοινωνικού αντικτύπου. - Τα ΚΣ χρειάζονταν μεγαλύτερη ελευθερία στον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων τους, λαμβάνοντας υπ'όψιν τις ανάγκες, τους περιορισμούς, και τη δυναμική της γεωγραφικής τους περιοχής. <p>Προσοχή: τα κριτήρια ήταν σωστά για φορείς άλλου τύπου (πχ ιδιωτικού τομέα, συμβουλευτικές εταιρείες, κλπ). Ήταν όμως λάθος να μεταφερθούν στον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. χωρίς επεξεργασία. Επιπλέον, ο περιορισμός της πρόσκλησης μόνο σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο. είχε το αποτέλεσμα να είναι ελάχιστοι οι φορείς που πληρούσαν αυτά τα κριτήρια. Αυτό οδήγησε στην πολύ μικρή ανταπόκριση στην πρόσκληση.</p> <p>Ενδεχομένως έπρεπε να εξετασθεί η δυνατότητα συμπράξεων: διάφοροι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν επιμέρους γνώσεις και εμπειρία σε κάποια θέματα που αφορούν τη λειτουργία και το έργο των ΚΣ, όχι σε όλα. Η συνεργασία στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. είναι διαδεδομένη, και οριζόντιες συμπράξεις μεταξύ φορέων ή και με τις Ενώσεις Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. θα είχαν πολύ καλό αποτέλεσμα. Προσοχή: οι συμπράξεις με φορείς άλλου τομέα (π.χ.</p>

ΗΜΙ-ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
			<p>ιδιωτικού τομέα) δεν είναι επιθυμητές, καθώς επιφέρει κινδύνους για τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της Κ.ΑΛ.Ο.</p> <p>Παρά τις αστοχίες στον σχεδιασμό, οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έδειξαν ενδιαφέρον να συμμετέχουν στην πρόσκληση. Για κάποιους φορείς ήταν μια ευκαιρία να εντάξουν προσωπικό στη μισθοδοσία του ΚΣ σαν επιλέξιμη δαπάνη. Κάποιοι μεγαλύτεροι φορείς που είχαν διαχειριστική επάρκεια είχαν αντικειμενικά μεγαλύτερη δυνατότητες να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις ενός ΚΣ. Κάποιοι φορείς ήδη είχαν ήδη εμπειρία στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών.</p> <p>Η προσέγγιση των ΚΣ να είναι 'από το πεδίο για το πεδίο' ήταν μεγάλη καινοτομία και σωστή. Όμως έλλειπε η διαβούλευση με το πεδίο, ο συν-σχεδιασμός των ΚΣ, ο εντοπισμός των αναγκών του πεδίου, των πόρων που χρειάζονται οι φορείς για τα ΚΣ, και τι θα μπορούσαν να επιτύχουν με τη χρηματοδότηση που έλαβαν. Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. είναι εξαιρετικά τοποθετημένοι για να δίνουν συμβουλές και γνώσεις σε άλλους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., όπως πολλά ήδη κάνουν, άτυπα.</p> <p>Αρχικά προβλεπόταν παράλληλο πρόγραμμα χρηματοδότησης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και δημοσιότητας της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας/των ΚΣ. Σε αυτό το πλαίσιο ο σχεδιασμός των ΚΣ ήταν σωστός. Όμως, η χρηματοδότηση και η επικοινωνία δεν έγιναν, και τα ΚΣ αναγκάστηκαν με τους ίδιους πόρους να αναλάβουν τα ίδια την δημοσιότητα της Κ.ΑΛ.Ο.</p> <p>Αρχικά προβλεπόταν και η παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών από τα ΚΣ, που τελικά δεν συμπεριλήφθηκε. Στην πράξη πολλά ΚΣ πραγματοποίησαν κάποιου τύπου εκπαίδευσης/ coaching/ mentoring, γιατί ήταν αναγκαίο.</p> <p>Εάν είχε δοθεί μεγαλύτερη χρηματοδότηση, τα ΚΣ θα μπορούσαν να καλύψουν καλύτερα παρόμοιες επιπλέον υπηρεσίες, αλλά και να υποστηρίξουν φορείς σε μεγαλύτερη γεωγραφική εμβέλεια.</p> <p>Ο Νόμος 4430 προβλέπει ότι οι υπηρεσίες των ΚΣ πρέπει να προσφέρονται από τις Ενώσεις. Όταν δημοσιεύθηκε η πρόσκληση των ΚΣ, δεν υπήρχαν οι Ενώσεις Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που υπάρχουν σήμερα.</p>

ΗΜΙ-ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
			<p>Διατυπώθηκε η άποψη ότι κατά τον μελλοντικό σχεδιασμό, θα μπορούσαν οι Ενώσεις να αναλάβουν τον ρόλο των ΚΣ.</p> <p>Αν η χρηματοδότηση δεν είχε την μορφή de minimis, θα ήταν πιο ελαφριά διαδικαστικά, και θα είχαν ενδιαφερθεί περισσότεροι φορείς.</p> <p>Σχετικά με την ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ των ΚΣ, διατυπώθηκαν τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η αρχική εκπαίδευση (δύο ημερών) που έλαβαν τα στελέχη των ΚΣ δεν ήταν σε καμία περίπτωση αρκετή για το μεγάλο εύρος των θεμάτων για τα οποία προσέγγιζαν οι φορείς τα ΚΣ. Η ανοικτή επικοινωνία με το Μητρώο της Δ/σης Κ.Α.Ο. ήταν σημαντική ώστε δίδονται απαντήσεις στις ερωτήσεις που λάμβαναν. Τα ΚΣ ανέπτυξαν διαφορετικές μεθοδολογίες για να ανταποκριθούν στις ανάγκες του πεδίου. - Τα ΚΣ αναλάβανε πολύ περισσότερη δουλειά από ό,τι προέβλεπε η πρόσκληση, άτυπα προσέφεραν ουσιαστική υποστήριξη σε πολλούς φορείς (και εκτός της γεωγραφικής τους εμβέλειας), υποστήριξη που δεν διατυπώνεται στις εκθέσεις τους διότι δεν ήταν επιλέξιμη δαπάνη της σύμβασης. Σε παρά πολλές περιπτώσεις, σε ατομικό επίπεδο αφιερώθηκε προσωπικός χρόνος και μεγάλη προσπάθεια, ειδικά κατά τις αντίξοες συνθήκες του κορονοϊού, ώστε να υποστηριχθούν οι φορείς Κ.Α.Ο. Τα αριθμητικά αποτελέσματα των ΚΣ (π.χ. αριθμός ωφελούμενων) δεν αντικατοπτρίζουν το μέγεθος της ζήτησης, αλλά το μέγιστο των ικανοτήτων του προσωπικού των ΚΣ να ανταποκριθούν στη ζήτηση. <p>Οι αρχικές εργασίες των ΚΣ αποτυπώθηκαν στην ομαδική έκθεση «20 μήνες Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Ο. Έκθεση Αποτελεσμάτων 2019 & 2020» που εκδόθηκε με πρωτοβουλία των Κέντρων.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τα ΚΣ λειτούργησαν ενδιάμεσα μεταξύ του πεδίου και της Δ/σης Κ.Α.Ο., απαντώντας σε πολλές απορίες του πεδίου. - Όλα τα ΚΣ εκτέλεσαν το έργο τους, οι χειριστές του Υπουργείου ενέκριναν όλες τις πληρωμές των Κέντρων. - Υπήρξαν πολλά θετικά και βιώσιμα αποτελέσματα των ΚΣ:

ΗΜΙ-ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
			<ul style="list-style-type: none"> ○ Ενεργοποίησαν τη δικτύωση μεταξύ φορέων στο οικοσύστημα της κοινωνικής οικονομίας ○ Δικτυώθηκαν τα ίδια τα Κέντρα μεταξύ τους, λειτούργησαν πολύ συνεργατικά. Αυτή η άτυπη δικτύωση ήταν κρίσιμος παράγοντας στη ίδρυση και λειτουργία των ΚΣ ○ Προέκυψαν Ενώσεις Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. από τη συνεργασία των ΚΣ, κάτι που δεν θα μπορούσε να γίνει κατ' εντολή ○ Αυξήθηκε η ορατότητα της Κ.ΑΛ.Ο., ο τομέας γνωστοποιήθηκε και διαδόθηκε η κοινωνική οικονομία. Σημειώθηκε ιδιαίτερο ενδιαφέρον των φοιτητών για την κοινωνική οικονομία ○ Υπάρχουν σχέδια για τη διοργάνωση φεστιβάλ Κ.ΑΛ.Ο. ○ Είναι σημαντικό ότι τα ΚΣ άλλαξαν την εικόνα των φορέων και απέδειξαν τι μπορούν να κάνουν: 'proof of resilience' των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ○ Ενδυναμώθηκε η συνεργασία μεταξύ ΚΣ και Μητρώου Κ.ΑΛ.Ο. Ειδικά κατά την περίοδο της πανδημίας, υπήρξε προσωπική προσπάθεια από τις δύο πλευρές να διατηρηθεί η δυναμική και να μην διακοπεί η υποστήριξη προς τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. το οποίο εκτιμήθηκε θετικά ○ Οι φορείς των ΚΣ συνεχίζουν να δίνουν συμβουλές και υποστήριξη, ορμώμενοι από μια ισχυρή αίσθηση ευθύνης ○ Δημιουργήθηκαν βιώσιμοι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. με την βοήθεια των ΚΣ, που εξακολουθούν να λειτουργούν ○ Είναι σημαντικό ότι οι φορείς των ΚΣ περάσανε στην ψηφιοποίηση των εργασιών τους λόγω πανδημίας ώστε να μην σταματήσει το πρόγραμμα και διακοπεί η παροχή των υπηρεσιών τους. Σημειώνεται ότι δεν υπήρχε συνεργασία με την ΑΠΚΟ σε αυτό το θέμα. <p>Κατά την υλοποίηση επιβεβαιώθηκε το πολύ βαρύ διαχειριστικό φορτίο των ΚΣ, που θεωρήθηκε υπερβολικό και πέραν του αναγκαίου. Οι φορείς χωρίς εμπειρία σε παρόμοιες γραφειοκρατικές απαιτήσεις αντιμετώπισαν</p>

ΗΜΙ-ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
			<p>μεγάλο επιπλέον φόρτος εργασίας. Βεβαίως αναγνωρίζεται ότι το σύστημα διαχείρισης αυτού του τύπου χρηματοδοτήσεων πρέπει να ισχύσει σε όλες τις περιπτώσεις.</p> <p>Κατά την πανδημία, εξακολούθησε να υπάρχει ενδιαφέρον από υποψήφιους νέους φορείς. Αναστάθηκαν οικονομικές δραστηριότητες και η ίδρυση νέων επιχειρήσεων, αλλά ο όγκος δουλειάς που είχαν τα ΚΣ αποδεικνύει ότι και σε δύσκολες συνθήκες η κοινωνική οικονομία είναι ανθεκτική (resilient). Εκτιμάται ότι χωρίς την πανδημία θα είχαν ιδρυθεί πολύ περισσότερες Κοιν.Σ.Επ.</p> <p>Διαπιστώθηκε ότι το πρόγραμμα των ΚΣ ολοκληρώθηκε και κλείσανε τα ΚΣ τη στιγμή που το πεδίο τα είχε ανάγκη: Οι νέοι φορείς που ιδρύθηκαν πήραν χρηματοδοτήσεις και χρειάζονταν βοήθεια στη διαχείρισή τους. Οι ενέργειες δημοσιότητας είχαν αποτέλεσμα σε βάθος χρόνου και υπήρχε έντονο ενδιαφέρον για τον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. Το πεδίο εξακολουθεί να έχει προβλήματα και να αναζητεί υποστήριξη στην επίλυσή τους.</p> <p>Λόγω του τύπου χρηματοδότησής τους (επιχορήγηση), τα ΚΣ δεν μπορούν να συνεχίσουν τη λειτουργία τους έχοντας έσοδα από την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε φορείς.</p> <p>Τα «Κέντρα Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο.» ήταν εξαιρετικά επιτυχημένη πολιτική, καλύπτοντας πάγιες ανάγκες του πεδίου, και δεν πρέπει επ' ουδενί να σταματήσουν. Η προσέγγιση 'από το πεδίο για το πεδίο' αποδείχθηκε ότι λειτουργεί, και η λειτουργία ΚΣ από φορείς/ενώσεις Κ.ΑΛ.Ο. είναι απαραίτητη.</p> <p>Ενδεχομένως συμπράξεις με άλλους φορείς να ενδείκνυται σε περιπτώσεις/περιοχές όπου δεν υπάρχουν να αρκετοί φορείς Κ.ΑΛ.Ο. να καλύψουν όλες τις πτυχές των ΚΣ, ή όπου λείπει κάποια εξειδίκευση ανάμεσα στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.</p> <p>Τα ΚΣ πρέπει να έχουν την ελευθερία να χρησιμοποιήσουν διαφορετικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις και εργαλεία κατά τη λειτουργία τους (Action Plans), προσαρμοσμένες στα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες των γεωγραφικών περιοχών τους. Πρέπει να μπορούν να οργανώσουν την διεξαγωγή του έργου τους στον χρόνο που αυτά θεωρούν κατάλληλο.</p>

ΗΜΙ-ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	<p>Τα Κέντρα Στήριξης ανέλαβαν ένα πολύ σημαντικό έργο, προσφέροντας εξειδικευμένες υπηρεσίες ανταποκρινόμενα στις ανάγκες των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.</p> <p>Είναι σημαντικό να υπάρχει εύκολη πρόσβαση στα ΚΣ (από άποψη χρόνου και κόστους) και προτείνεται η ίδρυση Κέντρων σε όλες τις περιοχές. Είναι σημαντικό αυτά να προσφέρουν υπηρεσίες σε όλους τους φορείς του οικοσυστήματος (πέραν του Ν.4430), συμπεριλαμβανομένου και υφιστάμενων φορέων.</p> <p>Οι δράσεις δικτύωσης μεταξύ φορέων είναι μια σημαντική υπηρεσία των Κέντρων.</p>		<p>Τα ΚΣ είναι απαραίτητα στο οικοσύστημα και ιδανικά θα προσέφεραν υπηρεσίες σε όλους τους φορείς/οργανισμούς που εμπίπτουν στην κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, πέραν από αυτούς που ορίζει ο Νόμος 4430 (πχ να χρησιμοποιηθεί σωματεία και άλλες ενώσεις πολιτών, ιδρύματα, συνεταιρισμοί κάθε μορφής, κ.α. σύμφωνα με τον ορισμό του ΔΟΕ (ILO)).</p> <p>Είναι σημαντικό οι φορείς να έχουν εύκολη πρόσβαση στα ΚΣ – όσον αφορά την απόσταση, τον χρόνο και το κόστος της πρόσβασης στα Κέντρα. Γι' αυτό το λόγο είναι σημαντικό να υπάρχουν Κέντρα σε όλες τις περιοχές σε επίπεδο νομού (ίσως και δήμου, στην περιοχή της Αττικής).</p> <p>Είναι απαραίτητο να είναι χρηματοδοτούμενα από το κράτος, τα ΚΣ δεν μπορούν να προφέρουν υπηρεσίες επι πληρωμή. Παράλληλα, αν ληφθεί υπόψη ότι οι φορείς ήδη πληρώνουν λογιστικά γραφεία/συμβούλους για σχετικές υπηρεσίες (πχ λογιστική υποστήριξη, προετοιμασία φακέλων για συμμετοχή σε προγράμματα χρηματοδότησης, διαχείριση έργων), διαφαίνεται ότι θα μπορούσαν να καταβάλουν ένα συμβολικό ποσό σε Κέντρο Στήριξης για αυτές τις υπηρεσίες από στελέχη με γνώση στον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο..</p> <p>Εκτός από την ίδρυση νέων φορέων, υπάρχουν σημαντικές ανάγκες των υφιστάμενων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που μπορούν να καλύψουν τα ΚΣ, ενδυναμώνοντας το οικοσύστημα. Τα Κέντρα δυνητικά μελλοντικά θα μπορούσαν να αναδείξουν και πρωτοβουλίες κοινωνικής καινοτομίας.</p> <p>Οι δράσεις δικτύωσης των ΚΣ είναι πολύ σημαντικές, όπως και ο ρόλος τους στην γνωστοποίηση της κοινωνικής οικονομίας και στην διαμεσολάβηση με τον δημόσιο τομέα.</p>
ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο. (ΑΝΟΙΧΤΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ)	<p>Το θέμα της δυσκολίας της πρόσβασης σε χρηματοδότησης εξακολουθεί να είναι πολύ σημαντικό για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., για το οποίο θα ήθελαν υποστήριξη.</p> <p>Συγκεκριμένα οι Κοιν.Σ.ΕΠ. χρειάζονται μεγαλύτερη υποστήριξη από την πολιτεία.</p>	<p>Το θέμα της χρηματοδότησης είναι πολύ σημαντικό για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. Οι φορείς δηλώνουν ότι δεν έχουν πρόσβαση σε ρεαλιστικά για αυτούς χρηματοδοτικά εργαλεία, επιδοτήσεις ή συγχρηματοδοτήσεις, ότι δεν έχουν έγκαιρη ενημέρωση για συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και την προεργασία συμμετοχής σε αυτά,</p>	<p>Τα ΚΣ είναι γνωστά στο οικοσύστημα, κυρίως μέσω της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και του έντυπου & ηλεκτρονικού τύπου αλλά και των Ενώσεων Φορέων ΚΑΛ.Ο.</p> <p>Όμως, η πλειοψηφία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. δεν απευθύνθηκε σε ΚΣ, γιατί (i) δεν χρειάστηκε τις προσφερόμενες υπηρεσίες, (ii) τα ΚΣ δεν προσέφεραν τις υπηρεσίες που χρειάζονταν, (iii) δεν τους διευκόλυε η πρόσβαση σε</p>

ΗΜΙ-ΔΟΜΗΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

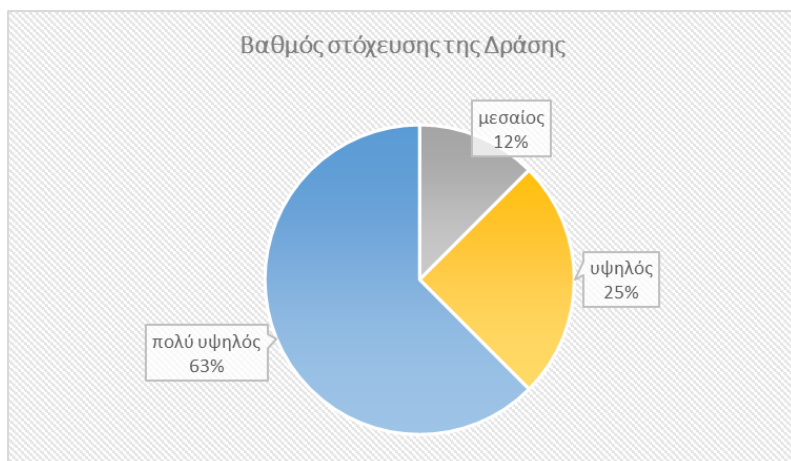
	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
	<p>Ζητήματα ενημέρωσης και δικτύωσης (εθνικά και διεθνώς) είναι πολύ σημαντικά για το οικοσύστημα, όπως και οι συνεργασίες μεταξύ φορέων, ενώσεων, ακόμα και ΟΤΑ.</p> <p>Τα ΚΣ είναι γνωστά στο οικοσύστημα. Παρά το γεγονός ότι δεν έγινε μεγάλη χρήση των υπηρεσιών τους, θεωρείται ότι πρέπει ιδρυθούν σε όλες τις περιφερειακές ενότητες και να συνεχίσουν να λειτουργούν.</p>	<p>ότι χρειάζονται υποστήριξη στη διεκδίκηση προγραμμάτων και τη συμμετοχή τους σε αυτά ενδεχομένως σαν μέλη δικτύου επιχειρήσεων με συντονιστή φορέα ευρύτερου δημόσιου τομέα ή ΚΣ.</p> <p>Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. αναζητούν περισσότερη ενημέρωση (π.χ. συνέδρια, εκθέσεις, ημερίδες οργανωμένα από το Υπουργείο) και πληροφόρηση για ζητήματα που αφορούν τις κοινωνικές επιχειρήσεις. Αναφέρεται και η ενημέρωση των νέων για την κοινωνική οικονομία στον σχολικό περιβάλλον.</p> <p>Ενδιαφέρονται για δράσεις δικτύωσης (μεταξύ οργανισμών κοινωνικής οικονομίας καθώς και με παγκόσμια δίκτυα κοινωνικής οικονομίας), συνεργασίας με άλλους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και εξωστρέφειας, σε εθνικό, ευρωπαϊκό, διεθνές επίπεδο. Αυτό θα ενθάρρυνε την μεταφορά τεχνογνωσίας και την ανταλλαγή καλών πρακτικών από ήδη υπάρχουσες κοινωνικές επιχειρήσεις με σχετική εμπειρία.</p> <p>Σημειώνεται ότι δεν υπάρχει επαρκής υποστήριξη των Κοιν.Σ.ΕΠ. από την πολιτεία, δεν έχουν ευκαιρίες χρηματοδότησης ώστε να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν, ούτε είναι ευρέως γνωστές. Οι Κοιν.Σ.Επ ένταξης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού θα μπορούσαν να είχαν πιο στοχευμένη αντιμετώπιση σε πρακτικό επίπεδο.</p> <p>Προτείνεται η ενίσχυση του ρόλου των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων οργάνων Κ.ΑΛ.Ο.</p> <p>Υπάρχει ενδιαφέρον για εκπαίδευση των μελών φορέων Κ.ΑΛ.Ο.</p> <p>Εκφράστηκε η επιθυμία για συνεργασίες με ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού.</p>	<p>ΚΣ. Οι υπηρεσίες του ΚΣ ήταν χρήσιμες κατά την ίδρυση αλλά και κατά τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.</p> <p>Οι εντυπώσεις από τα ΚΣ υποδηλώνουν διαφορές μεταξύ της ποιότητας της υποστήριξης που προσέφεραν, καθώς κάποιοι φορείς αποκόμισαν εξαιρετικές εντυπώσεις, και άλλοι φορείς ήταν πολύ απογοητευμένοι από τα ΚΣ που προσέγγισαν, που μάλιστα ερμηνεύτηκε ότι τα στελέχη του ΚΣ δεν ήταν τα ίδια επαρκώς ενημερωμένα για κάποια θέματα.</p> <p>Το πιο σημαντικό ζήτημα για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο είναι η χρηματοδότηση των εγχειρημάτων τους. Σε δεύτερη θέση είναι η υποστήριξη της συμμετοχής σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Στα θέματα αυτά δεν διαφαίνεται ότι τα ΚΣ προσέφεραν ουσιαστική λύση αφού δεν υπάρχει ικανοποιητική χρηματοδότηση για το πεδίο Κ.ΑΛ.Ο. Η δικτύωση επίσης αναφέρθηκε ως σημαντικό θέμα για το οποίο ζητήθηκε υποστήριξη.</p> <p>Μεγάλο ποσοστό των φορέων θα απευθύνονταν και μελλοντικά σε ΚΣ.</p> <p>Τα Κέντρα Στήριξης θεωρήθηκαν μια πολύ επιτυχημένη πολιτική η οποία πρέπει να ενισχυθεί και να διευρυνθεί, με ΚΣ σε κάθε περιφερειακή ενότητα με μόνιμη λειτουργία (π.χ. με συνεχιζόμενη κρατική χρηματοδότηση) για την ενίσχυση της Κ.ΑΛ.Ο. βασιζόμενη στο τοπικό χαρακτήρα κάθε περιοχής. Διατυπώνονται προτάσεις για τη λειτουργία τέτοιων κέντρων από το οικοσύστημα, ήτοι από τις ίδιες τις Κοιν.Σ.ΕΠ. ή τις Ενώσεις Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., με στόχο την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, την παροχή υπηρεσιών one-stop shop για την ίδρυση, λειτουργία, πρόσβαση σε χρηματοδότηση, προβολή και δικτύωση, μέντορινγκ, εκπαίδευση, κλπ. φορέων Κ.ΑΛ.Ο. – χωρίς οικονομική επιβάρυνση. Ενδεχομένως να έχουν τον χαρακτήρα θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να γίνεται γνωστή η λειτουργία τους στο οικοσύστημα.</p>

E.2 ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Το κύριο μέρος της ποσοτικής έρευνας εστίαζε στη λειτουργία των Κέντρων Στήριξης, σαν την μοναδική παρέμβαση που υλοποιήθηκε. Παρουσιάζονται σε αυτό το κεφάλαιο μέσω γραφημάτων, τα ευρήματα της έρευνας.

Συνάφεια και καταλληλότητα

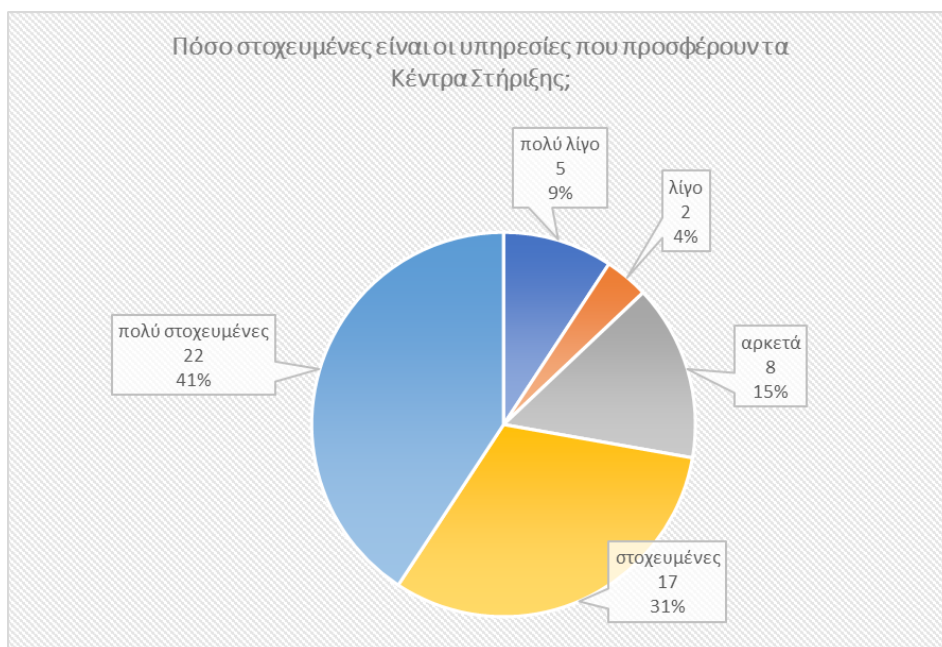
Ο βαθμός συνάφειας και καταλληλότητας των Κέντρων Στήριξης προκύπτει από τα παρακάτω δεδομένα:

Σύμφωνα με τα ίδια τα Κέντρα Στήριξης, ο βαθμός στόχευσης της δράσης σε σχέση με τις ανάγκες του πεδίου κρίνεται θετικά: 63% απάντησαν 'πολύ υψηλός' και 25% 'υψηλός'. Το υπόλοιπο 12% αντανάκλα έναν μεσαίο βαθμό. Κάτω του μεσαίου, δεν υπάρχει κάποιο ενδεικτικό ποσοστό.

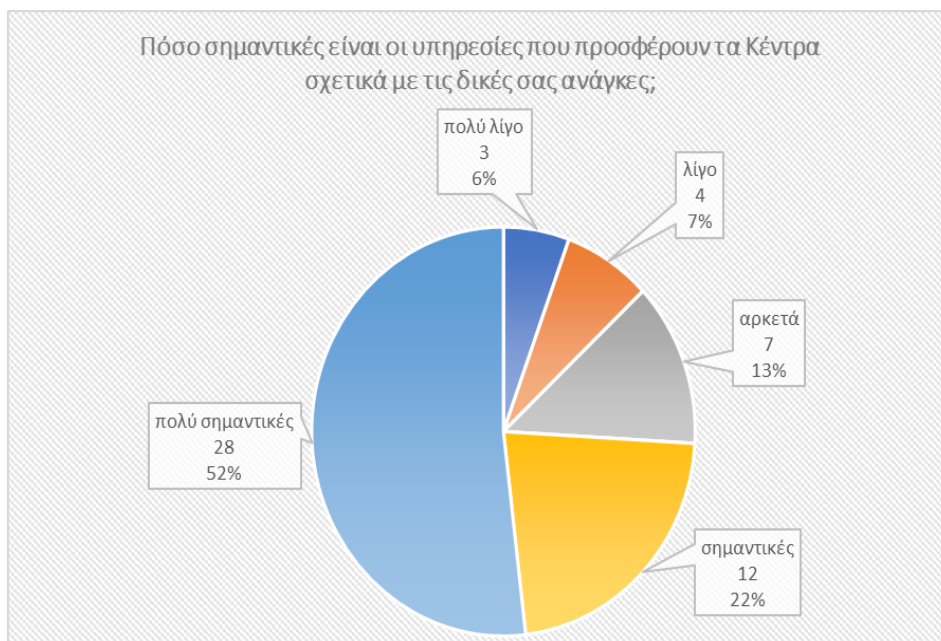
Γράφημα 12 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Σύμφωνα με τους ωφελούμενους των ΚΣ, ο βαθμός στόχευσης των υπηρεσιών των Κέντρων ήταν 'πολύ στοχευμένος' ή 'στοχευμένος' (συνολικά 72%), ενώ σύμφωνα με 15% των ερωτηθέντων, ήταν 'αρκετά' στοχευμένος.

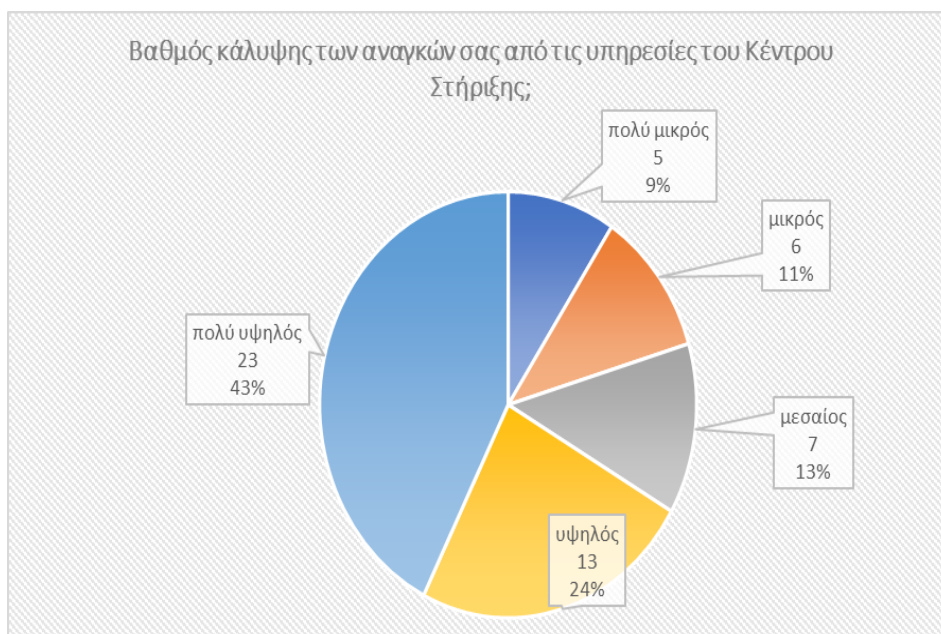
Γράφημα 13 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

Σύμφωνα με το παρακάτω γράφημα, όπου οι ωφελούμενοι των ΚΣ υπέδειξαν πόσο σημαντικές ήταν οι υπηρεσίες που προσέφεραν τα ΚΣ σε σχέση με τις ανάγκες τους: το 74% δήλωσαν ότι οι υπηρεσίες ήταν 'πολύ σημαντικές' έως 'σημαντικές', και επιπλέον 13% δήλωσαν ότι ήταν 'αρκετά σημαντικές', ενώ ελάχιστοι θεωρούν ότι οι υπηρεσίες δεν αφορούν ή δεν είναι σημαντικές για τις δικές τους ανάγκες.

Γράφημα 14 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

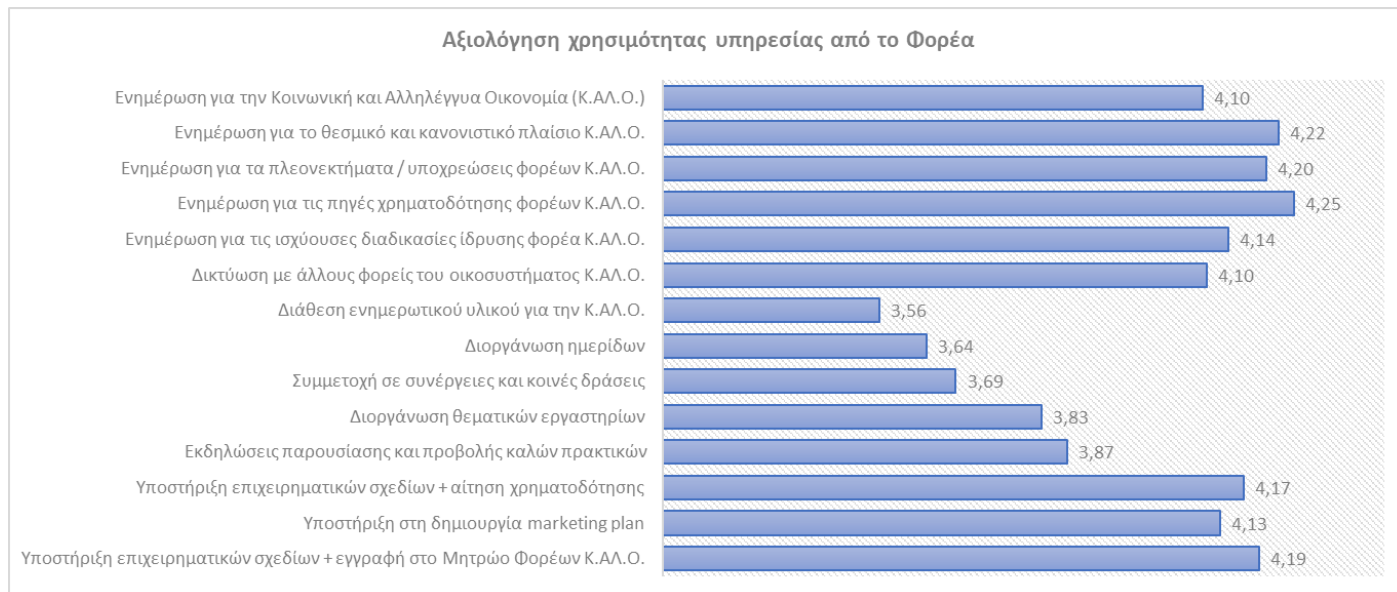
Οι ωφελούμενοι των ΚΣ δήλωσαν ότι τα Κέντρα κάλυπταν τις ανάγκες τους σε ποσοστό 67% ('πολύ υψηλός' – 'υψηλός' βαθμός κάλυψης των αναγκών τους).

Γράφημα 15 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

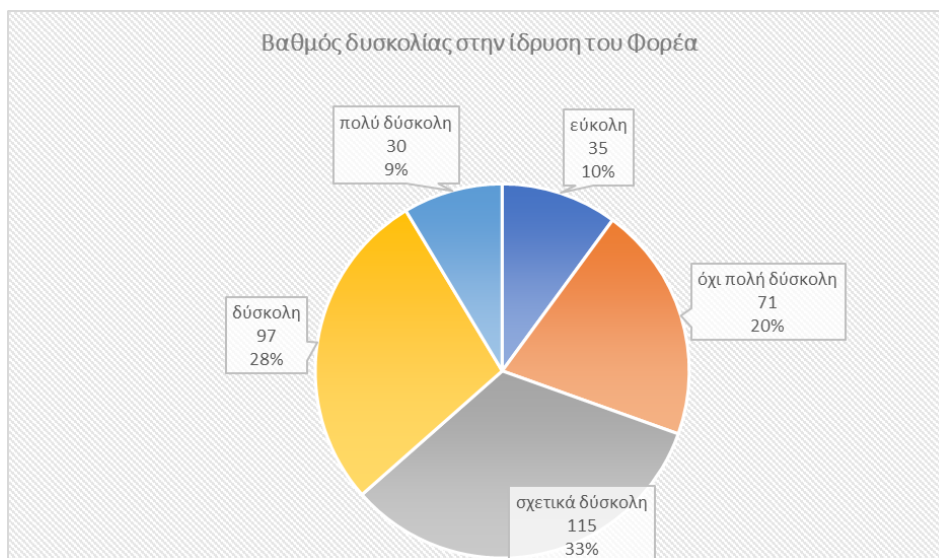
Σύμφωνα με τους ωφελούμενους των ΚΣ που συμμετείχαν στην έρευνα, οι πιο σημαντικές προσφερόμενες υπηρεσίες ήταν η ενημέρωση για τις πηγές χρηματοδότησης φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο της

Κ.Α.Ο. Ακολουθεί η ενημέρωση για τα πλεονεκτήματα/τις υποχρεώσεις των φορέων Κ.Α.Ο. και μετά η υποστήριξη για τη σύνταξη επιχειρηματικών σχεδίων και εγγραφή στο Μητρώο Φορέων Κ.Α.Ο.

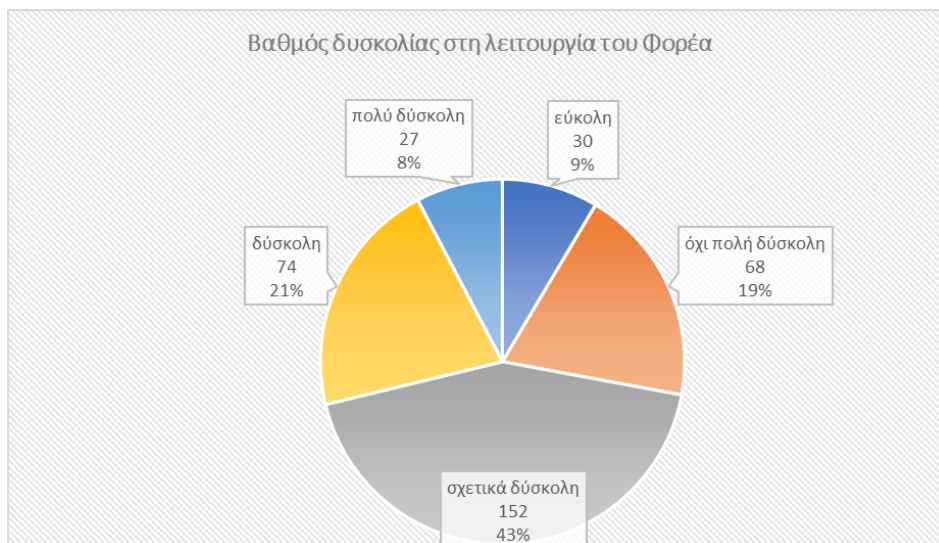
Γράφημα 16 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

Οι φορείς Κ.Α.Ο. δήλωσαν ότι η ίδρυση του φορέα τους ήταν δύσκολη: ποσοστό 70% απάντησε 'σχετικά δύσκολη', 'δύσκολη', 'πολύ δύσκολη'. Οι ανάγκες που κατέγραψαν ως προς την ίδρυση συμπεριλαμβάνουν την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, την πρόσβαση σε πληροφορίες για τη σύσταση φορέα Κ.Α.Ο. και ενημέρωση για τις υποχρεώσεις φορέων Κ.Α.Ο., καθώς και ενημέρωση για τον τομέα Κ.Α.Ο. Άλλες ανάγκες αφορούσαν στο σχεδιασμό και την οργάνωση νέων φορέων Κ.Α.Ο., τη δικτύωση και την προβολή/δημοσιότητα, και την πρόσβαση στην αγορά.

Γράφημα 17 από ερωτηματολόγιο προς μέλη Μητρώου Φορέων Κ.Α.Ο

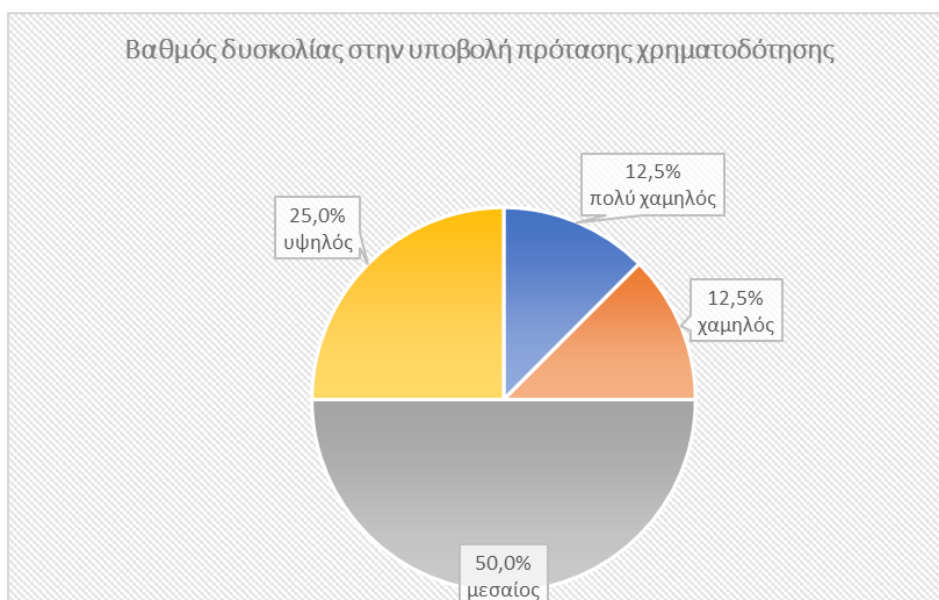
Επίσης δήλωσαν ότι αντιμετώπιζαν δυσκολίες κατά τη λειτουργία του φορέα τους: το 72% απάντησε ότι η λειτουργία είχε κάποιο βαθμό δυσκολίας. Κυριότερη ανάγκη που κατέγραψαν ως προς τη λειτουργία τους, είναι η πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Τα στοιχεία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ανάγκη για υποστήριξη κατά τη διάρκεια ίδρυσης αλλά και λειτουργίας φορέων Κ.Α.Ο.

Γράφημα 18 από ερωτηματολόγιο προς μέλη Μητρώου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

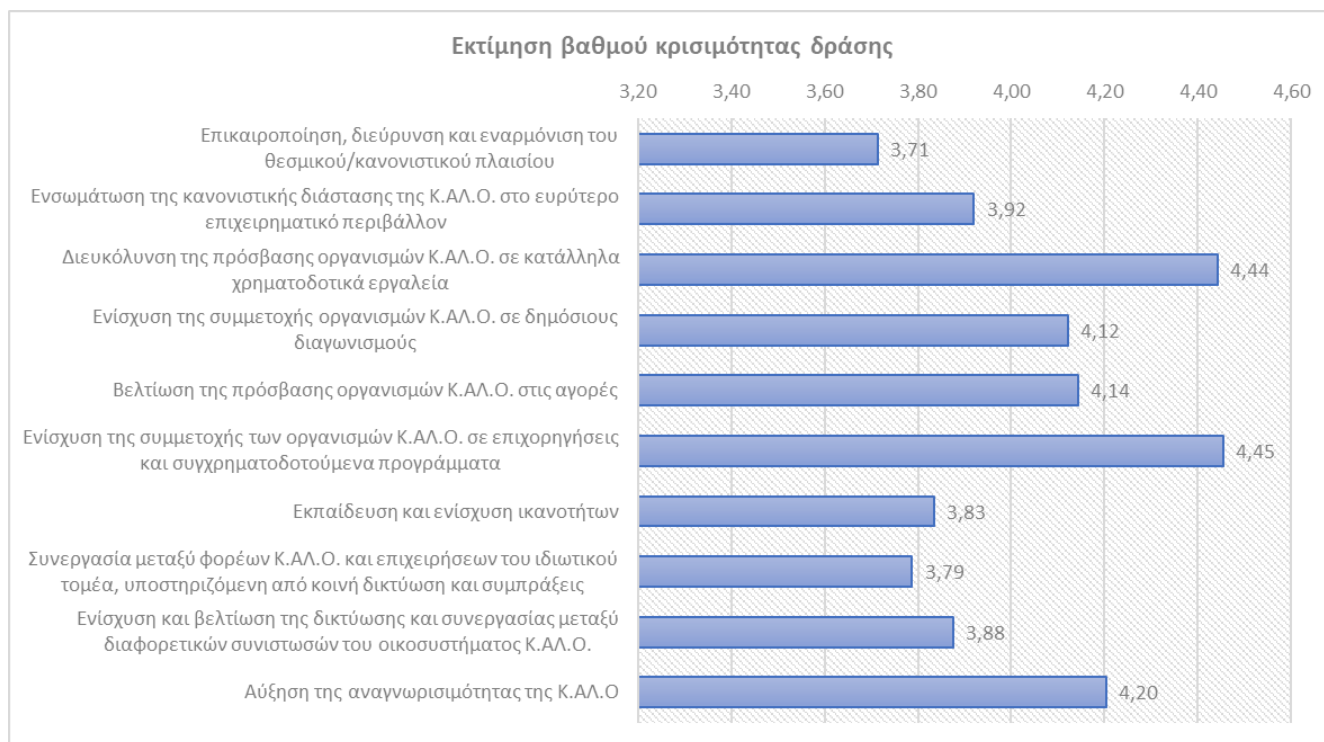
Το παρακάτω γράφημα δείχνει ότι τα ίδια τα Κέντρα Στήριξης αντιμετώπισαν δυσκολίες να ανταποκριθούν στην πρόσκληση των ΚΣ, καθώς το 75% δήλωσε ότι υπήρχε υψηλός ή μεσαίος βαθμός δυσκολίας.

Σχόλια για την αναγκαιότητα σχεδιασμού των ΚΣ από τα ίδια τα Κέντρα ('...από το πεδίο για το πεδίο') συμπεριλάμβαναν την περιοριστική επιλογή του συγκεκριμένου τύπου χρηματοδότησης προς τα Κέντρα (υπαγωγή σε καθεστώς κρατικών ενισχύσεων) και τις δυσκολίες όσον αφορά την υποχρέωση έκδοσης εγγυητικής επιστολής, τη μειωμένη ρευστότητα, τη μειωμένη διαχειριστική επάρκεια των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και συγκεκριμένους όρους της πρόσκλησης (π.χ. τα χαρακτηριστικά των δύο στελεχών του εκάστοτε ΚΣ, τον γεωγραφικό περιορισμό στην παροχή υπηρεσιών, επίσης, τον περιορισμό ως προς την αξιοποίηση συγκεκριμένων μέσων δημοσιότητας κατά τη διάρκεια της πανδημίας, και τον εμπροσθοβαρή χαρακτήρα των δράσεων δημοσιότητας, κλπ).

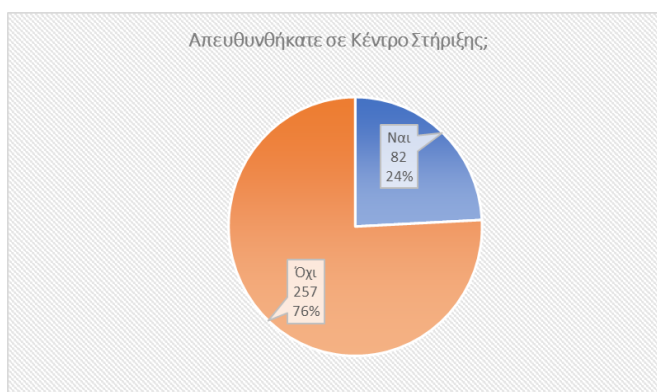
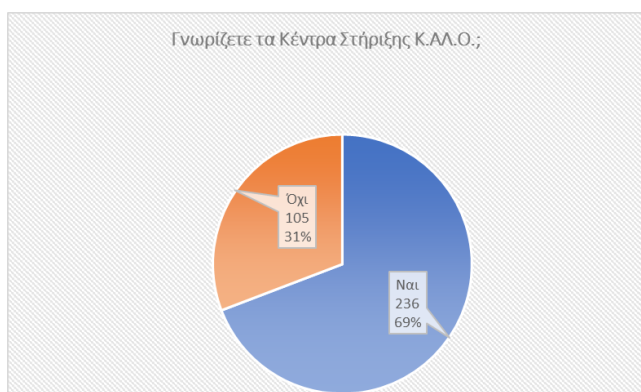
Γράφημα 19 από ερωτηματολόγιο ΚΣ

Τα μέλη του Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (συμπεριλαμβανομένων φορέων που δεν έκαναν χρήση των ΚΣ), εκτίμησαν ότι οι κυριότερες ανάγκες τους, όσον αφορά την ανάπτυξή τους, αφορούσαν την χρηματοδότησή τους: ενίσχυση της συμμετοχής τους σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, καθώς και διευκόλυνση της πρόσβασης σε χρηματοδοτικά εργαλεία.

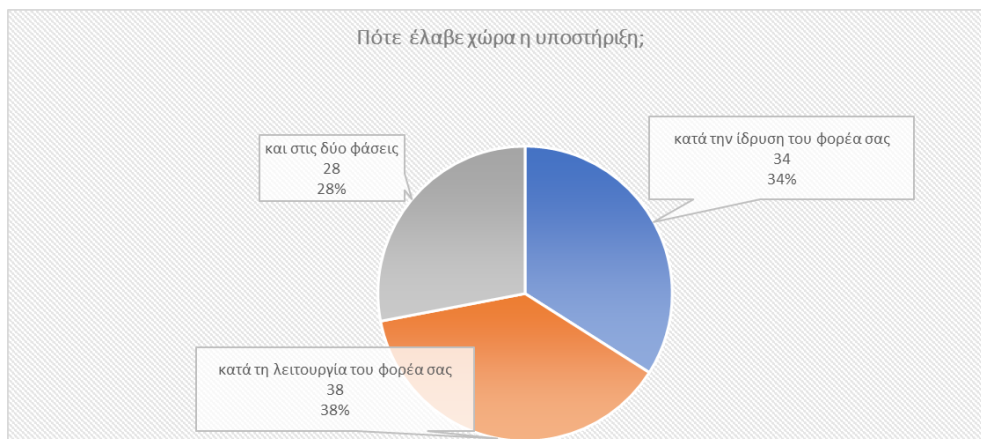
Γράφημα 20 από ερωτηματολόγιο προς μέλη Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Ενώ το πεδίο γνώριζε για τα Κέντρα Στήριξης σε ποσοστό 69%, το 76% δεν έκανε χρήση των υπηρεσιών τους.

Γράφημα 21 από ερωτηματολόγιο προς μέλη Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

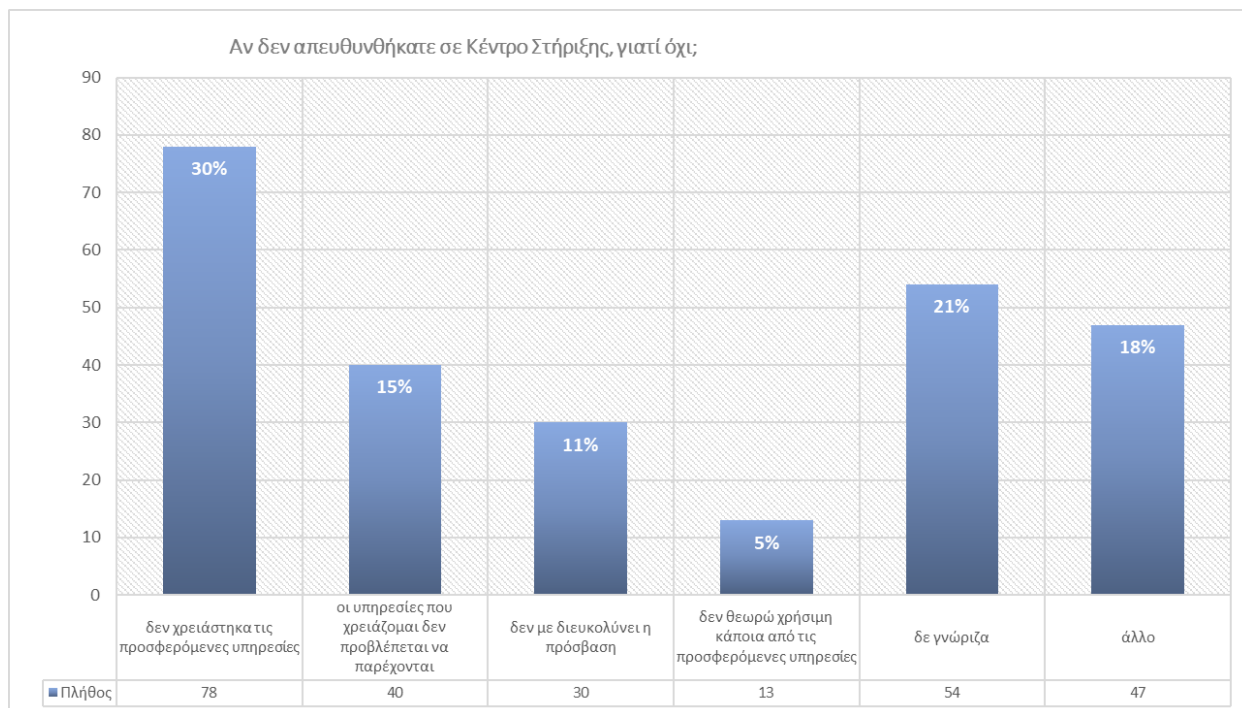
Από τους φορείς που χρησιμοποίησαν τις υπηρεσίες των ΚΣ, 38% έκαναν χρήση κατά την λειτουργία του φορέα τους, 34% κατά την ίδρυσή του, ενώ 28% έκανε χρήση και κατά τις δύο φάσεις.

Γράφημα 22 από ερωτηματολόγιο προς μέλη Μητρώου Φορέων Κ.Α.Ο.

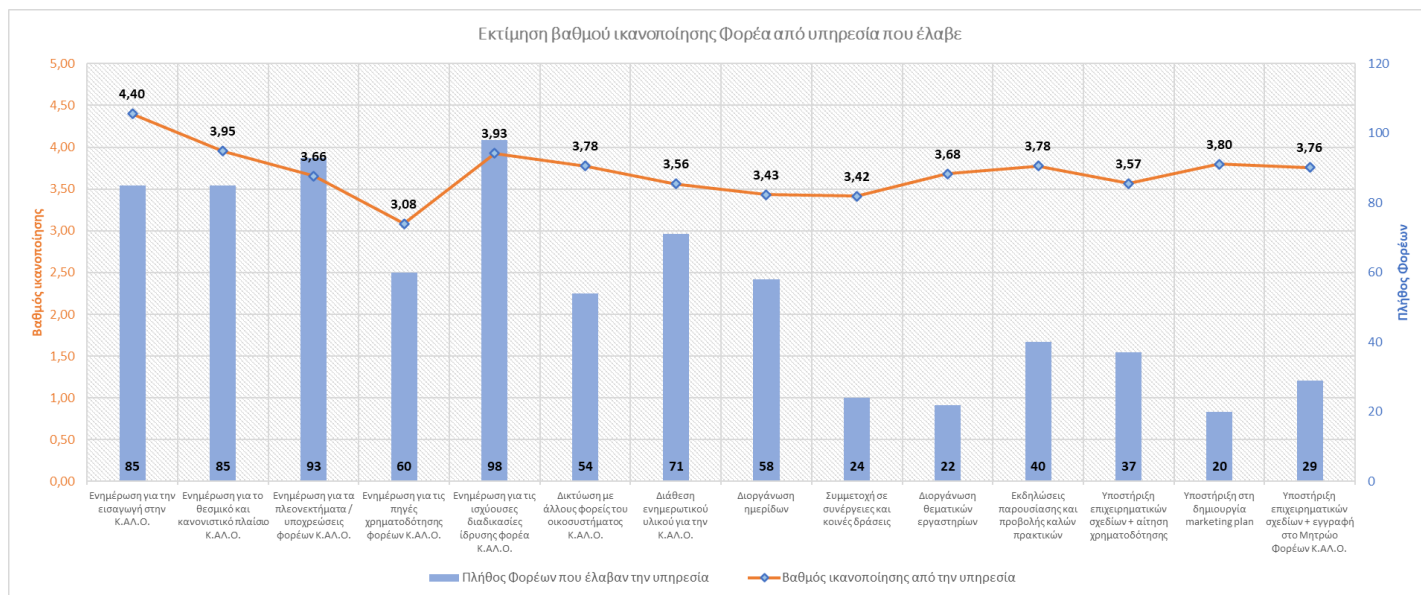
Οι κύριοι λόγοι για τους οποίους οι φορείς δεν απευθύνθηκαν σε κάποιο ΚΣ, είναι οι εξής:

- Οι φορείς δεν χρειάστηκαν τις υπηρεσίες που προσέφεραν τα ΚΣ
- Δεν γνώριζαν για τα ΚΣ
- Οι υπηρεσίες που είχαν ανάγκη οι φορείς, δεν προσφέρονταν από τα ΚΣ
- Δεν ήταν εύκολη η πρόσβαση στα ΚΣ.

Γράφημα 23 από το ερωτηματολόγιο προς μέλη Μητρώου Φορέων Κ.Α.Ο.

Το παρακάτω γράφημα απεικονίζει τον βαθμό ικανοποίησης των φορέων Κ.Α.Ο. από τις υπηρεσίες που έλαβαν από τα Κέντρα Στήριξης, ο οποίος φαίνεται να είναι ικανοποιητικός. Η χαμηλότερη βαθμολογία δόθηκε στην παροχή ενημέρωσης για πηγές χρηματοδότησης φορέων Κ.Α.Ο.

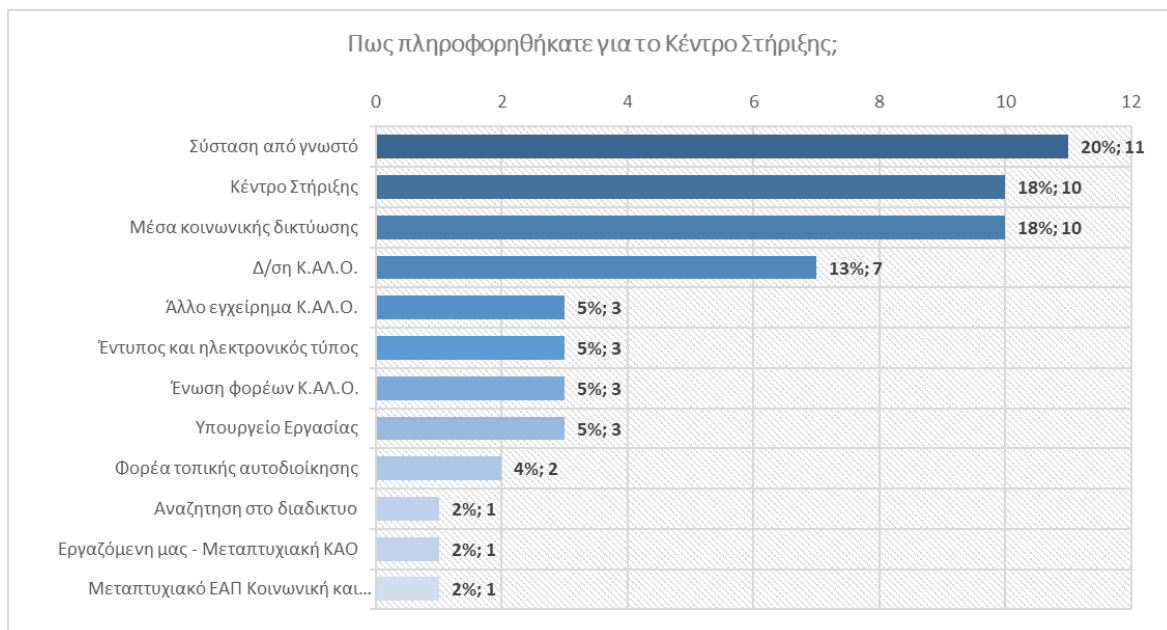
Γράφημα 24 από το ερωτηματολόγιο προς μέλη Μητρώου Φορέων Κ.Α.Α.Ο.

Σε σχετική ερώτηση, 26% των ωφελομένων των ΚΣ συμφώνησαν ότι η ενημέρωση για την Κ.Α.Α.Ο. ήταν πολύ σημαντική υπηρεσία. Ακολουθούν η προσφορά υποστήριξης στη δημιουργία business plan με υποβολή αίτησης εγγραφής στο Μητρώο Κ.Α.Α.Ο. (13%), και η ενημέρωση για τις πηγές χρηματοδότησης (9%) και η υποστήριξη στη δημιουργία business plan με υποβολή αίτησης χρηματοδότησης (9%).

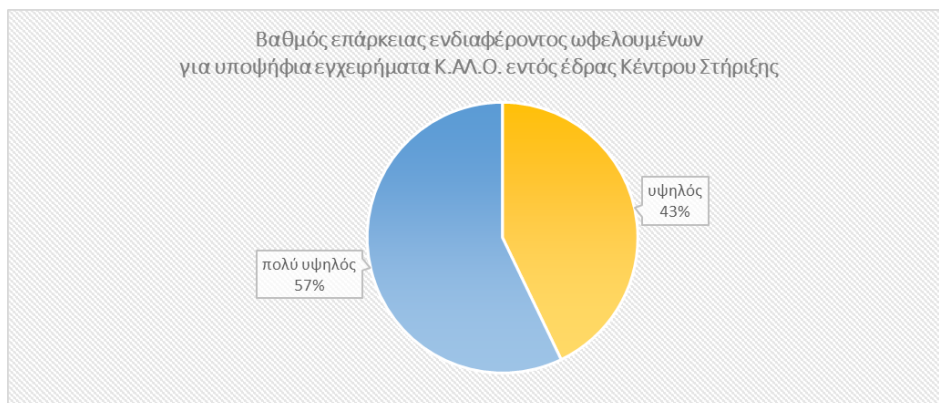
Γράφημα 25 από ερωτηματολόγιο προς ωφελομένους ΚΣ

Οι ωφελούμενοι των ΚΣ ενημερώθηκαν για τα Κέντρα από συστάσεις (20%), από τις δράσεις των ίδιων των Κέντρων κατά ποσοστό 18%, από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (18%) και από τη Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο. του Υπ. Εργασίας (13%).

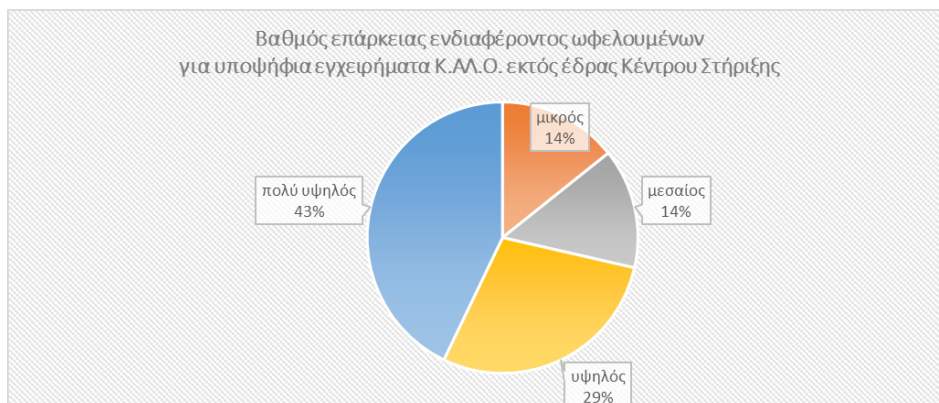

Γράφημα 26 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

Η καταλληλότητα των ΚΣ σε σχέση με τις ανάγκες των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. διαφαίνεται επίσης από το ενδιαφέρον που έδειξαν οι υποψήφιοι φορείς για τα ΚΣ εντός και εκτός της γεωγραφικής τους περιφέρειας:

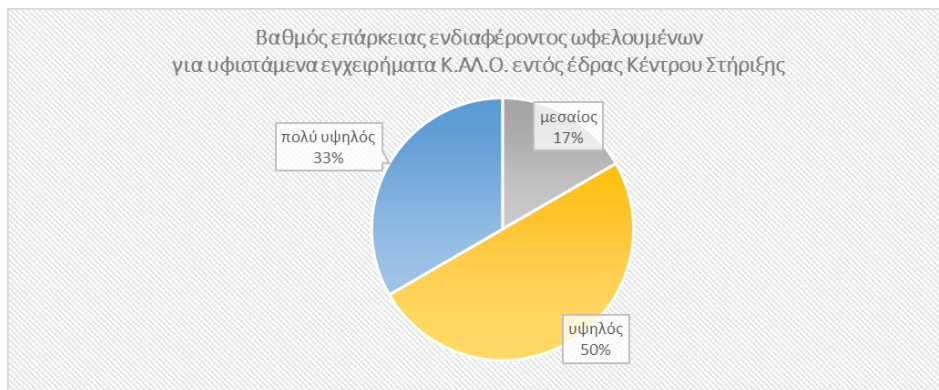

Γράφημα 27 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

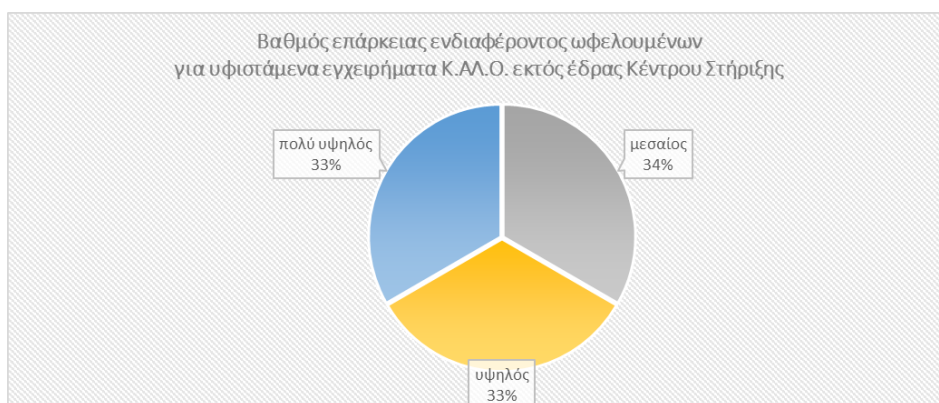

Γράφημα 28 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Στην ίδια ερώτηση, το ενδιαφέρον των υφιστάμενων φορέων ήταν ως εξής:

Γράφημα 29 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

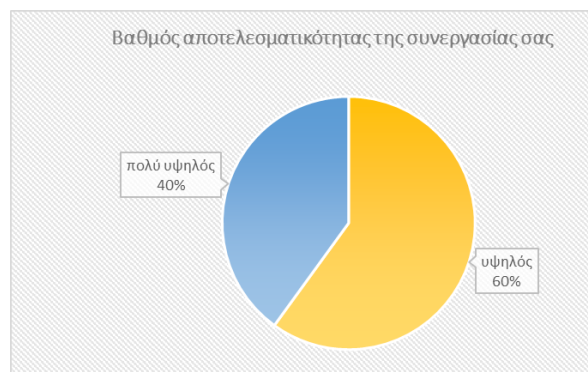
Γράφημα 30 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Αποτελεσματικότητα και Επιπτώσεις

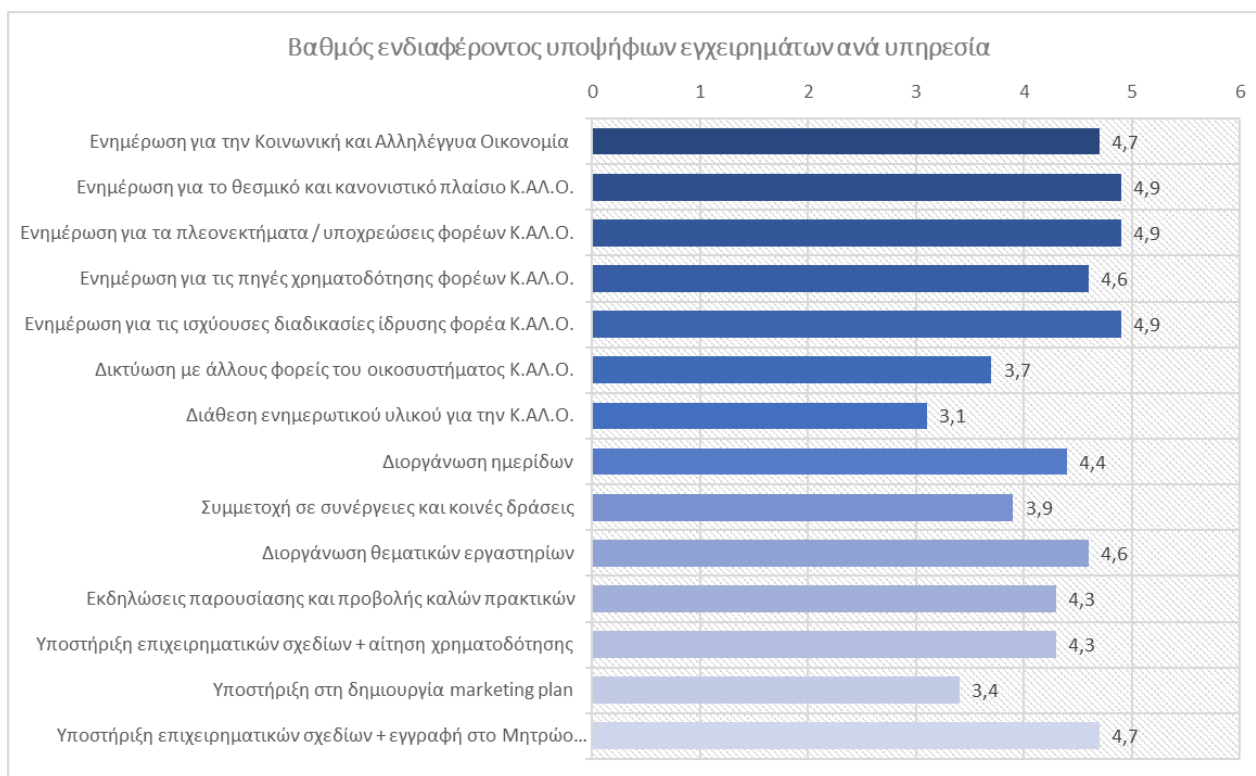
Ο βαθμός αποτελεσματικότητας των Κέντρων φαίνεται από τις απαντήσεις που έδωσαν οι συμμετέχοντες φορείς σε σειρά αξιολογικών ερωτήσεων.

Γράφημα 31 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

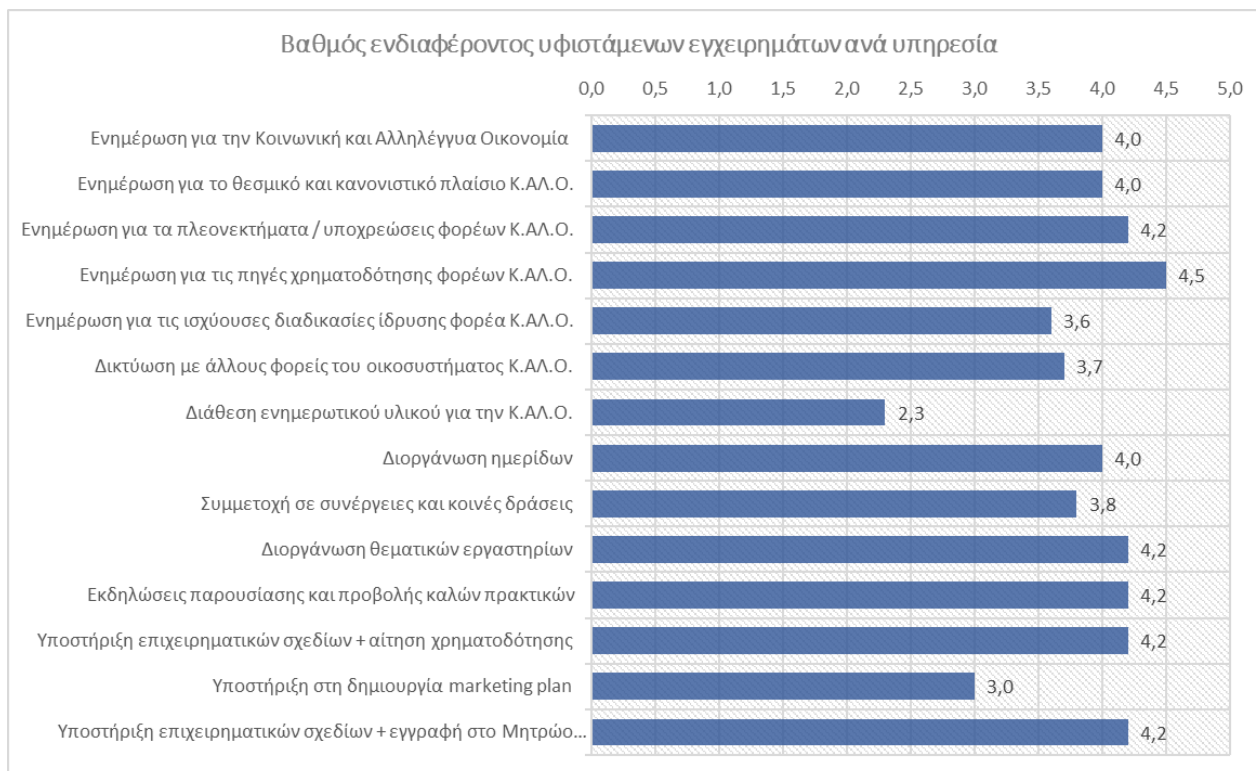
Στην ερώτηση αν υπήρξε συνεργασία με άλλους φορείς για την υλοποίηση του προγράμματος, το 62% των Κέντρων Στήριξης απάντησε θετικά και το 38% αρνητικά. Η συνέργειες που δημιουργήθηκαν μεταξύ των ΚΣ αναφέρθηκαν και κατά την ποιοτική έρευνα πεδίου.

Γράφημα 32 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

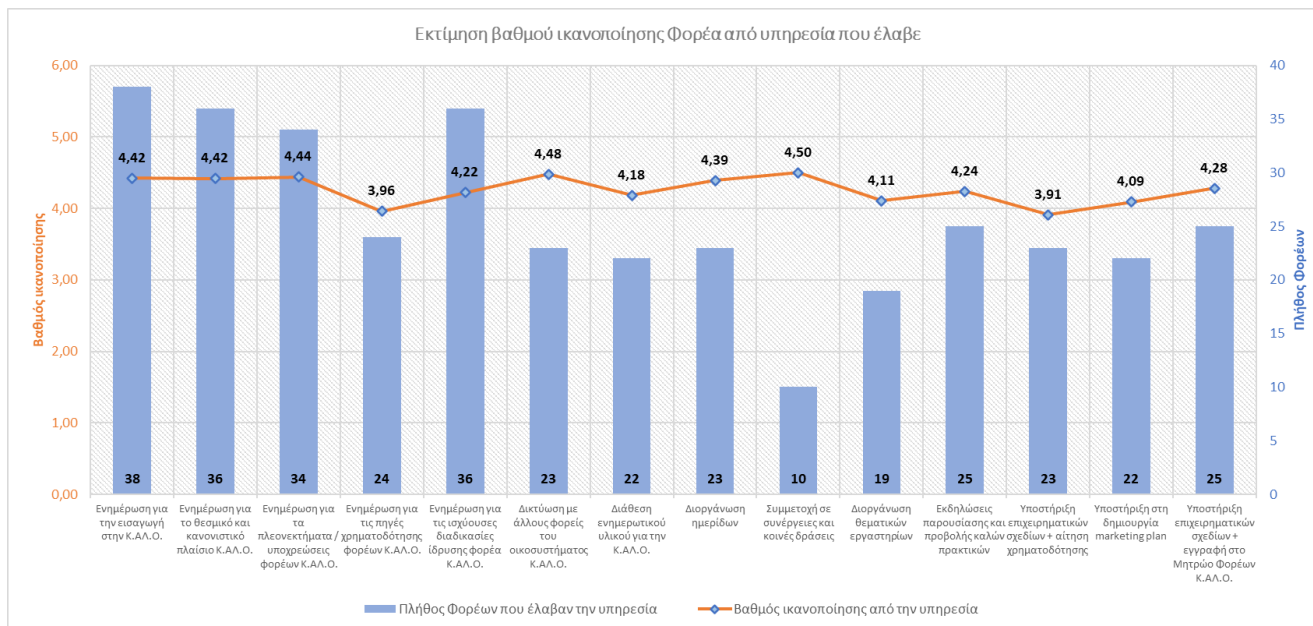
Σε μια κλίμακα 1-5, για κάθε υπηρεσία, τα ΚΣ απάντησαν ότι ο βαθμός ενδιαφέροντος των υποψηφίων εγχειρημάτων για όλες τις προσφερόμενες υπηρεσίες είναι υψηλός, με μεγαλύτερο το ενδιαφέρον για ενημέρωση σε θέματα θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου της Κ.ΑΛ.Ο., πλεονεκτημάτων και υποχρεώσεων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και τις διαδικασίες ίδρυσης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Το χαμηλότερο ενδιαφέρον ήταν για την διάθεση ενημερωτικού υλικού για την Κ.ΑΛ.Ο.

Για τους υφιστάμενους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. η ενημέρωση για πηγές χρηματοδότησης ήταν η πιο σημαντική υπηρεσία, σύμφωνα με τα ΚΣ:

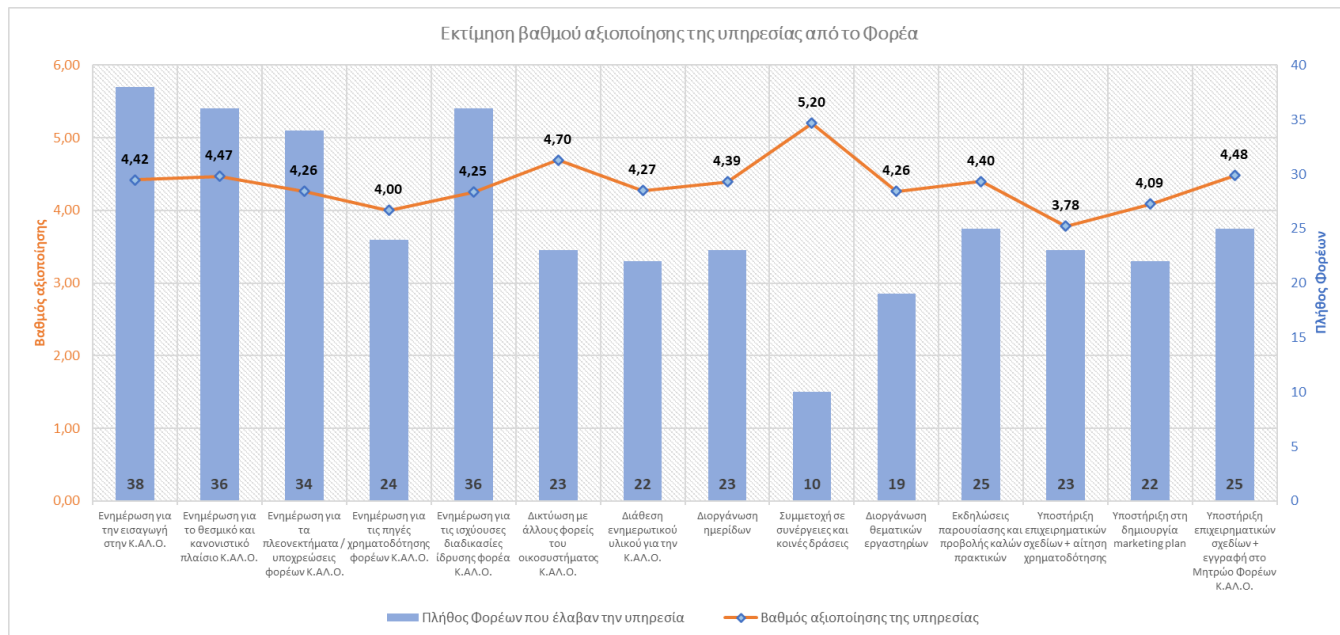
Γράφημα 33 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Το παρακάτω γράφημα απεικονίζει τον βαθμό ικανοποίησης που είχαν οι ωφελούμενοι φορείς από τις υπηρεσίες των ΚΣ που χρησιμοποίησαν. Οι ωφελούμενοι οι οποίοι συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο ήταν λιγότερο ικανοποιημένοι με την υποστήριξη επιχειρηματικών σχεδίων και αίτηση χρηματοδότησης που λάβανε από το ΚΣ, ενώ είχαν τη μικρότερη συμμετοχή σε συνέργειες και κοινές δράσεις του ΚΣ.

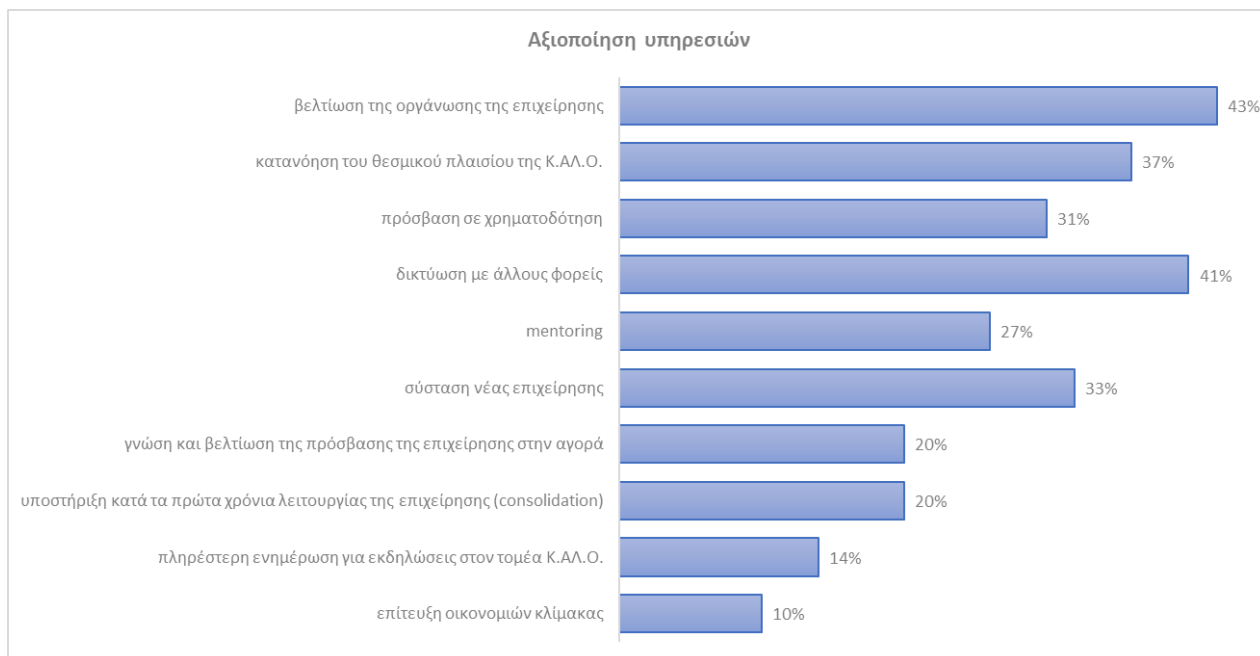
Γράφημα 34 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει αντίστοιχα τον βαθμό αξιοποίησης των υπηρεσιών των ΚΣ από τους ωφελούμενους που συμμετείχαν στην έρευνα:

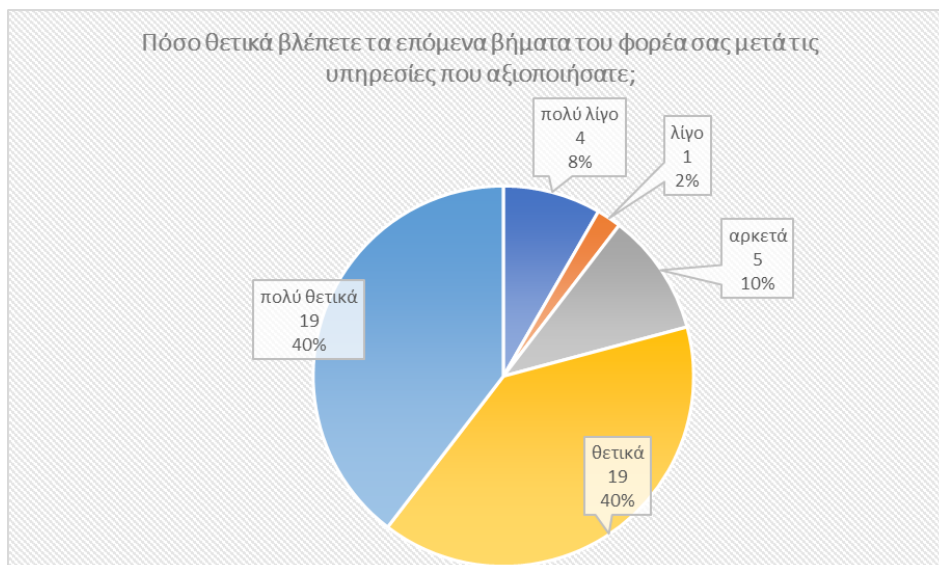
Γράφημα 35 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

Η πλειοψηφία των ωφελούμενων των ΚΣ που συμμετείχαν στην έρευνα δήλωσαν ότι σκόπευαν να αξιοποιήσουν τις υπηρεσίες που λάβανε για να βελτιώσουν την οργάνωση της επιχείρησής τους, καθώς επίσης να δικτυωθούν με άλλους φορείς. Σημαντικές ήταν και οι υπηρεσίες των ΚΣ σχετικά με την κατανόηση του θεσμικού πλαισίου της Κ.Α.Λ.Ο.

Γράφημα 36 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

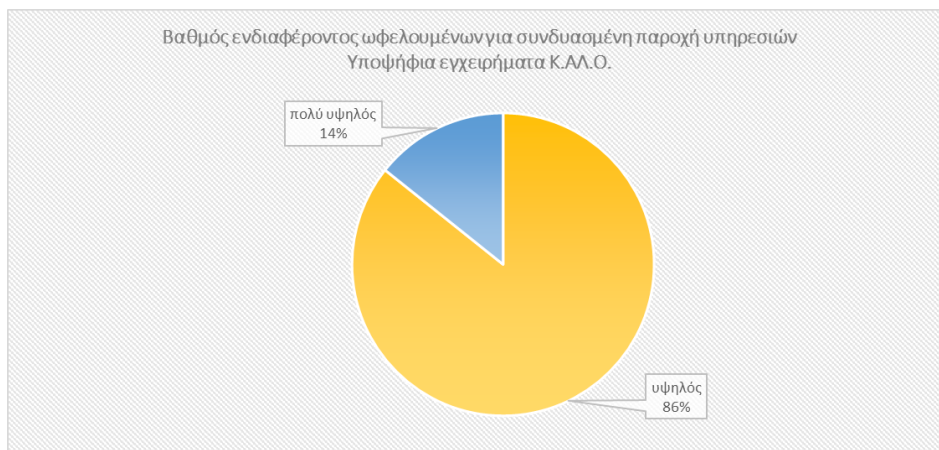
Οι περισσότεροι ωφελούμενοι των ΚΣ, είναι αισιόδοξοι για τα επόμενα βήματα του φορέα τους, αφού χρησιμοποίησαν τις υπηρεσίες των ΚΣ. Μόνο το 10% κρίνει λιγότερο θετικά τα επόμενα βήματα.

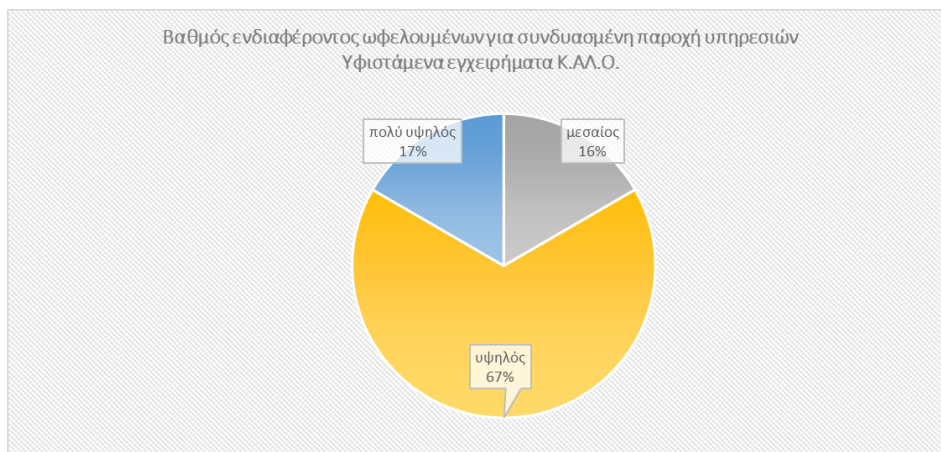
Γράφημα 37 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

Οι ωφελούμενοι επίσης κλήθηκαν να εντοπίσουν ποιες ανάγκες τους δεν καλύφθηκαν από τα ΚΣ, και εστίασαν στην ενημέρωση/δημοσιότητα και τη δικτύωση με τους άλλους φορείς του πεδίου, την υποστήριξη στην εύρεση χρηματοδοτήσεων, την καθοδήγηση ως προς το νομικό πλαίσιο και τρόπο λειτουργίας των φορέων Κ.Α.Λ.Ο.. Τονίσθηκε η συνεχιζόμενη ανάγκη για παρόμοια δομή.

Από το παρακάτω γράφημα, φαίνεται το μεγάλο ενδιαφέρον των εγχειρημάτων για συνδυασμένη παροχή υπηρεσιών από τα ΚΣ.

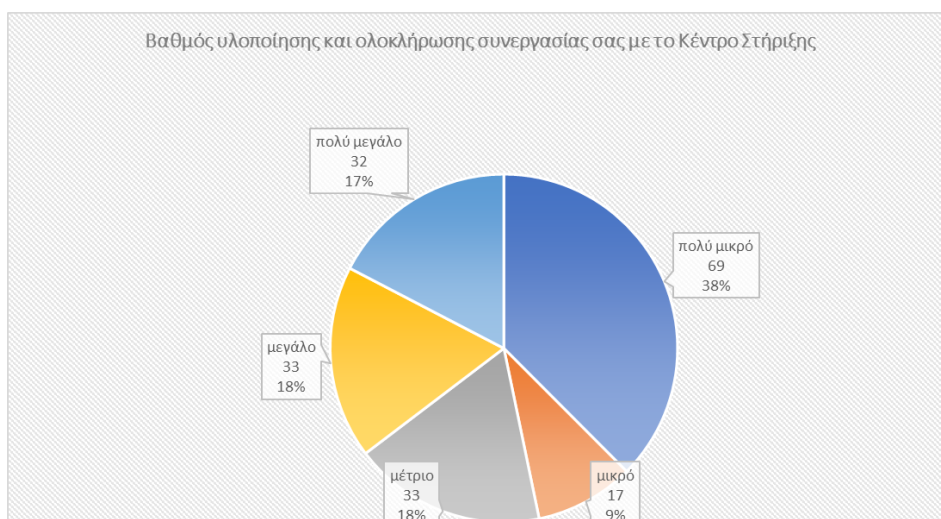

Γράφημα 38 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Γράφημα 39 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Σύμφωνα με τα μέλη του Μητρώου, 35% θεώρησαν ότι ο βαθμός συνεργασίας τους με το ΚΣ ήταν 'πολύ μεγάλος' έως 'μεγάλος', και 38% θεώρησε ότι ήταν 'πολύ μικρός':

Γράφημα 40 από ερωτηματολόγιο προς μέλη Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο..

Τέλος, σύμφωνα με τα στοιχεία των ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν από τα ΚΣ, τα ποσοτικοποιημένα αποτελέσματα των Κέντρων είναι ως εξής:

Παρακαλούμε ποσοτικοποιήστε τα αποτελέσματα της δράσης σύμφωνα με τα ζητούμενα της πρόσκλησης: (συμπληρώστε με αριθμό, π.χ. 2, 3, 4, ...):

1. Αριθμός ενημερώσεων για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.ΑΛ.Ο.) που πραγματοποιήθηκαν	697
2. Αριθμός ενημερώσεων για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο Κ.ΑΛ.Ο. που πραγματοποιήθηκαν	1190
3. Αριθμός ενημερώσεων για τα πλεονεκτήματα / υποχρεώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που πραγματοποιήθηκαν	490
4. Αριθμός ενημερώσεων για τις πηγές χρηματοδότησης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που πραγματοποιήθηκαν	495
5. Αριθμός ενημερώσεων για τις ισχύουσες διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.ΑΛ.Ο. που πραγματοποιήθηκαν	490
6. Αριθμός ενημερώσεων για τη δικτύωση με άλλους φορείς του πεδίου Κ.ΑΛ.Ο. (προμηθευτές, πελάτες, άλλους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.) που πραγματοποιήθηκαν	160

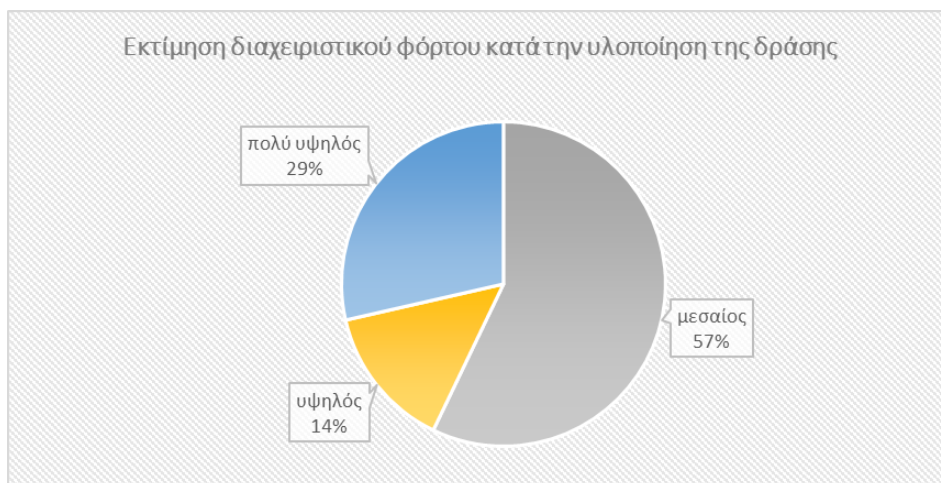
Παρακαλούμε ποσοτικοποιήστε τα αποτελέσματα της δράσης σύμφωνα με τα ζητούμενα της πρόσκλησης: (συμπληρώστε με αριθμό, π.χ. 2, 3, 4, ...):

7. Πλήθος ενημερωτικού υλικού που διατέθηκε για την Κ.ΑΛ.Ο. που έχει εκδοθεί από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπ. Εργασίας	1501
8. Πλήθος ημερίδων που διοργανώθηκαν	29
9. Αριθμός συμμετοχών σε συνέργειες και κοινές δράσεις με Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού ή άλλα Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ	118
10. Πλήθος θεματικών εργαστηρίων που οργανώθηκαν	54
11. Πλήθος εκδηλώσεων παρουσίασης και προβολής καλών πρακτικών που οργανώθηκαν	25
12. Πλήθος επιχειρηματικών σχεδίων, συνοδευόμενων από αίτηση χρηματοδότησης, που δημιουργήθηκαν	21
13. Πλήθος marketing plan που δημιουργήθηκαν	9
14. Πλήθος επιχειρηματικών σχεδίων που δημιουργήθηκαν συνοδευόμενων από υποστήριξη στην υποβολή αίτησης εγγραφής στο μητρώο φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	48

Σημειώνεται ότι πολλές ενημερώσεις κάλυπταν πλήθος θεμάτων για την Κ.ΑΛ.Ο., για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο Κ.ΑΛ.Ο., για τα πλεονεκτήματα/υποχρεώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο., τις πηγές χρηματοδότησης, τις διαδικασίες ίδρυσης φορέων, κ.λπ.

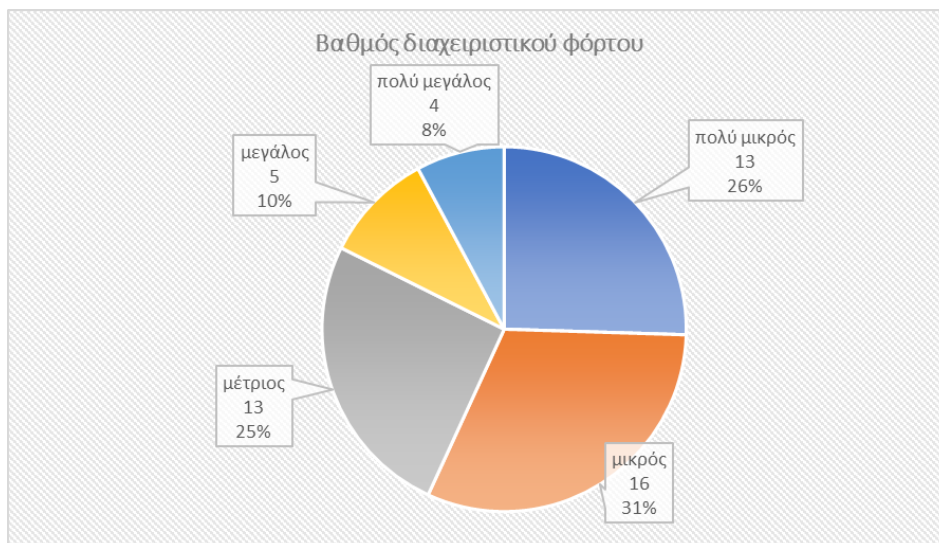
Αποδοτικότητα

Η αποδοτικότητα διαφαίνεται από ερωτήματα που τέθηκαν στους συμμετέχοντες. Το θέμα του διαχειριστικού φόρτου για τα ΚΣ τέθηκε και με τη μορφή ανοιχτής ερώτησης, όπου οι απαντήσεις των ΚΣ επικεντρώθηκαν στα ζητήματα της γραφειοκρατίας: περίπλοκα παραδοτέα, πληθώρα εντύπων με επικαλύψεις, μεγάλος όγκος χαρτιού και εργασίας, διαδικασίες υποβολής αιτημάτων πληρωμής και εκταμίευσης δόσεων. Η υποβολή των αιτήσεων χρηματοδότησης και η ανάγκη παρακολούθησής τους από το ΚΣ δημιούργησε μεγάλο επιπλέον φόρτο. Σύμφωνα με το παρακάτω γράφημα 43% των ΚΣ θεώρησαν το διαχειριστικό φόρτο 'πολύ υψηλό' έως 'υψηλό'.

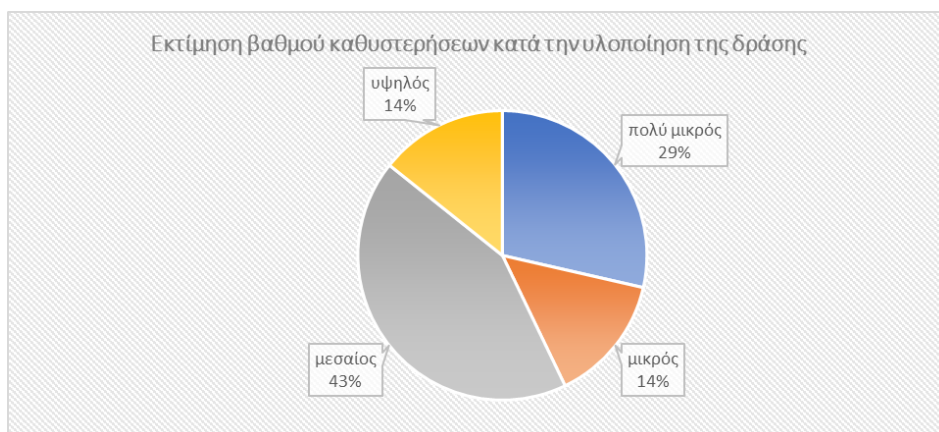
Γράφημα 41 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Σύμφωνα με τους ωφελούμενους των ΚΣ που συμμετείχαν στην έρευνα, 18% βρήκαν το διαχειριστικό φόρτο 'πολύ μεγάλο' έως 'μεγάλο'.

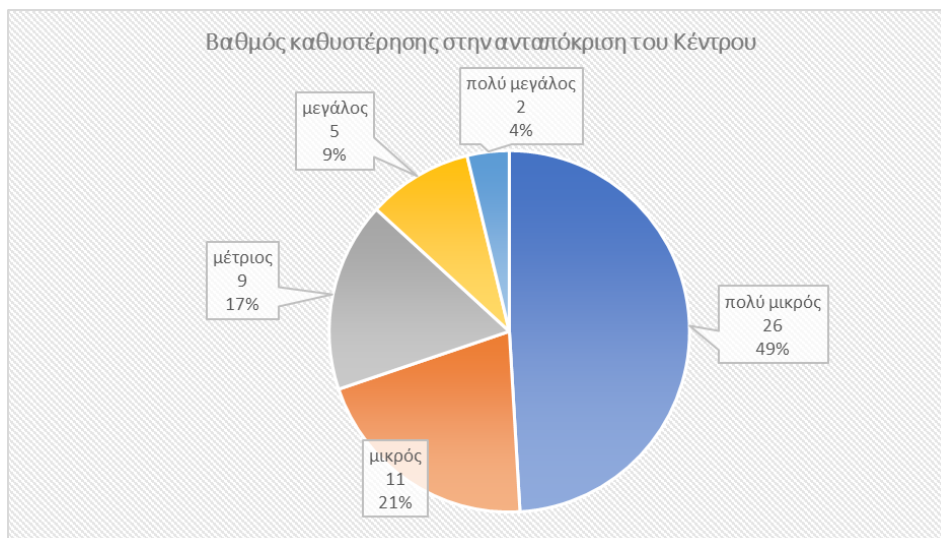
Γράφημα 42 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

Τα ΚΣ εκτίμησαν τον βαθμό καθυστερήσεων κατά την υλοποίηση της δράσης ως εξής:

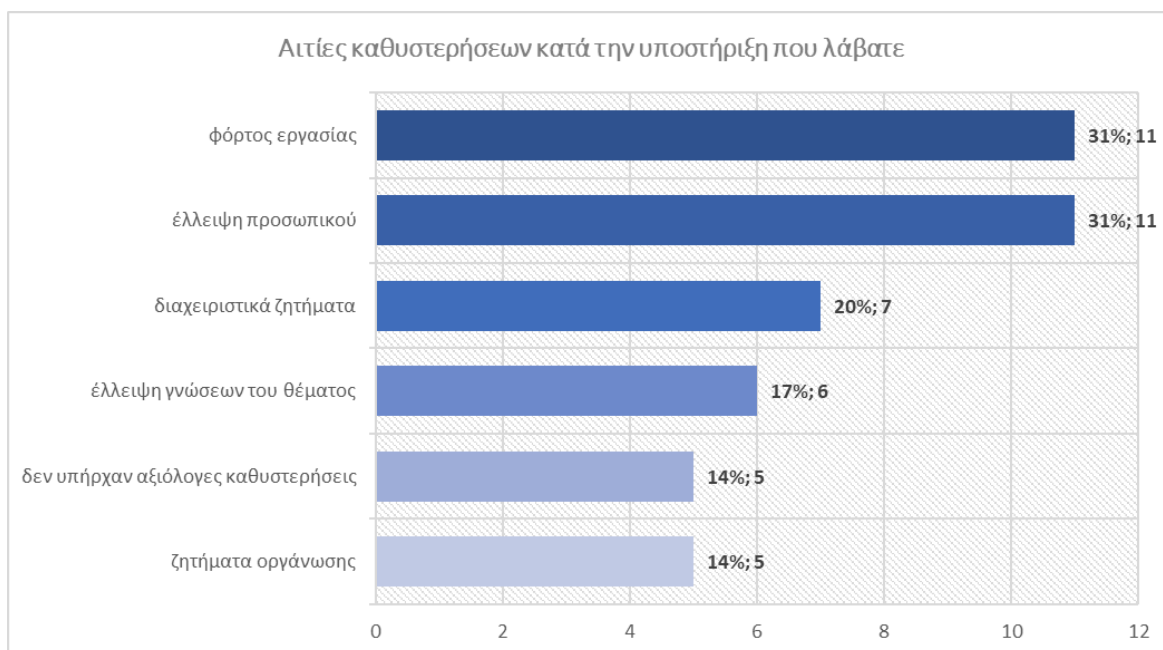
Γράφημα 43 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Σύμφωνα με τους ωφελούμενους των ΚΣ που συμμετείχαν στην έρευνα, 13% βρήκαν τις καθυστερήσεις στην ανταπόκριση του Κέντρου στα αιτήματά τους 'πολύ μεγάλη' έως 'μεγάλη'. Η πλειοψηφία θεώρησε ότι οι καθυστερήσεις ήταν 'πολύ μικρές' 49%).

Γράφημα 44 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

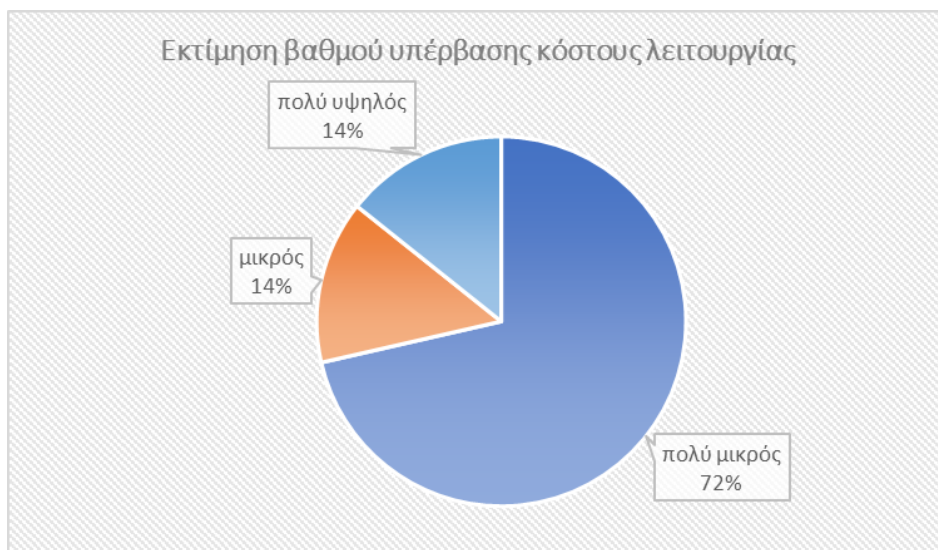
Οι ωφελούμενοι απέδωσαν τις καθυστερήσεις των ΚΣ σε φόρτο εργασίας (31%), ελλείψεις προσωπικού (31%) και διαχειριστικά ζητήματα (20%):

** "Περιορισμός από το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο των νομικών μορφών φορέων ΚΑΛΟ που μπορούν να εξυπηρετηθούν. Ειδικότερα, η ελληνική νομοθεσία ορίζει πολύ περιοριστικά το τι είναι φορέας ΚΑΛΟ, σε αντίθεση με τον ILO που (κατά τη γνώμη μου) καλύπτει όλο το πεδίο"

Γράφημα 45 από ερωτηματολόγιο προς ωφελούμενους ΚΣ

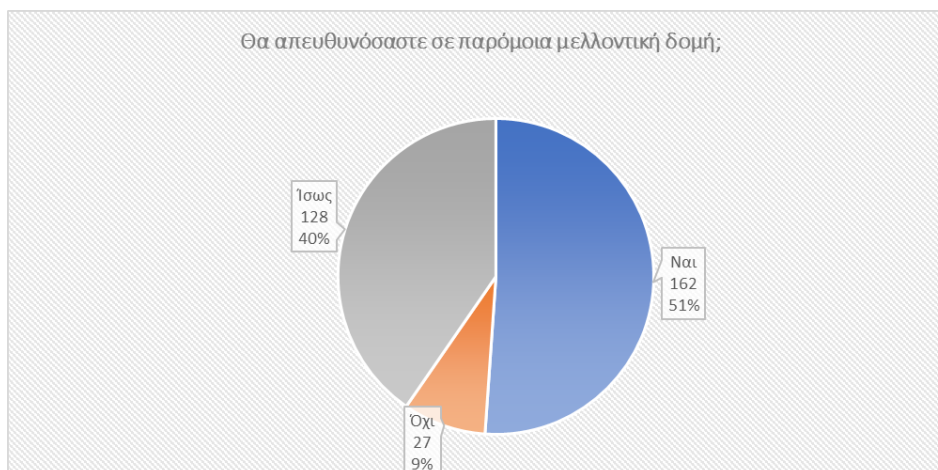
Όσον αφορά την υπέρβαση του κόστους λειτουργίας, τα ΚΣ παρέμειναν εντός των προκαθορισμένων ορίων:

Γράφημα 46 από ερωτηματολόγιο προς ΚΣ

Προστιθέμενη Αξία

Οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. δήλωσαν κατά 51% ότι μελλοντικά θα χρησιμοποιούσαν τις υπηρεσίες μιας δομής σαν τα Κέντρα Στήριξης. Εάν υπολογισθεί και το ποσοστό που δήλωσαν ότι 'ίσως' θα έκαναν χρήση ΚΣ (40%), τότε η συντριπτική πλειοψηφία έχει θετική εντύπωση από τη χρησιμότητα δομών κέντρων στήριξης Κ.Α.Λ.Ο.

Γράφημα 47 από ερωτηματολόγιο προς μέλη Μητρώου Φορέων Κ.Α.Λ.Ο..

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΣΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ
ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ Κ.ΑΛ.Ο.	<p>ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ:</p> <ul style="list-style-type: none">- Οι φορείς που ανταποκρίθηκαν στην Πρόσκληση μπορούσαν να ανταπεξέλθουν στη διαδικασία υποβολής πρότασης για τη χρηματοδότηση των ΚΣ, όμως το ένα τέταρτο των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι ο βαθμός δυσκολίας ήταν υψηλός.- Τα ΚΣ αναφέρουν αστοχίες στον σχεδιασμό της Πρόσκλησης, που περιόρισαν την δυνατότητα συμμετοχής ευρύ αριθμού φορέων, ιδίως:<ul style="list-style-type: none">• Θέματα χρηματοδότησης: απουσία δυνατότητας έκδοσης εγγυητικής, απαίτηση προκαταβολής, οικονομική ρευστότητα που απαιτείτο για την υλοποίηση του έργου, έλλειψη αρχικού κεφαλαίου• Το καθεστώς de minimis που περιόρισε την πρόσβαση των φορέων σε παράλληλη χρηματοδότηση, ενώ τα ΚΣ δεν προβλεπόταν να είναι αυτό-χρηματοδοτούμενα• Απαιτήσεις προσωπικού (χαρακτηριστικά των στελεχών) των ΚΣ• Υπερ-εκτίμηση της διαχειριστικής επάρκειας των υφιστάμενων φορέων• Γεωγραφικούς περιορισμούς κατά τη λειτουργία των ΚΣ- Στοιχεία που αναφέρεται ότι δεν προβλέφθηκαν κατά τον σχεδιασμό συμπεριλαμβάνουν:<ul style="list-style-type: none">• Ανάγκες μεγαλύτερης υποστήριξης και εκπαίδευσης από το Υπουργείο• Τα ΚΣ κλήθηκαν να υποστηρίξουν φορείς σε ευρύτερη γεωγραφική περιοχή, χωρίς αντίστοιχη οικονομική αποζημίωση- Ομοίως, ανάγκες των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. που δεν προβλέφθηκαν κατά τον σχεδιασμό συμπεριλαμβάνουν:<ul style="list-style-type: none">• Την παράλληλη θέσπιση και λειτουργία χρηματοδοτικών εργαλείων για την υποστήριξη στην υλοποίηση των επιχειρηματικών σχεδίων και τη σύσταση νέων επιχειρήσεων	

	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ
	<ul style="list-style-type: none">• Την ύπαρξη παλέτας εργαλείων σχεδιασμένων ειδικά για τις ανάγκες των εγχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. που να υποστηρίζει με ομοιόμορφο τρόπο τις ανάγκες για την παροχή υπηρεσιών στο σύνολο των γεωγραφικών περιοχών• Τη συνεχιζόμενη ανάγκη νέων φορέων Κ.Α.Λ.Ο. για υποστήριξη, πέρα από τον χρόνο λειτουργίας των ΚΣ <p>- Τα ΚΣ βρήκαν τον βαθμό στόχευσης της Δράσης πολύ υψηλό.</p> <p>- Κατά την υλοποίηση της Δράσης, τα ΚΣ αναφέρουν ότι διαπιστώθηκε διαχειριστικός φόρτος (ευθυγραμμισμένος με τις απαιτήσεις του ΣΔΕ ΕΣΠΑ), χωρίς όμως να προβλέπονται αντίστοιχες δαπάνες για τη διαχείρισή της εκάστοτε Πράξης, ιδίως:</p> <ul style="list-style-type: none">• Πολύπλοκες διαδικασίες τεκμηρίωσης δαπανών, υποβολής αιτημάτων πληρωμής και εκταμίευσης των δόσεων• Πληθώρα εντύπων και περίπλοκη γραφειοκρατία για τη συλλογή και υποβολή πληροφοριών, χωρίς σαφείς οδηγίες υλοποίησης• Όγκος γραφειοκρατίας για την σύνταξη και υποβολή των φακέλων που συνόδευαν τις αιτήσεις των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. για χρηματοδότηση, την οποία επωμιζόταν τα στελέχη του φορέα του κάθε ΚΣ <p>- Ταυτόχρονα αναφέρουν ότι καταγράφονται περιπτώσεις καθυστερήσεων κατά τις διαδικασίες ελέγχου και πληρωμής/εκταμίευσης των δόσεων, καθώς και αδυναμία ανταπόκρισης σε ορισμένα ερωτήματα σχετικά με την επιλεξιμότητα εξόδων</p> <p>- Τα ΚΣ σημειώνουν ότι παρατηρείται έλλειψη σαφών οδηγιών για την μέτρηση των αποτελεσμάτων, με αποτέλεσμα τα ΚΣ να χρησιμοποιήσουν διαφορετικό τρόπο καταγραφής των αποτελεσμάτων</p> <p>- Σύμφωνα με τα ΚΣ, οι υφιστάμενοι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που προσέγγισαν τα ΚΣ έδειξαν ενδιαφέρον πρωτίστως για τις πηγές χρηματοδότησης φορέων Κ.Α.Λ.Ο. Άλλες υπηρεσίες των ΚΣ για τις οποίες υπήρξε μεγαλύτερο ενδιαφέρον ήταν: ενημέρωση ως προς τα</p>	

	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ
	<p>πλεονεκτήματα/υποχρεώσεις των φορέων, τα διοργανωμένα θεματικά εργαστήρια, οι εκδηλώσεις παρουσίασης και υποβολής καλών πρακτικών, η υποστήριξη επιχειρηματικών σχεδίων και αίτηση χρηματοδότησης και η υποστήριξη επιχειρηματικών σχεδίων και εγγραφή στο Μητρώο Κ.ΑΛ.Ο. Ακολουθούν οι άλλες υπηρεσίες των ΚΣ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Όπου προσέγγισαν τα ΚΣ υποψήφια εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο., το ενδιαφέρον τους ήταν πρωτίστως για ενημέρωση σχετικά με το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο Κ.ΑΛ.Ο., σχετικά με τα πλεονεκτήματα/υποχρεώσεις των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., και σχετικά με τις διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.ΑΛ.Ο. - Αναφέρεται από τα ΚΣ ότι καταγράφεται: <ul style="list-style-type: none"> • ενδιαφέρον για συνδυασμένη παροχή υπηρεσιών υποστήριξης από τα ΚΣ, έναντι μεμονωμένης συμβουλευτικής ή πληροφόρησης • ενδιαφέρον από ωφελούμενους (φορείς Κ.ΑΛ.Ο.) εντός και εκτός της έδρας του εκάστοτε ΚΣ - Ζητήματα που επηρέασαν το ενδιαφέρον των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. προς τα ΚΣ περιλαμβάνουν: <ul style="list-style-type: none"> - Την παροχή δωρεάν υπηρεσιών συμβουλευτικής σε σειρά θεμάτων όπως σύνταξη καταστατικού και λοιπών εντύπων, σύνταξη business plan, αίτηση εγγραφής στο Μητρώο Κ.ΑΛ.Ο. κ.α. - την απουσία χρηματοδοτικών εργαλείων η οποία περιόρισε τη δυναμική των ΚΣ - την πανδημία Covid-19 η οποία επηρέασε αρνητικά τις δράσεις των ΚΣ - το κλείσιμο των ΚΣ εν μέσω υλοποίησης προγραμμάτων επιχορήγησης το οποίο περιόρισε την ανερχόμενη δυναμική τους - το ενδιαφέρον από φοιτητές και νέα άτομα για την Κ.ΑΛ.Ο. - Ο βαθμός καθυστέρησης κατά την υλοποίηση της δράσης εκτιμήθηκε ως 'μεσαίος' έως μικρός, και αποδίδεται κυρίως στην πανδημία Covid-19 αλλά και στην αυξημένη γραφειοκρατία και πολυπλοκότητα των διαδικασιών 	

	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ
	<ul style="list-style-type: none"> - Τα περισσότερα ΚΣ δεν κατέγραψαν υπέρβαση του κόστους λειτουργίας τους αναμενόμενο από το στάδιο ήδη της Πρόσκλησης - Οι φορείς των ΚΣ επιβεβαιώνουν ότι τα ΚΣ κάλυψαν μια πραγματική και πάγια ανάγκη του οικοσυστήματος της Κ.Α.Ο. - Δήλωσαν επίσης το ενδιαφέρον τους να συνεχιστεί η λειτουργία παρόμοιων δομών, και σε αρκετές περιπτώσεις οι ίδιοι φορείς συνεχίζουν να παρέχουν υποστήριξη σε εγχειρήματα Κ.Α.Ο. Όμως τίθενται θέματα βελτίωσης, όπως <ul style="list-style-type: none"> - Σαφείς και λιγότερο περιοριστικοί όροι, λιγότερο περίπλοκα παραδοτέα, μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τον σχεδιασμό και την παροχή υπηρεσιών - Δυνατότητα μεγαλύτερης γεωγραφικής κάλυψης - Βελτιωμένο καθεστώς χρηματοδότησης - Σαν 'καλές πρακτικές' καταγράφονται: <ul style="list-style-type: none"> - Η εξαιρετική συνεργασία που αναπτύχθηκε με την τοπική κοινότητα - Η ανάπτυξη δυναμικού δικτύου μεταξύ των ΚΣ, στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιήθηκαν κοινές δράσεις (πχ εβδομάδα παρουσίασης καλών πρακτικών από το πεδίο της ΚΑΛΟ και η κοινή έκθεση αποτελεσμάτων που δημοσιεύθηκε). 	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Οι ωφελούμενοι των ΚΣ προσέγγισαν τα Κέντρα κυρίως για ενημέρωση σχετικά με την Κ.Α.Ο., καθώς επίσης για υποστήριξη στη σύνταξη business plan μαζί με τη αίτηση εγγραφής στο Μητρώο Κ.Α.Ο. και με την σύνταξη αίτησης χρηματοδότησης. - Οι ωφελούμενοι χαρακτηρίζουν τις υπηρεσίες των ΚΣ στοχευμένες και σημαντικές, σχετικά με τις ανάγκες τους, και εκτίμησαν ότι καλύφθηκαν οι ανάγκες τους από τα ΚΣ. - Οι υπηρεσίες των ΚΣ των οποίων οι ωφελούμενοι έκαναν τη μεγαλύτερη χρήση ήταν: <ul style="list-style-type: none"> - Η παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης για την Κ.Α.Ο., συμπεριλαμβάνοντας πληροφόρηση για το θεσμικό/κανονιστικό πλαίσιο Κ.Α.Ο. και για τα πλεονεκτήματα/υποχρεώσεις φορέων Κ.Α.Ο. 	

	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ
	<ul style="list-style-type: none"> - Η ενημέρωση για τις διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.ΑΛ.Ο. - Η δικτύωση με άλλους φορείς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Οι ωφελούμενοι θεώρησαν ότι οι πιο χρήσιμες υπηρεσίες των ΚΣ ήταν: <ul style="list-style-type: none"> - Η υποστήριξη στη σύνταξη επιχειρηματικών σχεδίων, μαζί με την εγγραφή στο Μητρώο Κ.ΑΛ.Ο. και τη σύνταξη αίτησης χρηματοδότησης - Η παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης για το θεσμικό/κανονιστικό πλαίσιο Κ.ΑΛ.Ο καθώς και για τις διαδικασίες ίδρυσης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Η ενημέρωση για τις πηγές χρηματοδότησης η οποία επίσης καταγράφεται ως σημαντική υπηρεσία - Οι υφιστάμενοι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. δήλωσαν ότι θα αξιοποιήσουν τις υπηρεσίες που έλαβαν πρωτίστως για να βελτιώσουν την οργάνωση της επιχείρησής τους, και για να δικτυωθούν με άλλους φορείς. - Η βελτιωμένη κατανόηση του θεσμικού πλαισίου της Κ.ΑΛ.Ο. είναι επίσης σημαντική, ενώ σημειώθηκε αρκετά μεγάλο ενδιαφέρον για τη σύσταση νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων αναφέρει ότι δεν εντόπισαν κανένα πρόβλημα στη συνεργασία τους με τα ΚΣ. - Όσον αφορά τα θετικά και αρνητικά στοιχεία των ΚΣ, παρατηρείται διχασμός στις απόψεις, για παράδειγμα, για κάποιους ωφελούμενους τα ΚΣ είχαν έμπειρα στελέχη που παρείχαν σωστή και έγκυρη ενημέρωση και λύσεις, ενώ για άλλους ωφελούμενους τα ΚΣ έπασχαν από έλλειψη προσωπικού - Ως δυνατά σημεία των ΚΣ αναφέρθηκε το διάθεση και το ειλικρινές ενδιαφέρον των στελεχών να προσφέρουν υποστήριξη στους φορείς και η κατανόησή τους για τα σχετικά θέματα καθώς προέρχονται τα ίδια τα ΚΣ από το πεδίο. 	

	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ
	<ul style="list-style-type: none"> - Ως αδύναμα σημεία των ΚΣ αναφέρθηκε η ανεπαρκής χρηματοδότησή τους και η περιορισμένη γεωγραφική κάλυψη στην παροχή των υπηρεσιών σε συνδυασμό με θέματα εγγύτητας 	
ΜΕΛΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο.	<ul style="list-style-type: none"> - Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. αναγνωρίζουν ότι είχαν σημαντικές ανάγκες κατά την ίδρυσή τους και εξακολουθούν να έχουν ανάγκες κατά τη λειτουργία τους. Οι υπηρεσίες των ΚΣ αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες αυτές. - Η πλειοψηφία των φορέων ήταν ενημερωμένη για τη λειτουργία των ΚΣ, κυρίως μέσω της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο., των Ενώσεων Φορέων ΚΑΛ.Ο., μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και του έντυπου & ηλεκτρονικού τύπου. - Παράλληλα όμως, δεν είχε κάνει χρήση των υπηρεσιών των ΚΣ, κυρίως διότι εκτίμησε ότι δεν χρειάστηκε τις υπηρεσίες που προσέφεραν τα Κέντρα. Σημαντική μερίδα δήλωσε ότι 'δεν γνώριζε' για τις υπηρεσίες των ΚΣ, ενώ άλλη μερίδα φορέων δήλωσε ότι είχε ανάγκες που δεν τις κάλυπταν τα ΚΣ. - Οι υπηρεσίες του ΚΣ ήταν χρήσιμες κατά την ίδρυση αλλά και κατά τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Οι εντυπώσεις από τα ΚΣ υποδηλώνουν διαφορές μεταξύ της ποιότητας της υποστήριξης που προσέφεραν, καθώς κάποιοι φορείς αποκόμισαν εξαιρετικές εντυπώσεις, και άλλοι φορείς ήταν πολύ απογοητευμένοι από τα ΚΣ που προσέγγισαν, που μάλιστα ερμηνεύτηκε ότι τα στελέχη του ΚΣ δεν ήταν τα ίδια επαρκώς ενημερωμένα για κάποια θέματα. - Οι φορείς χρησιμοποίησαν περισσότερο τις εξής υπηρεσίες των ΚΣ: <ul style="list-style-type: none"> - Ενημέρωση για τις ισχύουσες διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.ΑΛ.Ο. - Ενημέρωση για τα πλεονεκτήματα / υποχρεώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Ενημέρωση για την εισαγωγή στην Κ.ΑΛ.Ο. - Ενημέρωση για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο Κ.ΑΛ.Ο. - Ο βαθμός ικανοποίησης από τις υπηρεσίες που έλαβαν ήταν μεγαλύτερος για τις εξής υπηρεσίες: 	<ul style="list-style-type: none"> - Ως προς την ανάπτυξη του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο., πιο σημαντικό θέμα θεωρείται η κατάλληλη χρηματοδότηση: η ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, και η διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία. Επίσης σημαντικό θέμα είναι αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο. σε όλη την κοινωνία και σε φορείς του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. - Οι φορείς δηλώνουν ότι δεν έχουν πρόσβαση σε ρεαλιστικά για αυτούς χρηματοδοτικά εργαλεία, επιδοτήσεις ή συγχρηματοδοτήσεις, ότι δεν έχουν έγκαιρη ενημέρωση για συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και την προεργασία συμμετοχής σε αυτά, ότι χρειάζονται υποστήριξη στη διεκδίκηση προγραμμάτων και τη συμμετοχή τους σε αυτά ενδεχομένως σαν μέλη δικτύου επιχειρήσεων με συντονιστή φορέα ευρύτερου δημόσιου τομέα ή ΚΣ. Γίνεται αναφορά στο ταμείο της Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας σαν προϋπόθεση για την βιωσιμότητα των περισσότερων Κοιν.Σ.Επ αλλά και για την περαιτέρω ανάπτυξή τους. - Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. αναζητούν περισσότερη ενημέρωση (π.χ. συνέδρια, εκθέσεις, ημερίδες οργανωμένα από το Υπουργείο) και πληροφόρηση για ζητήματα που αφορούν τις κοινωνικές επιχειρήσεις. Αναφέρεται και η ενημέρωση των νέων για την κοινωνική οικονομία στο σχολικό περιβάλλον.

	ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ
	<ul style="list-style-type: none"> - Ενημέρωση για την εισαγωγή στην Κ.ΑΛ.Ο. - Ενημέρωση για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο Κ.ΑΛ.Ο. - Ενημέρωση για τις ισχύουσες διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.ΑΛ.Ο. - Υποστήριξη για τη δημιουργία marketing plan - Μακράν η πιο σημαντική ανάγκη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που δεν καλύφθηκε από τα ΚΣ, ήταν αυτή της χρηματοδότησης (πρόσβαση σε χρηματοδότηση και υποστήριξη για συμμετοχή σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα). Στα θέματα αυτά δεν διαφαίνεται ότι τα ΚΣ προσέφεραν ουσιαστική λύση αφού δεν υπάρχει ικανοποιητική χρηματοδότηση για το πεδίο Κ.ΑΛ.Ο. - Άλλες ανάγκες που δεν καλύφθηκαν από τα ΚΣ αφορούν στην οργάνωση και λειτουργία των φορέων, και στην πρόσβασή τους σε αγορές. - Το μεγαλύτερο ποσοστό των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. θα απευθύνονταν σε παρόμοια δομή στο μέλλον. - Τα Κέντρα Στήριξης θεωρήθηκαν μια πολύ επιτυχημένη πολιτική η οποία πρέπει να ενισχυθεί και να διευρυνθεί, με ΚΣ σε κάθε περιφερειακή ενότητα με μόνιμη λειτουργία (π.χ. με συνεχιζόμενη κρατική χρηματοδότηση) για την ενίσχυση της Κ.ΑΛ.Ο. βασιζόμενη στο τοπικό χαρακτήρα κάθε περιοχής. Διατυπώνονται προτάσεις για τη λειτουργία τέτοιων κέντρων από το οικοσύστημα, ήτοι από τις ίδιες τις Κοιν.Σ.ΕΠ. ή τις Ενώσεις Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., με στόχο την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, την παροχή υπηρεσιών one-stop shop για την ίδρυση, λειτουργία, πρόσβαση σε χρηματοδότηση, προβολή και δικτύωση, μέντορινγκ, εκπαίδευση, κλπ, φορέων Κ.ΑΛ.Ο. – χωρίς οικονομική επιβάρυνση. Ενδεχομένως να έχουν τον χαρακτήρα θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας. Προτείνεται δε και η παροχή υποστήριξης σε επαγγελματικές ομάδες/φορείς που σχετίζονται μαζί με φορείς Κ.ΑΛ.Ο. (π.χ. δικηγόροι, λογιστές, τράπεζες, στελέχη δημοσίου τομέα κτλ.). Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να γίνεται γνωστή η λειτουργία τους στο οικοσύστημα και να επιδιωχθούν συνέργειες με ήδη υπάρχοντες θεσμούς. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ενδιαφέρονται για δράσεις δικτύωσης (μεταξύ οργανισμών κοινωνικής οικονομίας καθώς και με παγκόσμια δίκτυα κοινωνικής οικονομίας), συνεργασίας με άλλους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και εξωστρέφειας, σε εθνικό, ευρωπαϊκό, διεθνές επίπεδο. Αυτό θα ενθάρρυνε την μεταφορά τεχνογνωσίας και την ανταλλαγή καλών πρακτικών από ήδη υπάρχουσες κοινωνικές επιχειρήσεις με σχετική εμπειρία. - Σημειώνεται ότι δεν υπάρχει επαρκής υποστήριξη των Κοιν.Σ.ΕΠ. από την πολιτεία, δεν έχουν ευκαιρίες χρηματοδότησης ώστε να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν, ούτε είναι ευρέως γνωστές. Οι Κοιν.Σ.ΕΠ ένταξης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού θα μπορούσαν να είχαν πιο στοχευμένη αντιμετώπιση σε πρακτικό επίπεδο. - Προτείνεται η ενίσχυση του ρόλου των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων οργάνων Κ.ΑΛ.Ο. - Υπάρχει ενδιαφέρον για εκπαίδευση των μελών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Εκφράστηκε η επιθυμία για συνεργασίες με ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Ημι-δομημένες συνεντεύξεις (1/3) – άξονες και ερωτήματα συζήτησης: Στελέχη δημόσιων αρχών

Α) ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Συνάφεια και καταλληλότητα

1. Σε ποια στοιχεία βασίσθηκε ο σχεδιασμός της Δράσης;
2. Πως έγινε η επιλογή των δικαιούχων;
3. Πως καθορίστηκε ο τρόπος λειτουργίας και παροχής υπηρεσιών των Κέντρων Στήριξης; Υπήρξε μελέτη σκοπιμότητας για τη σύσταση και λειτουργία των Κέντρων Στήριξης;
4. Πως προσδιορίστηκαν οι δυνητικοί ωφελούμενοι στο στάδιο του σχεδιασμού;
5. Προσδιορίστηκαν επαρκώς οι πιο σημαντικές ανάγκες των ωφελούμενων, ώστε να καλυφθούν από τα Κέντρα Στήριξης;
6. Ποια τα δυνατά και αδύναμα σημεία κατά το σχεδιασμό της δράσης;
7. Αξιοποιήθηκαν καλές πρακτικές ή/και προηγούμενη εμπειρία, κατά το σχεδιασμό της δράσης;
8. Πόσο αποτελεσματική υπήρξε η συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων στο σχεδιασμό της δράσης;
9. Η δράση προβλέπεται να συνεχιστεί και στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Τι θα πρέπει να περιλαμβάνει ο νέος σχεδιασμός, με βάση την αποκτηθείσα εμπειρία;

Αποτελεσματικότητα, Αποτελέσματα και Επιπτώσεις

1. Σε ποιο βαθμό επιτεύχθηκαν οι στόχοι της δράσης; Ποιοι παράγοντες λειτούργησαν για την επίτευξη ή μη των επιδιωκόμενων στόχων;
2. Ποιοι είναι οι λόγοι επίτευξης ή μη των τεθέντων στόχων;
3. Υλοποιήθηκε ή όχι η δράση σύμφωνα με το σχεδιασμό; Προτάσεις βελτίωσης;
4. Σε ποιο βαθμό η δράση είχε (ή όχι) θετικό αντίκτυπο στη σύσταση νέων κοινωνικών επιχειρήσεων;
5. Ποια τα δυνατά και αδύναμα σημεία κατά την υλοποίηση της δράσης;
6. Πως αξιολογείται η ανταπόκριση και η συνεργασία του ΕΦΔ με τους δικαιούχους;
7. Ποια διαχειριστικά προβλήματα εντοπίστηκαν;
8. Ποιοι είναι οι μηχανισμοί και οι σχέσεις αιτιώδους συνάφειας που συνέβαλαν στην επίτευξη των αποτελεσμάτων καθώς και οι παράγοντες του ευρύτερου περιβάλλοντος που επηρέασαν τα αποτελέσματα της υπό αξιολόγηση δράσης;
9. Πως αξιολογείται η δημοσιότητα της δράσης;

Αποδοτικότητα

1. Πως προσδιορίστηκε το μοναδιαίο κόστος της δράσης; Υπήρξε επαρκές για την υλοποίησή της;
2. Υπήρξαν καθυστερήσεις κατά την υλοποίηση;
3. Ο μηχανισμός παρακολούθησης της δράσης υπήρξε επαρκής;

Προστιθέμενη Αξία

1. Πόσο συνέβαλε η δράση στην περαιτέρω ανάπτυξη του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο.;
2. Πόσο επίκαιρη παραμένει η ανάγκη υποστήριξης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. μέσω δομών στήριξης;
3. Αναγνωρίζονται τυχόν καλές πρακτικές;
4. Ποιες είναι οι προτάσεις για τη συνέχιση της δράσης για την επόμενη προγραμματική περίοδο;

Β) ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΠ ΠΟΥ ΔΕΝ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

1. Για ποιο λόγο δράσεις που αρχικά είχαν περιληφθεί στο ΕΠ δεν υλοποιήθηκαν
 - α. Δεν ήταν επίκαιρες
 - β. Δεν υπήρχε επαρκής βαθμός ωριμότητας
 - γ. Δεν κρίθηκαν ως δράσεις προτεραιότητας
 - δ. Διαπιστώθηκαν προβλήματα κατά την εξειδίκευση και εφαρμογή
2. Μερικές από τις δράσεις αυτές φαίνεται ότι θα προχωρήσουν στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Με τι σχεδιασμό;

Ημι-δομημένες συνεντεύξεις (2/3) – άξονες και ερωτήματα συζήτησης: Φορείς που εκπροσωπούν εγχειρήματα Κ.Α.Λ.Ο.

A) ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

1. Πόσο επιτυχημένος ήταν ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της δράσης;
2. Πόσο επιτυχής ήταν η στόχευση της δράσης σε σχέση με τις ανάγκες των ωφελούμενων;
3. Ποια τα δυνατά και αδύναμα σημεία κατά το σχεδιασμό των δράσεων;
4. Ποιες νέες ανάγκες προκύπτουν ή δεν καλύφθηκαν από τα Κέντρα Στήριξης;
5. Πως αξιολογείται η δημοσιότητα της δράσης;
6. Προτάσεις βελτίωσης για την επόμενη προγραμματική περίοδο;

B) ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΡΙΝΟΝΤΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ

1. Ποιες άλλες δράσεις πρέπει να σχεδιαστούν για να καλύψουν τις ανάγκες των ωφελούμενων;

Ημι-δομημένες συνεντεύξεις (3/3) – άξονες και ερωτήματα συζήτησης: Δομές (Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Λ.Ο.)

Συνάφεια και καταλληλότητα

1. Πόσο επιτυχής ήταν η στόχευση της δράσης σε σχέση με τις ανάγκες των ωφελούμενων;
2. Ποια τα δυνατά και αδύναμα σημεία κατά το σχεδιασμό της δράσης;
3. Πόσο συμμετοχικός υπήρξε ο σχεδιασμός της δράσης;

Αποτελεσματικότητα, Αποτελέσματα και Επιπτώσεις

1. Η δράση υλοποιήθηκε και ολοκληρώθηκε ομαλά;
2. Ποια τα αποτελέσματα που επέφερε η δράση;
3. Ποια τα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι δομές κατά την υλοποίηση (παροχή υπηρεσιών);
4. Ποια τα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι δομές κατά τη διαχείριση;
5. Ποια η αποτελεσματικότητα συνεργασίας των δομών με άλλους φορείς για την υλοποίηση των παρεμβάσεων;
6. Ποιος ο βαθμός ανταπόκρισης σε αιτήματα που έχουν διατυπωθεί από ωφελούμενους και ποιος ο βαθμός ικανοποίησης των ωφελούμενων από την ανταπόκριση αυτή;
7. Ποιος ήταν ο βαθμός ενδιαφέροντος από υποψήφιους κοινωνικούς επιχειρηματίες;
8. Ποιες νέες ανάγκες προκύπτουν; Ποιες πρόσθετες υπηρεσίες ζητήθηκαν από τους ωφελούμενους;
9. Πόσο σημαντική κρίνεται η παροχή ολοκληρωμένης υποστήριξης προς τους ωφελούμενους;
10. Ποια η βιωσιμότητα των δομών;
11. Αναγνωρίζονται τυχόν καλές πρακτικές;
12. Ποιες είναι οι προτάσεις για τη συνέχιση της δράσης για την επόμενη προγραμματική περίοδο;

Ομάδες Εστίασης (1/3) – Θέματα προς συζήτηση: Δομές (Κέντρα Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο.)

Συνάφεια και καταλληλότητα

1. Πόσο επιτυχής ήταν η στόχευση της δράσης σε σχέση με τις ανάγκες των ωφελούμενων και των δυνητικά ωφελούμενων;
2. Σε σχέση με ότι είχε σχεδιασθεί αρχικά, κατά την δραστηριοποίηση των Κέντρων ποιες ήταν οι υπηρεσίες που ζητήθηκαν;
3. Ποια τα δυνατά και αδύναμα σημεία κατά το σχεδιασμό της δράσης;
4. Ποιες ανάγκες δεν καλύφθηκαν κατά το σχεδιασμό του σχεδιασμού της δράσης;

Αποτελεσματικότητα, Αποτελέσματα και Επιπτώσεις

1. Η δράση υλοποιήθηκε και ολοκληρώθηκε ομαλά;
2. Αντιμετωπίσατε προβλήματα κατά την παροχή υπηρεσιών στους ωφελούμενους;
3. Αντιμετωπίσατε διαχειριστικά προβλήματα κατά τη λειτουργία του Κέντρου Στήριξης;
4. Ποια τα αποτελέσματα που επέφερε η δράση;
5. Ποιοι είναι οι λόγοι επίτευξης ή μη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων;
6. Υπήρχαν ανάγκες των φορέων (υφιστάμενων και νέων) στις οποίες δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν τα Κέντρα Στήριξης; Που οφειλόταν αυτή η αδυναμία;
7. Ποιος ήταν ο βαθμός ενδιαφέροντος από υποψήφιους κοινωνικούς επιχειρηματίες;
8. Ποια η βιωσιμότητα των δομών (ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την βιωσιμότητα των Κέντρων Στήριξης);

Αποδοτικότητα

1. Υπήρξαν καθυστερήσεις κατά την υλοποίηση;
2. Διαπιστώθηκε διαχειριστικός φόρτος κατά την έναρξη και λειτουργία των Κέντρων Στήριξης;
3. Ήταν ικανοποιητική η χρηματοδότηση για τις ανάγκες λειτουργίας του Κέντρου Στήριξης; Διαπιστώθηκε υπέρβαση του κόστους λειτουργίας;

Προστιθέμενη Αξία

1. Ποιο ρόλο έπαιξαν τα Κέντρα Στήριξης στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο.;
2. Θα συμμετείχατε σε παρόμοια μελλοντική δράση;
3. Σε ποιο βαθμό αναγνωρίζονται καλές πρακτικές από την υλοποίηση της δράσης;

Ομάδες Εστίασης (2/3) – Θέματα προς συζήτηση: Υφιστάμενοι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που έκαναν χρήση των υπηρεσιών των Κέντρων Στήριξης

1. Πως πληροφορηθήκατε για το Κέντρο Στήριξης;
2. Ποιες υπηρεσίες του Κέντρου Στήριξης χρησιμοποιήσατε;

Συνάφεια και καταλληλότητα

1. Πόσο στοχευμένες είναι οι υπηρεσίες που προσφέρουν τα Κέντρα Στήριξης; Πόσο καλά σχεδιασμένη ήταν η πρωτοβουλία των Κέντρων Στήριξης;
3. Ποιες ανάγκες σας καλύφθηκαν μέσω των υπηρεσιών του Κέντρου Στήριξης;
4. Ποιες ανάγκες σας δεν καλύφθηκαν, και γιατί;
5. Ποια τα δυνατά και αδύναμα σημεία κατά το σχεδιασμό σας δράσης;

Αποτελεσματικότητα, Αποτελέσματα και Επιπτώσεις

1. Σε ποιο βαθμό ανταποκρίθηκε το Κέντρο Στήριξης στα αιτήματά σας;
2. Πόσο ικανοποιημένοι ήσασταν από τη συνεργασία σας με το Κέντρο Στήριξης;
3. Αντιμετωπίσατε προβλήματα κατά την συνεργασία σας; Υπήρξε διαχειριστικό φόρτος για εσάς, στη διαδικασία χρήσης των υπηρεσιών του Κέντρου Στήριξης;
4. Ποια τα αποτελέσματα που επέφερε η συνεργασία σας με το Κέντρο Στήριξης;
5. Ποιοι είναι οι λόγοι επίτευξης ή μη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων;
6. Ποια η βιωσιμότητα των δομών (ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την βιωσιμότητα των Κέντρων Στήριξης);

Αποδοτικότητα

1. Υπήρξαν καθυστερήσεις κατά την συνεργασία σας με το Κέντρο Στήριξης;

Προστιθέμενη Αξία

1. Εξακολουθείτε να βιώνετε θετικά αποτελέσματα από τη συνεργασία σας με το Κέντρο Στήριξης;
2. Θα συμμετείχατε σε παρόμοια μελλοντική συνεργασία με σχετικές δομές;
3. Σε ποιο βαθμό αναγνωρίζονται καλές πρακτικές από την υλοποίηση σας δράσης;
4. Ποιες οι προτάσεις σας για συναφείς μελλοντικές δράσεις;

Ομάδες Εστίασης (3/3) – Θέματα προς συζήτηση: Υποψήφιοι κοινωνικοί επιχειρηματίες που απευθύνθηκαν στα Κέντρα Στήριξης

1. Πως πληροφορηθήκατε για το Κέντρο Στήριξης;
2. Ποιες υπηρεσίες του Κέντρου Στήριξης χρησιμοποιήσατε;
3. Έχει γίνει έναρξη οργανισμού Κ.Α.Λ.Ο.;

Συνάφεια και καταλληλότητα

1. Πόσο στοχευμένες είναι οι υπηρεσίες που προσφέρουν τα Κέντρα Στήριξης; Πόσο καλά σχεδιασμένη ήταν η πρωτοβουλία των Κέντρων Στήριξης;
2. Ποιες ανάγκες σας καλύφθηκαν μέσω των υπηρεσιών του Κέντρου Στήριξης;
3. Ποιες ανάγκες σας δεν καλύφθηκαν, και γιατί;
4. Ποια τα δυνατά και αδύναμα σημεία κατά το σχεδιασμό σας δράσης;

Αποτελεσματικότητα, Αποτελέσματα και Επιπτώσεις

1. Σε ποιο βαθμό ανταποκρίθηκε το Κέντρο Στήριξης στα αιτήματά σας;
2. Πόσο ικανοποιημένοι ήσασταν από τη συνεργασία σας με το Κέντρο Στήριξης;
3. Αντιμετωπίσατε προβλήματα κατά την συνεργασία σας; Υπήρξε διαχειριστικό φόρτος για εσάς, στη διαδικασία χρήσης των υπηρεσιών του Κέντρου Στήριξης;
4. Ποια τα αποτελέσματα που επέφερε η συνεργασία σας με το Κέντρο Στήριξης;
5. Ποιοι είναι οι λόγοι επίτευξης ή μη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων;
6. Ποια η βιωσιμότητα των δομών (ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την βιωσιμότητα των Κέντρων Στήριξης);

Αποδοτικότητα

1. Υπήρξαν καθυστερήσεις κατά την συνεργασία σας με το Κέντρο Στήριξης;

Προστιθέμενη Αξία

1. Θα απευθυνόσαστε σε παρόμοια μελλοντική δομή;
2. Σε ποιο βαθμό αναγνωρίζονται καλές πρακτικές από την υλοποίηση σας δράσης;
3. Ποιες οι προτάσεις σας για συναφείς μελλοντικές δράσεις;

Ποσοτική έρευνα πεδίου (1/3)- ερωτηματολόγιο: [Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Λ.Ο.](#)

Ερωτηματολόγιο που απευθύνεται στα Κέντρα Στήριξης, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των παρεμβάσεων της Κοινωνικής Οικονομίας.

Η «LDK ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΚΕ» έχει αναλάβει τη σύμβαση με τίτλο «**Μελέτη αξιολόγησης των παρεμβάσεων στο πλαίσιο της Κοινωνικής Οικονομίας και των λοιπών δράσεων της ΕΠ 9.5 (κωδ.12)**», Τμήμα 1 του έργου «Παροχή υπηρεσιών συμβούλου για τη διεξαγωγή αξιολογήσεων του Σχεδίου Αξιολόγησης του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ».

Το ερωτηματολόγιο αυτό, είναι μέρος της έρευνας πεδίου που διεξάγεται για την συλλογή στοιχείων και δεδομένων για την αξιολόγηση των παρεμβάσεων της κοινωνικής οικονομίας.

Σας ευχαριστούμε για την ευγενική συμμετοχή σας στην έρευνα.

Διαχείριση Προσωπικών Δεδομένων

Συμπληρώνοντας το παρόν ερωτηματολόγιο δηλώνω τη συναίνεσή μου με την διαχείριση προσωπικών δεδομένων από την LDK, η οποία επεξεργάζεται αυτά τα δεδομένα για λογαριασμό της Αναθέτουσας Αρχής (ΕΥΔ Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» του Υπ. Ανάπτυξης και Επενδύσεων).

Η LDK εφαρμόζει σε κάθε περίπτωση πολιτικές, διαδικασίες και τεχνικά μέτρα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένων και των διαδικασιών διαχείρισης ασφάλειας πληροφοριών από τυχαία ή παράνομη καταστροφή, απώλεια, αλλοίωση, μη εξουσιοδοτημένη αποκάλυψη, μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση και άλλες παράνομες ή μη εξουσιοδοτημένες μορφές επεξεργασίας, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στοιχεία Κέντρων Στήριξης:

1. Όνομα Κέντρου Στήριξης:

2. Έδρα Κέντρου Στήριξης (Περιφέρεια):

3. Γεωγραφική κάλυψη του Κέντρου Στήριξης :

4. Αρμόδιος για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου:

Όνομα:

5. Στοιχεία επικοινωνίας (τηλέφωνο, email):

ΕΝΟΤΗΤΑ Α.

Στις ερωτήσεις που ακολουθούν χρησιμοποιείται κλίμακα 1-5,
όπου 1 = ελάχιστο, 5 = πάρα πολύ.

Παρακαλούμε πείτε μας κατά την γνώμη σας:

6. A1. Πόσο στοχευμένη ήταν η δράση σε σχέση με τις ανάγκες του πεδίου Κ.ΑΛ.Ο.;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

7. A2. Πόσο δύσκολη ήταν η υποβολή πρότασης για τη χρηματοδότηση των Κέντρων Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

8. A3. Ποια στοιχεία του σχεδιασμού της πρόσκλησης περιόρισαν την δυνατότητα συμμετοχής φορέων Κ.Α.Λ.Ο σε αυτήν;

ΕΝΟΤΗΤΑ Β.

9. B1. Πόσο ομαλά υλοποιήθηκε και ολοκληρώθηκε η δράση;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

10. B2. Σε ποια ζητήματα κατά την γνώμη σας απαιτείται διαχειριστική απλούστευση;

11. B3α) Συνεργαστήκατε με άλλους φορείς για την υλοποίηση του προγράμματος;
Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

12. B3β) Αν ναι, ποιος ο βαθμός αποτελεσματικότητας της συνεργασίας σας με άλλους φορείς για την υλοποίηση των παρεμβάσεων;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

13. B4. Παρακαλούμε ποσοτικοποιήστε τα αποτελέσματα της δράσης σύμφωνα με τα ζητούμενα της πρόσκλησης: (συμπληρώστε με αριθμό, π.χ. 2, 3, 4, ...):

1. Αριθμός ενημερώσεων για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.Α.Ο.) που πραγματοποιήθηκαν

14. 2. Αριθμός ενημερώσεων για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο Κ.ΑΛ.Ο. που πραγματοποιήθηκαν
-
15. 3. Αριθμός ενημερώσεων για τα πλεονεκτήματα / υποχρεώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που πραγματοποιήθηκαν
-
16. 4. Αριθμός ενημερώσεων για τις πηγές χρηματοδότησης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που πραγματοποιήθηκαν
-
17. 5. Αριθμός ενημερώσεων για τις ισχύουσες διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.ΑΛ.Ο. που πραγματοποιήθηκαν
-
18. 6. Αριθμός ενημερώσεων για τη δικτύωση με άλλους φορείς του πεδίου Κ.ΑΛ.Ο. (προμηθευτές, πελάτες, άλλους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.) που πραγματοποιήθηκαν
-
19. 7. Πλήθος ενημερωτικού υλικού που διατέθηκε για την Κ.ΑΛ.Ο. που έχει εκδοθεί από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπ. Εργασίας
-
20. 8. Πλήθος ημερίδων που διοργανώθηκαν
-

21. 9. Αριθμός συμμετοχών σε συνέργειες και κοινές δράσεις με Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού ή άλλα Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ

22. 10. Πλήθος θεματικών εργαστηρίων που οργανώθηκαν

23. 11. Πλήθος εκδηλώσεων παρουσίασης και προβολής καλών πρακτικών που οργανώθηκαν

24. 12. Πλήθος επιχειρηματικών σχεδίων, συνοδευόμενων από αίτηση χρηματοδότησης, που δημιουργήθηκαν

25. 13. Πλήθος marketing plan που δημιουργήθηκαν

26. 14. Πλήθος επιχειρηματικών σχεδίων που δημιουργήθηκαν συνοδευόμενων από υποστήριξη στην υποβολή αίτησης εγγραφής στο μητρώο φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

27. B5. Βαθμολογήστε το ενδιαφέρον από τα **υφιστάμενα εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο.** που εκδηλώθηκε για κάθε μια από τις παρακάτω υπηρεσίες του Κέντρου Στήριξης.

Αν κάτι δεν βρίσκει εφαρμογή παρακαλούμε αφήστε κενό.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	1	2	3	4	5
Ενημέρωση για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.ΑΛ.Ο.)	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο Κ.ΑΛ.Ο.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση για τα πλεονεκτήματα / υποχρεώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση για τις πηγές χρηματοδότησης φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση για τις ισχύουσες διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.ΑΛ.Ο.	☐	☐	☐	☐	☐
Δικτύωση με άλλους φορείς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. (προμηθευτές, πελάτες, άλλους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.)	☐	☐	☐	☐	☐

Διάθεση
ενημερωτικού
υλικού για την
Κ.Α.Λ.Ο. που έχει
εκδοθεί από τις
αρμόδιες
Υπηρεσίες του
Υπ. Εργασίας

Διοργάνωση
ημερίδων

Συμμετοχή σε
συνέργειες και
κοινές δράσεις
με Ο.Τ.Α. α' και
β' βαθμού ή άλλα
Ν.Π.Δ.Δ. ή
Ν.Π.Ι.Δ

Διοργάνωση
θεματικών
εργαστηρίων

Εκδηλώσεις
παρουσίασης και
προβολής καλών
πρακτικών

Υποστήριξη στη
δημιουργία
επιχειρηματικών
σχεδίων,
συνοδευόμενων
από αίτηση
χρηματοδότησης

Υποστήριξη στη
δημιουργία
marketing plan

Υποστήριξη στη
δημιουργία
επιχειρηματικών
σχεδίων
συνοδευόμενων
από υποστήριξη

στην υποβολή
αίτησης
εγγραφής στο
Μητρώο
Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

Άλλο

28. Σε περίπτωση που επιλέξατε "άλλο" παρακαλούμε προσδιορίστε

29. Β6. Βαθμολογήστε το ενδιαφέρον από τα υποψήφια εγχειρήματα Κ.Α.Ο. που εκδηλώθηκε για κάθε μια από τις παρακάτω υπηρεσίες του Κέντρου Στήριξης.

Αν κάτι δεν βρίσκει εφαρμογή παρακαλούμε αφήστε κενό.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	1	2	3	4	5
Ενημέρωση για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.Α.Ο.)	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο Κ.Α.Ο.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση για τα πλεονεκτήματα / υφορέων Κ.Α.Ο.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση για τις πηγές χρηματοδότησης φορέων Κ.Α.Ο.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση για τις ισχύουσες διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.Α.Ο.	☐	☐	☐	☐	☐
Δικτύωση με άλλους φορείς του οικοσυστήματος Κ.Α.Ο. (προμηθευτές, πελάτες, άλλους φορείς Κ.Α.Ο.)	☐	☐	☐	☐	☐
Διάθεση	☐	☐	☐	☐	☐

Διάθεση
υλικού για την
Κ.ΑΛ.Ο. που έχει
εκδοθεί από τις
αρμόδιες
Υπηρεσίες του
Υπ. Εργασίας

Διοργάνωση
ημερίδων

Συμμετοχή σε
κοινές δράσεις
συνεργείας και
με Ο.Τ.Α. α και
β' βαθμού ή άλλα
Ν.Π.Δ.Δ.

Διοργάνωση
θεματικών
εργαστηρίων

Εκδηλώσεις
παρουσίασης και
προβολής καλών
πρακτικών

Υποστήριξη στη
δημιουργία
επιχειρηματικών
σχεδίων,
συνοδευόμενων
από αίτηση
χρηματοδότησης

Υποστήριξη στη
δημιουργία
marketing plan

Υποστήριξη στη
δημιουργία
επιχειρηματικών
σχεδίων
συνοδευόμενων
από υποστήριξη

αίτησης
εγγραφής στο
Μητρώο στο
Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Άλλο

30. Σε περίπτωση που επιλέξατε "άλλο" παρακαλούμε προσδιορίστε

31. Β7. Σε ποιο βαθμό εκδηλώθηκε από τους ωφελούμενους του Κέντρου Στήριξης ενδιαφέρον για συνδυασμένη παροχή υπηρεσιών υποστήριξης έναντι μεμονωμένης συμβουλευτικής ή πληροφόρησης:

α) από υφιστάμενα εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

32. β) από υποψήφια εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο.

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

33. Β8. Πόσο επαρκές κρίνετε το ενδιαφέρον που εκδηλώθηκε για τις υπηρεσίες του Κέντρου Στήριξης από τα υφιστάμενα και υποψήφια εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο. εντός και εκτός έδρας του Κέντρου Στήριξης:

α) υφιστάμενα εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο. εντός έδρας Κέντρου Στήριξης

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

34. β) υφιστάμενα εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο. εκτός έδρας Κέντρου Στήριξης

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

35. γ) υποψήφια εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο. εντός έδρας Κέντρου Στήριξης

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

36. δ) υποψήφια εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο. εκτός έδρας Κέντρου Στήριξης

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

37. Β9. Ποια ζητήματα επηρέασαν το ενδιαφέρον των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. προς τα Κέντρα Στήριξης, θετικά ή αρνητικά κατά την γνώμη σας;

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

38. Γ1α) Σε ποιο βαθμό υπήρξαν καθυστερήσεις κατά την υλοποίηση της δράσης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

39. Γ1β) Αν υπήρξαν καθυστερήσεις κατά την υλοποίηση της δράσης, που κατά την γνώμη σας οφείλονται αυτές;

40. Γ2α) Σε ποιο βαθμό υπήρξε διαχειριστικός φόρτος για το Κέντρο Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

41. Γ2β) Αν υπήρξε διαχειριστικός φόρτος, σε ποια ζητήματα κατά την γνώμη σας εστιάστηκε;

42. Γ3α) Σε ποιο βαθμό υπήρξε υπέρβαση του κόστους λειτουργίας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

43. Γ3β) Αν υπήρξε υπέρβαση του κόστους λειτουργίας, πού κατά την γνώμη σας οφείλεται αυτό;

44. Γ4. Υπάρχει για εσάς η δυνατότητα και το ενδιαφέρον συνέχισης της λειτουργίας του Κέντρου Στήριξης; Αν ναι, υπό ποιες προϋποθέσεις;

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ.

45. Δ1. Ποια τα δυνατά και αδύναμα σημεία της πρόσκλησης της δράσης;

46. Δ2. Ποιες ανάγκες των Κέντρων Στήριξης δεν προβλέφθηκαν από το στάδιο του σχεδιασμού της δράσης;

47. Δ3. Ποιες ανάγκες των υφιστάμενων εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. δεν προβλέφθηκαν από το στάδιο του σχεδιασμού της δράσης;

48. Δ4. Ποιες ανάγκες των υποψήφιων εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. δεν προβλέφθηκαν από το στάδιο του σχεδιασμού της δράσης;

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε.

49. Ε1. Ποιά τα προβλήματα που αντιμετώπισαν τα Κέντρα Στήριξης κατά την υλοποίηση της δράσης;

50. Ε2. Ποιες νέες ανάγκες προκύπτουν; Ποιες πρόσθετες υπηρεσίες ζητήθηκαν από τους ωφελούμενους;

51. Ε3. Αναγνωρίζονται τυχόν καλές πρακτικές;

Αυτό το περιεχόμενο δεν έχει δημιουργηθεί και δεν έχει εγκριθεί από την Google.

Google Φόρμες

Ποσοτική έρευνα πεδίου (2/3) – ερωτηματολόγιο: [Αποδέκτες των υπηρεσιών των Κέντρων](#)

Ερωτηματολόγιο που απευθύνεται στους ωφελούμενους των Κέντρων Στήριξης, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των παρεμβάσεων της Κοινωνικής Οικονομίας.

Η «LDK ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΚΕ» έχει αναλάβει τη σύμβαση με τίτλο «**Μελέτη αξιολόγησης των παρεμβάσεων στο πλαίσιο της Κοινωνικής Οικονομίας και των λοιπών δράσεων της ΕΠ 9.5 (κωδ.12)**», Τμήμα 1 του έργου «Παροχή υπηρεσιών συμβούλου για τη διεξαγωγή αξιολογήσεων του Σχεδίου Αξιολόγησης του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ».

Το ερωτηματολόγιο αυτό, είναι μέρος της έρευνας πεδίου που διεξάγεται για την συλλογή στοιχείων και δεδομένων για την αξιολόγηση των παρεμβάσεων της κοινωνικής οικονομίας.

Σας ευχαριστούμε για την ευγενική συμμετοχή σας στην έρευνα.

Διαχείριση Προσωπικών Δεδομένων

Συμπληρώνοντας το παρόν ερωτηματολόγιο δηλώνω τη συναίνεσή μου με την διαχείριση προσωπικών δεδομένων από την LDK, η οποία επεξεργάζεται αυτά τα δεδομένα για λογαριασμό της Αναθέτουσας Αρχής (ΕΥΔ Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» του Υπ. Ανάπτυξης και Επενδύσεων).

Η LDK εφαρμόζει σε κάθε περίπτωση πολιτικές, διαδικασίες και τεχνικά μέτρα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένων και των διαδικασιών διαχείρισης ασφάλειας πληροφοριών από τυχαία ή παράνομη καταστροφή, απώλεια, αλλοίωση, μη εξουσιοδοτημένη αποκάλυψη, μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση και άλλες παράνομες ή μη εξουσιοδοτημένες μορφές επεξεργασίας, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΝΟΤΗΤΑ Α.

Στις ερωτήσεις που ακολουθούν χρησιμοποιείται κλίμακα 1-5, όπου 1 = ελάχιστο, 5 = πάρα πολύ.

Παρακαλούμε πείτε μας κατά την γνώμη σας:

1. Α1. Ποιος είναι ο τύπος του φορέα σας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Αγροτικός συνεταιρισμός του Ν.4384/2016
- Αστική εταιρία του αρ. 741 Α.Κ.
- Αστικός συνεταιρισμός του Ν.1667/1986
- Κοι.Σ.Π.Ε
- Κοιν.Σ.ΕΠ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων
- Κοιν.Σ.ΕΠ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων
- Κοιν.Σ.ΕΠ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας
- Λοιπές Νομικές Μορφές
- Φυσικό πρόσωπο
- Άλλο: _____

2. A2. Σε ποια γεωγραφική περιοχή δραστηριοποιήστε;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Αττικής
- Βορείου Αιγαίου
- Δυτικής Ελλάδας
- Δυτικής Μακεδονίας
- Ηπείρου
- Θεσσαλίας
- Ιονίων Νήσων
- Κεντρικής Μακεδονίας
- Κρήτης
- Νοτίου Αιγαίου
- Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης
- Πελοποννήσου
- Στερεάς Ελλάδας

3. A3. Ποιος είναι ο τομέας δραστηριότητάς σας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Αθλητικές δραστηριότητες, δραστηριότητες διασκέδασης, ψυχαγωγίας
- Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών
- Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση
- Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις
- Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας
- Δραστηριότητες βοήθειας με παροχή καταλύματος
- Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης
- Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος
- Δραστηριότητες οργανώσεων
- Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους
- Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης
- Εκπαίδευση
- Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη
- Λιανικό εμπόριο
- Χονδρικό εμπόριο
- Άλλο: _____

4. A4. Πόσα μέλη/εργαζόμενοι απασχολούνται στον φορέα σας συνολικά;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 0 (υποψήφιο εγχείρημα Κ.Α.Λ.Ο. χωρίς μέλη/εργαζόμενους)
- 1 - 4
- 5-10
- >10

5. A5. Πόσα χρόνια δραστηριοποιήστε;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 0 (υποψήφιο εγχείρημα Κ.Α.Λ.Ο. χωρίς ενεργή δράση)
- <1
- 1 - 2
- 3 - 5
- >5

6. A6. Πως πληροφορηθήκατε για το Κέντρο Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Κέντρο Στήριξης
- Υπουργείο Εργασίας
- Δ/ση Κ.Α.Λ.Ο.
- Διαχειριστική Αρχή ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ
- ΕΦΔ - ΑΠΚΟ
- Φορέα τοπικής αυτοδιοίκησης
- Άλλο εγχείρημα Κ.Α.Λ.Ο.
- Ένωση φορέων Κ.Α.Λ.Ο.
- Έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος
- Μέσα κοινωνικής δικτύωσης
- Σύσταση από γνωστό
- Άλλο: _____

7. A7. Ποιες υπηρεσίες του Κέντρου Στήριξης χρησιμοποίησατε;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ενημέρωση για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.ΑΛ.Ο.)
- Ενημέρωση για το Θεσμικό και Κανονιστικό Πλαίσιο Κ.ΑΛ.Ο.
- Ενημέρωση για τα Πλεονεκτήματα / Υποχρεώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Ενημέρωση για τις Πηγές χρηματοδότησης φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Ενημέρωση για τις ισχύουσες διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.ΑΛ.Ο
- Δικτύωση με άλλους φορείς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. (προμηθευτές, πελάτες, άλλους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.)
- Διάθεση ενημερωτικού υλικού για την Κ.ΑΛ.Ο. που έχει εκδοθεί από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπ. Εργασίας
- Διοργάνωση ημερίδων
- Συμμετοχή σε συνέργειες και κοινές δράσεις με Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού ή άλλα Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ
- Διοργάνωση θεματικών εργαστηρίων
- Εκδηλώσεις παρουσίασης και προβολής καλών πρακτικών
- Υποστήριξη στη δημιουργία επιχειρηματικών σχεδίων, συνοδευόμενων από αίτηση χρηματοδότησης
- Υποστήριξη στη δημιουργία Marketing plan
- Υποστήριξη στη δημιουργία επιχειρηματικών σχεδίων συνοδευόμενων από υποστήριξη στην υποβολή αίτησης εγγραφής στο Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Άλλο: _____

ΕΝΟΤΗΤΑ Β.

8. B1. Πόσο σημαντικές είναι οι υπηρεσίες που προσφέρουν τα Κέντρα σχετικά με τις δικές σας ανάγκες;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

9. B2. Πόσο στοχευμένες είναι αυτές οι υπηρεσίες που προσφέρουν τα Κέντρα Στήριξης

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

10. B3. Σε ποιο βαθμό καλύφθηκαν οι ανάγκες σας από τις υπηρεσίες του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

Στην ενότητα αυτή παρακαλούμε να αξιολογήσετε τις υπηρεσίες του Κέντρου Στήριξης που χρησιμοποιήσατε. Εάν δεν χρησιμοποιήσατε κάποια υπηρεσία, παρακαλούμε να σημειώσετε «όχι» και να προχωρήσετε στην επόμενη ερώτηση.

11. Γ1. Παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης για την εισαγωγή στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.ΑΛ.Ο.)
α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

12. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

13. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

14. Γ2. Παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο Κ.Α.Λ.Ο.

α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

15. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

16. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

17. Γ3. Παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης για τα πλεονεκτήματα / υποχρεώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

18. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

19. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

20. Γ4. Παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης για πηγές χρηματοδότησης
α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

21. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

22. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

23. Γ5. Ενημέρωση για τις ισχύουσες διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.ΑΛ.Ο.
α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

24. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

25. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

26. Γ6. Δικτύωση με άλλους φορείς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. (προμηθευτές, πελάτες, άλλους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.)

α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

27. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

28. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

29. Γ7. Διάθεση ενημερωτικού υλικού για την Κ.ΑΛ.Ο. που έχει εκδοθεί από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπ. Εργασίας

α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

30. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

31. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

32. Γ8. Ενημέρωση για τη διοργάνωση ημερίδων
α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

33. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

34. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

35. Γ9. Συμμετοχή σε συνέργειες και κοινές δράσεις με Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού ή άλλα Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ

α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

36. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

37. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

38. Γ10. Διοργάνωση θεματικών εργαστηρίων
α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

39. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

40. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

41. Γ11. Εκδηλώσεις παρουσίασης και προβολής καλών πρακτικών
α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

42. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

43. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

44. Γ12. Υποστήριξη στη δημιουργία επιχειρηματικών σχεδίων, συνοδευόμενων από αίτηση χρηματοδότησης
α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

45. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

46. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

47. Γ13 Υποστήριξη στη δημιουργία marketing plan
α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

48. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

49. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

50. Γ14. Υποστήριξη στη δημιουργία επιχειρηματικών σχεδίων συνοδευόμενων από υποστήριξη στην υποβολή αίτησης εγγραφής στο Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.
α) Χρησιμοποιήσατε την παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

51. β) Εάν ναι, σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε την προσφερόμενη υπηρεσία:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

52. γ) Ποιος ο βαθμός ικανοποίησής σας από την ανταπόκριση του Κέντρου Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ.

53. Γ15. Ποια θεωρείτε ως η πλέον σημαντική προσφερόμενη υπηρεσία από τα Κέντρα;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	1	2	3	4	5
Ενημέρωση για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.Α.Ο.)	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο Κ.Α.Ο.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση για τα πλεονεκτήματα / υποχρεώσεις φορέων Κ.Α.Ο.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση για τις πηγές χρηματοδότησης φορέων Κ.Α.Ο.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση για τις ισχύουσες διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.Α.Ο.	☐	☐	☐	☐	☐
Δικτύωση με άλλους φορείς του οικοσυστήματος Κ.Α.Ο. (προμηθευτές, πελάτες, άλλους φορείς Κ.Α.Ο.)	☐	☐	☐	☐	☐
Διάθεση ενημερωτικού υλικού για την	☐	☐	☐	☐	☐

**Κ.Α.Ο. που έχει
εκδοθεί από τις
αρμόδιες
Υπηρεσίες του
Υπ. Εργασίας**

**Διοργάνωση
ημερίδων**

**Συμμετοχή σε
συνέργειες και
κοινές δράσεις
με Ο.Τ.Α. α' και
β' βαθμού ή άλλα
Ν.Π.Δ.Δ. ή
Ν.Π.Ι.Δ**

**Διοργάνωση
θεματικών
εργαστηρίων**

**Εκδηλώσεις
παρουσίασης και
προβολής καλών
πρακτικών**

**Υποστήριξη στη
δημιουργία
επιχειρηματικών
σχεδίων,
συνοδευόμενων
από αίτηση
χρηματοδότησης**

**Υποστήριξη στη
δημιουργία
marketing plan,**

**Υποστήριξη στη
δημιουργία
επιχειρηματικών
σχεδίων
συνοδευόμενων
από υποστήριξη
στην υποβολή
αίτησης
εγγραφής στο**

μητρώο φορέων
Κ.Α.Λ.Ο.

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ.

54. Δ1. Σε ποιο βαθμό υπήρξαν καθυστερήσεις στην ανταπόκριση του Κέντρου στο/α αίτημα/τά σας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

55. Δ2. Σε ποιο βαθμό υπήρξε διαχειριστικός φόρτος για εσάς κατά τη συνεργασία σας με το Κέντρο;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε.

56. Ε1. Πως αξιοποιήσατε ή σκοπεύετε να αξιοποιήσετε τις υπηρεσίες που λάβατε από το Κέντρο;

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- σύσταση νέας επιχείρησης
- βελτίωση της οργάνωσης της επιχείρησης
- κατανόηση του θεσμικού πλαισίου της Κ.Α.Λ.Ο.
- πρόσβαση σε χρηματοδότηση
- επίτευξη οικονομιών κλίμακας
- mentoring
- πληρέστερη ενημέρωση για εκδηλώσεις στον τομέα Κ.Α.Λ.Ο.
- δικτύωση με άλλους φορείς
- γνώση και βελτίωση της πρόσβασης της επιχείρησης στην αγορά
- υποστήριξη κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης (consolidation)
- Άλλο: _____

57. Ε2. Πόσο θετικά βλέπετε τα επόμενα βήματα του φορέα σας μετά τις υπηρεσίες που αξιοποιήσατε;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

58. Ε3. Ποιες ανάγκες σας δεν καλύπτονται από τη λειτουργία των Κέντρων;

ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤ.

59. ΣΤ1. Ποιες υπήρξαν οι αιτίες των ενδεχόμενων καθυστερήσεων κατά την υποστήριξη που λάβατε από το Κέντρο Στήριξης;

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- ζητήματα οργάνωσης
- έλλειψη προσωπικού
- έλλειψη γνώσεων του θέματος
- φόρτος εργασίας
- διαχειριστικά ζητήματα
- Άλλο: _____

60. ΣΤ2. Αντιμετωπίσατε προβλήματα κατά τη συνεργασία σας με το Κέντρο Στήριξης; Αν ναι, τι είδους προβλήματα αντιμετώπισατε;

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- μη στοχευμένες υπηρεσίες
- λανθασμένη ενημέρωση
- καθυστερήσεις
- μη ολοκληρωμένη εξυπηρέτηση στα ζητήματα που θέσατε
- έλλειψη γνώσεων για τα ζητήματά σας
- γραφειοκρατία
- δεν αντιμετώπισα πρόβλημα
- Άλλο: _____

61. ΣΤ3. Ποιο κατά τη γνώμη σας, είναι το δυνατό σημείο των Κέντρων Στήριξης; Ποιο είναι το αδύνατο σημείο των Κέντρων;

Αυτό το περιεχόμενο δεν έχει δημιουργηθεί και δεν έχει εγκριθεί από την Google.

Google Φόρμες

Ποσοτική έρευνα πεδίου (3/3) - ερωτηματολόγιο: [Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.](#)

Ερωτηματολόγιο που απευθύνεται στους φορείς Κ.Α.Λ.Ο. εγγεγραμμένους στο Μητρώο Κ.Α.Λ.Ο., στο πλαίσιο της αξιολόγησης των παρεμβάσεων της Κοινωνικής Οικονομίας.

Η «LDK ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΚΕ» έχει αναλάβει τη σύμβαση με τίτλο «**Μελέτη αξιολόγησης των παρεμβάσεων στο πλαίσιο της Κοινωνικής Οικονομίας και των λοιπών δράσεων της ΕΠ 9.5 (κωδ.12)**», Τμήμα 1 του έργου «Παροχή υπηρεσιών συμβούλου για τη διεξαγωγή αξιολογήσεων του Σχεδίου Αξιολόγησης του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ».

Το ερωτηματολόγιο αυτό, είναι μέρος της έρευνας πεδίου που διεξάγεται για την συλλογή στοιχείων και δεδομένων για την αξιολόγηση των παρεμβάσεων της κοινωνικής οικονομίας.

Σας ευχαριστούμε για την ευγενική συμμετοχή σας στην έρευνα.

Διαχείριση Προσωπικών Δεδομένων

Συμπληρώνοντας το παρόν ερωτηματολόγιο δηλώνω τη συναίνεσή μου με την διαχείριση προσωπικών δεδομένων από την LDK, η οποία επεξεργάζεται αυτά τα δεδομένα για λογαριασμό της Αναθέτουσας Αρχής (ΕΥΔ Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» του Υπ. Ανάπτυξης και Επενδύσεων).

Η LDK εφαρμόζει σε κάθε περίπτωση πολιτικές, διαδικασίες και τεχνικά μέτρα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένων και των διαδικασιών διαχείρισης ασφάλειας πληροφοριών από τυχαία ή παράνομη καταστροφή, απώλεια, αλλοίωση, μη εξουσιοδοτημένη αποκάλυψη, μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση και άλλες παράνομες ή μη εξουσιοδοτημένες μορφές επεξεργασίας, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

Στις ερωτήσεις που ακολουθούν χρησιμοποιείται κλίμακα 1-5, όπου 1 = ελάχιστο, 5 = πάρα πολύ.

Παρακαλούμε πείτε μας κατά την γνώμη σας:

1. Α1. Ποιος είναι ο τύπος του φορέα σας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Αγροτικός συνεταιρισμός του Ν.4384/2016
- Αστική εταιρία του αρ. 741 Α.Κ.
- Αστικός συνεταιρισμός του Ν.1667/1986
- Κοι.Σ.Π.Ε
- Κοιν.Σ.ΕΠ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων
- Κοιν.Σ.ΕΠ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων
- Κοιν.Σ.ΕΠ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας
- Λοιπές Νομικές Μορφές
- Συνεταιρισμοί Εργαζομένων
- Σωματεία (αρ. 78 επ ΑΚ)
- Άλλο: _____

2. A2. Σε ποια γεωγραφική περιοχή δραστηριοποιήστε;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ανατολική Μακεδονία και Θράκη
- Αττική
- Βόρειο Αιγαίο
- Δυτική Ελλάδα
- Δυτική Μακεδονία
- Ήπειρος
- Θεσσαλία
- Ιονίων Νήσων
- Κεντρική Μακεδονία
- Κρήτη
- Νότιο Αιγαίο
- Πελοπόννησος
- Στερεά Ελλάδα

3. A3. Ποιος είναι ο τομέας δραστηριότητάς σας;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Αθλητικές δραστηριότητες, δραστηριότητες διασκέδασης, ψυχαγωγίας
- Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών
- Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση
- Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις
- Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας
- Δραστηριότητες βοήθειας με παροχή καταλύματος
- Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης
- Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος
- Δραστηριότητες οργανώσεων
- Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους
- Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης
- Εκπαίδευση
- Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη
- Λιανικό εμπόριο
- Χονδρικό εμπόριο
- Άλλο: _____

4. A4. Πόσα μέλη/εργαζόμενους απασχολούνται στον φορέα σας συνολικά;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 1 - 4
- 5-10
- >10

5. A5. Πόσα χρόνια δραστηριοποιήστε;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

<1

1 - 2

3 - 5

>5

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

6. B1. Ποιος ήταν ο βαθμός δυσκολίας στην ίδρυση του φορέα;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

7. B2. Ποιες ανάγκες υποστήριξης είχατε προς αυτό;

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

ενημέρωση για τον τομέα Κ.ΑΛ.Ο.

πληροφορίες για τη σύσταση φορέα Κ.ΑΛ.Ο.

ενημέρωση για τις υποχρεώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

σχεδιασμός & οργάνωση

πρόσβαση σε χρηματοδότηση

πρόσβαση στην αγορά

εκπαίδευση

δικτύωση

προβολή, δημοσιότητα

Άλλο: _____

8. B3. Πόσο δυσκολεύεστε στη λειτουργία του φορέα:

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

9. B4. Τι ανάγκες υποστήριξης έχετε, για να βελτιώσετε τη λειτουργία του φορέα σας:

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- ενημέρωση για τον τομέα Κ.ΑΛ.Ο.
- ενημέρωση για τις υποχρεώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- σχεδιασμός & οργάνωση
- πρόσβαση σε χρηματοδότηση
- πρόσβαση στην αγορά
- εκπαίδευση
- δικτύωση
- προβολή, δημοσιότητα
- Άλλο: _____

10. B5. Πόσο κρίσιμες για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο. θεωρείτε τις ακόλουθες δράσεις;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	1	2	3	4	5
Επικαιροποίηση, διεύρυνση και εναρμόνιση του θεσμικού/κανονιστικού πλαισίου	☐	☐	☐	☐	☐
Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.Α.Λ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον	☐	☐	☐	☐	☐
Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία	☐	☐	☐	☐	☐
Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς	☐	☐	☐	☐	☐
Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. στις αγορές	☐	☐	☐	☐	☐
Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση και ενίσχυση ικανοτήτων	☐	☐	☐	☐	☐

**Συνεργασία μεταξύ
φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και
επιχειρήσεων του
ιδιωτικού τομέα,
υποστηριζόμενη από
κοινή δικτύωση και
συμπράξεις**

**Ενίσχυση και βελτίωση
της δικτύωσης και
συνεργασίας μεταξύ
διαφορετικών
συνιστωσών του
οικοσυστήματος
Κ.Α.Λ.Ο.**

**Αύξηση της
αναγνωρισιμότητας
της Κ.Α.Λ.Ο**

Άλλο

11. Στην περίπτωση που επιλέξατε "Άλλο", παρακαλούμε προσδιορίστε:

12. Β6. Γνωρίζετε τα Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Λ.Ο.;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

13. B7. Αν ναι, πως πληροφορηθήκατε για αυτά;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Κέντρο Στήριξης
- Υπουργείο Εργασίας
- Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο.
- Διαχειριστική Αρχή ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ
- ΕΦΔ - ΑΠΚΟ
- Φορέα Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- Άλλο εγχείρημα Κ.ΑΛ.Ο.
- Ένωση φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος
- Μέσα κοινωνικής δικτύωσης
- Σύσταση από γνωστό
- Άλλο: _____

14. B8. Απευθυνθήκατε σε Κέντρο Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

15. B9. Αν δεν απευθυνθήκατε σε Κέντρο Στήριξης, γιατί όχι;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- δεν χρειάστηκα τις προσφερόμενες υπηρεσίες
- οι υπηρεσίες που χρειαζομαι δεν προβλέπεται να παρέχονται
- δεν με διευκολύνει η πρόσβαση
- δεν θεωρώ χρήσιμη κάποια από τις προσφερόμενες υπηρεσίες
- Άλλο: _____

16. B10. Αν απευθυνθήκατε σε Κέντρο Στήριξης, η υποστήριξη έλαβε χώρα; (μια επιλογή μόνο)

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- κατά την ίδρυση του φορέα σας
- κατά τη λειτουργία του φορέα σας
- και στις δύο φάσεις

B11. Στις ερωτήσεις αυτές (B11.1 έως B11.14) παρακαλούμε να σημειώσετε σε ποιο/ποια θέματα λάβατε υποστήριξη από το Κέντρο Στήριξης. Στις ερωτήσεις που αφορούν σε υπηρεσία που δεν έχετε χρησιμοποιήσει, παρακαλούμε να σημειώσετε «όχι» και να προχωρήσετε στην ερώτηση που αφορά στην επόμενη υπηρεσία.

17. B11.1 - Ενημέρωση για την εισαγωγή στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.ΑΛ.Ο.):

α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

18. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

19. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.2 - Ενημέρωση για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο Κ.Α.Λ.Ο.

20. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

21. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

22. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.3 - Ενημέρωση για τα πλεονεκτήματα / υποχρεώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

23. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

24. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

25. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.4 - Ενημέρωση για τις πηγές χρηματοδότησης φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

26. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

27. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

28. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.5 - Ενημέρωση για τις ισχύουσες διαδικασίες ίδρυσης φορέα Κ.ΑΛ.Ο.

29. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

30. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

31. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.6 - Δικτύωση με άλλους φορείς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. (προμηθευτές, πελάτες, άλλους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.)

32. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

33. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

34. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.7 - Διάθεση ενημερωτικού υλικού για την Κ.ΑΛ.Ο. που έχει εκδοθεί από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπ. Εργασίας

35. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

36. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

37. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.8 - Διοργάνωση ημερίδων

38. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

39. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

40. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.9 - Συμμετοχή σε συνέργειες και κοινές δράσεις με Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού ή άλλα Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ

41. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

42. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

43. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.10 - Διοργάνωση θεματικών εργαστηρίων

44. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

45. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

46. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.11 - Εκδηλώσεις παρουσίασης και προβολής καλών πρακτικών

47. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

48. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

49. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.12 - Υποστήριξη στη δημιουργία επιχειρηματικών σχεδίων, συνοδευόμενων από αίτηση χρηματοδότησης

50. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

51. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

52. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.13 - Υποστήριξη στη δημιουργία marketing plan

53. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

54. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

55. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

B11.14 - Υποστήριξη στη δημιουργία επιχειρηματικών σχεδίων συνοδευόμενων από υποστήριξη στην υποβολή αίτησης εγγραφής στο Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

56. α) Λάβατε υποστήριξη στην παραπάνω προσφερόμενη υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

Ναι

Όχι

57. β) Εάν ναι, πόσο ικανοποιημένος/η μείνατε από την υπηρεσία;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

58. γ) Θέλετε να σχολιάσετε την υποστήριξη που λάβατε;

59. Άλλη υπηρεσία [παρακαλούμε προσδιορίστε]:

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

60. Γ1. Σε ποιο βαθμό υλοποιήθηκε και ολοκληρώθηκε ομαλά η συνεργασία σας με το Κέντρο Στήριξης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

61. Γ2. Ποιες ανάγκες σας δεν καλύπτονται μέσα από τις υπηρεσίες των Κέντρων;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Δικτύωση
- Πρόσβαση στις αγορές
- Πρόσβαση σε χρηματοδότηση
- Εκπαίδευση
- Προβολή και δημοσιότητα
- Υποστήριξη στην οργάνωση και στη λειτουργία
- Υποστήριξη για συμμετοχή σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
- Άλλο: _____

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ

62. Δ1. Θα απευθυνόσαστε σε παρόμοια μελλοντική δομή;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι
- Ίσως

63. Δ2. Ποιες οι προτάσεις σας για συναφείς μελλοντικές δράσεις;

Αυτό το περιεχόμενο δεν έχει δημιουργηθεί και δεν έχει εγκριθεί από την Google.

Google Φόρμες